

Årsrapport 2018

Året 2018

ble preget av uvanlig mange skader som følge av vær og klima. Kundetilfredsheten steg til et nytt rekordnivå.

Bransjens beste omdømme

Gjensidige har best omdømme blant forsikringsselskaper i Norge, ifølge RepTrak, og oppfattes som Norges mest bærekraftige forsikringsselskap ifølge Sustainable Brand Index.

Kundeutbytte

Våre skadeforsikringskunder i Norge mottok kundeutbytte for niende år på rad. Gjensidige delte ut 2,2 milliarder kroner i kundeutbytter. Det tilsvarte 14 prosent av foregående års forsikringspremier.

Gjensidige Bolighandel

Vi gikk inn i markedet for eiendomsmegling med en nyskapende kombinasjon av boligselgerforsikring og salgsløsning som gir større trygghet for både kjøper og selger av bolig.

Salg av Gjensidige Bank

Vi avtalte å selge Gjensidige Bank til Nordea, og inngikk en avtale om gjensidig distribusjon av bank- og forsikringsprodukter som vil styrke vårt tilbud til kundene.

Heder for samfunnsansvar i Litauen

Vårt samfunnsansvarsprosjekt «Find time for conversation» fikk to førstepriser i Baltic Communication Awards.

Flomvern fra Gjensidige
I forkant av den forventede vårfloppen forhåndsplasserte vi for første gang utstyr for håndtering av flomskader på en rekke utsatte steder i Norge.

Bærekraftige produkter

Etisk merking av fond, online-lege og den innovative løsningen BikeFinder for å redusere sykkeltyverier, er eksempler på bærekraftige initiativer i 2018.

Plogging mot forsøpling

Plogging er en ny aktivitet der man plukker søppel mens man jogger. Under Oslo Maraton bidro Gjensidige til en egen plogge-distanse.

Nye kjerneverdier
Vi etablerte de nye kjerneverdiene «Skap trygghet, Tenk nytt og Ta sats».

Grønn vekter
I forbindelse med vår kapitalmarkedsdag lanserte vi en grønn versjon av vår vekter-logo, som uttrykk for styrket satsing på bærekraft.

Samarbeid med YS og Tekna
Vi fornyet partneravtalene med arbeidstaker-organisasjonene Tekna og YS. Gjennom avtalene får medlemmene tilgang til gunstige tilbud fra Gjensidige.

Julegave til Redd Barna
Årets julegave gikk til Redd Barna, etter avstemning blant våre medarbeidere i Norge, Sverige og Danmark.

Om rapporteringen

Gjensidige utgir en web-basert årsrapport på www.gjensidige.no/rapportering. Årsrapporten for 2018 trykkes ikke.

Du finner ytterligere informasjon om konsernet på www.gjensidige.no/konsern.

Ved eventuelle avvik, er det den norske versjonen av årsrapporten som er gjeldende.

Finansiell kalender 2019

Generalforsamling	28. mars
Eks. utbyttedato	29. mars
Resultat 1. kvartal	25. april
Resultat 2. kvartal	12. juli
Resultat 3. kvartal	23. oktober

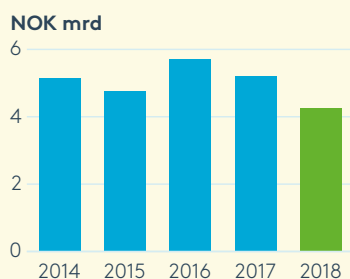
Innhold

Nøkkeltall	2
Konsernsjefens brev	6
Virksomheten i korte trekk	8
Kapitalforvaltning	18
Investorinformasjon	20
Bærekraft	22
Eierstyring og selskapsledelse	50
Årsberetning	56
Årsregnskap og noter	81

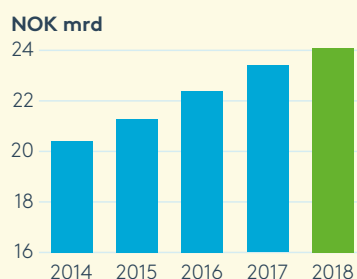
Gjensidige oppnådde et resultat etter skatt på 3,7 milliarder kroner i 2018, tilsvarende en egenkapitalavkastning på 17,3 prosent. Skadeforsikringsvirksomheten oppnådde en premievekst på 2,8 prosent og en combined ratio på 85,0 prosent. Resultat per aksje ble 7,44 kroner, og styret har foreslått et utbytte på 7,10 kroner per aksje.

Nøkkeltall og alternative resultatmål

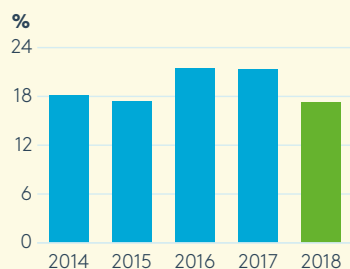
Resultat før skatt

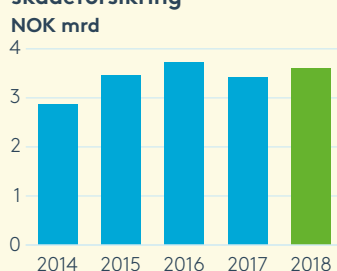
Premieinntekter skadeforsikring

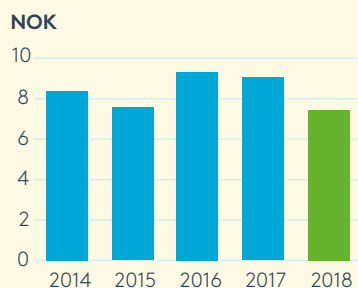
Egenkapitalavkastning*

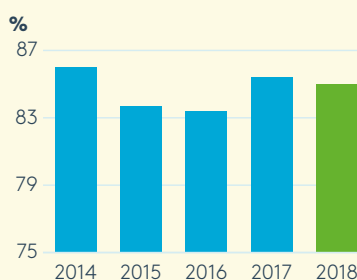
Forsikringsresultat skadeforsikring*

Resultat per aksje

Combined ratio skadeforsikring*

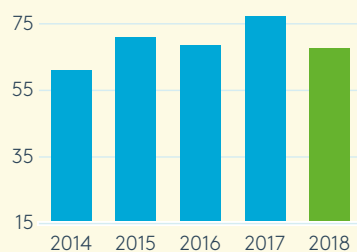
* Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

7,10...

...kroner per aksje i
foreslått utbytte

Markedsverdi per 31.12.

NOK mrd

Utbytte per aksje

	Basert på årets resultat	Utdeling av over- skuddskapital
2018*	7,10 kroner	
2017	7,10 kroner	
2016	6,80 kroner	
2015	6,40 kroner	6,00 kroner
2014	5,90 kroner	

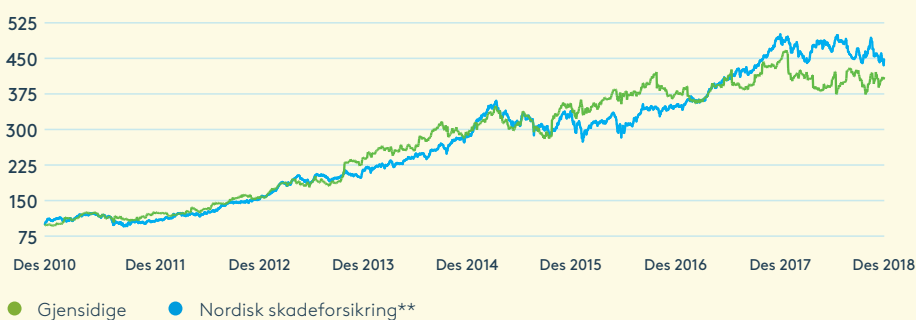
* Foreslått

Totalavkastning *	Siste år	Siste to år	Fra notering 10.12.2010
Gjensidige	-8 %	10 %	310 %
Nordisk skadeforsikring**	-3 %	34 %	348 %

* Utbytte reinvestert

** Uvektet gjennomsnitt i lokal valuta for Tryg, Topdanmark, Sampo og Alm. Brand

Totalavkastning*

* Utbytte reinvestert

** Uvektet gjennomsnitt i lokal valuta for Tryg, Topdanmark, Sampo og Alm. Brand

Finansielle nøkkeltall og alternative resultatmål

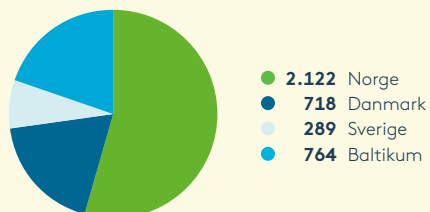
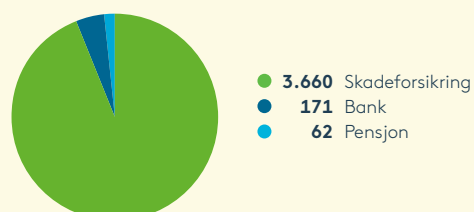
Resultat		2018	2017	2016	2015	2014
Premieinntekter fra skadeforsikring	Millioner kroner	24.052,8	23.398,3	22.441,9	21.272,0	20.386,8
Andre driftsinntekter	Millioner kroner	2.208,7	1.967,8	1.569,9	1.553,4	1.362,3
Netto inntekter fra investeringer	Millioner kroner	830,2	2.002,2	2.152,6	1.488,2	2.447,9
Erstatningskostnader fra skadeforsikring	Millioner kroner	(16.791,1)	(16.401,7)	(15.515,9)	(14.597,5)	(14.470,4)
Andre erstatningskostnader, tap m.v.	Millioner kroner	(1.833,5)	(1.661,8)	(1.283,5)	(1.275,7)	(1.126,4)
Driftskostnader fra skadeforsikring	Millioner kroner	(3.655,9)	(3.586,5)	(3.191,4)	(3.217,6)	(3.054,0)
Andre driftskostnader	Millioner kroner	(546,2)	(501,6)	(470,1)	(476,7)	(400,1)
Skattekostnad	Millioner kroner	(883,5)	(1.156,6)	(1.363,0)	(1.184,5)	(1.138,5)
Årsresultat videreført virksomhet	Millioner kroner	3.381,6	4.060,2	4.340,5	3.561,6	4.007,5
Årsresultat fra ikke videreført virksomhet	Millioner kroner	334,9	459,1	325,4	223,1	182,1
Årsresultat fra videreført og ikke videreført virksomhet	Millioner kroner	3.716,4	4.519,3	4.665,9	3.784,7	4.189,6
Resultat per aksje	Kroner	7,44	9,05	9,34	7,57	8,38
Utbytte per aksje (basert på årets resultat)	Kroner	7,10	7,10	6,80	6,40	5,90
Utbytte per aksje (overskuddskapital)	Kroner				6,00	
Hovedtall skadeforsikring		2018	2017	2016	2015	2014
Forsikringsresultat ¹	Millioner kroner	3.605,8	3.410,1	3.734,6	3.456,9	2.862,3
Storskader ²	Millioner kroner	954,7	577,4	871,8	880,3	823,3
Avviklingsgevinst/(-tap) ³	Millioner kroner	2.356,9	1.030,3	1.023,4	724,8	493,7
Combined ratio ¹	%	85,0	85,4	83,4	83,7	86,0
Skadeprosent ¹	%	69,8	70,1	69,1	68,6	71,0
Kostnadsandel ¹	%	15,2	15,3	14,2	15,1	15,0
Balanse		2018	2017	2016	2015	2014
Investeringsportefølje ⁴	Millioner kroner	52.816,0	54.860,2	53.957,7	57.173,9	56.538,8
Egenkapital	Millioner kroner	23.845,2	23.703,1	22.326,0	23.330,6	21.656,8
Totalbalanse	Millioner kroner	156.762,9	149.072,4	135.926,6	129.264,4	113.982,0
Avkastning		2018	2017	2016	2015	2014
Finansavkastning ¹	%	1,5	3,7	3,9	2,6	4,3
Egenkapitalavkastning ¹	%	17,3	21,3	21,4	17,4	18,1

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

² Storskader = skadehendelse over 10,0 millioner kroner

³ Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder. Reservering gjøres basert på beste estimat, og forventet avviklingsresultat over tid er null

⁴ Investeringsporteføljen omfatter alle investeringsmidler i konsernet, med unntak av Pensjon og Bank

**Ansatte per land
per 31.12.2018**

**Ansatte per forretningsområde
per 31.12.2018**

Helse, miljø og sikkerhet			2018	2017	2016	2015	2014
Sykefravær (legemeldt og egenmeldt), Gjensidige Forsikring	%		3,8	3,9	3,9	4,1	4,7
Yrkesskader, Gjensidige Forsikring	Antall		2	0	0	0	0
Turnover ansatte, Gjensidige Forsikring	%		12,4	15,3	9,7	9,6	8,7

Ansatte			2018	2017	2016	2015	2014
Antall ansatte i konsernet	Personer		3.893	3.834	4.005	3.908	3.525
Gjennomsnittsalder, Gjensidige Forsikring	År		43,0	42,0	43,0	44,3	43,1
Gjennomsnittlig beløp i kompetanseutvikling per ansatt	Kroner		11.100	10.300	15.000	17.500	17.500
Antall kursdøgn	Dager		5.982	6.960	7.487	5.524	7.400

TILBAKE PÅ VINNERSPORET

Etter en rekke år med rekord-resultater, må vi konstatere at 2018 ble et år preget av unormalt mye værskader. Det samlede resultatet endte likevel på solide 3,7 milliarder kroner. Svakere resultat skyldtes delvis forhold utenfor vår kontroll, som en streng vinter, en uvanlig tørr sommer og flere flomhendelser. Slike svingninger er en del av skadeforsikringens natur. Men vi kan ikke tilskrive hele svekkelsen i 2018 til værforholdene. Lønnsomheten ble også utfordret av endringer i markedet. Vi har analysert årsakene til utviklingen grundig og identifisert målrettede tiltak som skal få oss tilbake på vinnersporet.

Vi gjennomfører tiltak i hele konsernet, men innretningen varierer fra marked til marked, ettersom driverne og behovene er ulike. I Norge er det i første rekke snakk om prisjusteringer for produkter der vi ikke har holdt tritt med skadeinflasjonen, i tillegg til utvalgte kostnadseffektiviseringstiltak. Utenfor Norge har lønnsomheten over tid vært svakere. Pågående tiltak for økt effektivitet og lønnsomhet har gitt positive effekter, og disse vil fortsette med full kraft inn i 2019.

Vi har satt i verk tiltak som i økende grad vil la oss oppdatere tariffen mye raskere enn før, slik at vi kan reagere raskere på endrede markedsbetingelser og sikre god lønnsomhet. Videre er vi i ferd med å oppgradere IT-plattformen vår utenfor Norge, noe som vil bidra til betydelige effektiviseringsgevinster over tid.

Salg av Gjensidige Bank

Sommeren 2018 avtalte vi å selge Gjensidige Bank til Nordea og inngå en samarbeidsavtale om distribusjon i det norske markedet. Gjensidige Bank har hatt en sterk utvikling, med solid volumvekst og stadig økende lønnsomhet. Utviklingen i finansnæringen tilsier imidlertid at vi kan betjene våre kunder bedre gjennom et samarbeid enn med en egen eid bank. Vi opplever sterk entusiasme for samarbeidet både i Gjensidige og Nordea, og jeg er trygg på at dette vil styrke vår posisjon i Norge.

Attraktivt kundeutbytte

Samarbeidet med vår største eier, Gjensidigestiftelsen, var også i 2018 godt. Stiftelsen sender sitt ordinære aksjeutbytte uavkortet videre til norske skadeforsikringskunder, og kundene fikk i 2018 utbetalt 2,2 milliarder kroner. Fra børsnoteringen i 2010 har våre kunder mottatt 15 milliarder

kroner i utbytte. Vi er det eneste forsikringsselskapet i Norge som tilbyr kundeutbytte. De siste årene har flere sparebanker innført kundeutbytte etter samme modell, og vi ser dette som en bekreftelse på at ordningen er vellykket og attraktiv.

Tydeliggjøring av vårt samfunnsansvar

Bærekraft og samfunnsansvar har vært en viktig del av vår virksomhet helt tilbake til etableringen av de første Gjensidige-selskapene for mer enn 200 år siden. FNs Global Compact-prinsipper, som vi har sluttet oss til, er grunnlaget for vårt bærekraftarbeid i dag. Bærekraft er en forutsetning for langsiktig verdiskaping og er integrert i vår strategi. Styret har pekt ut fire FN-mål vi særskilt skal søke å understøtte: God helse, Anstendig arbeid og økonomisk vekst, Bærekraftige byer og samfunn og å Stoppe klimaendringene. I 2018 innledet vi en prosess for å identifisere konkrete tiltak og mål som skal skjerpe vårt bærekraftarbeid ytterligere. Særlig vil vi som et ledende forsikringsselskap arbeide for å redusere CO2-intensiteten gjennom skadeforebyggende arbeid og mer miljøvennlige skadeoppgjør. Du kan lese mer om dette på side 22–49 i denne årsrapporten.

Best i dag, best i fremtiden

Forretningsmodellen for skadeforsikring har vært forbausende stabil i århundrer. Nå opplever vi teknologiske sprang, endret regulering og endret kundeatferd som tilsier at forretningsmodellen kan bli kraftig endret i løpet av 10 til 20 år. Man skal ha sovet tungt for ikke å ha hørt om disruptjon – nye forretningsmodeller som fullstendig undergraver tradisjonelle. I andre bransjer har vi sett store, etablerte selskaper bli feid av banen i løpet av kort tid, fordi de ikke klarte å omstille seg til nye konkurransebetingelser. Vi er fast bestemt på å beholde en ledende rolle i de endringene som pågår, og som vi ser konturene av. Vi har etablert en intern tenketank som arbeider med utvikling av nye forretningsmodeller som kan svare på trusler og muligheter. Vi vil ikke nøle med å «disrupte» egne forretningsmodeller når det er hensiktsmessig.

På kort sikt prioriterer vi imidlertid å få mest mulig ut av vår eksisterende virksomhet. God lønnsomhet er en helt nødvendig betingelse for å ha styringsfart og handlekraft til selv å sette agendaen, og være en aktiv pådriver i utviklingen. Vårt utgangspunkt er veldig sterkt. Vi har uvanlig fornøyde kunder og

høy kundelojalitet, spesielt i Norge, der vi har det sterkeste omdømmet i finansnæringen og et av de sterkeste uansett bransje. Vi har den bredeste og spisseste forsikringskompetansen, og våre ansatte er mer engasjert enn gjennomsnittet for vår bransje i Norden.

Fremover vil vi arbeide med tiltak for ytterligere å styrke kundenes tilfredshet og lojalitet, og tiltrekke oss nye kunder. Selvbetjente løsninger som forutsetter digitalisering, standardisering og automatisering vil ha høy prioritet, ettersom vi ser at kundene i økende grad etterspør slike løsninger. Vi har allerede verdensledende løsninger på flere områder, ikke minst når det gjelder digital registrering og automatisert behandling av skademeldinger.

I årene som kommer vil vi se stadig sterkere effekt av slike initiativer, i form av økt effektivitet, reduserte kostnader og enda mer fornøyde kunder.

Struktur og kapital

Vi opplever stadig mer kompleks regulering og strengere krav til etterlevelse av regler fra myndighetene. Sammen med mer kapitalkrevende teknologibehov, tror vi dette vil føre til ytterligere konsolidering i vår bransje. Som en godt kapitalisert og lønnsom aktør er vi meget godt posisjonert for å ta del i en slik utvikling.

Salget av Gjensidige Bank vil frigjøre kapital i løpet av første kvartal i 2019. Vi vil gi oss selv tid til å undersøke om det finnes oppkjøps- eller fusjonsmuligheter før vi eventuelt fører overskuddskapital tilbake til våre eiere.

Vår attraktive utbyttepolitikk står fast. Vi skal levere høye og stabile nominelle utbytter på regelmessig basis, og minimum 80 prosent¹ av vårt løpende overskudd etter skatt over tid.

Vår ambisjon for fremtiden er uendret, sterk og tydelig. I nordisk skadeforsikring skal vi være det mest kundeorienterte selskapet.

Tre sentrale strategiske prioriteringer har vært, og er grunnlaget for vår satsing. Vi skal levere de beste digitale kundeopplevelsene i Norden og Baltikum, vi skal benytte oss av data, teknologi og kunnskap på en stadig mer avansert måte, og vi skal arbeide aktivt med ledelse- og medarbeiderutvikling.

¹ Forutsatt salg av Gjensidige Bank.

Våre kunder, enten de er private eller bedrifter, skal oppleve at vi er relevante i deres hverdag, og vi skal sørge for at de er godt forberedt om noe skulle skje. Vi stiller opp og hjelper dem om en ulykke inntreffer eller et uhell skjer. Vi skal kjenne kunden best, og bry oss mest, også i 2019.

Helge Leiro Baastad
konsernsjef

Virksomheten i korte trekk

Gjensidige er et nordisk skadeforsikringskonsern notert på Oslo Børs og med hovedkontor i Oslo. Vi sikrer liv, helse og verdier i Norge, Danmark, Sverige, Litauen, Latvia og Estland. I Norge tilbyr vi også pensjonsordninger, og bank- og spareløsninger for personkunder.

Gjensidige er det største skadeforsikringsselskapet i Norge, hvor vi har et sterkt merkenavn. Vi har et godt utgangspunkt for videre vekst både i Norden og i Baltikum.

Virksomheten har i 2018 vært organisert i syv operasjonelle segmenter:

- Skadeforsikring Privat
- Skadeforsikring Næringsliv
- Skadeforsikring Danmark
- Skadeforsikring Sverige
- Skadeforsikring Baltikum
- Bank
- Pensjon

Strategi

Kjernevirksomhet og visjon

Gjensidiges kjernevirksomhet er å tilby skadeforsikring og risikobaserte personforsikringer. Vi tilbyr

også tjenester som naturlig støtter opp under kjernevirksomheten, som pensjon, banktjenester og eiendomsmegling. I økende grad utvikler vi også verdiøkende tilleggstenester som bidrar til økt trygghet og velvære for våre kunder. Et økosystem av produkter og tjenester skaper større verdi for kunden, og gir oss større mulighet til å forsvare «eierskapet» til kunden mot ulike nisjeaktører.

Vår visjon er at vi skal kjenne kunden best og bry oss mest. Visjonen er et uttrykk for vår tro på kundeorientering som konkurransefortrinn. Ekte kundeorientering forutsetter en innarbeidet kultur for blant annet rådgivning, salg, skadehåndtering, produktutvikling og systemutvikling. Dette tar tid å opparbeide, og er vanskelig å kopiere. Gode kundeopplevelser har over tid skapt en tillit til vår merkevare som har stor verdi, og som det er avgjørende å ta vare på.

Konkurransebilde

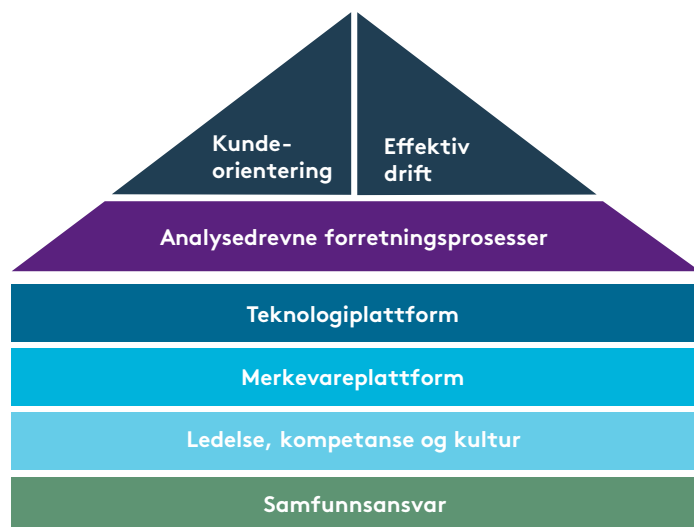
Vi møter konkurranse hovedsakelig fra tradisjonelle skadeforsikringsselskaper og bankassuranseselskaper. De siste årene har vi sett enkelte forsøk på utradisjonelle forretningsmodeller. Det er en generell forventning om flere slike initiativer. Ny regulering og teknologi kan åpne for nye forretningsmodeller som kan utfordre de eksisterende.

Vårt svar på slike trusler er å bevare og styrke det tette forholdet til kunden gjennom god kundeorientering, og utvikle nye løsninger og om nødvendig nye forretningsmodeller.

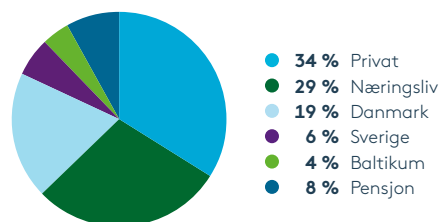
Et bærekraftig selskap

Vår virksomhet skal bidra til et bærekraftig samfunn ved å støtte opp under FNs bærekraftsmål. Dette skal vi oppnå ved å utvikle ressursbesparende og bærekraftige prosesser og produkter, og ved å drive

Strategisk plattform

Inntekt per segment

Fordelingen er basert på premieinntekter/inntekter, eksklusiv konsernsenter og andre inntekter inkludert eliminerings.

på en etisk forsvarlig måte som støtter opp under vårt omdømme. Vårt bærekraftarbeid er beskrevet nærmere i bærekraftrapporten på side 22–49.

Best i dag – Best i morgen

På kort sikt er vår viktigste prioritering å styrke lønnsomheten i vår eksisterende virksomhet. Solid lønnsomhet er en forutsetning for å ha ressurser til testing, læring og utvikling som igjen er nødvendig for å beholde konkurransekraft på lengre sikt.

Vi vil skape tydeligere resultatansvar i forretningssegmentene, innføre nytt IT-kjernesystem og -infrastruktur, og forbedre våre prismodeller. Vi er i gang med å utvikle nytt kjernesystem, og vil implementere dette først i Danmark og Sverige, deretter i Norge. Et nytt, konsernfelles kjernesystem vil gi bedre muligheter for deling av beste praksis mellom forretningssegmentene, raskere utvikling av nye produkter og prismodeller.

Vi skal teste nye teknologier og forretningsmuligheter selv, for å sikre egen erfaring og læring slik at vi er rustet til å vurdere disruptive trusler og også muligheter som kommer som en konsekvens.

Allianser vil være en viktig forutsetning, i tillegg til strukturelle initiativer, fordi økosystemer basert på sanntids atferdsdata fra flere aktører vil bli stadig viktigere for å tilfredsstille kundenes behov.

Våre strategiske prioriteringer frem mot 2022

I Norge skal vi bevare vår sterke og unike posisjon, og styrke lønnsomheten. Vi skal justere priser raskt, for å sikre at de er tilpasset skadeinflasjonen samtidig som vi har god konkurransekraft. Vi arbeider hele tiden med store og små effektiviseringstiltak som utløser kostnadsgevinster og bedre kundeopplevelser.

I markedene utenfor Norge skal vi fortsette å styrke lønnsomheten og veksten. Viktige virkemidler vil være et nytt IT-kjernesystem, mer sofistikerte prismodeller, effektiviseringstiltak og organisk vekst.

Kapitaldisiplin vil fortsatt ha høy prioritet, og vår kapitalstrategi skal understøtte vår attraktive utbyttepolitikk og bidra til å sikre høye og stabile nominelle utbytter på regelmessig basis. Vi vil fortsatt ha en rasjonell og disiplinert tilnærming til muligheter for fusjoner og oppkjøp. I 2019 vil vi frigjøre kapital ved salg av Gjensidige Bank. Vi vil bruke dette året til å utforske strukturelle muligheter før vi eventuelt returnerer overskuddskapital til eierne.

Gjensidiges posisjon skal styrkes ytterligere gjennom videreutvikling av Gjensidige som en pan-nordisk skadeforsikringsaktør som også tar sin del av et voksende person- og helserisikomarked. Oppkjøp skal gjennom å komplementere organisk vekst og bidra til at konsernet leverer på strategiske mål bidra til økt verdi på konsernet og langsiktig utbyttekapasitet.

Operasjonelle prioriteringer

Styret har identifisert tre operasjonelle prioriteringer som avgjørende for å lykkes med strategien på kort sikt og legge grunnlag for langsiktig utvikling:

1. Digitale kundeopplevelser
2. Innsiktsfull analyse
3. Dynamisk organisasjonsutvikling

Digitale kundeopplevelser

Det skal være enkelt å kjøpe, ha og bruke våre produkter. Dette forutsetter i økende grad at vi kan tilby digitale kundeopplevelser. Ikke minst innen skadehåndtering opplever vi en rivende utvikling. Når vi legger til rette for at kunden kan melde skade digitalt, gjerne fra mobiltelefon, kan

vi behandle skademeldingen automatisk, i løpet av sekunder. Dette skaper gode kundeopplevelser, og er svært kostnadsbesparende om det gjøres kontrollert. Vi skal videreutvikle slike løsninger, og benytte markedsledende teknologi.

Innsiktsfull analyse

Ny teknologi og ny brukeradferd, ikke minst når det gjelder deling av data, skaper stadig bedre muligheter for å «kjenne kunden best». Vi har en stor kundebase, og nyter stor tillit blant kundene våre. Denne tilliten skal vi ta vare på, ved å samle inn, behandle og utnytte data på en trygg og strukturert måte, slik at vi kan utvikle stadig mer relevante og brukervennlige løsninger for kundene. Ved å forutse kundenes behov mer presist kan vi gi bedre råd både i betjente og ubetjente kanaler. Videre skal vi utvikle prisings- og tariffierungsmodeller basert på data, teknologi og innsikt for å sikre optimal risikoseleksjon og -prising til enhver tid.

Dynamisk organisasjonsutvikling

For å utvikle og anvende teknologi slik at vi skaper gode kundeopplevelser må vi ha riktig kompetanse og godt samspill mellom medarbeidere fra ulike

fagområder. Dette stiller store krav til organisering og ledelse. Ledere må ha stor bredde i sin kompetanse for å kunne se muligheter, ta riktige initiativer, og lede faglig sterke medarbeidere på en verdiskapende måte. Jobbrotasjon for å utvikle kompetanse på tvers av forretnings- og stabsområder er derfor et viktig virkemiddel, sammen med rekruttering og utvikling av medarbeidere.

Strategi frem mot 2030

På lang sikt mener vi at tilgang til sanntidsdata gjennom utvikling og deltakelse i økosystemer overskygger alle andre, relevante trender. Vi tror dette vil få stadig sterkere betydning innen alle våre produktområder, men tempo og innretning vil variere fra område til område.

Vi vil derfor legge til rette for å delta i slike systemer, og aktivt søke alliansepartnere både nasjonalt og internasjonalt som kan styrke vår posisjon. Ved riktig utforming av økosystemer, med de rette alliansepartnere, vil vi tiltrekke flere og bedre kunder, tilby riktigere priser, redusere erstatningskostnadene og utvikle verdiøkende produkter og tjenester som kan skape økt lønnsomhet og lojalitet.

Finansielle mål 2019-2022

Ambisjoner	Mål
Combined ratio	86-89 prosent ¹
Kostnadsandel	<15 prosent
Solvensmargin (PIM)	135-200 prosent ²
Egenkapitalavkastning etter skatt	>20 % ¹⁻³
Forsikringsresultat utenfor Norge	NOK 750 millioner kroner ⁴ (i 2022)
Utbytte	Nominelt høyt og stabilt. Utdelingsgrad >80 prosent over tid ²

¹ Forutsatt årlige avviklingsgevinster nær 1 milliard kroner frem til 2022
Tilsvarende 90-93 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022

² Forutsatt salg av Gjensidige Bank

³ Tilsvarende >16 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022

⁴ Avviklingsgevinster ikke medregnet

Skade- forsikring Privat

Privatsegmentet tilbyr et bredt spekter av skadeforsikringsprodukter og -tjenester i det norske privatmarkedet, både innen tingforsikring og person- og helseforsikring. Produktene selges i all hovedsak gjennom egne distribusjonskanaler, men også i samarbeid med mange partnere. Med lojale kunder og en sterk merkevare er Gjensidige markedsleder i skadeforsikringsmarkedet for privatkunder.

2018

Kundeorientering fortsatte å være hovedprioritet i segment Privat i 2018. Ulike undersøkelser viser svært høy kundetilfredshet, og dette gjenspeiler seg i uvanlig sterk kundelojalitet. Gode kundeopplevelser er i økende grad knyttet til selvbetjening i digitale kanaler, ikke minst via mobiltelefon. Vi er i tetsjiktet når det gjelder å ta i bruk avanserte digitale løsninger som gjør det enklere for kundene å kjøpe, eie og bruke våre forsikringer. Økt digitalisering av kundeprosesser og bedre tilrettelegging for selvbetjening sto sentralt også i 2018. Kontinuerlig arbeid med tariffene, og forbedret kunde- og risikoseleksjon, bidro til fortsatt økt kvalitet i kundeporteføljen, og volumvekst i et marked med sterk konkurranse.

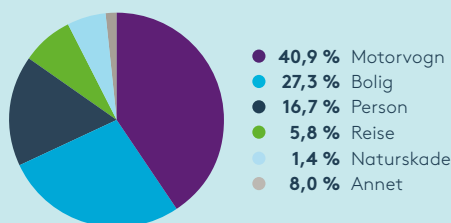
Lønnsomheten ble utfordret av en kald og snørik vinter, en uvanlig tørr sommer, og en uventet økning i skadeinflasjon for bilforsikring. Det ble igangsatt betydelige tiltak for å styrke lønnsomheten, blant annet gjennom justering av priser.

Fremtidsutsikter

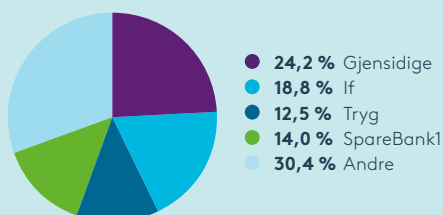
Konkurransen er sterk både fra etablerte banker, forsikringsselskaper, og mindre nisjeaktører. Gjensidiges konkurransekraft i det norske privatmarkedet er fortsatt god.

Tiltak for å styrke kundeorienteringen ytterligere, og bevare den sterke kundelojaliteten, vil være sentralt også fremover. Vi vil automatisere stadig flere prosesser, og legge til rette for digitale skademeldinger, slik at kundene kan få raskere og riktigere oppgjør. Vi vil utvikle bedre verktøy og metoder for data-analyse, slik at vi kan gi kundene bedre og mer relevante råd både i betjente og selvbetjente kanaler. Over tid ventet vi at dette vil gi reduserte kostnader, økt salgseffektivitet og enda bedre kundetilfredshet. Vi vil også videreføre igangsatte prisjusteringer for å styrke lønnsomheten.

Fordeling premieinntekter

Markedsandeler

Kilde: Finans Norge, basert på bestandspremie 3. kvartal 2018

Nøkkeltall Privat

Millioner kroner	2018	2017	2016
Premieinntekter	8.762,5	8.516,5	8.291,3
Forsikringsresultat	1.934,8	2.200,0	2.196,7
Skadeprosent	65,3 %	61,4 %	60,7 %
Kostnadsandel	12,6 %	12,8 %	12,8 %
Combined ratio	77,9 %	74,2 %	73,5 %

Skade- forsikring Næringsliv

Næringslivssegmentet tilbyr et bredt spekter av skadeforsikringsprodukter til næringslivskunder, landbrukskunder og offentlig sektor i Norge. Salget skjer primært gjennom egne distribusjonskanaler, og kun 20 prosent av premievolumet er meglet forretning. Gjensidige er markedsleder innen skadeforsikring til næringslivs- og landbruksmarkedet. Hoveddelen av kundeporteføljen består av små og mellomstore bedrifter og landbrukskunder.

tansebygging for å sikre relevant kundebetjening og god konkurransekraft i et profesjonalisert innkjøpsmarked.

Lønnsomheten ble i 2018 utfordret av en streng vinter, uvanlig tørr sommer, flere flomhendelser og en uventet økning i skadeinflasjon for motorvogn. Det ble igangsatt betydelige tiltak for å styrke lønnsomheten, blant annet gjennom justering av priser.

Fremtidsutsikter

Gjensidige har de siste årene befestet sin posisjon som markedsleder på næringsliv og landbruk, og er godt posisjonert for fremtiden.

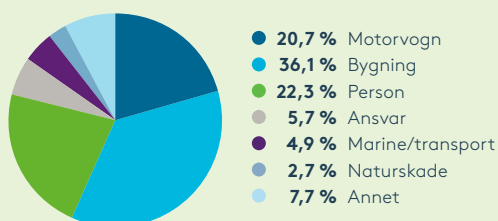
I næringslivssegmentet jobbes det særskilt med forbedret risikoprising og analytiske prosesser som verktøy for å styrke kundeaktiviteter. Kontinuerlige initiativ for å levere de beste kundeopplevelsene, i kombinasjon med analysedrevet virksomhet og operasjonell effektivitet, skal sikre en fremtidsrettet og kundeorientert forretning.

Næringsliv forventer positiv premieutvikling gjennom 2019 grunnet det positive trendbildet norsk økonomi er inne i. Tidligere og nye prisingsinitiativer forventes også å bidra til premievekst og bedret lønnsomhet. Samtidig vil arbeidet med å tilpasse vilkår og betingelser på produktene fortsette.

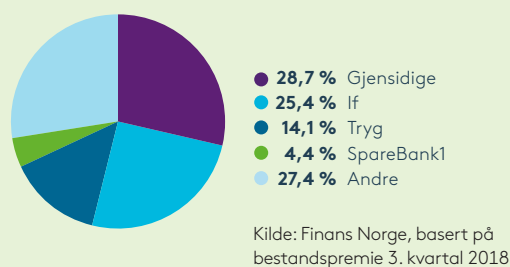
2018

Gjennom året er bruken av ressursene i divisjonen optimalisert, satsningsområder definert og posisjoneringen i markedet spisset. Analytisk baserte modeller er videreutviklet for å sikre en fortsatt effektiv distribusjon, høyt aktivitetsnivå og god kundebetjening. Produkt- og tariffutvikling har stått høyt på agendaen gjennom året for å sikre relevans i et marked i stadig endring. Det har vært lagt ned en betydelig innsats for å tilpasse digitale løsninger til kundenenes behov for å sikre et digitalt løft for næringslivskundene og dermed sikre vår posisjon i markedet. Det er stort fokus på kompe-

Fordeling premieinntekter

Markedsandeler

Nøkkeltall Næringsliv

Millioner kroner	2018	2017	2016
Premieinntekter	7.603,3	7.300,5	7.257,4
Forsikringsresultat	1.548,2	1.634,8	1.631,3
Skadeprosent	68,2 %	66,1 %	66,5 %
Kostnadsandel	11,5 %	11,5 %	11,0 %
Combined ratio	79,6 %	77,6 %	77,5 %

Skadeforsikring Danmark

Segment Danmark omfatter konsernets virksomhet i det danske privat-, næringslivs- og kommunemarkedet. Gjensidige har egen distribusjon i disse markedene, så vel som distribusjon via en rekke samarbeidspartnere og meglere. I Danmark er Nykredit-konsernet en sentral distribusjonspartner. Vi er en veletablert aktør i det danske markedet, og har en nummer 5-posisjon regnet etter markedsandel.

2018

Arbeidet med styrking av distribusjonskanaler og effektivisering av operasjonelle prosesser fortsatte gjennom 2018, med fokus på økt digitalisering og automatisering. Satsingen på videreutvikling av forretningsmodell, porteføljetilpasning og reprising bidro til å styrke porteføljekvaliteten i den danske virksomheten.

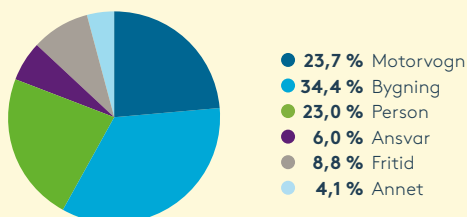
Fremtidsutsikter

Det danske skadeforsikringsmarkedet er relativt konsolidert, og preget av både sterk konkurranse og høyt prispess. For å skape ytterligere lønnsomhet vil Gjensidige prioritere å styrke salgseffektiviteten og kundeloyaliteten, forbedre prisingsmodeller og videreutvikle partnerstrukturen i den danske virksomheten. Vi vil arbeide med ytterligere

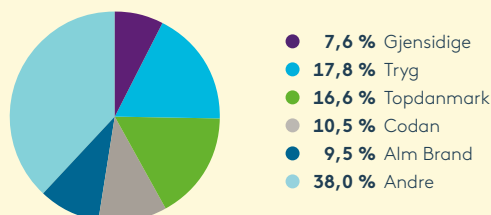
kostnadseffektivisering gjennom digitalisering og automatisering. Forenkling av forretningsmodellen, organisasjonen, produkter og prosesser er vesentlig for å oppnå effektiv drift. Implementering av det nye IT-kjernesystemet som vil starte i 2019, vil være et vesentlig bidrag til dette arbeidet.

Gjensidige vil søke muligheter for vekst i Danmark, både organisk og gjennom verdiskapende oppkjøp.

Fordeling premieinntekter

Markedsandeler Danmark

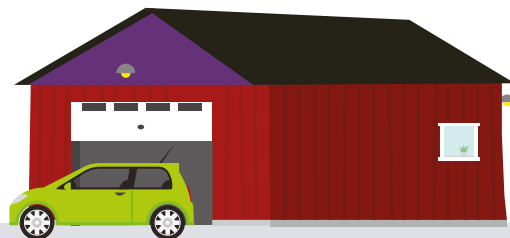
Kilde: Forsikring & Pension, basert på brutto premieinntekter 3. kvartal 2017

Nøkkeltall Danmark

Millioner kroner	2018	2017
Premieinntekter	4.904,6	4.827,4
Forsikringsresultat	434,5	284,0
Skadeprosent	76,8 %	80,0 %
Kostnadsandel	14,4 %	14,1 %
Combined ratio	91,1 %	94,1 %

Skadeforsikring Sverige

Segment Sverige omfatter konsernets virksomhet i det svenske privat-, næringslivs- og kommunemarkedet. Gjensidige har egen distribusjon i disse markedene, så vel som distribusjon via en rekke samarbeidspartnere og meglere. Regnet i markedsandel er vi det syvende største skadeforsikringsselskapet i Sverige.

2018

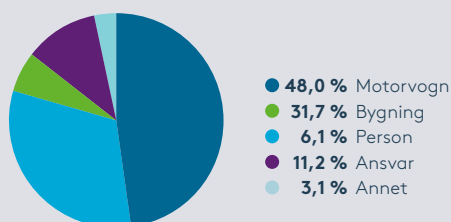
Den svenske virksomheten styrket lønnsomheten i 2018 gjennom fokus på reprising og gjennomføring av en rekke kostnadseffektiverende tiltak, blant annet reforhandling av partneravtaler og automatisering av prosesser. Vi fortsatte arbeidet med forbedring av interne rutiner og prosesser for å øke kvalitet, risikoseleksjon og premieuttak ved fornyelser. Kundesenteret i Malmø ble skalert opp for å håndtere all kundeservice og utgående salgsvirksomhet for våre privatkunder i Sverige.

Fremtidsutsikter

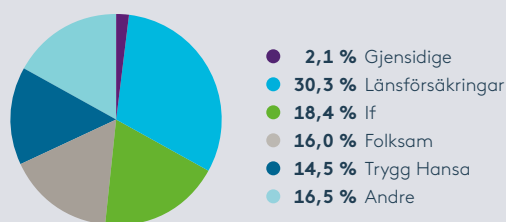
Det svenske markedet er relativt konsolidert og preget av sterk konkurranse. Gjensidige vil prioritere å skape vekst og robust lønnsomhet gjennom digitalisering, automatisering av prosesser og kultur- og organisasjonsutvikling. Vi vil arbeide med reprising av porteføljen, forbedre våre prismodeller og kunde-relasjonsaktiviteter, og konsentrere virksomheten om færre områder, spesielt i næringslivsmarkedet. Når nytt IT-kjernesystem er implementert vil vi realisere ytterligere kostnadsreduksjoner.

Gjensidige vil søke å styrke posisjonen i Sverige gjennom organisk vekst i tillegg til verdiskapende oppkjøpsmuligheter.

Fordeling premieinntekter

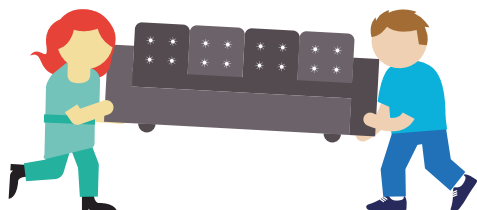
Markedsandeler Sverige

Kilde: Forsikring & Pension, basert på brutto premieinntekter per 3. kvartal 2018

Nøkkeltall Sverige

Millioner kroner	2018	2017
Premieinntekter	1.569,2	1.736,1
Forsikringsresultat	78,2	(91,6)
Skadeprosent	78,5 %	85,9 %
Kostnadsandel	16,5 %	19,3 %
Combined ratio	95,0 %	97,1 %

Skadeforsikring Baltikum

Gjensidiges baltiske virksomhet selger skadeforsikringsprodukter til privat- og næringslivsmarkedet i Litauen, Latvia og Estland. En stor andel av produktene distribueres gjennom eksterne kanaler som forsikringsagenter og meglere, men vi distribuerer også gjennom egne kanaler. Gjensidige er den femte største aktøren i Baltikum, et umodent forsikringsmarked der det ventes sterk vekst i takt med økende levestandard.

2018

Den baltiske virksomheten styrket lønnsomheten i 2018 gjennom betydelige kostnadseffektiviserings tiltak og optimalisering av tariffer og salgsprosesser. Det har vært betydelig fremgang innen digitalisering, styrking av direkte salgskanaler, analytisk CRM, risikobasert prising og optimalisering av prosesser for skadehåndtering.

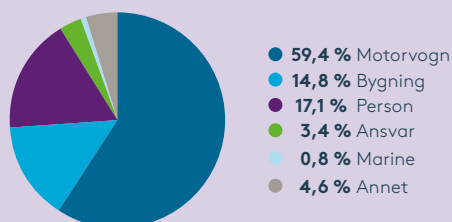
Fremtidsutsikter

Konkurransen i de baltiske landene er intens, og prispresset ventes å fortsette. Gjensidige er godt

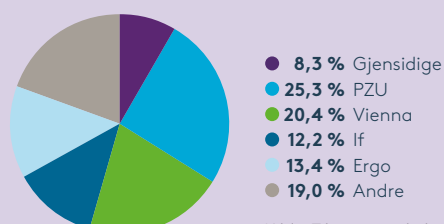
posisjonert for å ta del i de attraktive vekstmulighetene i Baltikum. Vi vil fokusere på økning av kundelojaliteten i lønnsomme segmenter ved hjelp av konkurransedyktige tariffer og produktpakker. Tilgang til nye kunder gjennom markedsføring og partneravtaler vil også stå sentralt. Kostnadene må fortsatt reduseres, men vi ser nå konturene av en konkurranseposisjon som vil gi oss mulighet til å ta del i markedsveksten.

Gjensidige vil søke muligheter for vekst i Baltikum, både organisk og gjennom verdiskapende oppkjøp.

Fordeling premieinntekter

Markedsandeler

Kilde: Tilsynsmyndigheter i Estland, Latvia og Litauen, Estlands Statistikkbyrå, konkurranse rapporter og egne beregninger. Basert på forfalt bruttopremie i 3. kvartal 2018.

Nøkkeltall Baltikum

Millioner kroner	2018	2017	2016
Premieinntekter	1.078,8	1.074,7	1.036,3
Forsikringsresultat	68,5	(7,2)	(99,5)
Skadeprosent	62,7 %	68,5 %	72,2 %
Kostnadsandel	31,0 %	32,2 %	37,4 %
Combined ratio	93,7 %	100,7 %	109,6 %

Pensjon

Pensjonsforsikring tilbyr innskuddsbasert tjenstepensjon for bedrifter i tillegg til individuell pensjonssparing og uførepensjon. Pensjon er et satsningsområde som bidrar til at Gjensidige kan være komplett leverandør av forsikrings- og pensjonsprodukter til privat- og næringslivskunder. Virksomheten bidrar til å styrke kunderelasjonen og lojaliteten hos skadeforsikringskundene.

2018

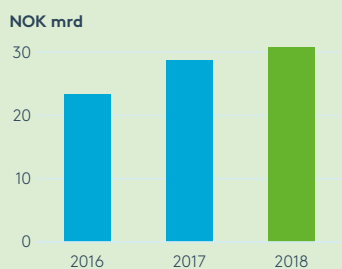
Resultatet har vært økende de siste årene som følge av en god forretningsmodell og effektiv drift. Videreutvikling av løsninger godt tilpasset kundenes behov sto sentralt i 2018, som året før, og bidro til en sterk porteføljevekst. Rundt en tredjedel av våre små og mellomstore næringslivskunder som har en personrisikodekning i Gjensidige Forsikring var også kunder i pensjonsvirksomheten vår. Dette er fortsatt lavt med tanke på at 70 prosent av våre pensjonskunder er skadeforsikringskunder, og peker mot et betydelig potensial for vekst.

Fremtidsutsikter

Markedet for innskuddsbasert pensjon er i vekst, og Gjensidige er godt posisjonert for å ta del i denne. Den positive veksttakten i volum og resultat er ventet å fortsette.

Vi venter å ta markedsandeler i innskuddspensjonsmarkedet, som binder lite kapital, takket være vår merkevare, kundevennlige digitale løsninger og vår store portefølje av skadeforsikringskunder blant små og mellomstore bedrifter. Vi forventer at andelen skadeforsikringskunder som også er pensjonskunder vil fortsette å øke i 2019.

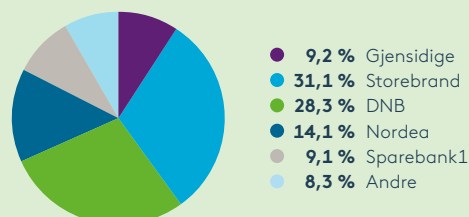
Kapital til forvaltning

Nøkkeltall Pensjon

Millioner kroner	2018	2017	2016
Netto driftsinntekter	126,5	74,0	88,4
Netto finansinntekter	40,2	29,7	26,4
Resultat før skattekostnad	166,6	103,7	114,8

Markedsandeler innskuddspensjon*

Kilde: Finans Norge, 3. kvartal 2018. Basert på forsikringsforpliktelser

* Med individuelt investeringsvalg

Bank

Gjensidige Bank er en digital bank som tilbyr dagligbanktjenester, boliglån, bil- og forbruksfinansiering, bank- og fondssparing. Banken samarbeider tett med flere partnere, forhandlere og agenter. Distribusjon foregår i hovedsak på nett, men også på telefon, chat og hos Gjensidiges finanskontorer.

I 2018 inngikk Gjensidige Forsikring en avtale om salg av Gjensidige Bank til Nordea. Salget ventes å bli gjennomført i løpet av første kvartal i 2019. Partene inngikk samtidig en avtale om samarbeid innen distribusjon av bank- og forsikringstjenester i Norge. Salget av banken, kombinert med den gjensidige distribusjonsavtalen vil gi Gjensidige mulighet til et styrket fokus på kjernevirksomheten, og samtidig opprettholde et kombinert tilbud av forsikrings- og banktjenester til kundene. I tillegg vil Nordea distribuere Gjensidiges forsikringer til sine kunder i Norge.

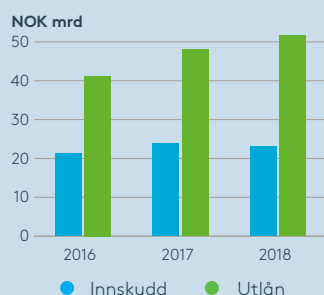
2018

Vekst på bilfinansiering, styrking av forbruksfinansieringstilbudet og breddealg overfor medlemmer i bankens partnerorganisasjoner var høyt prioritert i 2018. Konkurransedyktige priser, gode digitale løsninger samt effektiv kundebehandling resulterte i en sterk utlånsvekst for året.

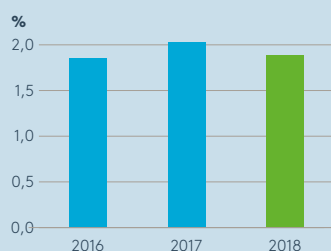
Fremtidsutsikter

Gjensidige Bank vil fortsette å fokusere på bærekraftig og lønnsom vekst. Forbedring av kundeprosesser støttet av digitalisering vil være en viktig del av bankens verdiforslag.

Innskudd og utlån per 31.12.

Netto rentemargin*

* Definert som alternative resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Bank 2018.

Nøkkeltall Bank

Millioner kroner	2018	2017	2016
Netto renteinntekter	1.021,3	992,3	797,3
Sum inntekter	1.005,6	1.035,2	915,0
Nedskrivninger og tap	(70,0)	(10,3)	(69,5)
Resultat før skattekostnad	447,3	612,3	439,1

Formålet med investeringsporteføljen er primært å dekke de forsikringstekniske forpliktelsene, og bidra til at konsernet når sitt mål for avkastning på egenkapitalen. Ved utløpet av 2018 utgjorde porteføljen 52,8 milliarder kroner.

Kapitalforvaltning

Konsernets investeringsportefølje omfatter alle investeringsmidler i konsernet, med unntak av investeringsmidler fra segmentene Pensjon og Bank. Store deler av forvaltningen settes ut til eksterne forvaltere, mens konsernets investeringsfunksjon konsentrerer seg om aktivaallokering, risikostyring og forvalterseleksjon. Direkte eienomsinvesteringer gjøres via selskapet Oslo Areal, der Gjensidige eier 50 prosent.

Investeringsporteføljen består av to deler: en sikringsportefølje og en friportefølje. Sikringsporteføljen skal motsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger og er investert i rentebærende instrumenter med en løpetid som er tilpasset de forsikringstekniske avsetningene.

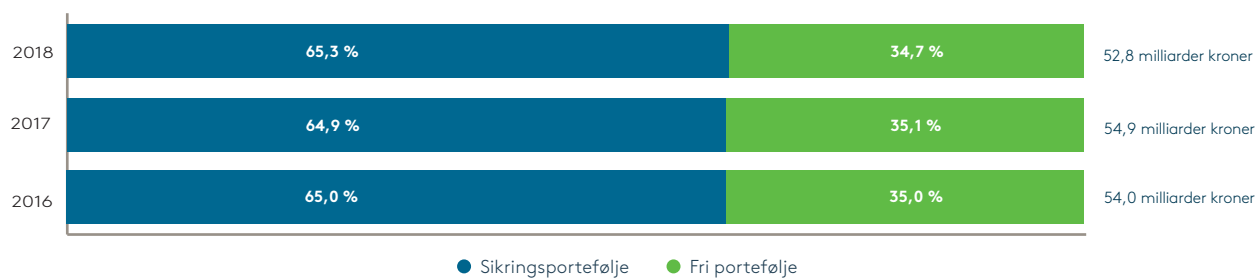
Den frie porteføljen består av ulike aktiva. Aktivaallokeringen i denne porteføljen må sees i sammenheng med konsernets kapitalisering og risikokapasitet, og konsernets løpende risikoappetitt. Generelt er valutarisiko i investeringsporteføljen sikret opp mot 100 prosent, med en tillatt ramme på +/- 10 prosent per valuta.

Ved årsslutt 2018 utgjorde den samlede investeringsporteføljen 52,8 milliarder kroner. Finansresultatet ble 0,8 milliarder kroner, som tilsvarer en finansavkastning på 1,5 prosent.

Finansielle eiendeler og eiendommer

Millioner kroner	Avkastning i prosent				Resultat	
	2018	2017	2016		2017	2016
Sikringsportefølje	2,0	2,8	3,5	706,5	981,0	1.264,5
Fri portefølje	0,6	5,3	4,6	114,4	1.021,6	890,6
Finansresultat for investeringsporteføljen	1,5	3,7	3,9	820,9	2.002,6	2.155,1
Netto inntekter fra investeringer				830,2	2.002,2	2.152,6

Porteføljelinndeling per 31.12.

Gjensidigeaksjen ga en totalavkastning i 2018 på minus 8 prosent. Ved utgangen av året var vi det niende største selskapet notert på Oslo Børs, med en markedsverdi på 68 milliarder kroner. Resultatet per aksje ble 7,44 kroner i 2018, og styret har foreslått et utbytte på 7,10 kroner per aksje.

Investorinformasjon

Investorinformasjon

Gjensidige skal ha en åpen dialog med alle interessenter, og følger Oslo Børs' IR-anbefaling. Etablerte retningslinjer for investorkontakt finnes på www.gjensidige.no/investor.

Vi gjennomfører hvert kvartal møter med analytikere og investorer for å diskutere resultatene og forretningsdriften. I disse møtene deltar som hovedregel en investorkontakt fra Gjensidige, eventuelt sammen med konsernsjef og/eller finansdirektør eller annen relevant direktør fra selskapet.

Utbytte og utbyttepolitikk

Gjensidige har som mål å utbetale høye og stabile nominelle utbytter til aksjonærene, og en utbyttegrad på minst 70 prosent av resultat etter skatt over tid. Etter salg av Gjensidige Bank øker målsatt utbyttegrad til 80 prosent av resultat etter skatt over tid. Ved fastsettelse av størrelsen på utbyttet vil det tas hensyn til forventet fremtidig kapitalbehov. Gjensidige vil i tillegg over tid utbetale overskuddskapital.

For regnskapsåret 2018 har styret på bakgrunn av årsresultatet foreslått et utbytte på 7,10 kroner per aksje. Dette tilsvarer 95,5 prosent av resultatet etter skatt for konsernet. Utbytteforslaget er

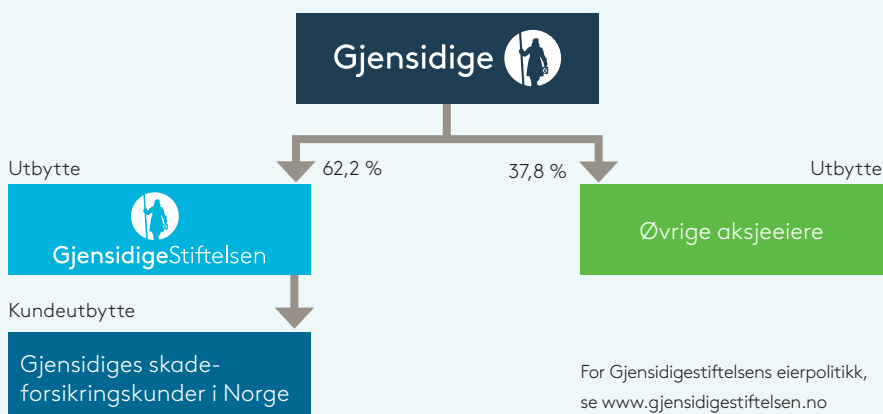
betinget av godkjenning fra Finanstilsynet ettersom det utgjør mer enn 100 prosent av resultatet for Gjensidige Forsikring ASA i 2018.

Utbyttet for regnskapsåret 2018 vil vedtas av generalforsamlingen den 28. mars 2019. Det vedtatte utbytte vil utbetales til de som er registrerte aksjeeiere på generalforsamlingsdatoen. Gjensidigeaksjen handles eks utbytte 29. mars 2019, oppgjørsgdato er 1. april 2019 og utbyttet utbetales 9. april 2019.

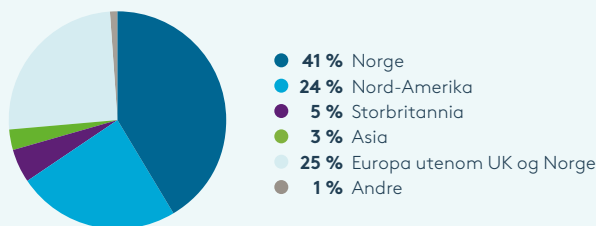
Kundeutbytte

Gjensidigestiftelsen er den største aksjeeieren i Gjensidige med en eierandel på 62,2 prosent. Stiftelsen videreformidler sitt aksjeutbytte knyttet til årsresultat fra Gjensidige, til våre skadeforsikringskunder i Norge i form av kundeutbytte. Aksjeutbytter knyttet til utdeling av overskuddskapital beholdes og forvaltes av Gjensidigestiftelsen.

Kundeutbytter fordeles til kundene basert på betalt forsikringspremie for det regnskapsåret aksjeutbyttet gjelder og utbetales til de som fortsatt er kunder i Gjensidige ved tidspunktet for Gjensidigestiftelsens generalforsamling, som vedtar kundeutbyttet.

Geografisk fordeling aksjer per 31.12.2018

Fordeling av aksjer eksklusive
aksjer eiet av Gjensidigestiftelsen

Utbetalt kundeutbytte i 2018, basert på resultatet for 2017, utgjorde 14 prosent av betalt premie i 2017.

Eierforhold

Ved utgangen av 2018 hadde Gjensidige omtrent 35.000 aksjeeiere. De 20 største eierne representerte til sammen 85,6 prosent av aksjene i selskapet.

Gjensidigestiftelsen har vedtektsfestet et eierskap i Gjensidige på minimum 60 prosent, og skal bidra til forutsigbarhet og eiermessig stabilitet.

Stiftelsen har uttalt vilje til å vurdere redusert eierbrøk ved eventuelle oppkjøp eller kapitalutvidelser som er i samsvar med Gjensidiges overordnede strategi.

Stiftelsen forvalter eierskapet i Gjensidige på vegne av Gjensidiges skadeforsikringskunder i Norge. Den har en eierpolitikk med fokus på høy verdiskaping over tid og forventer et konkurransedyktig utbytte.

20 største aksjeeiere 31. desember 2018 ¹

	Prosent
1 Gjensidigestiftelsen	62,24
2 Folketrygdfondet	4,15
3 Caisse de Depot et Placement du Quebec	3,68
4 Deutsche Bank	3,50
5 BlackRock Inc	1,98
6 Danske Bank	1,87
7 DNB ASA	1,16
8 The Vanguard Group, Inc	0,98
9 Nordea	0,92
10 Svenska Handelsbanken Group	0,92
11 State Street Corporation	0,85
12 Storebrand Investments	0,68
13 Government of China	0,53
14 KLP Kapitalforvaltning	0,47
15 Beutel Goodman & Co	0,31
16 Northern Trust Corporation	0,29
17 Sparebank 1 Gruppen	0,27
18 Legal & General Group	0,25
19 Scotia Bank	0,25
20 Equinor ASA	0,25

¹ Eieroversikten er basert på en analyse gjennomført av Orient Capital Ltd, basert på eierregisteret i VPS per 31. desember 2018. Gjennom analysen kartlegges hvilke eiere som står bak de ulike forvalterkonti. Det kan ikke garanteres at oversikten er korrekt.

Generalforsamling

Neste ordinære generalforsamling holdes på Gjensidiges hovedkontor i Schweigaards gate 21, Oslo, den 28. mars 2019 kl 17.00.

For mer detaljert informasjon om organstrukturen og/eller generalforsamlingen, se side 50–55 og/eller www.gjensidige.no/investor.

Gjennom mer enn 200 års historie har Gjensidige sørget for å skape trygghet for våre kunder ved å sikre liv, helse og verdier. Vi har bidratt med skadeforebyggende tiltak, og hjelp når skaden har oppstått. Vår erfaring og kompetanse kommer hele samfunnet til gode.

Bærekraft

1. Styrets og ledelsens perspektiv på bærekraft

Gjensidige har hatt høyt fokus på å ta samfunnsansvar i alle år, og arbeidet er tuftet på vår rolle som et av Nordens største forsikringsselskaper. Vi er overbevist om at det er helt avgjørende for langsiktig verdiskaping at vi integrerer bærekraft i våre kjerneaktiviteter. Gjensidige tar ansvar og skal bidra til en bedre verden.

I det følgende beskrives hvordan vi arbeider med våre forpliktelser i henhold til UN Global Compact. Vi arbeider også i henhold til UNEP Principles for Sustainable Insurance. Vi har beskrevet våre fokusområder, mål, tiltak, tiltakenes effekt og våre ambisjoner når det gjelder nye tiltak. Rapporten følger anbefalingene i Finans Norges «Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen», som beskriver hvordan finansnæringen kan bidra til å gjøre Norge til et lavutslippssamfunn.

Styret har i 2018 besluttet bærekraftsmål for de områdene som anses å ha størst betydning for Gjensidige og selskapets interesser:

- Redusere CO2-intensitet
- Ansvarlige investeringer
- Tryggere samfunn

Risiko- og vesentlighetsvurdering fremgår av kapittel 2 side 23, og begrunnelse for våre fokusområder og status på tiltak fremgår av kapittel 5 side 28. Fokus-

områdene faller innenfor tre overordnede kategorier: klima- og miljø, sosiale forhold, og foretaksstyring.

Klimaendringer og miljøutfordringer er gitt høy prioritet, og Gjensidige har satt ambisiøse og tydelige mål for hvordan vi skal bidra med reduksjon i klimautslipp (CO2-intensitet), både direkte, og indirekte gjennom skadeforebygging, våre skadeserstatninger og egne utslipp.

Sosiale forhold: Alle sider ved vår virksomhet skal baseres på respekt for menneskerettigheter og for arbeidstakers rett til meningsfylt arbeid under trygge forhold. Vi vil videreutvikle en organisasjon som legger til rette for at mangfold preger våre aktiviteter og bidrar med nye ideer og perspektiver i arbeidet for et mer bærekraftig samfunn.

Gjensidige er også opptatt av å bidra til et tryggere samfunn, ut over å være et forsikringsselskap, og samarbeider med ideelle organisasjoner, herunder Gjensidigestiftelsen. Tema for vårt engasjement er å bidra til et varmere samfunn, integrering i arbeidslivet og til at barn og unge får like muligheter.

God foretaksstyring er avgjørende for styret og administrasjonen. Eierstyring og selskapsledelse er beskrevet i et eget kapittel i årsrapporten på side 50–55. Når det gjelder bærekraft er etiske investeringer (SRI), personvern (GDPR), korrupsjon og hvitvasking, samt våre etiske regler (Code of Conduct) særlig relevant. Utvalgte styrevedtatte policyer er tilgjengelig på gjensidige.no. Andre relevante policyer for vårt bærekraftarbeid fremgår av kapittel 5. 7 side 42.

Styret mener at Gjensidiges ambisjoner og tiltak særlig vil bidra til å fremme 4 av FNs 17 bærekraftsmål. Begrunnelse for disse fremgår av kapittel 4 side 27.

Gjensidiges ambisjoner, tiltak og mål er beskrevet nærmere i kapittel 5 side 28 i denne rapporten, der vi også gjør rede for hvilke av FNs bærekraftsmål våre tiltak bidrar til å fremme.

Definisjon

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners mulighet til å dekke sine.

(Sitat: FN)

2. Gjensidiges arbeid med bærekraft

Bærekraft og forsikring hører godt sammen.

Gjensidige har skapt verdier for samfunnet i mer enn 200 år, ved å engasjere oss i menneskers og bedrifter liv både før og etter skade. Gjennom mange års erfaring har vi samlet kunnskap om hva som forårsaker skader, og hvordan vi kan unngå dem.

Vår rolle i samfunnet

Gjensidiges ambisjon er å være det mest kundeorienterte skadeforsikringsselskapet i Norden og Baltikum. Kundeorientering gjennomsyrrer vår adferd, prioriteringer og kommunikasjon på alle nivåer i organisasjonen. Hensynet til kundene er sentralt i hele verdikjeden, fra produkt- og tjenesteutvikling via opplæring av ansatte, rådgivning, salg, og skadeoppgjør til klagebehandling.

Klima- og miljøspørsmål blir stadig viktigere for alle våre interessenter. Derfor er bærekraft integrert som en grunnpilar i vår strategi.

Bærekraft handler om å finne balanse mellom hva som er godt for klima og miljø, sosiale forhold og økonomi. Vi bruker denne definisjonen aktivt i vårt arbeid med å integrere bærekraft i hele organisasjonen. Våre interne prosesser skal ha en høy etisk standard.

Vi må tenke nytt, og involvere kunder, ansatte og leverandører for å videreutvikle våre bærekraftige løsninger. Dette er vi godt i gang med, og det vil prege vårt arbeid fremover.

Kundenes tilfredshet

Fornøyde kunder og god risikovurdering er avgjørende for kort- og langsiktig verdiskaping. Vi gjennomfører løpende målinger av selskapet og våre rådgivere, og forbedringstiltak iverksettes på basis av tilbakemeldinger fra kundene.

Gjensidige har definert tydelige mål for kundetilfredshet. Måloppnåelsen påvirker vurdering av bonus til ledende ansatte, og kollektiv bonus til alle medarbeidere. Følgende resultater ble oppnådd i 2018:

- I 2018 var Gjensidiges kundetilfredshetsindeks (KTI) på konsernnivå 78,1. Dette var en fremgang på 0,2 fra 2017, og er det beste resultatet vi noensinne har oppnådd.
- Kåret av Sustainable Brands til det mest bærekraftige forsikringsselskapet i Norge.
- BearingPoint vurderte den digitale modenheten til 78 norske selskaper, og Gjensidige ble det mest digitale forsikringsselskapet (Digital Leaders Studies).

Gjensidige har som ambisjon at alle kunder skal få raskt og riktig skadeoppgjør. Begge deler er viktig for opplevelsen av kvalitet.

Kundenes muligheter for å oppnå en effektiv og reell klagebehandling er viktig for å sikre skadeoppgjør av høy kvalitet. Gjensidige har etablert en klageordning som gir kundene mulighet til å få behandlet sin klage på tre nivåer. Dette skal sikre at kunden får en uavhengig og grundig vurdering av sin sak. Vi har kommentert status i kapittel 5.7 side 42.

Interessentanalyse

Med interessent mener vi de som påvirker selskapet eller blir påvirket av selskapet. I tråd med Oslo Børs' anbefaling for rapportering om samfunnsansvar ble det gjennomført en grundig interessentanalyse i 2016. Denne oppdateres årlig. Investorer/eiere, kunder, ansatte, leverandører og samfunnet for øvrig vurderes som våre viktigste interessenter. Vi har dialog med våre interessenter etter behov. Boksene nedenfor og på neste side viser tema og arenaer for vår dialog med de ulike interessentene.

Investorer/eiere

Vi kommuniserer med våre investorer/eiere på ulike arenaer, og legger til rette for at de skal ta informerte beslutninger.

- Investormøter
- Kvartalspresentasjoner
- Årsrapport
- Webisode
- Analytiker og kapitalmarkedsdager

Kunder

Dialog med våre kunder er viktig for å nå vår ambisjon om å bli det mest kundeorienterte skadeforsikringsselskapet i Norden. Vi kommuniserer med våre kunder gjennom:

- Relevante produkter/tjenester
- Digitale løsninger
- Skadeforebygging
- Effektive skadeoppgjør

Leverandører

Godt samarbeid med våre leverandører er avgjørende for at vi skal nå våre bærekraftsmål. Etterlevelse av vår innkjøpspolicy er kritisk for måloppnåelse

- Fornybar energi
- Avfallshåndtering
- Gjenbruk
- Korrupsjon/hvitvasking
- Rettferdig konkurranse
- HMS
- Effektive skadeoppgjør

Ansatte

Engasjerte og motiverte ansatte er viktig for vår lønnsomhet, og vi har ulike fora for å få innsikt i ideer og bekymringer

- Arbeidstakerrettigheter
- Kompetanseutvikling
- HMS
- Personvern
- Mangfold
- Medarbeiderundersøkelser

Samfunnet for øvrig

Forsikring er et viktig samfunns-gode og vesentlig for å ivareta liv, helse og verdier. Vi ivaretar samfunnsinteresser med:

- Skadeforebygging
- Miljø og klimatiltak
- Etisk kapitalforvaltning
- Personvern
- Antikorrupsjon og hvitvasking
- Sponsor og gavevirksomhet

Risiko- og vesentlighetsvurdering for Gjensidiges interessenter

Vurderingen av vesentlige temaer er basert på

- hva interessentene er opptatt av
- hvilke konsekvenser det vil ha for Gjensidige om vi ikke tilfredsstiller interessentenes forventninger

- digital transformasjon
- ansvarlige investeringer
- god risikostyring
- eget klimaavtrykk
- engasjerte ansatte
- tryggere samfunn

Styret har vurdert 9 temaer som vesentlig for selskapets interessenter: (se kapittel 5 side 28 for nærmere begrunnelse)

- bærekraftige erstatninger
- skadereduserende tiltak
- bærekraftige produkter

Resultatet av risiko og vesentlighetsvurderingen er sammenstilt i tabellen, der temaer som har stor betydning både for interessentene og Gjensidige er plassert øverst til høyre. Temaer som har mindre betydning både for Gjensidige og interessentene er plassert nederst til venstre.

Vesentlige fokusområder for bærekraftarbeidet			
Verdi for samfunnet	Viktige fokusområder		
	Høyt ledelsesfokus		
	Topprioritet		
	Høy		
Veldig høy		God foretaksstyring	Redusere CO2 klimaavtrykk Skadereduserende tiltak Bærekraftige erstatninger Ansvarlige investeringer Tryggere samfunn
Høy		Bærekraftige produkter Digital transformasjon	Engasjerte ansatte
	Høy	Veldig høy	
	Verdi for Gjensidige		

3. Gjensidiges risikostyringsprosess for bærekraft

Forsikring er et økonomisk fellesskap – hvor den som har forsikring får hjelp når skaden inntreffer. Bærekraftige løsninger er en forutsetning for lang-siktig verdiskaping og en grunnpilar i Gjensidiges strategi, og skal prege alt vi gjør. God risikostyring er kjernen i vår virksomhet.

Overordnet styring

Gjensidige skal bidra til at vi, våre samarbeids-partnere og kunder arbeider for å nå Parisavtalens miljø- og klimamål. Forventet økt omfang av naturskader som følge av miljø- og klimaendringer preger våre aktiviteter, som utvikling av produkter, finansiell planlegging, prising, gjenoppbygging og skadeforebyggende tiltak. Miljø og klimaendringer påvirker risikovurderinger og prising av forsikring. Eksempelvis gjør vi fortløpende vurderinger av effekter av ekstremvær og endring i risikoeksponering, basert på historiske erfaringer, ekspertvurderinger og prognoser.

God risikoseleksjon og riktig prising av risiko er avgjørende for soliditet og lønnsomhet. Styret fastsetter krav til risikostyring og internkontroll i Gjensidige, og definerer grunnleggende prinsipper, prosesser, roller og ansvar gjennom «Konsernpolicy for risikostyring og internkontroll». Administrasjonen skal påse at det foreligger styrende dokumenter som understøtter og utfyller de krav som stilles.

Policy'en stiller krav til risikostyringssystemet, som skal sikre at konsernets risikoprofil til enhver tid er innenfor de rammer styret har vedtatt. Risiko grupperes i:

- Forretningsmessig og strategisk risiko
- Forsikringsrisiko
- Finansiell risiko
- Operasjonell risiko og compliancerisiko

Styret mottar kvartalsvis rapportering av status og utvikling på risiko-, kapital- og compliance for konsernet. Rapporten tar blant annet for seg utviklingen i de vesentlige risikoene, samt målinger og vurderinger i forhold til fastsatte risikorammer. Overtagelse av risiko er kjernen i forsikring. Gjensidiges underwritingpolicy setter de overordnede rammene og prinsippene for forsikringsrisiko. Underwritingpolicyen skal sikre at selskapet har oversikt og kontroll over sin risikoeksponering. Den

skal også sikre at selskapet følger gjeldende lover og regler, og opptrer i tråd med alminnelige oppfatninger av rettferdighet og rimelighet, og i tråd med Gjensidiges retningslinjer for etisk forretningsdrift. Eksempelvis fastslår underwritingpolicy'en eksplisitt at selskapet ikke skal inngå forsikringsavtaler som gir grunnlag for utbetaling av erstatning eller andre ytelser til stater eller geografiske områder som er omfattet av sanksjoner vedtatt av FN eller EU.

Gjensidige benytter en partiell internmodell godkjent av Finanstilsynet for beregning av risiko- og kapitalkrav. Modellen tar blant annet hensyn til vær- og klimarelaterte skader. Data som ligger til grunn for modellen oppdateres årlig sammen med vurderinger av hvilken effekt klima- og værrelaterte hendelser har på skadeomfanget.

Risikobeskrivelse

Emerging risks:

Risikolandskapet er komplekst og i kontinuerlig endring. Emerging risk er potensielle nye eller endrede risikoer som typisk utvikles over tid, gjerne som følge av endringer i klima, politiske forhold eller teknologi. Gjensidige har siden 2009 hatt en særskilt emerging riskprosess. Hovedformålet er å identifisere og overvåke denne type potensielt fremvoksende risikoer og mulige konsekvenser for selskapet, slik at nødvendige tiltak og tilpasninger kan settes i verk på et tidlig tidspunkt. Vurdering av emerging risks er basert på interne vurderinger og på ulike eksterne kilder. De prioriterte emerging risks i Gjensidige i 2018 var:

- Ekstremvær og klimaendringer
- Kunstig intelligens
- Nanoteknologi
- Syntetisk biologi

Ekstremvær og klimaendringer har vært i Gjensidiges emerging riskrapport siden 2009. Vind og flom er vurdert som de største risikoene for Gjensidige. Gjensidiges internmodell brukes for å vurdere potensiell eksponering for denne type hendelser, og for andre natur-/værhendelser.

Kunstig intelligens (AI) er datasystemer som er i stand til å løse problemer ved å lære av egne erfaringer. Bruk av AI gir muligheter til å effektivisere prosesser og endre interaksjonen med kunder.

Nanoteknologi er en fremvoksende teknologi som gir nye forretningsmuligheter og nye risikoer. Nanoteknologi gir muligheter som for eksempel å lage materialer med nye og særskilte egenskaper. Dette kan potensielt medføre et endret risikobilde spesielt innen noen produktområder.

Syntetisk biologi er konstruksjon av biologiske komponenter og systemer som ikke eksisterer i naturen, og simulering av eksisterende biologiske elementer. Teknologi for å dyrke celler og vev i laboratorier, og skreddersy disse til bestemte formål, åpner helt nye muligheter for forebygging og behandling av sykdommer og skader. Dette kan påvirke dødelighet, levealder og behandlingsbehov, og påvirke økonomien i livs- og helseforsikring vesentlig.

Dette er områder som vil kunne påvirke forsikringsmarkedet vesentlig fremover, og skape både risikoer og muligheter. De inngår i strategiske diskusjoner, både med hensyn til vurderinger av reassuranse, forsterkede UW-analyser, og for å se hva som er egnet å forsikre fremover.

Klimarelaterte trusler, muligheter og risiko

Klima og miljø påvirkes blant annet av kundens valg av bolig, bil og adferd. Gjensidige belønner en rekke sikringstiltak gjennom rabatt på forsikringene. Tiltak som bidrar til å redusere risiko både for oss og kundene er varsling om værhendelser, boligalarm, kontroll av elektrisk anlegg i bygninger, installasjon av utstyr som reduserer risiko for vannskade i bygninger og gjenfinningssystemer for biler.

Forsikringspremien til våre kunder påvirkes av skaderisiko. Objektene vi forsikrer, som biler, bygninger og bedrifter, vil i varierende grad forårsake klima og miljøutfordringer. Fornuftig risikoprising skal bidra til en gunstig miljøprofil.

Vi definerer bærekraftisiko som forhold med potensielle klima- og miljø og/eller sosioøkonomiske konsekvenser. Det er nå igangsatt et arbeid for i enda større grad enn tidligere å prise inn bærekraftisiko i våre forsikringer.

Risikostyringstiltak

Det er en økt forventning blant våre interessenter for hva Gjensidige gjør for å bidra til måloppnåelse for FNs klimamål og Parisavtalen. Dette kan påvirke vår forretning, våre kunder og det samfunnet som vi er en del av på kort og lang sikt.

Skader er i seg selv miljøbelastende, ettersom det medgår ressurser til å reparere eller erstatte skadene. Derfor har Gjensidige høyt fokus på skadeforebyggende arbeid, og bidrar med dette til færre skader og mindre belastning på miljøet.

Tiltak for å styrke robusthet i relevante scenarier

- Bidra til økt kunnskap om skadedata og klimakonsekvenser, ved å dele skadedata relatert til værhendelser.
- Bruke vår kompetanse og samarbeide aktivt med offentlige myndigheter for å sikre en miljøvennlig utvikling av byer og landet for øvrig.
- I samarbeid med Finans Norge dele skadedata relatert til værhendelser, slik at det kan etableres en felles norsk database for å bistå kommuner med planlegging av utbygging, og reguleringer.

Fysiske tiltak for å håndtere fysisk klimarisiko

- Gjensidige gjennomfører allerede varsling til kunder når det er forventet dårlig vær, med risiko for liv, helse og verdier.
- Gjennomfører skadereduserende tiltak som for eksempel utplassering av flomvernustyr ved flomrisiko.

Andre tiltak for å håndtere risiko

- Gjennom et Risk Management-konsept vil vi etablere en indeks som viser hvordan vår kundeportefølje utvikler seg når det gjelder risikonivå.
- Vi skal styrke vår posisjon tidligere i verdikjeden ved å hjelpe og veilede våre kunder slik at de tar bærekraftige valg med lav risiko ved for eksempel oppføring av nye bygg. Dette kan gi våre kunder en lavere forsikringspremie og ha gunstige konsekvenser for miljøet, kundene og oss.
- Vi skal fortsatt være kritiske ved inngåelse av nye kundeavtaler slik at vi sikrer en mer bærekraftig kundeportefølje med lav risiko. Vår egenutviklede Risk Managementrapport differensierer tilbakemeldinger til kundene basert på hvilke utfordringer og forbedringsmuligheter den enkelte kunde har. Gjennom å dele vår kunnskap om skadeforebyggende arbeid gir vi kundene mulighet til å gjennomføre de bærekraftstiltak som kreves for å oppnå de beste betingelsene. Risk Management-score skal være høy, og det skal være synonymt med en bærekraftig kundeportefølje.

- Vi skal tilegne oss mer kunnskap om klima og miljøkonsekvenser, slik at vi sikrer at vår kundediialog skaper tillit i markedet og at vi blir oppfattet som det mest bærekraftige forsikringsselskapet.

Mål og metoder

Vi kommuniserte på kapitalmarkedsdagen vår ambisjon om å redusere egen og skaderelatert CO₂-intensitet, relativt til premieinntektene, år for år¹. Vi vil arbeide med å konkretisere metode for å sette et nullpunkt og etablere en pålitelig måling og rapportering av status i 2019.

I første omgang ønsker vi å vurdere ulike initiativ for å bidra til økt sirkulærøkonomi, eksempelvis økt grad av reparasjon, gjenbruk, redusere avfall og ulike tiltak for å redusere transportkostnader, og mer klima- og miljøvennlig gjenoppbygging.

4. Hvordan Gjensidiges formål og strategi bidrar til FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål (SDG), og 169 delmål, er ambisiøse og inviterer til en global dugnad for å bidra til en bedre verden, med fokus på klima og miljø, sosiale forhold og økonomi. Gjensidige skal gjennom sin virksomhet bidra med tiltak som fremmer FNs bærekraftsmål, og ha særlig fokus på de som er mest relevante for et forsikringsselskap.

Gjensidiges virksomhet skal særlig bidra til å fremme fire av FNs bærekraftsmål, nemlig bærekraftmålene som gjelder God helse; Anstendig arbeid og økonomisk vekst; Bærekraftige byer og samfunn; og å Stoppe klimautfordringene.

Til høyre følger en kort gjennomgang av hvilke av FNs delmål som er særlig relevante for Gjensidige, og hvordan vi skal bidra til å fremme oppfyllelse av disse.

En mer detaljert beskrivelse av hvilke av Gjensidiges fokusområder for bærekraft som understøtter FNs bærekraftsmål fremgår av kapittel 5 side 28.

3

GOD
HELSE

3 God helse; delmål: 3.6 og 3.8

Gjensidige skal bidra til å halvere antall dødsfall og skader forårsaket av trafikkulykker.

Gjensidige skal også bidra til beskyttelse mot økonomisk risiko, og allmenn tilgang til grunnleggende og gode helsetjenester.

8

ANSTENDIG ARBEID
OG ØKONOMISK
VEKST

8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst; delmål: 8.2, 8.3, 8.4 og 8.8

Gjensidige forsikrer virksomheter som er avgjørende for opprettelse av arbeidsplasser, entreprenørskap,

kreativitet og innovasjon, og stimulerer til etablering av nye virksomheter og vekst i eksisterende bedrifter, blant annet ved å sørge for tilgang til finansielle tjenester.

Gjensidige er opptatt av å legge bedre til rette for sirkulærøkonomi, og har som mål mot 2030 gradvis å bedre utnyttelsen av globale ressurser innenfor forbruk og produksjon, og arbeide for å øke bevissthet rundt behovet for sirkulærøkonomi, i samsvar med det tiårige handlingsprogrammet for bærekraftig forbruk og produksjon.

Gjensidige er opptatt av at ansatte og samarbeidspartnere respekterer arbeidstakerrettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, herunder arbeidsinnvandrere, samt arbeidstakere i vanskelige arbeidsforhold.

11

BÆREKRAFTIGE
BYER OG SAMFUNN

11 Bærekraftige byer og samfunn; delmål: 11.5, 11a og 11b

Gjensidige skal innen 2030 bidra til en betydelig reduksjon i antall dødsfall og antall personer som rammes av katastrofer, herunder vannrelaterte katastrofer, samt bidra til å minske de direkte økonomiske tap i samlede bruttonasjonalprodukt som følge av slike katastrofer.

Gjensidige skal bidra med positive økonomiske, sosiale og miljømessige tiltak mellom byområder, omland og spredtbygde områder ved å styrke nasjonale og regionale utviklingsplaner.

Gjensidige skal også bidra med tilpasning til klimaendringer samt evne til å motstå og håndtere katastrofer, samt utvikle og iverksette en helhetlig og altomfattende risikostyring i forbindelse med katastrofer.

13

STOPPE
KLIMAENDRINGENE

13 Stoppe klimautfordringene; delmål: 13.1, 13.2 og 13.3

Gjensidige skal bidra til å styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofe,

herunder bidra med skadedata til det offentlige for å sikre bedre tiltak mot klimaendringer og planlegging på nasjonalt nivå.

Gjensidige skal arbeide med skadereduserende tiltak som styrker enkeltpersoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer og deres evne til tidlig varsling, samt styrke kunnskapen og bevisstgjøringen om klima.

¹ Forutsatt Combined Ratio innenfor målsatt korridor, som reflekterer normale skadeår

5. Gjensidiges fokusområder for bærekraftarbeidet

Vi har satt mål for vårt arbeid med bærekraft og jobber med tiltak innen alle de områdene vi mener er vesentlige for å nå målene. Ut fra vår vesentlighetsanalyse er følgende områder viktige for Gjensidiges arbeid med miljø og klima, sosiale forhold og foretaksstyring.

SDG = FNs bærekraftsmål

Gjensidiges fokusområder	SDG	Bærekraftmål	Status for tiltak
Redusere CO2-intensiteten			
Bærekraftige erstatninger Vår policy for innkjøp gjelder hele konsernet, og stiller krav til bærekraftige leveranser. Vi bruker vår innkjøpsmakt til å påvirke, og med løpende dialog med våre viktigste leverandører sikrer vi at bærekraftige løsninger velges.		Gjensidige skal bidra til et redusert klimaavtrykk for våre kunder. Våre erstatninger skal være bærekraftige innen 2030. Det skal vi sikre gjennom konkrete tiltak, dialog med kundene og ved å understøtte sirkulærøkonomi.	Hva vi har oppnådd: - Etablert sirkulærøkonomi i våre skadeprosesser for bygg og motor i Norge, Sverige og Danmark. Nye tiltak - Etablere et 0-punkt for CO2-utslipp og bidra til reduserte CO2-utslipp. - Etablere bedre oppfølging av at våre leverandører er bærekraftige. Les mer i kapittel 5.1 (side 31)
Skadereduserende tiltak Skadereduserende tiltak har vært sentralt i vårt samfunnsansvar gjennom alle år. Å veilede våre kunder er sentralt i vår kundediolog og vi skal legge til rette for at kunder kan redusere risiko for skader.		Gjennom rådgivning av våre kunder og samfunnet forøvrig skal vi bidra til økt kunnskap om bærekraft. - Krav til risikoreduserende tiltak for kunder i privat- og næringslivsmarkedet for å få rabatterte priser. - Medvirke til minst 1000 medieoppslag om skadeforebygging i året.	Hva vi har oppnådd: - God effekt av vårt skadeforebyggende arbeid i landbruket. Nye tiltak - Videreutvikle vårt konsept «Gjensidigeopplevelsen» slik at våre kunderådgivere gir gode, bærekraftige råd. - Oppstart av prosjekt for å analysere effekten av Risikosjekk for våre næringslivskunder. Les mer i kapittel 5.2 (side 32)
Redusere eget klimaavtrykk Forsikring er en kunnskapsvirksomhet som ikke direkte påvirker miljøet i stor grad, men vi kan bidra til et mer bærekraftig samfunn ved å redusere eget «klimaavtrykk», samt bruke vår markedsrett overfor våre leverandører og i våre investeringer.		Vi skal redusere vårt klimaavtrykk løpende, og ha ambisjon om å være en klimanøytral virksomhet innen 2030.	Hva vi har oppnådd: - Del av miljøsertifiseringsordning som drives av Stiftelsen Miljøfyrtårn. - Rapporterer våre utslipp til the Carbon Disclosure Project (CDP). Nye tiltak - Redusere belastning for ansatte og miljø ved færre reiser og legge ytterligere til rette for nye kommunikasjonskanaler for å redusere reisebehov. Les mer i kapittel 5.3 (side 33)

Gjensidiges fokusområder	SDG	Bærekraftsmål	Status for tiltak
Ansvarlige investeringer			
Ansvarlige investeringer Gjensidige har betydelige midler reservert for å sikre trygge utbetalinger når våre kunder har opplevd skader og tap. Vår investeringsstrategi stiller krav til bærekraftig virksomhet, som følges opp løpende.		Alle investeringer skal, så langt det er praktisk mulig, screenes for brudd med vår SRI-policy, som er basert på FNs Global Compact-prinsipper og forbud mot inhumane våpen. Alle brudd skal følges opp. Alle eksterne forvaltere skal ha et bevisst forhold til FNs Bærekraftsmål, og en strategi for hvordan de som forvaltere kan arbeide for ett eller flere av disse målene.	Hva vi har oppnådd: - Økt dialog med eksterne forvaltere vedrørende ESG. - Signert CDP som investor. - Implementert ESG-vurdering i alle interne kredittanalyser. Nye tiltak - Økt fokus på eksterne forvalteres strategier for implementering av FNs Bærekraftsmål. Les mer i kapittel 5.4 (side 34)
Tryggere samfunn			
Engasjerte ansatte Vi ønsker å utvikle en organisasjon som legger til rette for at mangfold preger våre aktiviteter og bidrar med nye ideer og perspektiver i arbeidet for et mer bærekraftig samfunn. Vi er opptatt av at våre ansatte skal være engasjert og motivert, og oppfordrer ansatte til å gi tilbakemelding på hva som er bra, og hvilke forbedringsområder vi har, i vår årlige medarbeiderundersøkelse.		Videreutvikle vår kultur som bygger kompetanse og bidrar med nye ideer og perspektiver, slik at våre ansatte er relevante også i fremtiden. Ha engasjerte og motiverte ansatte og oppnå topp kvartilresultat i medarbeiderundersøkelsen.	Hva vi har oppnådd: - Kompetansebygging for ansatte. 5.982 kursdøgn i 2018. 75 prosent arbeidsglede (besvart 95 prosent), høyere enn gjennomsnittet for bransjen i Norden. - Rangert av Equileap. Best kjønnsbalanse i Norge. - Rangert av ShelIndex. 3. beste av 25 børsnoterte selskaper på Oslo Børs. Nye tiltak - Etablert samarbeid med BI. - Etablert samarbeid med Seema med fokus på mangfold og mangfoldsledelse. Les mer i kapittel 5.5 (side 36)
Bærekraftige produkter Vi overvåker markedet og ønsker å tilby bærekraftige produkter. Vi utvikler nye produkter og tjenester som skal bidra til endret adferd, og med det redusere klimautslipp blant annet i samarbeid med våre partnere.		Innen utgangen av 2025 skal vi ha etablert at kunden kan gjøre bærekraftige valg innenfor de etablerte produktområdene motor, eiendom, fritid og person.	Hva vi har oppnådd: - Vi har et bredt spekter av produkter som direkte og indirekte har en klima/miljø- og sosial profil inkludert i vilkårene. Nye tiltak - Videreutvikler våre digitale løsninger i henhold til krav om mangfold og universelt utformet design. - Videreutvikle våre digitale rådgivningstjenester for å sikre effektiv kundebetjening. Les mer i kapittel 5.6 (side 41)

Gjensidiges fokusområder	SDG	Bærekraftmål	Status for tiltak
Tryggere samfunn			
Digital transformasjon Digitalisering gir nye muligheter og trusler. Delingsøkonomi, block-chain og syntetisk biologi er eksempler på områder vi ser at teknologi vil påvirke miljø, helse og bærekraftige byer. Vi er opptatt av å ta i bruk nye teknologier i vårt arbeid for en mer bærekraftig kundedialog og nye produkter.		Etablere markedsledende digitale rådgivnings- og service-tjenester som sikrer effektiv kundebehandling og informerer om bærekraftige løsninger for våre kunder i alle land vi har virksomhet innen 2025. 95 prosent av våre kunder skal være «papirløse» innen 2025.	Hva vi har oppnådd: - Gjensidige kåret til det beste digitale forsikringsselskapet i en kåring gjennomført av BearingPoint i 2018. - Andel «papirløse» kunder var 73 prosent ved utløpet av 2018. Nye tiltak - Videreutvikle våre digitale løsninger i henhold til krav om mangfold og universelt utformet design. - Videreutvikle våre digitale rådgivningstjenester for å sikre effektiv kundebehandling. Les mer i kapittel 5.7 (side 42)
Tryggere samfunn – sosialt engasjement Gjensidige har i mange år hatt samarbeid med ulike ideelle organisasjoner og idretten for å bidra til et tryggere samfunn.		Samarbeid med ideelle organisasjoner i alle land hvor vi har virksomhet for å bidra til: - et varmere samfunn. - gi arbeidspraksis og bidra til god integrering for minst 4 årsverk/personer per år. - at barn og unge får like muligheter.	Hva vi har oppnådd: - Bidrag til at vanskeligstilte i alle land hvor vi har aktivitet har fått bistand, måltider, julegaver etc. - Etablert samarbeid med Kirkens bymisjon, herunder initiativ for å gi arbeidspraksis til flyktninger. - Sponsor for idretten innen håndball, friidrett og svømming. Nye tiltak - Etablere samarbeidsavtaler i Sverige og Danmark, samt Baltikum. - Videreutvikle sponsoravtaler med idretten for å bidra til at vanskeligstilte barn og unge får mulighet til å delta i aktiviteter. Les mer i kapittel 5.8 (side 43)
God foretaksstyring Vi er opptatt av god risikostyring fordi det er essensielt for et forsikringsselskap. Dette preger alt fra vurdering av prising av produkter til kapitalbehov. Vi har etablert et internkontrollsystem som legger til rette for at lover og regler etterleves. Vi har særlig fokus på etterlevelse av personvern (GDPR), korrupsjon og hvitvasking, samt våre etiske regler (Code of Conduct).		Vår virksomhet skal være preget av ordentlighet og etterrettelighet, med effektiv risikostyring og god internkontroll, som også skal gi forbedringer i produkter, tjenester og prosesser. Utover etterlevelse av eksternt og internt regelverk skal beslutninger og handlinger være i tråd med Gjensidiges verdigrunnlag og etiske regler på en slik måte at verdier bevares og skapes for kunder, eiere, ansatte og samfunnet for øvrig.	Hva vi har oppnådd: - Finansklagenemnda mottok de første ni månedene av 2018 297 klager fra Gjensidigekunder, og 18 prosent medførte medhold for kunden. - S&P strong ERM rating. Nye tiltak - Vurdere å knytte Gjensidige til Global Reporting Initiativ (2-5 år). Les mer i kapittel 5.9 (side 44)

5.1 Bærekraftige erstatninger

Hva vi gjør

Alle innkjøp over en viss størrelse kvalitetssikres av avdeling for konsernnkjøp. De aller fleste innkjøpsavtaler er resultat av tilbudskonkurranser som gjennomføres etter fastsatte retningslinjer.

Alle våre leverandører må signere egenerklæring om samfunnsansvar. Ved å signere denne erklæringen forplikter de seg til:

- Å utøve sin virksomhet slik at de ikke bryter med internasjonalt anerkjente prinsipper og retningslinjer knyttet til menneske- og arbeiderrettigheter.
- Å påse at produsenter og underleverandører av varer og/eller tjenester til Gjensidige ikke bryter med internasjonalt anerkjente prinsipper og retningslinjer knyttet til menneske- og arbeiderrettigheter.
- Å påse at produkter som leveres til Gjensidige holder høy miljømessig kvalitet.

Alle innkjøp skal være mest mulig miljøeffektive. Det vil si at man skal søke mest mulig verdiskaping med minst mulig miljøskade. I den grad det er mulig utfordres leverandører til å ta miljøvennlige valg. Dette gjelder for alle land hvor vi har virksomhet.

Det er økt fokus på sirkulærøkonomi i vår skadebehandling. Dette gjelder både bygg og motor. Gjenbruk skal aldri gå på bekostning av kvalitet og sikkerhet, og vi setter strenge miljø- og kvalitetskrav til materialvalg. Dette fordi kvalitet er bærekraftig.

Selskaper som leverer tjenester ved erstatning av skadede bygninger i Norge må være kvalifisert i Startbank. Startbank er et leverandørregister som benyttes av innkjøpere innen bygg, anlegg, forvaltning, forsikring og fast eiendom. Det sikrer at kvalifiserte leverandører er seriøse og at konkurranse skjer på like vilkår.

Alle innkjøp av betydning bestilles elektronisk. Alle leverandører skal så langt det er mulig fakturere elektronisk. Dokumenter knyttet til forespørsler, forhandlinger og avtaler lagres elektronisk. Anbuds- og tilbudskonkurranser gjennomføres ved hjelp av elektroniske portaler. Bruken av elektroniske verktøy sikrer at alle prosesser er dokumentert og etterprøvbare, og dette forebygger misligheter.

Miljøvennlig erstatning bygg og innbo

Når skaden blir meldt avstemmer vi med våre kunder at de kjenner seg trygge og godt informert om de valg som anbefales. Gjensidige har også et betydelig takstnettverk lokalt i alle land, som bidrar med vurdering av skadeomfang. I arbeidet med å erstatte skaden vurderes valg av materialer ut fra sosiale forhold, miljø og økonomisk holdbarhet. Lokale takstpersoner, samt bruk av bilder og robot-taksering, bidrar også til mindre behov for reising, både for kunde og takstperson.

Gjensidige samarbeider med andre forsikrings-selskaper i bransjeorganisasjoner for å finne nye, bærekraftige løsninger for reparasjon av våtrom på en fagmessig måte til det beste for kunden og miljøet, blant annet ved å redusere avfall og transport.

I Sverige samarbeider vi med Godsinlösen (GIAB). GIAB arbeider med sirkulærøkonomi, og samler inn skadet gods fra forsikringsselskaper, reparerer og bidrar til gjenbruk. På denne måten bidrar vi til å øke holdbarhet, og sparer miljøet.

Miljøvennlig erstatning motor

Erstatning etter skader på biler og andre kjøretøyer utgjør en stor andel av Gjensidiges erstatningskostnader. Derfor er dette et område hvor vi kan påvirke og få til bærekraftige løsninger. Sirkulærøkonomi ved økt andel reparasjoner og gjenbruk av bildeler er tema i alle land vi har virksomhet. Gjensidige deltar i et pilotprosjekt i regi av Finans Norge Forsikringsdrift og Norske Biloppsamleres Forening for å teste tilgjengeligheten av brukte deler og priser. Formålet med piloten er å:

- redusere antall kondemnasjoner ved å senke reparasjonskostnadene gjennom å benytte brukte deler
- bidra til økt sysselsetting i verkstedene
- redusere reservedelskostnader ved å benytte brukte i stedet for nye deler der det er hensiktsmessig (Norge har Europas dyreste deler og laveste andel gjenbruk av brukte deler)
- fremme miljøansvaret ved gjenbruk av brukte bildeler

Endelig evaluering gjennomføres januar 2019.

I Sverige er det mer utbredt å anvende brukte deler på grunn av andre vilkår, et annet forhold til bil (billigere innkjøp av biler), bedre distribusjonsapparat og at alle innløste biler går til bildemonteringsaktørene. I våre leverandøravtaler er det fastsatt at verkstedene alltid skal søke etter å reparere, alternativt finne brukte deler før de bestiller nytt. Kalkulasjonssystemet CABAS benyttes for å administrere dette i Sverige. I Sverige har vi også redusert bruken av skadetaksering, noe som bidrar til å redusere transportkostnader.

I Danmark har vi betydelig fokus på reparasjoner og gjenbruk av bildeler. Vi har også utvalgte samarbeidspartnere på bilglasskader. Dette hever andelen reparasjoner betraktelig, og reduserer materialforbruk og transportkostnader.

Effekt av vår innsats

- Gjenbruk av bildeler i 5 prosent av motorvognskader i Norge, Sverige og Danmark.
- Antall leverandører vi har gjennomført sikkerhetsrevisjon hos er 5.
- I 2018 beregnet vi erstatningskostnader som følge av klimarelaterte skader (storm, flom, uvanlig sterk vind og uvanlig sterk nedbør) til 210,5 millioner kroner.
- Siden 2015 har landbruksrådgiverne gjennomført mer enn 11 000 risikosjekker. Nå ser vi effekten i form av et rekordlavt antall fjøsbranner.
- Gjennomfører risikosjekk for nye og eksisterende kunder i det norske næringslivsmarkedet for å avdekke risiko og motivere til tiltak for å styrke sikkerheten.
- Vi forsikrer ikke kullkraftverk.

Nye tiltak

- Etablere en bedre oppfølging av at våre leverandører er bærekraftige, og på den måten måle effekt av de bærekrafttiltak som iverksettes fremover.
- Bærekraftige løsninger blir viktige kriterier i valg av nye leverandører.
- Gjenoppbygge private boliger på grønn måte etter skade, utover minimumskravene.
- Næringsforsikring med grønnblå oppbygging. Eksempel: Bygge opp med grønne tak og grønnblå utearealer. Dette er særlig viktig i tettbygde strøk for å skape naturlige veier for regnvann.

5.2 Skadereduserende tiltak for våre kunder og samfunnet

Hva vi gjør

Naturskader

Ved hjelp av værdata sender vi uværsvarelse som tekstmelding til kunder som må regne med å bli rammet av uvær. Meldingene er målrettet ved hjelp av offentlige værdata og vår kundeinformasjon, slik at vi unngår å sende falske alarmer. Hvert år får vi tilbakemeldinger fra takknemlige kunder som har rukket å sikre eiendeler takket være disse varslene.

Økt flomberedskap gjennomført ved å plassere ut pumpeutstyr i flomutsatte områder før vårmelting. Dette for å redusere risiko for store skader, og gi raskest mulig hjelp til flest mulig kunder som måtte bli rammet av flommen.

Trafikksikkerhet

Unge bilførere er spesielt utsatt for å bli involvert i bilulykker. Gjensidige har derfor flere tiltak rettet mot denne gruppen. I Norge gir vi rabatt på forsikringen til unge som har øvelseskjørt tilstrekkelig mange kilometer med ledsager. Vi gir et beløp på 23-årsdagen til kunder som har kjørt skadefritt det siste året eller lenger. Jo lengre den skadefrie perioden er, jo større er belønningen. Vi samarbeider med Trygg Trafikk om holdningsskapende arbeid på videregående skoler flere steder i Norge. #ErDuSikker? er en trafikksikkerhetskonkurranse mellom videregående skoler.

I 2018 samarbeidet Gjensidige med gjenbruksappen Tise, og delte ut moteriktige refleksbånd – «watch me», med fokus på at unge skal bruke refleks. Vi samarbeider om trafikksikkerhet med andre forsikringsselskaper gjennom bransjeorganisasjonen Finans Norge.

I Estland bidrar Gjensidige til økt trafikksikkerhet gjennom en årlig kampanje for økt refleksbruk blant fotgjengere, og i 2018 har Gjensidige i Latvia og Litauen delt ut 20.000 refleksvester for å øke synlighet i trafikken.

Brannforebygging

Sammen med Norsk Brannvernforening, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), og lokale brannvesen arrangerte vi Røykvarslerdagen 1. desember 2018. Kampanjen skal styrke kunnskapen om hvor viktig det er å sikre tidlig varslings av brann. Et viktig budskap er at man bør skifte batteri i røykvarsleren på en

fast dag hvert år. Gjensidige yter sentrale bidrag til kampanjen gjennom planlegging, utarbeidelse og finansiering av informasjonsfilmer og annet materiell, markedsføring, finansiering av batterier, og deltagelse på stands og hjemmebesøk.

Det gjennomføres ulike brannforebyggende tiltak i de baltiske landene, og vi gir blant annet røykvarslere til nye kunder. I Latvia er Gjensidige med som sponsor for Brannsikerkonferansen, med fokus på næringslivskunder.

Gjensidige gjennomfører årlig risikosjekk av 3500 landbrukskunder, blant annet for å avsløre brannfarlige feil. El-sjekk med varmesøkende kamera er sentralt i risikosjekken. Vår erfaring viser at 7 av 10 branner kan relateres til feil i el-anlegg.

Gjensidige er hvert år representert i en rekke råd, utvalg og styrever, som arbeider med brannvern, forebygging av vannskader og andre samfunnsnyttige tiltak i Norge.

I alle de tre baltiske landene gjennomfører vi «trygg bolig»-kampanjer i samarbeid med media og aktører som brannvesen, politi, vaktelskaper og elektrisitetsselskaper. Formålet med kampanjene er å øke oppmerksomheten om skadeforebygging, og hindre ulykker, brann og innbrudd.

Helse

Gjensidige tilbyr bærekraftige løsninger ved å legge til rette for, og motivere til, bedre helse. Dette gir økt livskvalitet, og forebygger sykdom og skade.

Effekt av vår innsats

- I 2018 sendte vi ut 566.117 uværvarsler til kundene (2017: 291.000).
- Vi har aldri tidligere registrert så få branner blant våre landbrukskunder.
- Over 6.500 elever fra 27 skoler over hele landet leverte inn bidrag til #ErDuSikker-kampanjen i 2018.
- Vi mottok i 2018 prisen som det mest ansvarlige selskapet i Estland, «Traffic Safety Awards».
- 70.000 ungdommer brukte L-appen til øvelseskjøring i 2018.
- Vi deltar i Samarbeidsgruppa for brannvern i skolen, som driver Brannvettskolen.no. Tiltaket sørger for at cirka 20.000 barn årlig får brannvernopplæring.

Nye tiltak

- Videreutvikle vårt konsept «Gjensidige-opplevelsen», slik at våre kunderådgivere gir gode, bærekraftige råd.
- Inkludere bærekraft i vår risikovurdering av kunder for å bidra til at de gjør klimavennlige valg.

5.3 Vårt eget klimaavtrykk

Hva vi gjør

- Miljøfyrtårn
- Firmabiler
- Reiser

Utslipet av klimagasser fra vår virksomhet er ytterst beskjedne. Vi arbeider kontinuerlig for å redusere utslippene ytterligere, og vi rapporterer våre utslipp til the Carbon Disclosure Project.

Elektrisitet og fjernvarme forårsaker ikke klimautslipp ved bruk, og må derfor beregnes basert på en antatt energimiks. Vannkraft forårsaker heller ikke utslipp ved produksjon. I 2018 har vi beregnet at vår virksomhet forårsaket utslipp av 4.754 tonn CO₂-ekvivalenter (scope 1 og 2), mot 4.452 tonn året før. Dette er høyere enn tidligere år, som følge av at beregningsfaktoren for klimautslipp fra elektrisitet er endret.

Sertifisert Miljøfyrtårn

For å sikre at vi belaster miljøet så lite som mulig er alle våre 11 norske kontorer med over 30 medarbeidere sertifisert som miljøfyrtårn. Miljøfyrtårn er en nasjonal miljøsertifiseringsordning som drives av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Stiftelsen er opprettet av sentrale organisasjoner i næringsliv og offentlig forvaltning.

Som miljøfyrtårn benytter kontorene et miljøledelsesystem for håndtering og reduksjon av materialbruk, avfall, energibruk og transport. For alle disse kontorene utarbeides det hvert år en miljørapport som dokumenterer status for gjennomførte miljøtiltak og handlingsplaner for neste år. Rapporten omfatter blant annet avfallshåndtering, energibruk, innkjøp, papirforbruk, transport og klimaregnskap. Hvert tredje år skal kontorene resertifiseres. Dette er en omfattende prosess som gjennomføres av en miljøgruppe ved det aktuelle kontoret i samarbeid med ekstern rådgiver som er sertifisert av Stiftelsen Miljøfyrtårn. I 2018 ble våre kontorer i Trondheim og Tønsberg resertifisert.

Årlig rapportering og jevnlig resertifisering sikrer at våre kontorer lever opp til de høyeste standarder for miljøvennlig drift. Ved vårt kontor i København er systemer og rutiner for håndtering og sortering av avfall godkjent av København kommunes miljømyndigheter.

Som kunnskapsbedrift er våre direkte utslipp i all hovedsak knyttet til drift av kontorer og til reiser og transport.

Vi jobber systematisk med å redusere belastningen på det ytre miljø ved å begrense forbruk av energi og produksjon av ulike typer avfall, som papir, kontorartikler, elektriske apparater og husholdningsavfall.

Miljøtiltakene er rettet mot energiøkonomisering, redusert reisevirksomhet gjennom økt bruk av videomøter og en ansvarlig behandling av avfall med utstrakt kildesortering.

Begrenset bruk av firmabiler

Det er etablert en policy for firmabilavtaler som innebærer at firmabiler ikke kan ha høyere CO₂-utslipp enn 130 gram pr. kilometer. Ved hovedkontoret har vi 3 elbiler som kan benyttes av ansatte i forbindelse med møter og private ærend, slik at vi reduserer bruken av taxi og privatbil.

Effekt av vår innsats

- I 2018 hadde vi et energiforbruk i konsernet som tilsvarer 12.671 MWh. Mesteparten av vår energibruk er knyttet til belysning, oppvarming og drift av datamaskiner. Energibærerne er elektrisitet, som i Norge nesten utelukkende kommer fra vannkraft; fjernvarme, som for en stor del er basert på forbrenning av avfall; og fyringsolje.

Energiforbruket fordelt slik:

- Elektrisitet: 8.669 MWh
- Fjernvarme: 1.814 MWh
- Fyringsolje: 19 MWh

Av elektrisitetsforbruket var anslagsvis 63 prosent i Norge.

- Gjensidige har i 2018 ikke forårsaket ulovlige utslipp eller blitt bøtelagt eller på andre måter ilagt straff knyttet til miljø.

Nye tiltak

- Redusere tjenestereiser ved økt bruk av teknologi så som videokonferanser, bruk av tog når det er mulig, lån av el-biler.

5.4 Ansvarlige investeringer

Hva vi gjør

Gjensidige støtter og har signert FN Global Compact. Dette er rammeverket for de vurderinger som vi gjør rundt ansvarlige investeringer og samfunnsansvar på investeringsområdet. Gjensidige støtter The Carbon Disclosure Projects (CDP) arbeid som Investor Signatry i arbeidet med å forbedre selskapers rapportering av klimapåvirkning og deres strategi for CO₂-reduksjon.

Som medlem av Norsk forum for ansvarlige og bærekraftige investeringer (NORSIF) støtter vi arbeidet med å utvikle og fremme bærekraftige investeringer som fagfelt i Norge, samt dele erfaringer og kunnskap på tvers av det norske finansmiljøet.

Kapitalforvaltningen i Gjensidige er basert på FNs 10 Global Compact-prinsipper:

1. Bedrifter skal støtte og respektere vern om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter
2. Bedrifter skal påse at de ikke medvirker til brudd på menneskerettighetene
3. Bedrifter skal holde organisasjonsfriheten i hevd og sikre at retten til å føre kollektive forhandlinger anerkjennes i praksis
4. Bedrifter skal sikre at alle former for tvangsarbeid avskaffes
5. Bedrifter skal sikre at barnarbeid reelt avskaffes
6. Bedrifter skal sikre at diskriminering i arbeidslivet avskaffes
7. Bedrifter skal støtte en føre-var-tilnærming til miljøutfordringer
8. Bedrifter skal ta initiativ til fremme av økt miljøansvar
9. Bedrifter skal oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi
10. Bedrifter skal bekjempe enhver form for korrupsjon, herunder utpressing og bestikkelser

Våre retningslinjer gjelder plasseringer i aksjer, renteinstrumenter, hedgefond og eiendom; både direkte investeringer og gjennom eksterne forvaltere. I tillegg skal kapitalforvaltningen følge internasjonale konvensjoner om inhumane våpen.

Konsernets investeringsdirektør har ansvar for utøvelse av policy og retningslinjer. Vi har engasjert det anerkjente rådgivningsselskapet GES Investment Services til å foreta etisk screening av selskaper. Analyser fra GES sammen med informasjon fra andre eksterne kilder danner grunnlag for vurdering av eksklusjon av og dialog med selskaper i Gjensidiges investeringsunivers.

Ved utarbeidelse av Gjensidiges eksklusjonsliste har en medarbeider i kapitalforvaltningsteamet ansvar for å gjennomgå og sammenstille all informasjon fra ekstern rådgiver og andre eksterne kilder. Denne medarbeideren forbereder en innstilling til investeringsdirektør (CIO) og Chief Risk Officer, (CRO) som sammen fattet endelig beslutning om eventuell eksklusjon og fjerning av selskap fra eksklusjonslisten. Selskaper som gjør seg skyldig i alvorlige eller systematiske brudd på Gjensidiges etiske retningslinjer, og ikke viser tilstrekkelig vilje til å endre adferd, skal føres på vår liste over ekskluderte selskaper.

Når et selskap blir ekskludert vil vi selv sørge for at det aktuelle selskapet ikke er del av porteføljer som vi forvalter selv, enten ved å la være å kjøpe

verdipapirer i selskapet eller selge verdipapirer vi eventuelt eier. Etisk forvaltning er alltid tema når vi engasjerer eksterne forvaltere. Vi inngår kun avtaler med kapitalforvaltere som har betryggende retningslinjer og en tilfredsstillende historikk på området.

Dersom selskaper som befinner seg på Gjensidiges eksklusjonsliste likevel dukker opp i eksternt forvaltede fond, vil vi be forvalteren redegjøre for situasjonen. Forvaltere som ikke innen rimelig tid gir en tilfredsstillende forklaring eller viser vilje til å tilfredsstille Gjensidiges kriterier for etiske retningslinjer vil ikke få nye investeringsmandater. Gjensidiges investeringsdirektør avgjør i hvert enkelt tilfelle om bruddet er så grovt at eksisterende investeringer skal avvikles.

Arbeidet med ansvarlige investeringer kan oppsummert forklares med tabellen nedenfor. Arbeidet som utføres er proporsjonalt med andelen av våre investeringer hvor størstedelen av arbeidet ligger på å følge opp eksterne forvaltere, obligasjonsinvesteringer i sikringsporteføljen og eiendomsinvesteringer i Oslo Areal:

Direkte Investeringer			Eksterne Forvaltere
Aksjer	Obligasjoner	Eiendom	Alle aktiva klasser
Negativ screening basert på egen eksklusjonsliste.	Negativ screening basert på egen eksklusjonsliste.	Benytter miljøklassifiseringssystemet BREEAM NOR for nybygg og totalrehabiliteringer.	Negativ screening basert på egen eksklusjonsliste.
Aktivt eierskap. Vi søker å påvirke selskaper gjennom dialog der vi vurderer at det er hensiktsmessig.	ESG er en del av alle kredittanalyser som ligger til grunn for investeringer i kredittobligasjoner, og av dialogen med selskaper løpende og i forkant av emisjoner.	Gjensidige investerer gjennom Oslo Areal i miljøvennlige bygg og lokasjoner; spesielt knutepunkter for kollektivtrafikk.	Påvirker for endring av investeringsmandat og vedrørende enkeltposisjoner som ikke er i samsvar med Gjensidiges SRI-policy.

Effekt av vår innsats

I 2018 ble 15 selskaper vedtatt ekskludert fra Gjensidiges investeringsportefølje, mens 13 tidligere ekskluderte selskaper ble inkludert, delvis som følge av fusjoner. Ved utgangen av året var totalt 91 selskaper ekskludert. Disse fordeler seg som følger basert på årsak til eksklusjon (et selskap kan være utelukket av flere årsaker):

Arbeids- liv	Korrup- sjon	Menneske- rettigheter	Miljø	Våpen
8	13	25	23	30

I 2018 kontaktet vi 10 eksterne forvaltere angående 29 selskaper som befant seg på vår liste over ekskluderte selskaper. Denne dialogen har ført til beslutning om nedsalg av et forvaltningsmandat, nedsalg av aktuelt selskap av forvalter og endring av investeringsmandat. Ingen nye investeringsmandater som ikke oppfyller eksisterende SRI-policy kan inngås.

Det er foretatt et arbeid gjennom året for å inkludere en ESG-vurdering i alle interne kredittanalyser. I dette arbeidet har fokuset vært på hvilke elementer innen ESG som vurderes å påvirke vår vurdering av kredittrisikoen. Governance er her vurdert som særdeles viktig på tvers av selskap.

Våre investeringer i eiendom foretas gjennom eiendomsselskapet Oslo Areal. Dette selskapet driver eiendomsutvikling i Osloområdet, og satser på miljøvennlige bygg nær knutepunkter for kollektivtrafikk. Selskapet benytter miljøklassifiseringssystemet BREEAM NOR for nybygg og totalrehabiliteringer. I 2018 har selskapet solgt to eiendommer uten miljøsertifisering og kjøpt to bygg med miljøvennlig beliggenhet ved kollektivknutepunkt, hvorav ett er et nybygg som er sertifisert i henhold til BREEAM NOR i design og prosjekteringsfasen. De to nye eiendommene har begge grønne tak, og ett av byggene har solenergianlegg. Selskapet fikk i løpet av året også sin første BREEAM-sertifisering for miljøeffektiv løpende forvaltning og drift (BREEAM-In-Use) for Sørkedalsveien 6 i Oslo.

Nye tiltak

- Det arbeides kontinuerlig med forbedring av eksisterende prosesser og nye tiltak på området for ansvarlige investeringer. Vi anser å kunne influere i størst grad gjennom aktiv dialog om ESG med våre eksterne forvaltere, og innarbeide ESG-krav i de mandatene vi etablerer. Denne dialogen vil utover investeringer i enkeltelskaper og investeringsmandat vedrøre deres eierskapsutøvelse, rapportering vedrørende påvirkning på miljø og andre ESG-perspektiver i underliggende portefølje og arbeidet med FNs Bærekraftsmål. Som illustrert skjer arbeidet både i form av å legge kriterier og følge opp for Gjensidiges direkte investeringer samt innarbeide krav overfor eksterne forvaltere som benyttes og oppfølging av disse mandatene. Det vurderes løpende investeringer som i enda større grad har som hensikt å bidra til løsningen på dagens klimautfordringer i form av infrastrukturinvesteringer i fornybar energi.
- Oslo Areal jobber aktivt med å følge opp de ti straktiltakene i eiendomsbransjens veikart mot 2050. Blant annet har selskapet gjennomført en utredning om hva eiendommenes takflater kan benyttes til. Aktuelle tiltak er blant annet bikuber og solenergianlegg.

5.5 Engasjerte ansatte Hva vi gjør

Gjensidige skal være en attraktiv arbeidsplass med engasjerte og motiverte ansatte. For at vi skal kunne gi våre kunder den hjelp de trenger, gir vi våre ansatte grundig opplæring i etikk, personvern, informasjonssikkerhet, kunnskap om våre produkter, og lederopplæring i vår egen skole. Dette fordi vi skal behandle kunder med tillit og respekt, gi faglige og etisk forsvarlige råd basert på nødvendige kvalifikasjoner, og kunnskap om kundens situasjon.

Mangfold

Riktig kompetanse på riktig sted til riktig tid er avgjørende for å sikre konkurransekraft. Gjensidige er opptatt av å legge til rette for mangfold. Det arbeides med å se på alternative arbeidsformer som inkluderer mangfoldet, og som også gjør det mulig å jobbe enda mer effektivt på tvers av organisasjonen. Erfaringen er at slike arbeidsformer oppleves berikende og gir muligheter for nye angrepsvinkler og løsninger på ulike problemstillinger.

Likestilling

Gjensidige har hatt høyt fokus på kjønnsbalanse og å øke andelen kvinner i ledende stillinger. Det er nulltoleranse for enhver form for diskriminering. Krav til økt mangfold inngår i toppledelsens «Performance Agreement», og i grunnlaget for vurdering av bonus. Mangfold følges opp i halvårlig «People Review» som utføres for alle medlemmer i konsernledelsen.

Det arbeides kontinuerlig med måling og oppfølging av lønnsutvikling for kvinner og menn. Dersom det avdekkes uforklarte forskjeller følges de opp spesielt.

Vi har i 2018 etablert samarbeid med Seema, som arbeider med å øke fokuset og forståelsen for viktigheten av mangfold og mangfoldsledelse som et bærekraftig konkurransefortrinn.

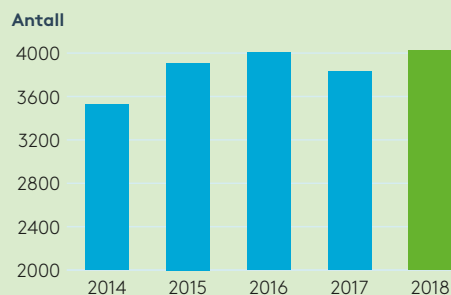
Varsling

Det er etablert varslingsrutine for medarbeidere som opplever seg diskriminert. Gjensidige har et likestillings- og diskrimineringsutvalg som trer sammen ved behov. Utvalget har medlemmer fra HR-avdelingen og tillitsvalgte. Det er konsernets HMS-ansvarlige som avgjør om utvalget skal kalles inn. Det har vært avholdt ett møte i utvalget i 2016, ett i 2017, og ett i 2018. Temaet har vært likelønn mellom kvinner og menn.

ILO og samarbeid med tillitsvalgte

Alle våre ansatte har full frihet til å organisere seg i fagforeninger. Det gjennomføres kollektive forhandlinger i henhold til avtalen med de ulike fagforeningene. Gjensidige anerkjenner ILO's overordnede konvensjoner, og støtter deres arbeid for et anstendig arbeidsliv basert på sosial rettferdighet og internasjonalt anerkjente arbeidstakerrettigheter.

Bemanningsutvikling

Samarbeidet mellom selskapets ledelse og ansattes fagforeninger er ryddig og godt, og har en innarbeidet struktur med regelmessige møter i ulike utvalg. Det er fastsatt regler for hvilke prosesser og beslutninger ansattes tillitsvalgte skal involveres i. Ansattes tillitsvalgte lønnes av selskapet. Medarbeiderne i konsernet har ifølge norsk lov rett til å være representert i selskapets styrende organer. De ansattes representanter velges av og blant medarbeiderne.

I forbindelse med omstillinger har selskapets ledelse tett dialog med ansattes tillitsvalgte. De som berøres av omstilling skal ivaretas på best mulig måte. Dette gjelder alt fra beslutning, informasjon, å finne alternative stillinger internt, tilby bistand fra eksterne rådgivere til å finne nye jobber for de som blir overflødige.

IA-bedrift

Gjensidige skal være en inkluderende bedrift for alle arbeidstakere. Vi er en såkalt IA-bedrift (inkluderende arbeidsliv) og samarbeider med NAV i Norge om arbeidstrening for mennesker som av ulike årsaker har vært utenfor arbeidslivet. NAV yter lønnstilskudd for medarbeidere som har kroniske lidelser men som likevel greier å stå i arbeid.

Gjensidige har ulike tiltak og et eget program for enheter med høyt sykefravær. Vi ser stor effekt av våre «Fokusprosjekter», med redusert sykefravær og økt medarbeidertilfredshet. Vi har ulike tilretteleggingstiltak for at eldre arbeidstakere kan arbeide inntil de når normal pensjonsalder. Tiltakene varierer mellom landene. Eksempler på tiltak er mulighet for redusert arbeidstid og ekstra feriedager.

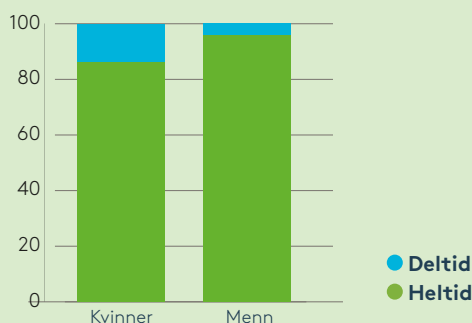
Alle større kontorbygg er universelt utformet, for å legge til rette for medarbeidere som er bevegelseshemmet.

Mangfold

Mangfold er definert som ansatte med ulik:

- kjønn
- alder
- kompetanse
- funksjonsevne
- etnisk opprinnelse
- seksuell legning
- religiøs overbevisning

Stillingsbrøk prosent 2018

Helse, arbeidsmiljø og sikkerhet

Systematisk Helse-, Miljø- og Sikkerhetsarbeid (HMS) har høy prioritet i Gjensidige. Vårt mål er ikke bare å unngå sykefravær og skader, men at Gjensidige skal være en helsefremmende arbeidsplass. Derfor arbeider vi med forebygging og oppfølging av sykefravær og tilrettelegging for arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne.

Alle nyansatte skal så tidlig som mulig ha en gjennomgang av sin arbeidsplass med fysioterapeut eller ergoterapeut, dersom det er praktisk mulig. Hensikten er å tilrettelegge arbeidsplassen for å unngå belastningslidelser, og få informasjon om forebygging av helseplager.

Det er fastsatt rutiner for særskilt tilrettelegging for arbeidstakere som har eller ønsker å forebygge helseplager.

Arbeidet med HMS overvåkes gjennom revisjoner, og følges opp internt av medarbeidere med særskilt ansvar for HMS. Alle hendelser som kan representere en risiko skal rapporteres gjennom selskapets avvikssystem. I 2018 ble det gjennomført tre revisjoner i Norge, to i Danmark, og en i Sverige.

Arbeidsmiljøspørsmål er integrert i en årlig medarbeiderundersøkelse blant alle ansatte for å avdekke om det er forhold som krever særlig oppfølging.

Alle ledere gjennomgår undersøkelsen sammen med sine medarbeidere i samarbeid med HR-avdelingen. For hver avdeling defineres det handlingsplaner som følges opp av de respektive lederne.

Generelle tiltak for å bidra til god helse og godt arbeidsmiljø er, blant annet:

- Tilrettelegging for å sykle til jobb, med sykkel-parkering og garderober
- Treningsrom
- Korte trimpauser i arbeidstiden
- Bedriftsidrettslag med en rekke aktiviteter

Kompetanseutvikling for å møte fremtidens behov

Gjensidige er opptatt av at alle skal ha mulighet til å utvikle seg i jobben. Vi legger til rette for å jobbe på tvers, i alle land hvor vi har aktivitet. Det bringer nye perspektiver, læring og et bedre resultat for våre kunder.

Gjensidige har en flat organisasjonsstruktur og mener at mangfold og samarbeid er viktig for å bygge en god leveransekultur og være attraktiv i fremtidens arbeidsmarked. Vi har implementert en utviklingsmodell som synliggjør at mesteparten – 70 prosent – av læringen skjer i praktisering av daglige oppgaver. De resterende 30 prosent kommer fra organisert undervisning og trening.

Medarbeidere som skal jobbe med salg og kunde-rådgivning deltar i et lengre kursprogram som leder frem til en eksamen hvor både faglig kunnskap, etikk og faktisk kundedialog testes. Rådgivere rettet mot privatmarkedet sertifiseres etter en nasjonal bransjeordning for salg av skadeforsikring. Gjensidiges skolen bidrar til at alle medarbeidere har de nødvendige forutsetninger for å leve opp til konsernets strategi om kundeorientering. Skolen har hovedfokus på salg, skadeoppgjør og ledelse, og leverer kurs og programmer som skal understøtte konsernstrategi og krav til nødvendig sertifisering for våre kunderådgivere.

Alle nyansatte i Gjensidige deltar på en introduksjonsdag der konsernsjefen og andre nøkkelpersoner forteller om strategi, kompetanseutvikling, kultur, vår merkevare, etikk og mer praktiske opplysninger.

Talentutvikling

Gjensidige er opptatt av å tiltrekke og beholde dyktige ansatte. Gjennom «People Review» følges topplederne opp på utvikling i talentbasen for fagpersoner og ledere. Det legges til rette for intern mobilitet for å utvikle medarbeidere med tilstrekkelig bredde- og dybdekompetanse.

Det er også etablert et internt mentorprogram, som et supplement for enkelte medarbeidere og ledere for personlig vekst og utvikling. Programmet bidrar til å beholde kritisk kompetanse, fremmer Gjensidiges kultur og bidrar til en intern karriereutvikling på tvers av divisjoner og forretningsområder.

Det er utviklet spesialtilpassede lederutviklingsprogrammer for grupper av ledere med ulike erfaringsbakgrunn, fra nyansatte ledere til konsernledelsen.

Gjensidige synliggjøres som en attraktiv arbeidsgiver, både gjennom digitale kanaler og aktiviteter hos relevante utdanningsinstitusjoner, som stands og presentasjoner for studenter. I henhold til vår «employer brandingstrategi» har vi etablert en internshipordning hvor studenter jobber hos oss gjennom et helt studieår for å få relevant arbeidspraksis. Arbeidet skal være relevant for studiene gjennom å sette teori ut i praksis. Hvert år arrangerer vi «Gjensidigedagen» på Gjensidiges hovedkontor, med et variert program for studenter.

Samarbeid med utdanningsinstitusjoner

Vi har etablert samarbeid med BI, og er sponsor for deres masterprogram for Analytics. Samarbeidet mellom BI og vårt analysemiljø er viktig for å synliggjøre for studentene hvilke jobbmuligheter som finnes hos oss og i forsikringsbransjen generelt.

Vi gjennomfører også et lederprogram for de øverste ledernivåene i samarbeid med Norges Handelshøyskole, AFF og HEC i Paris.

HR-analyse

Gjensidige er opptatt av å jobbe analytisk for å sikre godt faktagrunnlag for våre HR-relaterte beslutninger. Det er derfor etablert et analyseteam som samarbeider med andre analyseressurser i konsernet. Analyseteamet har i 2018 hatt fokus på følgende tema:

Medarbeiderundersøkelse

Konsernets årlige medarbeiderundersøkelse gir viktig feedback på om våre ansatte er engasjert og motivert i jobben sin. Alle ledere får tilbakemelding fra sine medarbeidere gjennom en strukturert prosess. Vi ser at det gir resultater når medarbeidere involveres i etablering av tiltak for at den enkelte skal få det bedre på jobb.

I tillegg til hovedundersøkelsen gjennomføres det en oppfølgingsundersøkelse ved behov for å se om tiltak gir effekt. Det gjennomføres særlige tiltak for enheter som viser betydelig avvik fra mål om medarbeiderengasjement og arbeidsglede.

Jobbengasjement inngår i oppfølging av ledere og «performance agreement» for konsernledelsen.

HR-rapport

Det utarbeides kvartalsvis en HR-rapport, med status på HR-trender for kjønnsbalanse, utvikling i lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, status på tiltak etter medarbeiderundersøkelsen, turnover, sykefravær, andel konsulenter og vikarer. Det arbeides nå med å følge opp at kompetansemål blir fulgt opp med tiltak.

People review

I «Performance Agreement», som inngår i bonusevalueringen, måles topplederne også på hvordan de lykkes med ledelse og strategisk bemanningsplanlegging.

Effekt av vår innsats

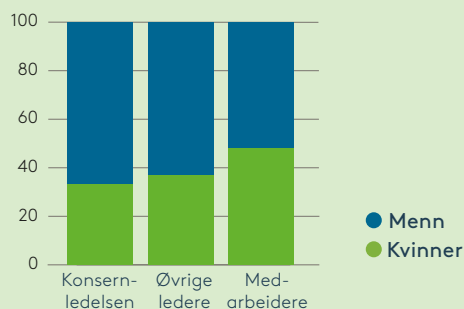
- Medarbeidertilfredshet i 2018 viser arbeidsglede på 75 prosent, som er høyere enn gjennomsnittet for finansforetak i Norge og Norden på alle kriterier.
- Equileap har kåret Gjensidige til best i Norge på kjønnsbalanse, og nummer 19 av topp 200 selskaper globalt – opp fra nummer 40 i 2017.
- Gjensidige var nummer 5 blant de 60 største selskapene i Norge på kjønnsbalanse ifølge She-indeksen fra EY.
- Sykefraværet i konsernet var i 2018 4 prosent.
- Antall yrkesskader: 2.
- I 2018 var 84 prosent av selskapets medarbeidere i Norge omfattet av kollektive lønnsavtaler. I Danmark var 80 prosent av medarbeiderne omfattet av kollektive lønnsavtaler, og i Sverige 100 prosent.

- 100 prosent av våre ansatte har i 2018 gjennomført GDPR-kurs.
- I 2018 har vi hatt 22 studenter i internship-ordningen.
- Universum kåret Gjensidige til Norges mest attraktive arbeidsgiver i forsikringsbransjen i 2018.
- Gjensidigeskolen gjennomførte 5.982 kursdøgn i 2018 (6.960 kursdøgn i 2017).
- E-læring spiller en stadig viktigere rolle i skolens programmer. I 2018 ble 11.805 e-læringskurs gjennomført og bestått, mot 7.927 i 2017.

Nye tiltak

- Integrere mangfoldsledelse basert på erfaringer fra samarbeid med Seema om mangfold og mangfoldsledelse, samt vurdere behov for tiltak for å redusere skjult diskriminering.
- Oppfølging av at alle medarbeidere har relevante utviklingsplaner basert på analyser av Gjensidiges behov.
- Nye opplæringstiltak for ansatte med hensyn til bærekraft.
- Vurdere hvordan vi kan inkludere ESG i Performance Agreement.

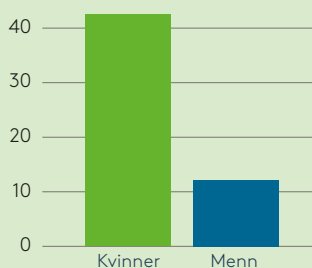
Ansatte per 31.12.2018

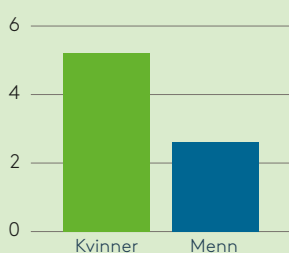
Gjennomsnittslønn ansatte (kroner)

	Kvinner	Menn	Kvinnerns andel av menns lønn
Konsernledelsen	2.400.598	3.140.073	76,5 %
Ledere for øvrig	947.798	1.049.686	90,3 %
Medarbeidere	526.925	601.987	87,5 %
Alle grupper	571.981	680.373	84,1 %

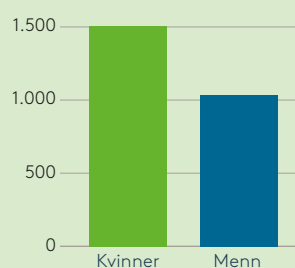
Foreldrepermisjon antall uker 2018

Sykefravær i prosent 2018

Fravær med sykt barn 2018 Antall dager

5.6 Bærekraftige produkter

Hva vi gjør

Aktiv skadeforebygging og rådgiving gir kundene insentiver til å forebygge og begrense skader. Dette fordi det er mer miljøvennlig å forebygge og oppgradere enn å gjenoppbygge. Sikkerhetstiltak premieres gjennom ulike rabatter ved tegning av forsikring.

Det er innebygget mange bærekraftselementer i vilkårene til våre forsikringer. Nedenfor nevner vi et utvalg.

Eiendom

Bærekraftige tiltak ved skade:

- Riving og rydding: Miljøskadelig avfall etter skade destrueres på en miljømessig forsvarlig måte for Gjensidiges kostnad.
- Offentlig påbud/tekniske forskrifter: Ved skade dekker vi oppgradering til en gjeldendeteknisk forskrift (mindre energiforbruk, mindre risiko for skade).
- Insentiver i dekninger som omfatter håndverkerfeil stimulerer til bruk av lokal, faglært og beskattet arbeidskraft. Motvirker også unødvendige reparasjoner og sosial dumping.
- Vi dekker ombygging/tilrettelegging for rullestolbrukere etter ulykker som en standard i våre hus-, hytte- og innboforsikringer.
- God «full kasko»-dekning for sykler og el-sykler i vår mest solgte innboforsikring.
- Dekning for knust skjerm på mobil ved reparasjon fremmer gjenbruk i stedet for bruk og kast.

Motorvogn

Vi har en rekke initiativer som fremmer trafiksikkerhet og motiverer til trygg og skadefri kjøring. Bonussystemet vårt belønner kunder med trygg og skadefri kjøring. Vi samarbeider med andre aktører som Trygg Trafikk i prosjekter rettet mot ungdom. Vår ansvarsforsikring for motorsykkel og bil inkluderer erstatning av sikkerhetsutstyr som hjelm og barnestol ved kollisjon.

- Gjensidiges øvelseskjøringsapp gir ungdom mulighet til å loggføre sin øvelseskjøring, og belønner mengdetrening.
- Ungdomsavtalen gir utbetaling til kunder etter skadefri kjøring ved fylte 23 år.

Miljølån til bil

I samarbeid med NAF, som er en medlemsorganisasjon for bileiere, har vi utviklet et miljøbillån for biler med hybrid-, hydrogen- eller el-motor. Lånet distribueres av NAF, og leveres av Gjensidige Bank.

Ansvarsforsikring

Kundene får insentiver til å sikre verdier ved å forebygge og begrense skader. Vi driver aktiv oppfølging av bransjer som har mange ansvarsskader, med det formål å redusere fremtidige skader. Vi stiller krav til ulike sikringstiltak før tegning av forsikring for å stimulere til ansvarlig drift. Nye produkter er for eksempel:

- Miljøforsikring fra Gjensidige går lenger enn ordinær ansvarsforsikring. Den dekker både kostnadene ved å hindre eller begrense skade, og miljøerstatning etter naturmangfoldloven. Naturmangfoldloven skal sikre bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold.
- Droneforsikring: Mer bruk av droner erstatter menneskelig arbeid slik at samfunnet drives mer effektivt. Dette reduserer også risikoen for skade på mennesker ved at dronen kan drive ulike typer rekognoseringsarbeid, for eksempel ved brann.

Forsikring for produksjonsdyr og plantekulturer

Norge har en helt unik dyrehelse for husdyr og produksjonsdyr, og vi ligger lavest i Europa på bruk av antibiotika. Antibiotikaresistens er av Verdens Helseorganisasjon utpekt som en av de mest alvorlige utfordringene verdens befolkning står overfor. Begrensning av antibiotikabruk er et viktig helsetiltak, og forsikringsproduktet støtter opp om dette.

Reiseforsikring

Vi har utviklet digitale tjenester med nettbutikk, skademelding på nett, og digitale reisekort. Trygghet for kundene på reise er viktig, og vi tilbyr råd om reise og sykdom i Gjensidige-appen. I oppgjørssituasjoner benytter vi oss av gjenbruk og reparasjoner der dette er hensiktsmessig.

- Online lege: Kundene kan få videokonsultasjon med lege gjennom en app på sin mobiltelefon. Løsningen sparer kundene for tid og transportkostnader.

Livs- og helseforsikring

Kundene kan bruke våre tjenester uten at det nødvendigvis har vært en erstatningsmessig skade. Tjenestene er tilgjengelige hele døgnet, og gjør hverdagen enklere for kunden.

- Skolerobot – AV1
- Online lege
- Braive
- Barne- og ungdomstelefonen og Helsetelefonen

Nye tiltak

- Utvikle flere grønne produkter (1-4 år)
- Tilgjengeliggjøre informasjon om bærekraftige valg

5.7 Digital transformasjon

Hva vi gjør

Kontinuerlig forbedring av prosesser er avgjørende for å være kundeorientert og sikre kostnads-effektivitet. Digitalisering gir mange bærekraftige løsninger til det beste for våre kunder og samfunnet for øvrig. Bruk av kunstig intelligens er også vurdert som en av våre prioriterte nye risikoområder, hvor vi ser muligheter og trusler.

Vi har fokus på å gjøre våre tjenester og produkter tilgjengelig i alle digitale flater. Vi har gode prosesser for å utnytte de muligheter digitalisering gir i hele kundereisen, fra salg med effektiv CRM, digital markedsføring, digital produktopplevelse, e-handel, til mobil og sosiale medier.

Gjensidige har en effektiv digital skadebehandling, som gir høy kundetilfredshet. Gjensidige har flere digitale tjenester og digitaliseringsaktiviteter, deriblant følgende:

Forskningssamarbeid: For å sikre at våre produkter og vår kundebehandling til enhver tid holder høyt internasjonalt nivå samarbeider vi med forskningsinstitusjoner om innovasjon. Fra 2015 til 2022 deltar vi i et forskningssamarbeid med blant andre Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Norsk Regnesentral om flere prosjekter som for vår del ventes å gi ny innsikt innen temaer knyttet til behandling av store datamengder. Eksempler her kan være risikoprising, prognose- og trendanalyse og forsikringssvindel.

Delingsøkonomi: Plattformer som tillater konsumenter og bedrifter å utveksle varer og tjenester uten tradisjonelle mellommenn kan representere en risiko for vår forretningsmodell. Vi har derfor sett nærmere på hvilke trusler og muligheter delingsøkonomi representerer for oss.

Papirløse kunder: Vi arbeider kontinuerlig for å øke andelen «papirløse» kunder, det vil si kunder som velger å motta informasjon fra oss gjennom digitale kanaler i stedet for tradisjonell papirpost. Med unntak for informasjon som etter loven må sendes fysisk, mottar «papirløse» kunder alle dokumenter og all informasjon ellers på epost, SMS eller innlogget område i nettportal. Digital kundekommunikasjon forbedrer kundeopplevelsen og bidrar til å redusere papirforbruk og kostnader.

Digitalt mangfold: Alle brukergrupper skal kunne ta nytte av de tjenester vi tilbyr markedet. Det skal være lett å nå Gjensidige på tross av ulike forutsetninger og funksjonshemninger. Vi jobber derfor systematisk for å nå opp til de krav som settes i WCAG 2.0-standard, som angir retningslinjer for universell utforming av webinnhold.

Vi tilbyr flere digitale tjenester til våre kunder.

Effekt av vår innsats

- Gjensidige ble kåret til det mest digitale forsikringsselskapet i en kåring utført ved årets Digital Leaders Studies. Konsulentselskapet BearingPoint vurderte den digitale modenheten til 78 norske selskaper.
- Andel digitale kunder – 73 prosent.
- Andel salg gjennomført digitalt i 2018 er 16,9 prosent (Privat Norge).
- Andel skadeoppgjør som er meldt digitalt i Privat Norge i 2018 var 70 prosent.

Nye tiltak

- Videreutvikle våre digitale rådgivningstjenester for å sikre effektiv kundebehandling og informasjon om bærekraftige løsninger til våre kunder.
- Gjensidiges ambisjon er å øke digitalt salg med 20 prosent årlig mot 2022.
- Gjensidige har som mål at 80 prosent av alle skader skal rapporteres via digitale flater innen 2022. Videre skal 80 prosent av skadesakene behandles automatisk.

5.8 Tryggere samfunn – sosialt engasjement

Hva vi gjør

Samarbeid med ideelle organisasjoner

Gjensidige samarbeider med Kirkens Bymisjon om å skape et bedre og tryggere nærmiljø. Dette innebærer økonomisk bidrag til bymisjonen, og ulike aktiviteter som skaper engasjement blant våre ansatte. I 2018 bidro ansatte ved flere kontorer over hele landet til Bymisjonens strikkekampanje som gjennomføres før jul hvert år. Hensikten er å skape «et varmere samfunn» ved å samle inn penger til julefeiring for vanskeligstilte. I 2018 arrangerte vi en gaveinnsamling, der ansatte kunne gi pent brukte gjenstander videre til de som trenger det, via Kirkens Bymisjon. Ansatte deltar også i ulike tiltak i regi av Bymisjonen, blant annet leksehjelp og sjakkurs for barn.

I Danmark støtter Gjensidige Julemærkehjennene, som arbeider med barn som plages av mobbing eller isolasjon.

I Litauen samarbeider vi med hjelpeorganisasjonen Food Bank som distribuerer mat til fattige. Gjensidige gir gratis forsikring, støtter aktiviteter og oppfordrer ansatte til å delta i distribusjon av pakker. I 2018 finansierte vi matpakker til 13.400 mennesker, i stedet for å gi julegaver til forretningsforbindelser. Vi er medlem av kampanjen «For et trygt Litauen», som har som formål å gi barn fra underprivilegerte familier økt trygghet og selvfølelse. I Latvia gjennomfører vi en turné til de største skolene der vi underviser barn i sikkerhet i hjemmet. Vi er sponsor og medarrangør av Brannsikkerhetskonferansen, som retter seg mot næringslivet. Også i Estland samarbeider vi med Food Bank om distribusjon av mat til fattige.

Gjensidiges sosiale engasjement i Norge må ses i sammenheng med Gjensidigestiftelsen, som er vår største eier. Stiftelsen driver en omfattende gavevirksomhet som finansieres med avkastning fra kapital som ble frigjort i forbindelse med børsnoteringen av Gjensidige Forsikring i 2010.

Gjensidigestiftelsen har som mål å bidra til et trygget samfunn, og satser spesielt på forebyggende og aktivitetsskapende tiltak for barn og unge i hele Norge.

Sponsing

Vi har siden 1991 vært hovedsponsor for det norske damehåndballandslaget. Siden 2017 har vi også vært hovedsamarbeidspartner med Norges Idrettsforbund/Olympiatoppen og 15 særforbund, og har sponsoravtaler med Norges Ishockeyforbund, Norges Svømmeforbund og Norges Friidrettsforbund.

Vi benytter våre sponsorater til å skape aktiviteter for barn og unge, slik at vi bidrar til rekruttering til idretten og fremmer en sunnere livsstil. De siste årene har våre prosjekter «Minihåndballjentene» og «Minihåndballgutta» vært svært populære. Prosjektene retter seg mot barn i alderen 9-12 år, og innebærer at et antall gutter og jenter blir utpekt til maskot for spillere på landslagene. De aktuelle landslagsspillerne fungerer som mentor for sine maskoter gjennom et helt år, og deltar på treninger med maskotenes lag. Det er svært motiverende for barna, og for foreldre som arbeider på dugnad, å få møte toppspillere på denne måten. Aldersgruppen er valgt fordi tall fra Håndballforbundet viser at mange barn faller fra i overgangen mellom barndom og ungdom. Prosjektene regnes som et viktig bidrag til at Norges Håndballforbund opplevde en økning i rekrutteringen.

Effekt av vår innsats

- I stedet for julegave til ansatte ble det gitt 250.000 kroner til Redd Barna. Formålet ble valgt av medarbeiderne i selskapet gjennom en avstemning.
- Årlig bidrag til Kirkens Bymisjon: 300.000 kroner, samt 75.000 kroner til prosjektet «i arbeid» og ytterligere 150.000 kroner i forbindelse med årets TV-aksjon.
- Vi ga 100.000 kroner til Røde Kors i forbindelse med deres julestafett i 2018.
- Julemærkehjennene hjelper hvert år omkring 750 barn som plages av mobbing eller isolasjon.
- Gjensidigestiftelsen har et betydelig engasjement og deler årlig ut cirka 200 millioner kroner for å bidra til et trygget samfunn.
- Gjensidige bidrar til finansieringen av offentlig velferd gjennom betaling av skatter og avgifter og lønn til medarbeidere. Betalbar skatt for konsernet var 1.282 millioner kroner i 2018. I tillegg kom et betydelig beløp til merverdiavgift. Lønn og personalgoder til medarbeidere utgjorde 2.982 millioner kroner.

Nye tiltak

- Utvide samarbeidet med frivillige/ideelle organisasjoner til også å gjelde arbeidspraksis, bidra til et varmere samfunn, samt engasjere våre ansatte i ulike aktiviteter med fokus på barn og unge
- Benytte sponsoravtaler med idretten for å bidra til at flere barn og unge får mulighet til å delta i aktiviteter

5.9 God foretaksstyring

Hva vi gjør

- Nye risikoer og risikostyring (se kapittel 3 side 25)
- Personvern (GDPR)
- Forsikringsdistributionsdirektivet (IDD)
- Kundeklager
- Antikorrupsjon
- Hvitvasking og terrorfinansiering
- Varslingskanal

Personvern (GDPR)

Gjensidige behandler personopplysninger i tråd med de lover og forskrifter som regulerer vår innhenting, lagring og bruk av slike opplysninger. En konsernpolicy og instruks gir utfyllende krav til behandling av personopplysninger. Gjensidiges medarbeidere har lovpålagt taushetsplikt om alle forhold som angår våre kunder. Opplæring i personvern er obligatorisk for alle medarbeidere, og er også ledd i introduksjonsprogrammet for nyansatte. Det er kun medarbeidere med tjenstlige behov som skal ha tilgang til personopplysninger om kunder. Selskapet skal ikke innhente andre personopplysninger enn de som er nødvendige for å betjene den enkelte kunde.

Personopplysninger skal kun benyttes og lagres så lenge de er nødvendige, og skal deretter slettes, med mindre det foreligger særlige unntak hjemlet i lov.

Det overordnede ansvaret for behandling av personopplysninger og internkontroll knyttet til dette er plassert hos de respektive konserndirektører. Øvrige ledere har ansvar for å sikre at medarbeidere med tilgang til kundeopplysninger har den nødvendige kompetanse og forutsetninger for å følge regelverket og ivareta kundenes personvern.

Personvernombudene er en intern kontrollfunksjon. De ivaretar kontakt med Datatilsynet, og med kunder og ansatte som har forespørsler om behandling av personopplysninger.

Kunder kan til enhver tid be om innsyn i opplysninger som er lagret om dem, og kreve korrigering av opplysninger som ikke er korrekte. Innsyn kan avvises i særlige tilfeller etter en konkret vurdering, for eksempel i forbindelse med utredning av forsikringssvindel. Vår personvernerklæring er tilgjengelig på gjensidige.no, og beskriver hvordan vi håndterer personopplysninger.

Risikovurderinger knyttet til brudd på personvernregler gjøres, som ledd i selskapets ordinære risikovurderingsprosess, for blant annet å ivareta informasjonssikkerheten. Det gjøres en forsterket risikovurdering (DPIA) dersom det skjer endringer som sannsynligvis vil kunne påvirke sikkerheten.

Forsikringsdistributionsdirektivet (IDD)

IDD skal sikre godt forbrukervern blant annet gjennom god informasjon til kunder og riktig kompetanse hos våre kunderådgivere.

Etisk og kundenvennlig forretningsdrift

Gjensidige skal ha en kultur hvor hver enkelt medarbeider blir lært opp til å utvise godt skjønn. Vår verdiskapning skal skje i samsvar med våre etiske retningslinjer. Disse fremgår av flere policy-dokumenter som er vedtatt av styret og forvaltes av konserndirektør for konsernstab og fellestjenester.

Våre etiske regler beskriver vårt verdigrunnlag og understreker at alle våre aktiviteter skal tåle dagens lys. Reglene angir sammen med andre dokumenter hva som er akseptabel adferd, og pålegger alle medarbeidere å opptre med respekt, omtanke og alminnelig høflighet både overfor kolleger, konkurranter, kunder og andre.

Vårt interne regelverk inneholder forbud mot rollekonflikter som kan hindre upartisk opptreden overfor kunder, leverandører, aksjeeiere eller andre forbindelser.

Risiko for lovbrudd og brudd med vårt etiske regelverk overvåkes som ledd i vårt internkontrollsystem. Styret har det overordnede ansvar for risikostyring og internkontroll, og konsernsjef er ansvarlig for implementering. Våre viktigste risikoområder og den interne kontrollen gjennomgås årlig av styret. Risikostyring og internkontroll er beskrevet nærmere på side 47 og 76 og i note 3.

Klagebehandling

Gjensidige har etablert en klageordning som gir kundene mulighet for å få behandlet klager på tre nivåer.

1. Kundens saksbehandler.
2. Kundeombudet (selskapets interne klagenemnd). Kundeombudet er bemannet med svært erfarne skadebehandlere, som kan se på saken med nye øyne uten å bli påvirket av de personlige vurderinger saksbehandler har gjort.
3. Nivå tre er Finansklagenemnda (et bransjefelles klageorgan med representanter fra forbrukermyndigheter, finansnæringen og uavhengige eksperter). Sammensetningen sikrer at de uavhengige representantene avgjør utfallet i saker hvor representantene fra forbrukermyndighetene og finansnæringen står mot hverandre.

Varslingskanal

I Gjensidige skal det være en lav terskel for å varsle om forhold man opplever som ubehagelige. Medarbeidere som ønsker å ta opp saker kan henvende seg til sin leder, til HR-avdelingen, HMS-ansvarlig, tillitsvalgt eller verneombud. Alle har plikt til å varsle om forhold som er straffbare, eller der liv eller helse er i fare. En varslingsplakat med instruksjoner om varsling er lett tilgjengelig på vår intranettside.

Vi har opprettet varslingskanaler i alle land hvor vi har virksomhet, unntatt i Sverige hvor det er en annen lovregulering og varsling må skje via leder. I Norge er det lagt til rette for varsling gjennom to elektroniske postkasser:

- En intern postkasse for varsling av forhold knyttet til etikk
- En ekstern postkasse for varsling av uregelmessigheter og misligheter

Varslinger til den interne postkassen behandles av selskapets HR-avdeling, og behandlingen følger klare rutiner. Relevante saker rapporteres til konsernets risikokomiteé og styret.

Medarbeidere som varsler er beskyttet både av lov og bedriftens interne regelverk, og skal ikke utsettes for negative reaksjoner. Varslinger til den eksterne postkassen er i utgangspunktet anonyme, hvis ikke varsleren selv velger å oppgi navn. Medarbeidere som ønsker å varsle anonymt kan benytte denne, i likhet med kunder, leverandører og andre eksterne interessenter. Varsling om uregelmessigheter eller

misligheter håndteres av Gjensidiges avdeling for intern utredning. Avdelingen foretar en forundersøkelse eller utredning basert på varselets innhold. Dersom utredningen avdekker kritikkverdige forhold vil HR overta saken for vurdering og beslutning av sanksjoner. Eventuell politianmeldelse av ansatte beslutes av konsernsjef.

Antikorrupsjon

For Gjensidige vil risikoen for korrupsjon i hovedsak knytte seg til selskapets salg av forsikringer og investeringsrådgivning til næringsliv og offentlig sektor, inngåelse av avtaler og innkjøp av varer og tjenester. Vår definisjon av korrupsjon følger definisjonen i norsk lov: Å misbruke sin stilling for å oppnå fordeler for selskapet, seg selv eller andre. Arbeidet mot korrupsjon krever et tydelig regelverk og aktiv håndheving av reglene.

Gjensidiges interne regelverk fastslår at selskapet har nulltoleranse mot korrupsjon og korrupsjonsliggende forhold. Regelverket består av en konsernpolicy som er vedtatt av styret, og en instruks. I tillegg er konsernpolicy om samfunnsansvar, konsernpolicy om etiske regler, konsernpolicy om konkretisering av etiske retningslinjer for relasjonsaktiviteter og retningslinjer for velferdstiltak, seminarer og gaver relevante.

Våre medarbeidere har ikke anledning til å gi eller motta bestikkelser eller smøring. Det samme gjelder gaver som kan betraktes som utilbørlige. Reglene gjelder for ledere og medarbeidere på alle nivåer i selskapet, også i land som ikke omfattes av norsk lov. Det er konkretisert regler for medarbeidere som har ansvar for relasjoner til kunder og leverandører.

Vårt antikorrupsjonsprogram har tre hovedelementer:

1. Forebyggende aktiviteter
2. Kontroll og avdekking
3. Oppfølging og reaksjon

Blant de forebyggende aktivitetene er tydelige definisjoner og regelverk, tydelige fullmakter, risikokartlegging, opplæring og informasjonsmateriell.

Kontroll og avdekking omfatter blant annet revisjoner, compliance, varsling, rapportering og intern utredning. Oppfølging og reaksjoner skjer i henhold til policies og instruks, og avgjøres av HR og i siste instans konsernsjef.

Programmet gir en grundig beskrivelse av hva som menes med korrupsjon, eksempler på adferd som er akseptabel eller uakseptabel, samt oppgaver som skal bidra til refleksjon over vanskelige situasjoner.

Det er ikke anledning til å motta gaver til en verdi over 500 kroner. Uavhengig av gavens verdi skal den ikke tas imot dersom den kan svekke medarbeiderens habilitet eller uavhengighet. Alle gaver og relasjonsaktiviteter skal registreres i konsernets gave- og relasjonsregister.

Alle ledere er ansvarlige for å etablere rutiner og prosesser for å forebygge og avdekke uregelmessigheter og misligheter, herunder korrupsjon, innen sitt område. Avdeling for intern utredning skal søke å avdekke eventuell korrupsjon, og har ansvar for å utrede konkrete saker ved mistanke om utilbørlig adferd. Intern utredning skal også bidra til å etablere og utvikle rutiner og prosesser som kan forebygge og avdekke slike forhold.

Regelverket er tilgjengelig på gjensidige.no, intranett og e-læringskurs, og ledere skal bidra til at medarbeidere er kjent med reglene. Formålet er å forebygge, og bidra til at aktiviteter som kan tenkes å bryte med regelverket stanses på et tidlig tidspunkt.

Alle som ansettes i konsernet deltar på et introduksjonskurs der etikk og korrupsjon er del av programmet. Gjensidige gir ikke pengestøtte til politikere, politiske partier eller organisasjoner med hovedsakelig politisk agenda.

Hvitvasking og terrorfinansiering

Gjensidige er pålagt å ha en risikobasert tilnærming til hvitvasking og terrorfinansiering til kunder basert på kundeforhold, type produkter og type transaksjoner. I praksis innebærer dette at vi foretar en risikovurdering i forbindelse med salg av forsikring til nye og eksisterende kunder, og utbetaling av erstatning. Risikovurderingen er helhetlig, og baseres på egenskaper ved kunden, kundeforholdet, produktet, transaksjonen og andre forhold som er relevante.

Det gjennomføres sjekk av alle kunder opp mot sanksjonslister og lister over politisk eksponerte personer. Risikovurderingen kan lede til en utvidet kundekontroll. Kundebehandlere har klare retningslinjer for når det skal iverksettes slik kontroll, og hvordan dette skal håndteres. Dersom denne kontrollen ikke avklarer situasjonen vil selskapet iverksette nærmere undersøkelser for å oppklare om transaksjonen kan gjennomføres eller ikke. Undersøkelsene gjennomføres av selskapets utredningsavdeling, som har medarbeidere med bakgrunn fra politiet, og kompetanse og erfaring innen etterforskning. I de tilfeller hvor det foreligger tilstrekkelig mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, melder Gjensidige saken som en mistenkelig transaksjon til politiets avdeling for økonomisk kriminalitet – Økokrim. Dersom hvitvasking eller terrorfinansiering kan bevises, vil selskapet stoppe inngåelse av forsikring eller utbetaling av erstatning, i den grad loven tillater slike reaksjoner.

Et solid forsvarsverk mot hvitvasking er ikke bare nødvendig på grunn av myndighetspåbud. I forsikring vil hvitvasking ofte gå hånd i hånd med forsikringssvindel. I Gjensidige ser vi på kampen mot hvitvasking som en naturlig del av en god risikoseleksjon, etter prinsippet «kjenn din kunde». Hvitvaskingsinstruksen er vedtatt av styret, og risikoanalyse knyttet til hvitvasking presenteres for konsernledelsen en gang i året. Betydningen av arbeidet mot hvitvasking er tydelig kommunisert på alle nivåer.

Hvitvaskingsregelverket for bank og investerings-tjenester avviker noe fra forsikring. Det er etablert egen hvitvaskingsinstruks for Gjensidige Bank, og det er etablert tydelige rutiner for å avdekke og håndtere mistanke om hvitvasking. Det er utpekt hvitvaskingsansvarlig som har ansvar for å følge opp saker som kundebehandler ikke kan løse selv.

Medarbeidere som har kundekontakt får grundig opplæring i regelverk og rutiner for håndhevelse. Dette gjelder i alle deler av konsernet.

Effekt av vår innsats

- Avdeling for intern utredning har i 2018 vurdert 48 saker (2017: 48) der det har vært mistanke om misligheter eller uregelmessigheter. Av disse resulterte 15 saker i muntlig advarsel eller strengere reaksjon

Kundeklager

- Finansklagenemnda mottok 297 klager fra Gjensidige-kunder i løpet av årets ni første måneder. Dette tilsvarte cirka 12 prosent av klagenene til nemnda, på samme måte som i 2017. Gjensidiges markedsandel var til sammenligning cirka 25 prosent.
- Av sakene som ble meldt til Finansklagenemnda resulterte 18 prosent i helt eller delvis medhold for kunden i 2018, mot 15 prosent i 2017. En høy medholdsprosent i nemnda kunne indikert at terskelen for å nå frem med klager internt i Gjensidige var høy.

- Vi har ikke sammenlignbar statistikk for Sverige og Danmark, delvis på grunn av andre statistikk-rutiner og delvis på grunn av lave markedsandeler. Vi opplever klagenivået som akseptabel i disse landene også, men arbeider hele tiden med å redusere antall klager.

Nye tiltak

- Gjensidige knytter seg til Global Reporting Initiative eller andre rapporterings initiativ (2-5 år)
- Integrere TFCF (Task Force on Climate related Financial Disclosure) i årsrapportering (1-2 år)
- Konsernpolicy for bærekraft

Styrende dokumenter som er særlig relevante for utøvelse av samfunnsansvar

Risikostyring

- Konsernpolicy for risikostyring og internkontroll
- Informasjonssikkerhetspolicy
- Underwritingpolicy

Personvern

- Konsernpolicy for behandling av personopplysninger
- Instruks for behandling av personopplysninger
- Instruks for behandling av personopplysninger for ansatte

Kapitalforvaltning

- Konsernpolicy for SRI – etiske investeringer
- Instruks for SRI – etiske investeringer

Klagebehandling

- Retningslinjer for klagebehandling i selskapene og hos kundeombudet

Innkjøp

- Group policy for procurements
- Retningslinjer for innkjøp

Etikk

- Code of conduct
- Etiske regler for Gjensidige
- Konkretisering av etiske regler
- Policy om forbudte konkurransebegrensninger

Korrupsjon

- Konsernpolicy for håndtering av uregelmessigheter og misligheter, herunder korrupsjon
- Instruks for håndtering av uregelmessigheter og misligheter, herunder korrupsjon

Hvitvasking

- Konsernpolicy for Hvitvasking
- Stillingsinstruks til delegert hvitvaskingsansvarlig

Nøkkeltall samfunnsansvar

Tema		2018	2017	2016	2015	2014
Verdiskaping og ressursbruk						
Egenkapitalavkastning etter skatt	Prosent	17,3	21,3	21,4	17,4	18,1
Utbytte	Millioner kroner	3.550 ¹	3.550	3.400	6.200	2.950
Utdelingsgrad	Prosent	95,5	79,0	73,0	84,5	70,4
Betalt skatt	Millioner kroner	1.282	1.250	1.377	1.057	853
Lønn og personalgoder	Millioner kroner	2.982	2.803	2.261	2.432	2.163
Kundetilfredshet (KTI konsern)		78,1	77,9	77,4	76,2	74,8
Miljøet						
Energiforbruk	MWh	12.671	12.773	11.988	11.131	8.060
CO2-utslipp, Scope 1 og 2 ²	Tonn	5.426	5.354	5.150	5.456	7.277
Digitale kunder	Prosent	73	70	65	60	57
Medarbeidere						
Kjønnsfordeling menn/ kvinner ³	Prosent	52/48	52/48	53/47	52/48	50/50
Kjønnsfordeling menn/ kvinner i ledende stillinger ³	Prosent	63/37	63/37	64/36	63/37	59/41
Kompetanseheving pr. medarbeider	Kroner	11.100	10.300	15.000	17.500	17.500
Sykefravær ³	Prosent	3,8	3,9	3,9	4,1	4,5
Ansvarlige investeringer						
Antall ekskluderte selskaper	Antall	91	89	85	80	85

¹ Basert på styrets forslag.

² Utslipp for 2014 avviker fra det som ble rapportert i årsrapporten for 2014, da kun norske utslipp ble rapportert.

³ Norge, Danmark og Sverige.

6. Medlemskap, forpliktelser, sertifiseringer

Rating	Resultat
Morgan Stanley (MSCI) Sustainalytics CDP IPSOS Sustainable Brand Bearingpoint Equileap Universum	BBB BBB D Best omdømme i norsk finansnæring Mest bærekraftige merkenavn i norsk forsikring Mest digitale forsikringsselskap i Norge Best i Norge på kjønnsbalanse Mest attraktive arbeidsgiver i forsikringsbransjen
Vi støtter	
Paris 2015 UN Global Compact NORSIF UN Principles for Sustainable Insurance Kirkens Bymisjon	
Sertifisert	
Miljøfyrtårn	

Eierstyring og selskapsledelse

Under følger styrets redegjørelse om eierstyring og selskapsledelse. Den følger et fast mønster fastsatt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Redegjørelsen dekker også informasjonskrav etter regnskapsloven § 3-3 b og verdipapirhandelloven § 5-8 a. Den er tilgjengelig på www.gjensidige.no.

Styret er opptatt av åpenhet og ærlighet, samt likebehandling av aksjonærene. Virksomheten skal tuftes på bærekraftige strategier og valg. Vi er forutsigbare og transparente.

Vedtektene inneholder ikke bestemmelser som avviker fra allmennaksjeloven kapittel 5. Informasjonskravene i regnskapsloven er integrert i nedenstående redegjørelse der det passer. Det samme gjelder opplysninger om aksjonærforhold.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Denne redegjørelsen bygger på «følg eller forklar»-prinsippet. Det er ingen særlige avvik, men, i tråd med anbefalingens krav, gir vi like fullt en redegjørelse for hvert enkelt punkt i henhold til anbefalingen av 17. oktober 2018. Der det er mindre avvik, markeres det og forklares.

2. Virksomhet

Vedtektene beskriver formålet med virksomheten, og setter tydelige rammer for virksomhetens innhold. Gjensidige er et finanskonsern, og er underlagt finansforetakslovens rammer og regler. Innenfor den rammen opererer Gjensidige først og fremst som et skadeforsikringskonsern i Norden og Baltikum. I Norge er konsernet også engasjert i bank og livs- og pensjonsforsikringsvirksomhet. I løpet av 2019 vil ikke Gjensidige lenger være investert i bankvirksomhet, men vil fortsatt ha bank integrert i virksomheten gjennom et strategisk samarbeid med Nordea.

Styret setter klare mål for virksomheten med sikte på å skape verdier for aksjonærene. Målene tar hensyn til omverdenen, se egen redegjørelse for bærekraft på side 22–49. Målene for det kommende året revideres og fastsettes årlig mot slutten av inneværende år.

Evaluerings av langsiktige mål, strategier og risikoprofil skjer også én gang i året, i forbindelse med strategiarbeidet i juni, eller ved behov, ved for eksempel større hendelser eller strukturelle endringer.

3. Selskapskapital og utbytte

Styret har en tydelig kommunisert solvens- og utbyttepolitikk som er tilpasset selskapets mål, strategi og risikoprofil. Den er tilgjengelig på www.gjensidige.no. Politikken legger hovedvekt på årlig kontantutbytte, og at eventuell overskuddskapital ikke skal tilbakeholdes i selskapet, men utbetales over tid.

Gjensidiges solvens- og kapitalbehov defineres i utgangspunktet av myndighetsfastsatte regler. De standardkrav som er fastsatt bygger på gjennomsnittsbetraktninger. Styret har ønsket at solvens- og kapitalkravene defineres i forhold til den faktiske situasjon Gjensidige er eksponert for til enhver tid, og har derfor investert betydelige ressurser i en egen internmodell som løpende gir kvalifisert informasjon om solvens- og kapitalbehov. Modellen er godkjent av Finanstilsynet, og gir styret et godt og relevant beslutningsgrunnlag på de områdene modellen dekker. Styret har også lagt til grunn at Gjensidige skal tilfredsstille kravene til A-rating, som også gir føringer for de endelige solvens- og kapitalbeslutninger.

Det kan være hensiktsmessig at styret har fullmakt fra generalforsamlingen til å kunne beslutte utbytte løpende gjennom året dersom det er økonomisk grunnlag for det. En slik beslutning må formelt ta utgangspunkt i godkjent årsregnskap for 2018, og kommer eventuelt i tillegg til det utbyttet ordinær generalforsamling beslutter. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen, og gjelder frem til neste ordinære generalforsamling, men ikke lenger enn til 30. juni året etter.

Styret mener også at det er hensiktsmessig at styret får fullmakt til å kjøpe egne aksjer, dels for å oppfylle konsernets aksjespareprogram og godtgjørelsesordninger for ansatte, og dels for å benytte aksjene som vederlagsaksjer i forbindelse med erverv av virksomheter eller for etterfølgende salg eller sletting. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen, og vil være tidsbegrenset til 30. juni året etter.

Styret mener videre at det er hensiktsmessig at styret får fullmakt til opptak av ansvarlig lån og annen fremmedkapital, samt foreta handel i de til enhver tid utstedte obligasjoner under selskapets ansvarlige obligasjonslån. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen og gjelder frem til neste ordinære generalforsamling, men ikke lenger enn til 30. juni året etter.

Og endelig, styret mener at det er hensiktsmessig at styret får begrenset fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegnning av aksjer. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen, og vil være tidsbegrenset til 30. juni året etter.

Det vises til sakene som behandles på generalforsamlingen for nærmere informasjon og vilkår som stilles.

Avvik: NUES mener slike fullmakter bør begrunnes og avgrenses til definerte formål. Styret er grunnleggende enig med NUES, men mener det er behov for en viss fleksibilitet. Så lenge fullmaktene er tydelig begrenset i tid og omfang, og i realiteten bare justerer og effektiviser kapitalstrukturen i foretaket, bør det tilligge styrets forvaltningsfullmakt å treffe slike beslutninger fremfor å måtte avholde en ekstraordinær generalforsamling.

4. Likebehandling av aksjeeiere

Aksjeeiernes fortrinnsrett ved kapitalforhøyelser er en viktig og grunnleggende rettighet i et harmonisk og godt aksjonærfellesskap og fortrinnsretten kan bare unntaksvis fravikes. Slik fravikelse vil være begrunnet i selskapets og aksjeeiernes felles

interesse. Det vil i så fall være full åpenhet om det, og aksjonærene vil få lik og samtidig informasjon om det gjennom en børsmelding og deretter på vår hjemmeside.

Det samme gjelder om styret benytter gitte fullmakter.

Styrets transaksjoner i egne aksjer vil alltid skje på armlengdes avstand og på markedsmessige vilkår.

Transaksjoner mellom nærstående og foretak i konsernet vil skje på forretningsmessige vilkår, og med uavhengig verddivurdering når transaksjonen ikke er uvesentlig.

5. Aksjer og omsettelighet

Selskapet har ikke vedtektsbestemmelser som begrenser adgangen til å eie, omsette eller stemme for aksjer i selskapet.

6. Generalforsamlingen

Styret mener at generalforsamlingen er en viktig arena for aksjonærfellesskapet.

Gjensidige har så mange aksjonærer at det i praksis ikke vil være mulig å avholde et fysisk møte hvor alle deltar. Det legges derfor ned betydelig arbeid i saksforberedelse, og det tilrettelegges for fullmakts- og stemmemulighet utenom det fysiske møtet. Selve møtet kringkastes i sanntid.

Forut for møtet har aksjonærene god mulighet for å ta kontakt med selskapet for enten å avklare saker eller få hjelp til å fremme saker på generalforsamlingen.

Nærmere informasjon finnes på vår hjemmeside.

Styret har merket seg at NUES mener at det bør tilrettelegges for at det kan stemmes på enkeltkandidater til styre og valgkomité. Valg er krevende i finansforetak, dels på grunn av myndighetsbestemte egnethetskrav og dels på grunn av krav til styrets samlede kompetanse, det vil si å velge et fungerende styre med bred kompetanse.

For Gjensidige, som har én aksjonær med mer enn 60 prosent av aksjene, reiser ikke selve det formelle valget utfordringer på generalforsamlingen, men i forberedelsene til valg. Styret har merket seg at det er en omfattende prosess rundt valg. Alle aksjonærer kan fremme kandidatforslag, og de største aksjeeierne blir kontaktet ved skriftlig henvendelse fra valgkomiteen. Alle mottatte synspunkter vektlegges. Styret mener at dette arbeidet er svært viktig for selskapets virksomhet, posisjon og videre utvikling.

Avvik: NUES mener at det bør tilrettelegges for at det kan stemmes på enkeltkandidater til styret og nominasjonskomité. Valg i finansforetak er krevende dels på grunn av myndighetsbestemte egnethetskrav og dels på grunn av krav til styrets samlede kompetanse. Det legges av den grunn opp til at generalforsamlingen stemmer over valgkomiteens samlede innstilling.

7. Valgkomité

Selskapet har en vedtektsfestet valgkomité bestående av 4 til 6 medlemmer etter generalforsamlingens beslutning. Generalforsamlingen velger leder og medlemmer, og fastsetter komiteens godtgjørelse.

Komité-medlemmene er uavhengige av de aksjonærvalgte styremedlemmene og ledende ansatte.

I finansforetak er det generalforsamlingen som velger styreleder. Ett av styremedlemmene som er valgt blant de ansatte deltar derfor ved drøftelser og innstilling til valg av styrets leder. Det er selvvalgt, og i tråd med det ansatte-demokratiet som gjelder generelt i Norge.

Valgkomiteen innstiller også på valg av revisor slik at også det valget skjer uavhengig av styret. Styrets revisjonsutvalg har uttalerett i denne forbindelse.

Valgkomiteen er lett tilgjengelig for aksjonærene, og prosessen tilrettelegges med frister slik at synspunkter i aksjonærfellesskapet rekker frem i tide til de aktuelle drøftelsene i valgkomiteen.

8. Styret

Det er styrets egen oppfatning at styrets sammensetning ivaretar aksjonærfellesskapets interesser og selskapets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold.

Minst to av de aksjonærvalgte medlemmene er uavhengig av selskapets hovedaksjonær. Selskapets hovedaksjonær, Gjensidigestiftelsen, legger til grunn at styrets leder er uavhengig av Gjensidigestiftelsen og har et likt forhold til alle aksjonærer.

Ingen ledende ansatt eller representanter for forretningsforbindelser sitter i styret.

De aksjonærvalgte styremedlemmene velges, i henhold til vedtektene, for ett år av gangen. De ansattes representanter velges for to år.

Valgkomiteen oppfordrer styremedlemmer til å eie aksjer i selskapet.

9. Styrets arbeid

Styret legger opp til 9 forhåndsavtalte styremøter i året, hvorav minst ett strategiseminar over to dager. I 2018 er det i tillegg avholdt to ekstraordinære møter elektronisk. Det er etablert gode og effektive rutiner for ekstraordinære styremøter.

Styret har, i samsvar med loven, etablert tre styreutvalg bestående av styremedlemmer. Det er Godtgjørelsesutvalget, Revisjonsutvalget og Risikoutvalget. Utvalgene har konsernperspektivet i sitt mandat. Styreutvalgene har ikke besluttende myndighet. Formålet er å bidra med forberedelser til styremøter. Det er styrets erfaring at innføring av styreutvalg har forbedret styrearbeidet og involvert styret sterkere og dypere i virksomhetens løpende utfordringer og satsninger.

I tråd med finansforetaksloven har selskapet etablert fire uavhengige kontrollfunksjoner som hver for seg spiller en nøkkelrolle innenfor sine ansvarsområder. Det er en Risikostyringsfunksjon, en Compliancefunksjon, en Aktuarfunksjon og Internrevisjon. De involverte er alle ansatt i selskapet. Internrevisor – leder av Internrevisjonsfunksjonen – ansettes og lønnsinnplasseres av styret, og står i en særlig stilling som styrets viktigste kontrollmedhjelper. De øvrige ansettes av konsernsjef. Funksjonene er nærmere presentert i note 3. Styret legger vekt på at disse funksjonene får et nært forhold til styret gjennom styrearbeidet og rapportering, og særlig arbeidet i styreutvalgene.

Under følger en oversikt som viser styremedlemmenes involvering

	Nasjonalitet	Valgt	Styremøter antall deltatt/ antall møter	Utvalg	Utvalg antall deltatt/ antall møter
Gisele Marchand	Norsk	Generalforsamling	11/11	Risikoutvalg/ Godtgjørelsesutvalg	10/11
Per Arne Bjørge	Norsk	Generalforsamling	11/11	Revisjonsutvalg	7/7
Eivind Elnan	Norsk	Generalforsamling	11/11	Godtgjørelsesutvalg	2/2
Hilde M. Nafstad	Norsk	Generalforsamling	11/11	Risikoutvalg	9/9
Terje Seljeseth	Norsk	Generalforsamling	11/11	Risikoutvalg	8/9
Vibeke Krag	Dansk	Generalforsamling	11/11	Revisjonsutvalg	7/7
John Giverholt	Norsk	Generalforsamling	11/11	Risikoutvalg	9/9
Gunnar Mjåtvedt	Norsk	Ansatterepresentant	11/11	Revisjonsutvalg	7/7
Anne Marie Nyhammer	Norsk	Ansatterepresentant	11/11	Godtgjørelsesutvalg	2/2
Lotte Kronholm Sjøberg	Dansk	Ansatterepresentant	11/11	Risikoutvalg	8/9

Styret har fastsatt en egen styreinstruks, og arbeider etter en årsplan. Det er en åpen og god tone i styret. Styremedlemmene har effektiv tilgang til relevant materiale for styrearbeidet gjennom Admincontrol.

I saker hvor styreleder har vært direkte eller indirekte involvert, har annet styremedlem overtatt møteledelsen. Ved inhabilitet deltar ikke vedkommende i behandling av saken, men forlater styrerommet og skjermes fra saken.

Styret foretar årlig en egenevaluering, med eller uten ekstern hjelp. Valgkomiteen har tilgang til evalueringen, i tillegg til at den har samtaler med styret og daglig ledelse om arbeidet og behov for kompetanse til å møte de utfordringer som tegner seg på litt sikt.

10. Risikostyring og internkontroll

Styret følger NUES' anbefalinger i sitt arbeid innenfor temaene risikostyring og internkontroll. Det foretas løpende gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og det interne kontrollsystemet.

Det er COSO-prinsippene som ligger til grunn for internkontrollarbeidet, og inneholder tre forsvarslinjer. Det er operasjonens egne kontrolltiltak (første linje), det er Compliance-funksjonens og Risikostyringsfunksjonens kontrolltiltak (andre linje) og Internrevisjonen (tredje linje). Gjensidige er først og fremst et forsikringskonsern. Den uavhengige aktuarfunksjonen er derfor en viktig og nødvendig del for styrets arbeid, og for å vurdere de forsikringsmessige forpliktelsene.

Regnskapsavdelingen har etablert prosesser for god intern kontroll, og har fokus på å inneha riktig kompetanse og tilstrekkelig med ressurser til å kunne avlegge regnskap og annen lovpålagt rapportering i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

Det er etablert avvikrapportering og annen systematisk rapportering som gir styret innsyn i prosessene og status.

Det er styrets oppfatning at kontrollmiljøet er godt og fungerer etter hensikten. Rammene for risikobedømmelsen – identifikasjon og kvalifisering av risikoer – målsettes og evalueres løpende.

Valg av kontrollaktiviteter og samkjøring mellom de ulike kontrollmiljøene fastsettes årlig av og i samarbeid med styret. Informasjon, kommunikasjon og risikoovervåkning skjer gjennom styrets Revisjonsutvalg.

Når det gjelder risikostyring fastsetter styret årlig risikorammer i lys av selskapets fremtidige planer, soliditetssituasjon og den kapitalplan som er kommunisert til aksjonærene. For nærmere informasjon vises det til note 3.

Styret har avgitt egen rapport om samfunnsansvar og bærekraft, se side 22–49. Hensynet til omverdenen er en integrert del av Gjensidiges strategi og en forutsetning for langsiktig verdiskaping.

11. Godtgjørelse til styret

Ingen av styremedlemmene har aksjeopsjoner eller andre incentiver utstedt av selskapet. Godtgjørelsen er åpent fastsatt av generalforsamlingen etter innstilling av valgkomiteen, og fremgår av note 8. Det vises til valgkomiteens saksfremstilling, vurdering og forslag som ligger på www.gjensidige.no.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Styret har fastsatt retningslinjer knyttet til en godtgjørelsesordning som gjelder ledende ansatte som fremlegges for generalforsamlingen hvert år, med eventuell avvikrapportering i perioden fra siste generalforsamling til den forestående. Redegjørelsen ligger i saksdokumentene på www.gjensidige.no og kan også finnes i note 8.

Retningslinjene bidrar til godt sammenfall av aksjonærenes og ansattes interesser. Godtgjørelsesordningen er knyttet til verdiskaping over tid, og er forankret i målbare forhold som den ansatte kan påvirke. Det er satt tak på resultatavhengig godtgjørelse.

13. Informasjon og kommunikasjon

Styret har fastsatt en IR-policy for selskapets rapportering av finansiell og annen investorinformasjon basert på åpenhet og under hensyn til kravet om likebehandling av aksjonærene og andre aktører i verdipapirmarkedet. IR-policy er publisert på www.gjensidige.no.

IR-policy regulerer også selskapets kontakt med aksjeeiere.

14. Selskapsovertagelse

Det er vedtatt retningslinjer for hvordan styret vil opptre ved eventuelle overtagelsestilbud. Retningslinjene er i samsvar med anbefalingen.

Styret peker på at Gjensidigestiftelsen eier over 60 prosent av aksjene, og at en prosess rundt et eventuelt overtagelsestilbud vil være spesiell. Styret er imidlertid forberedt på en slik eventuell dialog av hensyn til hele aksjonærfellesskapet, og vil kunne føre verdiskapende diskusjoner med de som måtte ha interessante verdiforslag.

15. Ekstern revisor

Ekstern revisor legger hvert år frem sin plan for gjennomføringen av revisjonsarbeidet. Planen diskuteres først i styrets Revisjonsutvalg, og ses også i sammenheng med øvrig planverk innenfor internkontroll og risikostyring. Planen behandles i styremøte med ekstern revisor tilstede.

Ekstern revisor har en sentral rolle, og er den som overfor generalforsamlingen bekrefter at det styrefastsatte regnskapet er rettvise. Styret legger stor vekt på åpenhet overfor ekstern revisor og revisjonstemaet, at det er et godt og effektivt samarbeidsmiljø med de ansatte, og at revisor får de tilganger som revisor måtte ønske.

Det er først og fremst Revisjonsutvalget og selskapets administrasjon som har den løpende kontakt med ekstern revisor. Det er valgkomiteen som evaluerer ekstern revisors samlede bidrag, og innstiller på valg eller gjenvalg. Valgkomiteen foreslår tidvis skifte av ekstern revisor uavhengig av revisors bidrag, dels for å få nye impulser og gjennomganger, og dels for å konkurranseutsette oppdraget.

Gjensidige Forsikring konsern leverte et resultat i 2018 preget av uvanlig mange værrelaterte skader og høye avviklingsgevinster. Kundetilfredsheten økte til et nytt rekordnivå, og konkurransekraften var fortsatt god i Norge.

Årsberetning 2018

Gjensidige Forsikring konsern leverte et godt forsikringsresultat i 2018. Finansavkastningen ble preget av krevende finansmarkeder. Resultat etter skatt ble 3,7 milliarder kroner, tilsvarende 7,44 kroner per aksje.

Forsikringsresultatet ble 3,6 milliarder kroner, tilsvarende en combined ratio på 85,0. Dette var noe bedre enn året før, men justert for høye avviklingsgevinster var forsikringsresultatet svakere i 2018 enn i 2017. Premieinntektene økte med 2,8 prosent til 24,1 milliarder kroner.

Erstatningskostnadene ble preget av værforholdene i 2018, med en lang og hard vinter, uvanlig tørr og varm sommer, og stormer og kraftig nedbør i tredje kvartal. Dette førte til værrelaterte erstatninger for frekvensskader på anslagsvis 530-660 millioner kroner mer enn normalt historisk. Værforholdene førte også til en økning i erstatninger knyttet til storskader, sammenlignet med året før, men nivået var likevel lavere enn normalt forventet. Avviklingsgevinstene var høyere enn forventet.

Finansavkastningen var 1,5 prosent, eller 0,8 milliarder kroner, mot 3,7 prosent eller 2,0 milliarder kroner året før.

Skadeforsikringsvirksomheten utenfor Norge viste betydelig resultatforbedring, som følge av bedre underliggende frekvensskadeutvikling og lavere driftskostnader kombinert med høyere avviklingsgevinster.

Pensjonssegmentet oppnådde et rekordresultat i 2018.

Styret foreslår at selskapet deler ut 3,55 milliarder kroner i utbytte for regnskapsåret 2018. Det tilsvarer 7,10 kroner per aksje, og innebærer en utdelingsgrad på 95,5 prosent. Sammenlignet med forrige regnskapsår tilsvarer forslaget uendret nominelt utbytte. Gjensidige har som mål å utbetale høye og stabile nominelle utbytter til aksjonærene, og en utbyttegrad på minst 70 prosent av resultat etter skatt over tid. Etter salg av Gjensidige Bank øker målsatt utbyttegrad til

80 prosent av resultat etter skatt over tid. Ved fastsettelse av størrelsen på utbyttet vil det tas hensyn til forventet fremtidig kapitalbehov. Gjensidige vil i tillegg over tid utbetale overskuddskapital.

Gjensidigestiftelsens andel av utbyttet utgjør 2,2 milliarder kroner. Ifølge stiftelsens vedtekter skal ordinært utbytte videreformidles til Gjensidiges skadeforsikringskunder i Norge. Kundeutbyttet vedtas av stiftelsens generalforsamling i mai.

Virksomheten

Gjensidige Forsikring ASA (Gjensidige Forsikring) er et skadeforsikringsselskap med virksomhet i Norden og Baltikum. Selskapet har hovedkontor i Oslo i Norge. Virksomhetens formål er å sikre liv, helse og verdier for kunder i privat- og næringslivsmarkedet ved å tilby forsikringer til konkurransedyktige betingelser. I Norge tilbyr vi også produkter og tjenester innen bank, pensjon og sparing. Ved å gi kundene et bredt tilbud, bygger vi sterkere relasjoner. Gjensidige Forsikring er morselskap i Gjensidige-konsernet (Gjensidige).

Gjensidige er markedsleder innen skadeforsikring i Norge og et av de største forsikringsselskapene i Norden og Baltikum. Disse markedene representerer vårt definerte markedsområde for videre vekst.

Skadeforsikringsvirksomheten omfatter både ting- og personforsikringer. Den norske skadeforsikringsvirksomheten omfatter også livsforsikringer som er rene risikoforsikringer av opp til ett års varighet, i hovedsak gruppelevsforsikringer.

Gjensidiges forretningsmodell er basert på en integrert verdikjede som omfatter utvikling og produksjon av finansielle tjenester og produkter, stor grad av direkte distribusjon, service og kundedialog og effektive skadeoppgjør. Digitalisering og en analytisk tilnærming preger aktiviteter gjennom hele verdikjeden. Distribusjon i samarbeid med partnere utgjør en viktig del av forretningsmodellen, spesielt i Danmark og Sverige.

Kundeorientering

Gjensidige arbeider systematisk for å bli det mest kundeorienterte selskapet i nordisk skadeforsikring.

Visjonen er å «kjenne kunden best, og bry oss mest». Kundetilfredsheten måles systematisk, både på konsern- og medarbeidernivå, og forbedrings tiltak iverksettes fortløpende. Kundetilfredsheten i 2018 var rekordhøy. Dette er resultat av systematisk arbeid over lang tid.

Vår ambisjon er å skape de beste kundeopplevelsene i vår bransje, og dette kaller vi Gjensidige-opplevelsen. Et av de viktigste virkemidlene for å nå dette målet er opplæring og kompetanseutvikling for ansatte.

De siste årene har brukervennlige selvbetjeningsløsninger blitt en stadig viktigere forutsetning for å levere gode kundeopplevelser. Kundene foretrekker i økende grad å kjøpe forsikring og melde skader digitalt.

I 2018 fortsatte arbeidet med å utvikle og forbedre slike løsninger med full kraft. Vi utvikler stadig flere selvbetjeningsløsninger for PC, mobil og nettbrett. Våre kunder kan kjøpe forsikring, søke råd og melde skader på internett når det passer dem.

I 2018 gjorde vi det enklere å kjøpe forsikringer på gjensidige.no. Blant tiltakene var grafisk utforming, enklere språk og enklere sammenligning av ulike forsikringer. Vi opplevde en kraftig økning i salg av forsikringer gjennom denne kanalen sammenlignet med 2017.

Fortsatt opplever vi at mange kunder starter undersøkelse av forsikring på nett, før kjøp eventuelt fullføres over telefon. Vi jobber hele tiden med å analysere hvorfor den digitale kjøpsprosessen stopper opp, og med tiltak for å gjøre det enklere og tryggere for kunden å komme helt i mål.

I 2018 gjennomførte vi en rekke tiltak for å gjøre det enklere og mer attraktivt å melde og følge erstatningssaker på nett. I Norge ble 63 prosent av frekvensskadene meldt gjennom Gjensidiges app eller nettsider i 2018. Digitale skademeldinger muliggjør raskere saksbehandling og utbetaling, og erfaringen viser at dette har stor betydning for kundenes tilfredshet.

I tillegg til å tilby tradisjonelle forsikringsprodukter, har Gjensidige utviklet flere verdikjende tjenester for norske privatkunder blant annet knyttet til bolig, motorvogn og helse. Formålet er at disse skal bidra til preferanse og lojalitet.

Gisele Marchand Styreleder

Gisele Marchand (1958) ble valgt til styreleder i 2018, og har vært styremedlem i Gjensidige siden 2010. Hun leder Godtgjørelsesutvalget, og er medlem av Risikoutvalget. Hun er styremedlem og leder av revisjonsutvalget i Norgesgruppen ASA, og styreleder i Norgesgruppen Finans Holding AS. Videre er hun styreleder i Selvaag Bolig ASA, hvor hun også leder Revisjonsutvalget og Godtgjørelsesutvalget. Hun er styremedlem i Eiendomsspar AS, Victoria Eiendom AS, Scatec Solar ASA samt styreleder i Boligbygg Oslo KF. Hun har også tidligere erfaring fra en rekke styrer, blant annet i Norske Skog ASA og Oslo Børs AS.

Marchand har tidligere vært administrerende direktør i advokatfirmaet Haavind AS, Eksportfinans ASA, administrerende direktør i Statens pensjonskasse, administrerende direktør i Bates Group samt konserndirektør i Den norske Bank med ansvar for person- og bedriftskunder i Norge. Hun er siviløkonom fra Handelshøyskolen i København.

Marchand er på valg til styret i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Markedsposisjon

Gjensidige var den største aktøren innen norsk landbasert skadeforsikring også i 2018. Markedsandelen ved utgangen av tredje kvartal var 25,8 prosent av et totalmarked på noe over 58 milliarder kroner, ifølge statistikk fra Finans Norge. Markedsandelen økte noe gjennom året. Gjensidige prioriterer lønnsomhet fremfor vekst, og utviklingen i markedsandel er et uttrykk for fortsatt sterk konkurransekraft.

I privatmarkedet hadde Gjensidige en markedsandel på 24,2 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2018. I næringslivsmarkedet utgjorde markedsandelen 28,7 prosent.

Markedsandelen i Danmark var 7,6 prosent i tredje kvartal 2017, inkludert Møhlholm. Tallet er basert på sist tilgjengelige statistikk fra Forsikring & Pension og egne beregninger. I Sverige var markedsandelen 2,1 prosent i tredje kvartal 2018, ifølge Svensk Försäkring.

I det baltiske skadeforsikringsmarkedet hadde Gjensidige en markedsandel på 8,3 prosent ved

Per Arne Bjørge
Styremedlem

Per Arne Bjørge (1950) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2011. Han er styreleder og daglig leder i PAB Consulting AS og er styreleder i Borgund Invest AS, Havskjer AS og Havskår AS. Bjørge er styremedlem i Gjensidigestiftelsen, 3D Perception AS og Tafjord Kraft AS.

Bjørge har tidligere blant annet vært banksjef i Kreditkassen (Nordea), og praktisert som revisor. Han har bachelor i økonomi og administrasjon og har revisoreksamen.

Bjørge er på valg til styret i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

utgangen av tredje kvartal. (Kilder: Insurance Supervisory Commission of the Republic of Lithuania; Latvian Insurers Association; Statistics Estonia, Gjensidige, alle 3. kvartal 2018).

Markedsandelen for kollektiv innskuddspensjon med investeringsvalg var 9,2 prosent. (Finans Norge, tredje kvartal 2018).

Distribusjon Norge

Gjensidige har om lag 775.000 kunder i privatsegmentet og omtrent 150.000 kunder i næringslivssegmentet i Norge.

Salg og rådgivning skjer i all hovedsak direkte via eget distribusjonsapparat, men vi benytter agenter og forhandlere i noen tilfeller. I tillegg samarbeider vi med flere lokale brannkasser. Gjensidige har samarbeidsavtaler med flere store arbeidstaker- og interesseorganisasjoner. Avtalene gir organisasjonenes medlemmer kundefordeler i Gjensidige.

Gjensidiges næringslivskunder i Norge betjenes primært gjennom egne salgskanaler (rundt 80 prosent av premievolumet). Øvrige kunder betjenes hovedsakelig via meglere.

Både privat- og næringslivssegmentet distribuerer produkter og tjenester gjennom en kombinasjon av telefoni, nettbaserte løsninger og lokale kontorer. Kundene kan velge kontaktpunkt og betjeningsform og skal oppleve samme grad av kvalitet og service uansett hvilken kanal de velger.

Denne modellen bidrar både til gode kundeopplevelser og en kostnadseffektiv distribusjon.

Salgssentre og kundesentre står for henholdsvis utadrettet salg og betjening av kunder som kontakter oss for kjøp, endring av forsikringer eller råd over telefon. Vi har 32 lokalkontorer som tilbyr rådgivningstjenester innen forsikring og bank. Kontorene kan henvise kundene til andre avdelinger når det gjelder forespørsler om pensjon og fondssparing. Sommeren 2018 ble det vedtatt å redusere antall kontorer til 24 i løpet av 2019 som følge av stadig økende andel salg via telefon og nett, og som et ledd i pågående arbeid med kostnadseffektivisering.

Kundeportalen gjensidige.no spiller en stadig viktigere rolle for relasjonen med kundene. Her får privat- og bedriftskunder oversikt over egne forsikringer. De kan selv forvalte sitt kundeforhold, for eksempel ved å melde skade eller følge saksgangen på internett. En betydelig andel av salg til privatkunder i Norge initieres nå på gjensidige.no. Kundeundersøkelser viser at andelen kunder som benytter digitale plattformer for hele eller deler av kjøpsprosessen var stigende gjennom hele 2018. I siste kvartal var andelen 74 prosent, som var en økning fra 58 prosent i tilsvarende periode i 2017.

Danmark

Gjensidige distribuerer skadeforsikringsprodukter i Danmark gjennom eget salgssapparat og i samarbeid med Nykredit-konsernet, som er Danmarks største långiver til boligformål. I tillegg selges privatprodukter via en rekke samarbeidspartnere, særlig reiseagenter, bilforhandlere og eiendoms-meglere. Privatmarkedet for øvrig betjenes direkte via telefoni og internett. Bruk av assurandører ble avvirket i 2018.

I det danske næringslivsmarkedet foregår en betydelig del av salget i samarbeid med meglere. Markedet for små og mellomstore kunder og landbrukskunder betjenes over telefon og gjennom egne assurandører.

Distribusjonen i kommunemarkedet foregår enten direkte eller via meglere. Markedet er i stor grad basert på anbudskonkurranser.

Sverige

I Sverige distribueres skadeforsikringsprodukter til privatpersoner hovedsakelig direkte via telefon og

internett, men også gjennom forsikringsformidlere som partnere og agenter. Distribusjonen er basert på grundig segmentering. For næringslivsmarkedet foregår distribusjonen hovedsakelig via forsikringsmeglere og partnere, men andelen direkte salg er i vekst. Vi retter vår virksomhet mot små og mellomstore bedrifter i utvalgte bransjer.

Baltikum

I de baltiske landene er de viktigste distribusjonskanalene direkte salg via kontorer, nettverk, meglere, tjenester for prissammenligning, agenter, partnere og kundesentre. Salg via internett øker, men utgjør fortsatt en liten del av omsetningen. Gjensidiges mål er å fortsette å utvikle kostnads-effektive modeller med flere egne distribusjonskanaler i det baltiske markedet, med vekt på nettbaserte løsninger og telefoni.

Kundeorientering, økt bredde salg og tilgang til kunder gjennom strategiske partnere vil være viktige vekst drivere.

Annet

Gjensidige har også posisjonert seg for å levere produkter som er tilpasset andre distribusjonskanaler, både i Norge og resten av Norden. Distribusjonen er hovedsakelig via agenter, i tillegg til forretningspartnere som butikker og bilforhandlere som ønsker å utvide produkttilbudet med forsikringsprodukter under eget merke («White Label»).

Siden 2007 har Gjensidiges kunder i Norge hatt tilgang til banktjenester gjennom Gjensidige Bank. Sommeren 2018 inngikk Gjensidige en avtale om å selge Gjensidige Bank til Nordea. Samtidig avtalte partene et gjensidig samarbeid om distribusjon av bank- og forsikringstjenester i Norge. Gjensidige venter at dette samarbeidet vil gi kundene et enda bedre tilbud av finanstjenester, og at det vil støtte den sterke kundelojaliteten og bidra til rekruttering av nye kunder.

Gjensidige Pensjonsforsikring samarbeider tett med Gjensidige Forsikring om distribusjon av pensjons- og personforsikringer til norske bedrifter og privatpersoner. Ved utgangen av 2018 var 70 prosent av kundene i Gjensidige Pensjonsforsikring også kunder i Gjensidige Forsikring. Og rundt en tredjedel av våre små og mellomstore næringslivskunder som har en personrisikodekning i Gjensidige Forsikring var også kunder i pensjonsvirksomheten vår. Dette bekrefter vellykket kryssalg og et godt

potensiale for ytterligere vekst i pensjonsvirksomheten vår. Gjensidige Pensjonsforsikring er den eneste aktøren i markedet som tilbyr utelukkende eksternt forvaltede fond, og har meget effektive løsninger for medlemsadministrasjon og synliggjøring av pensjonsrettigheter.

Teknologi og infrastruktur

Kundenes bruk av smarttelefoner og utviklingen av nye dataverktøy har sammen ført til en kraftig økning i behovet for teknologisk endring i forsikringsnæringen.

Bruk av smarttelefoner innebærer at kundene i økende grad forventer å kunne løse oppgaver selv, gjennom brukervennlige apper eller nettportaler. Når kundene utfører oppgavene selv åpner det for nye muligheter til å lage skreddersydde tilbud med høy relevans og verdi for kundene. I ulike markedsundersøkelser ser vi en økende trend for at både privatkunder og næringslivskunder foretrekker selvbetjente løsninger.

God utnyttelse av data forutsetter teknologiske løsninger og kompetanse til å innhente, lagre og strukturere data på en sikker og anvendelig måte.

Eivind Elnan
Styremedlem

Eivind Elnan (1974) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2017. Han har de siste 10 år etablert og bygget opp Securo AS/Scuti AS og Hypoxic Technologies AS, som begge er teknologiselskaper med fokus på brannsikringsløsninger. Han er nå daglig leder i firmaet Hypoxic Technologies AS, som i 2017 ble en del av det tyske konsernet Wagner Group GmbH. Han er utdannet sivilingeniør (Industriell Økonomi og Teknologiledelse) fra NTNU.

Elnan har vært styremedlem i Gjensidigestiftelsen siden 2016, og tidligere var medlem til styret. Elnan har tidligere jobberfaring fra blant annet Securo AS, Innherred Vekst AS og Accenture. I tillegg til å være styremedlem i Gjensidigestiftelsen er han styreleder i Scuti AS, Industrivegen 10 Verdal AS, Braxi AS og Ax Innovasjon AS, samt styremedlem i Securo AS.

Elnan er på valg til styret i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Gode digitale brukeropplevelser forutsetter videre betydelig standardisering og automatisering av våre arbeidsprosesser. Gjensidige har gjort betydelige investeringer i kompetanse og teknologi som er nødvendig for å gi kundene markedsledende løsninger. Vi har blant annet rekruttert et betydelig antall medarbeidere med teknologikompetanse, for å sikre kontroll over strategisk kunnskap.

Vi benyttet innføringen av det nye personvernregelverket (GDPR) til å oppgradere rutiner og prosesser for innsamling, lagring og behandling av data.

Vi har utviklet et felles designsystem for all digital utvikling i selskapet. Dette legger til rette for mer enhetlige kundeopplevelser, mer effektiv utvikling, og gjenbruk av løsninger. Slik kan vi raskere skalere og innføre vellykkede løsninger til flere forretningsområder.

Kundenes bruk av våre digitale løsninger til salg, service og skade har økt betydelig gjennom hele 2018, og det forventes at veksten fortsetter. Dermed kan våre betjente kanaler i stedet bruke mer tid på verdikende rådgivning.

I 2018 har vi også startet innføring av mer automatisering i vår tariffing, slik at vi kan oppdatere priser raskere enn tidligere. Dette har avgjørende betydning for å raskt kunne tilpasse prisene til endringer i konkurransebetingelser og skadeinflasjon. Eksempelvis endret vi tariffene for motorvognforsikringer i det norske privatmarkedet to ganger i 2018. Dette er prosesser som tidligere kunne ta så mye som 12 måneder.

Vi ble kåret til det mest digitale forsikringsselskapet i Norge i konsultentselskapet BearingPoints rapport «Digital leaders in Norway 2019». Det viser at vi har gjort et arbeid som blir lagt merke til, men vi vet at det er behov for nye, store løft i årene som kommer.

I 2018 startet vi testarbeidet i forbindelse med innføring av et nytt kjernesystem. Vi vil starte implementering i Danmark i 2019 og deretter fortsette med Sverige. Implementering i Norge vil skje på et senere tidspunkt. Det nye kjernesystemet vil gi helt nye muligheter for å utnytte beste praksis i hele konsernet. Vi vil kunne utvikle produkter og tariffier raskere enn før, og få bedre muligheter til å etablere økosystemer av produkter og tjenester i samarbeid med andre aktører. Nytt kjernesystem vil bidra til økt kostnadseffektivitet og sikre konkurransekraft også på lengre sikt.

Året 2018

Mer ekstremvær og svakere motorlønnsomhet i Norge

Resultatet i 2018 ble preget av ekstremvær i Norge. Vintersesongen i begynnelsen av året var forholdsvis kald og snørik, og dette førte til et økt antall kollisjons-skader for motorvogn, økning i antall bygningsbranner og økning i antall bygninger som helt eller delvis ble skadet på grunn av snø på taket. Sommeren var uvanlig varm og tørr, og dette resulterte blant annet i økte erstatninger til landbrukskunder som følge av avlings-svikt. På høstparten var det flere tilfeller av kraftig nedbør, som forårsaket et betydelig antall vannskader. I løpet av 2018 sendte vi ut nesten dobbelt så mange uværvarsler til kundene som i 2017.

Konkurransen ble også mer intens i Norge da flere selskaper endret sine bonusordninger for motorvogn tidlig på året. Også Gjensidige justerte bonusordningen, for å sikre et konkurransedyktig tilbud til kundene, og dette bidro til økte erstatningsutbetalinger gjennom året. Samtidig bidro økt skadeinflasjon for motorvogn, blant annet som følge av økt innslag av mer avanserte biler, el- og hybridbiler, til økte utbetalinger.

Økningen i erstatningskostnadene ble møtt med betydelige prisjusteringer både for eiendom og motorforsikringer, for å sikre tilfredsstillende lønnsomhet fremover. I skadeforsikring tar det 12-24 måneder å se full effekt av pristiltak i regnskapet.

Til tross for betydelige prisøkninger gjennom 2018, styrket Gjensidige sin ledende posisjon i det norske markedet for skadeforsikring. Markedsandelen økte noe gjennom året, og var i tredje kvartal på sitt høyeste nivå på mer enn seks år.

Kundetilfredsheten, som allerede var på et høyt nivå, steg til sitt høyeste nivå noen gang. Markedsundersøkelser viser også at Gjensidige er førstevalg for en langt større andel av markedet enn noen av konkurrentene i Norge.

Utviklingen i markedsandeler og kundetilfredshet er uttrykk for fortsatt sterk konkurransekraft.

Virksomheten utenfor Norge viste fortsatt fremgang, og ambisjonen om å oppnå et positivt resultat i 2018 i Sverige og Baltikum ble oppnådd. Vi vil også fremover arbeide med tiltak for kostnads-effektivisering og prisjusteringer for å ytterligere styrke lønnsomheten.

Gjensidige Bank solgt til Nordea

Sommeren 2018 inngikk Gjensidige en avtale om å selge Gjensidige Bank til Nordea. Partene avtalte samtidig et gjensidig samarbeid om distribusjon av bank- og forsikringsprodukter i det norske markedet. Avtalt kjøpesum var 5,5 milliarder kroner, med forbehold om visse justeringer basert på utviklingen i banken mot slutføring av transaksjonen. Overtagelse er ventet å finne sted i løpet av 1. kvartal 2019.

Måloppnåelse og oppdaterte finansielle og operasjonelle mål

Tabellene til høyre viser måloppnåelse for finansielle og operasjonelle mål gjeldende for perioden 2014 til 2018.

Med unntak av combined ratio ble finansielle mål innfridd i 2018. Combined ratio justert for avviklingsgevinster utover forventet nivå var høyere enn målintervallet som følge av økte erstatningskostnader knyttet til ekstremværet i Norge og svakere lønnsomhet på motorvogn i Norge.

De ambisiøse operasjonelle målene som ble lansert i 2014 ble innfridd, med unntak av andel digitale kunder. Også når det gjelder digitale kunder var det imidlertid en betydelig fremgang i perioden.

Nye finansielle og oppdaterte mål

Styret vedtok høsten 2018 oppdaterte finansielle mål som gjelder for hvert år i perioden 2019 frem til og med 2022. Det ble også vedtatt operasjonelle mål som skal være nådd i løpet av 2022. Disse ble nærmere utdypet i forbindelse med kapitalmarkedsdagen i november 2018.

Mest kundeorientert – og bærekraftig

Ambisjonen om å være det mest kundeorienterte skadeforsikringsselskapet i Norden og Baltikum er utgangspunktet for alle våre prioriteringer. Og posisjonen skal vi oppnå gjennom kostnadseffektiv drift tuftet på digitalisering, analytisk innsikt og relevant kompetanse. En grunnleggende forutsetning for langsiktig verdiskaping, er bærekraftige valg og løsninger.

Gjensidige har i over 200 år tatt samfunnsansvar gjennom å sikre menneskers liv, helse og verdier. Og like lenge har vi drevet med skadeforebyggende aktiviteter. I 2018 fremsatte vi et mål om å redusere både egen og våre kunders CO2 intensitet, og vi lanserte den grønne vekteren. Les mer om dette

Årlige finansielle mål 2014-2018

Område	Måloppnåelse 2018	Mål
Egenkapitalavkastning	17,3 prosent	>15 prosent
Combined ratio	85,0 prosent (90,7 prosent utenom avviklingsgevinster utover forventet nivå)	86-89 prosent ¹
Kostnadsandel	15,2 prosent	~15 prosent
Utbytte	7,10 kroner pr aksje, 95,5 prosent utdelingsgrad	Nominelt høyt og stabilt >70 prosent

¹ Forutsatt årlige avviklingsgevinster nær 1 milliard kroner frem til 2022
Tilsvarende 90-93 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022

Operasjonelle mål 2014-2018

KPI ¹	KTI	Digital kunde ²	Skader rapportert på nett ²	Reduksjon skade-kostnader	Kunde-lojalitet	Kunder med >4 skade-produkter
2015	76,2	60 %	46 %		Opprettholdt	Opprettholdt
2016	77,4	65 %	52 %		Opprettholdt	Opprettholdt
2017	77,9	69 %	63 %		Opprettholdt	Opprettholdt
2018	78,1	73 %	70 %	547 mill. kroner	Opprettholdt høyt	Opprettholdt
Mål 2018	77,0	75 %	>50 %	400-500 mill. kroner	Opprettholdes høyt	Opprettholdes

¹ Mål kommunisert på kapitalmarkedsdagen 25. november 2014

² Privat Norge

Årlige finansielle mål 2019-2022

Område	Mål
Combined ratio	86-89 prosent ¹
Kostnadsandel	<15 prosent
Solvensmargin (PIM)	135-200 prosent ²
Egenkapitalavkastning etter skatt	>20 prosent ¹⁻³
Forsikringsresultat utenfor Norge	750 millioner kroner (i 2022) ⁴
Utbytte	Nominelt høyt og stabilt (og >80 %)

¹ Forutsatt årlige avviklingsgevinster nær 1 milliard kroner frem til 2022
Tilsvarende 90-93 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022

² Forutsatt salg av Gjensidige Bank

³ Tilsvarende >16 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022

⁴ Avviklingsgevinster ikke medregnet

Operasjonelle mål for 2022

Ambisjoner	Mål 2022	Status 2018
Kundetilfredshet (KTI)	> 78 Konsern	78
	> 90 prosent Norge	91 prosent
Kundebevaring	> 85 prosent utenfor Norge	79 prosent
Salgs effektivitet	+ 10 prosent Konsern	+ 1 prosent
Automatiserte tariffer	100 prosent Konsern	2 prosent
Digitale skademeldinger	80 prosent Norge	63 prosent
Automatiserte skadesaker	64 prosent Norge	10 prosent
Erstatningskostnader	Redusere med 500 millioner kroner Konsern	
Bærekraftige erstatninger (CO2-intensitet)	Redusere år for år Konsern	

John Giverholt
Styremedlem

John Giverholt (1952) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2016. Han var tidligere administrerende direktør i Ferd AS. Tidligere har han vært finansdirektør i samme selskap, konserndirektør i DNB, og assisterende økonomidirektør i Norsk Hydro.

Han er utdannet siviløkonom fra University of Manchester, og har høyere revisoreksamen fra Norges Handelshøyskole.

Giverholt er styreleder i Ortomedic AS og Lillevold og Partners AS. Han er styremedlem i Aars AS, A. Wilhelmsen AS, CEK Holding AS, Fredensborg Eiendom AS og GammelNok AS.

Giverholt er på valg til styret i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

og andre bærekraftsmål i vår Bærekraftsrapport på side 22–49.

Tre operasjonelle strategiske satsingsområder

Gjensidige har definert tre strategiske satsingsområder for å nå finansielle og operasjonelle mål: digitale kundeopplevelser, analysedrevet virksomhet og dynamisk organisasjonsutvikling. For en nærmere beskrivelse av Gjensidiges strategi, se side 8–10 og 78–79. I det følgende gis et utvalg eksempler på tiltak og initiativ gjennom 2018 knyttet til satsingsområdene.

De beste digitale kundeopplevelsene i skadeforsikring

Gjensidige skal være det mest kundeorienterte skadeforsikringsselskapet i Norden og Baltikum. For å holde dette løftet må vi tilby gode, digitale tjenester. Kundene foretrekker i økende grad å betjene seg selv i digitale kanaler, og teknologien legger i økende grad til rette for mer automatiserte prosesser.

Vi har fire prioriterte ambisjoner for kundeorientering frem mot 2022:

1. Vi skal bevare kundetilfredsheten på et svært høyt nivå, med en kundetilfredshet (KTI) over 78 for konsernet.

2. Vi skal opprettholde den svært sterke kundeloyaliteten i Norge, og øke lojaliteten markert utenfor Norge. Vi har et mål om kundebevaring i Norge og utenfor Norge på henholdsvis 90 og 85 prosent.
3. Vi skal øke salgseffektiviteten med 10 prosent, blant annet gjennom større andel digitalt salg og mer analytisk CRM.
4. Vi skal øke andelen digitale skademeldinger i Norge og på lengre sikt i Danmark, Sverige og Baltikum til 80 prosent. Forbedret kundeanalyse og økt digitalisering har stått sentralt i 2018, og vil være helt sentralt fremover for å nå disse målene.

Vi venter at digitalisering, automatisering og kunstig intelligens vil gi grunnlag for flere brukervennlige løsninger fremover. Både vi og kundene sparer tid, og våre rådgivere kan bruke mer tid på verdikende rådgivning for kundene.

I tillegg til at digitale løsninger gir effektivitetsgevinster, viser erfaringen at de også bidrar til økt kundetilfredshet. Årsaken er at vi kan betjene kunden raskere og smidigere, med færre feil.

Innsiktsbasert og analytisk virksomhet

Evne til å analysere store mengder kundedata, og omsette analysen til innsikt, er avgjørende for å oppnå konkurransekraft i skadeforsikring.

Vi benytter avansert data-analyse i alle deler av forsikringsvirksomheten; herunder produktutvikling, prising og underwriting, markedsføring og salg og skadebehandling.

De siste årene har vi arbeidet med å styrke og forbedre analysevirksomheten på alle disse områdene. Nye verktøy, som kunstig intelligens og maskinlæring, er sentralt i dette arbeidet. Fremover har fire områder høyeste prioritet:

1. Innen prising innfører vi stadig mer automatisering og standardisering, slik at vi kan oppdatere tariffer raskere enn tidligere. Prosesser som tidligere tok flere måneder kan utføres i løpet av få dager. Mens vi frem til nylig har håndtert alle tariffer manuelt var vi ved utgangen av 2018 i ferd med å implementere automatisert håndtering av 18 prosent av våre datadrevne tariffer. Innen 2022 skal alle datadrevne tariffer være automatisert.

2. Vi vil styrke salgseffektiviteten gjennom analyse av data i real-tid. Dette styrker muligheten til å gi kundene relevante og verdikjennende råd i alle kanaler, både selvbetjente og betjente. Når kundene får mer treffsikre råd og tilbud sparer både våre rådgivere og kundene tid. Samtidig øker sannsynligheten for at kunden kjøper et produkt som svarer til behovet. I tillegg vil vi øke salgseffektiviteten gjennom optimalisering av kanalmiks ved bruk av interne distribusjonskanaler og optimal bruk av kanalene våre.
3. Vi har som mål at 80 prosent av alle skademeldinger i vår norske virksomhet skal rapporteres digitalt, og at 64 prosent av alle skademeldinger skal håndteres automatisk i 2022. I 2018 ble 80 prosent av skademeldinger som gjaldt reise registrert digitalt og 22 prosent ble håndtert automatisk. Mange av kundene fikk melding om at saken var ferdig behandlet under 2 sekunder etter at de hadde sendt inn skademeldingen. Dette er mulig takket være standardiserte, digitale skadeskjemaer og algoritmer som er bygget inn i vårt kjernesystem.
4. Vi vil redusere erstatningskostnadene med 500 millioner kroner innen 2022 gjennom bedre kontroll med reparasjonsmetoder og valg av leverandører, og redusert svindel, i tillegg til kostnadsreduksjoner som følge av økt automatisering. Et eksempel er kosmetiske skader på biler, som kan håndteres raskere og billigere ved såkalt «smart repair».

Vi er overbevist om at våre initiativer vil bidra til økt kundetilfredshet og kostnadseffektivitet.

Dynamisk organisasjonsutvikling

Mot slutten av 2018 ble det gjennomført omorganiseringer, der den viktigste endringen var at ansvaret for skadehåndtering ble flyttet til de respektive forretningsdivisjonene Privat, Næringsliv, Danmark og Sverige. Hensikten var å gi divisjonene et helhetlig ansvar for sine kunder, for ytterligere å styrke kundetilfredshet og konkurransekraft. Utvikling av tverrfaglig kompetanse er et viktig virkemiddel for å sikre evne til utvikling i tråd med endring i teknologi og kundeadfærd, og nye tiltak vil bli vurdert i 2019.

Gjensidige er opptatt av å videreutvikle bedriftskulturen. I 2018 ble hele organisasjonen engasjert i arbeidet med nye kjerneverdier: «Skap trygghet, Tenk nytt, Ta sats». Kjerneverdiene ble lansert i september, og implementeres nå i våre utviklings- og evalueringsaktiviteter.

I 2018 er det satt i gang et topplederprogram for å bidra til felles forståelse for utfordringer og muligheter i konsernet.

Strategisk bemanningsplanlegging er en viktig grunnmur i kompetanse- og organisasjonsutviklingen. Styrking av forsikrings-, analyse- og digitale ferdigheter i hele organisasjonen er områder som vil bli vektlagt ved oppfølging av ledere fremover. Virkemidler vil blant annet være tilbud i Gjensidigeskolen og planmessig hospitering og jobbrotasjon.

Tilfredse og lojale kunder

Gjensidiges kjennskap i det norske markedet er stabil og meget høy. Halvparten av befolkningen ville vurdert Gjensidige når de skal kjøpe forsikring. Videre har Gjensidige bransjens sterkeste omdømme og er blant de ti selskapene i Norge med høyest omdømme uansett bransje, ifølge Ipsos' årlige måling.

Kundetilfredsheten utviklet seg igjen positivt og økte fra 77,9 i 2017 til rekordhøye 78,1 i 2018. Tilfredsheten er høyest blant kunder som har hatt en skade eller vært i dialog med Gjensidige av andre grunner.

I Gjensidige Norge er kundelojaliteten høy, noe som bekrefter høy tilfredshet med våre tjenester. Rundt 70 prosent av privatkundene er medlem av et organisasjons- eller fordelsprogram, og disse kundene kjennetegnes av enda sterkere lojalitet enn gjennomsnittet. De mest lojale forsikringskundene er de med flest produkter.

I Danmark arbeider vi målrettet med å øke kjennskapen til Gjensidige. Uhjulpen kjennskap i det danske markedet var på gjennomsnittlig 15 prosent i 2018.

Lojaliteten blant kundene i Danmark var stabil i 2018. Det er fremdeles potensial for å utvikle kundeforhold av lengre varighet både i privat- og bedriftsmarkedet. Det samme gjelder virksomheten i Sverige og Baltikum.

Unik kundeutbyttemodell i Norge

Ordningen med utbetaling av kundeutbytte fra Gjensidiges største eier, Gjensidigestiftelsen, er unik. Gjensidigestiftelsen har hvert år siden børsnoteringen av Gjensidige utbetalt kundeutbytte til skadeforsikringskundene i Norge basert på

innbetalt forsikringspremie. Kundene har i perioden mottatt et årlig beløp tilsvarende 11–16 prosent av premien. Vi måler kundenes kjennskap til kundeutbyttet løpende. Ved utgangen av 2018 kjente 92 prosent av kundene til kundeutbyttmodellen, og mer enn 75 prosent oppga at modellen bidrar til at de vil fortsette kundeforholdet. Kjennskap til kundeutbytteordningen blant potensielle kunder var 64 prosent.

Godt samarbeid med partnere

Gjensidige har mange års erfaring med partneravtaler, og ved årsskiftet representerte partnerne over 1,7 millioner organisasjonsmedlemmer. Partneravtalene er strukturert slik at kundeforholdet eies og kundedialogen forvaltes av Gjensidige direkte.

I 2018 fornyet vi i Norge avtalene med arbeidstakerorganisasjonene YS og Tekna, som vi har samarbeidet med i en årrekke. Etter mange års samarbeid valgte NITO å ikke fornye sin avtale.

På næringslivsområdet har vi en rekke organisasjons- og kjedeavtaler med næringsorganisasjoner og enkeltselskaper. Det ble både etablert nye avtaler og fornyet eksisterende avtaler i 2018.

Gjensidige jobber tett og godt med de strategiske samarbeidspartnerne, og god forvaltning av partneravtaler står sentralt også fremover.

Vekstambisjoner i Norden og Baltikum

Salget av Gjensidige Bank til Nordea styrker Gjensidiges finansielle stilling, og frigjør kapasitet til å kunne gjennomføre verdiøkende oppkjøp. Det vil først og fremst være aktuelt med oppkjøp i Norden utenfor Norge, og Baltikum, der Gjensidige har klare vekstambisjoner. Dersom det ikke materialiserer seg slike muligheter vil overskuddskapital over tid bli utbetalt til aksjeeierne, i tråd med Gjensidiges utbyttepolitikk.

Siden 2005 har Gjensidige kjøpt et betydelig antall små og mellomstore selskaper og/eller porteføljer i Norden og Baltikum. Kjøp av komplementære selskaper og porteføljer gir muligheter for utnyttelse av beste praksis på tvers av konsernet og økt diversifisering. Størrelse og skala forventes å bli viktigere fremover for å møte økt behov investeringer i teknologi og kompetanse, og for å kunne møte en fremtid preget av mer omfattende regulatoriske krav og helt nye økosystemer.

Balanse- og kapitaloptimalisering

Gjensidige arbeider løpende med balanse- og kapitaloptimalisering for å sikre oppnåelse av konsernets finansielle mål kombinert med en effektiv kapitalstruktur og tilstrekkelig finansiell fleksibilitet.

I april 2018 ble det utbetalt et utbytte på 3,55 milliarder kroner, knyttet til årsresultatet for 2017, i tråd med en utbyttepolitikk som målsetter et høyt og stabilt nominelt utbytte.

Ved utløpet av 2018 var gjenværende kapasitet til å utstede Tier 1-lån 1,4–1,9 milliarder kroner. Gjensidige har ingen ambisjon om å utnytte kapasiteten fullt ut, men vil vurdere mulighetene for noe ytterligere låneopptak under forutsetning av tilfredsstillende markedsvilkår. Kapasiteten til å utstede Tier 2-lån var benyttet fullt ut. For øvrig vil andre balanse- og kapitaloptimaliseringstiltak vurderes løpende.

Avkastning på Gjensidige-aksjen

Gjensidige-aksjen ga en negativ totalavkastning til aksjeeierne på 8 prosent i 2018. Oslo Børs hadde en negativ totalavkastning på 2 prosent i samme periode. I perioden siden børsnotering i desember 2010 har Gjensidige-aksjen gitt en totalavkastning på 310 prosent. Gjennomsnittlig daglig omsetningsvolum over Oslo Børs var om lag 573.000 aksjer i 2018, og aksjen er blant de 25 mest likvide aksjene notert der. I tillegg omsettes et betydelig antall aksjer på markedsplasser utenfor Oslo Børs. Gjensidige har en aksjonærvennlig kapital- og utbyttepolitikk, og Gjensidige-aksjen er og skal være en utbytteaksje.

Endringer i rammebetingelser

Solvensposisjon

Gjensidige har søkt om godkjenning av en partiell internmodell (PIM) for å beregne det regulatoriske kapitalkravet for deler av virksomheten. Modellen ble godkjent i 2018. Den godkjente modellen er mer konservativ enn den modellen Gjensidige i utgangspunktet søkte om. Gjensidige har besluttet å akseptere godkjennelsen, men vil i fremtiden fortsette å forsøke å få godkjent Gjensidiges egen versjon av den partielle internmodellen. Internmodellen, slik Gjensidige har definert denne, gir et godt bilde av selskapets risiko- og kapitalbehov, og vil fortsatt bli lagt til grunn for interne styringsformål. Styret har vært gjennom en omfattende prosess for å sikre forståelse av modellen, og har i flere sammenhenger diskutert modellens resultater og metoder.

Skatt

Skattemessig fradrag for forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikringsforetak begrenses med virkning fra 2018 til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelser. Det gis dermed ikke lenger skattemessig fradrag for avsetninger til naturskadekapital og garantiordningen for skadeforsikring (Norge). Det er gitt en overgangsordning hvorved avsetningene til naturskadekapitalen og garantiordningen for skadeforsikring per 1.1.2018 skattemessig kan settes på en egen konto som kommer til beskatning først ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. Det avsettes ikke utsatt skatt på naturskadekapital og avsetning til garantiordningen for skadeforsikring (Norge) i henhold til IAS 12 om inntektsskatt.

De skattemessige forsikringstekniske avsetningene i Gjensidige Forsikring blir vesentlig redusert i 2018, hovedsakelig ved at den tidligere sikkerhetsavsetningen ikke lenger inngår i disse. En overgangsregel gir imidlertid foretaket anledning til å fordele den skattemessige inntektsføringen av denne reduksjonen lineært over 10 år, første gang i 2018. Det aktuelle beløpet som fordeles er 4.667 millioner kroner.

Livsforsikrings- og pensjonsforetak er det vedtatt nye regler som klargjør skillet av beskatningen mellom kunde- og foretaksmidlene. Etter de nye reglene skal inntekts- og fradragføring samt tidfesting knyttet til eiendeler i kundeporteføljen foretas i samsvar med regnskapsreglene. Foretaksmidlene skal fortsatt beskattes etter skattelovens alminnelige fastsettelses- og tidfestingsregler.

Livsforsikringsforetak kan i inntektsåret 2018, etter overgangsregelen, overføre resultatet fra kundeporteføljen til gevinst- og tapskonto. Kontoen avskrives med 20 prosent hvert år. Gjensidige Pensjonsforsikring har ført 249,8 millioner inn på denne kontoen som inntektsføres med 20 prosent årlig. Beløpet består av midlertidige forskjeller i kundeporteføljen fra 2017, samt årets resultat i kundeporteføljen.

Personvern

I 2018 trådte EUs nye personvernforordning (GDPR) i kraft. Gjensidige benyttet anledningen til å overhale systemer og rutiner for innsamling, lagring, behandling og sletting av data som omfattes av personvernforordningen. Dette var et betydelig prosjekt, som i

tillegg til å sikre overholdelse av regelverket medførte flere driftsforbedringer.

Redegjørelse for årsregnskapet

Gjensidige rapporterer konsolidert finansiell informasjon i henhold til internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS).

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede, og at dette er lagt til grunn ved utarbeidelsen av årsregnskapet.

Utarbeidelsen av regnskapet og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer vurderinger, estimater og behov for å anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer. Usikkerheten i dette innebærer at faktiske tall kan avvike fra estimatene. Spesielt forsikringsforpliktelsene er beheftet med denne type usikkerhet.

Resultat

Konsernet fikk et resultat før skattekostnad på 4.265,0 millioner kroner (5.216,8). Overskudd fra Gjensidige Bank er ikke inkludert i dette tallet. Resultatet fra skadeforsikringsvirksomheten, målt ved forsikringsresultatet, ble 3.605,8 millioner

Vibeke Krag
Styremedlem

Vibeke Krag (1962) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2018. Hun har tidligere vært administrerende direktør i Codan Forsikring A/S, juridisk direktør i Codan A/S, Advokat og partner i Eversheds LLP og sjefjurist i Forstædernes Bank A/S.

Hun er styremedlem i Nykredit A/S, Nykredit Realkredit A/S, Energi Energi A/S, Energi Energi Naturgas A/S, Forenet Kredit og Konkurranserådet. I tillegg er hun medlem av nominasjonskomiteen for Københavns Universitet.

Krag er Cand.jur. fra Københavns Universitet, og har Board Leadership Masterclass fra Copenhagen Business School.

Krag er på valg i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

kroner (3.410,1), tilsvarende en combined ratio på 85,0 (85,4). Resultatet var positivt påvirket av høye avviklingsgevinster på 2,4 milliarder kroner. Justert for dette var forsikringsresultatet 1.248,9 millioner (2.379,8), tilsvarende en combined ratio på 94,8 (89,8).

Finansavkastningen for investeringsporteføljen ble 1,5 prosent (3,7), tilsvarende 820,9 millioner kroner (2.002,6). Finansresultatet var negativt påvirket av svak utvikling i aksjemarkedene og stigende marginer (spreadutgang) for kreditt, noe som påvirket obligasjonsporteføljen negativt.

Skattekostnaden ble 883,5 millioner kroner (1.156,6), tilsvarende en effektiv skattesats på 20,7 prosent (22,2). Den effektive skattesatsen ble påvirket av realiserte og urealiserte gevinster fra aksjeinvesteringer innenfor EØS-området samt redusert utsatt skatt på garantiordningen med cirka 200 millioner kroner.

Resultat etter skattekostnad for videreført og avviklet virksomhet ble 3.716,4 millioner kroner (4.519,3), tilsvarende 7,44 kroner (9,05) per aksje.

Forsikringsresultatet ble positivt påvirket av solid premievekst på 2,8 prosent, og premieinntektene økte til 24,1 milliarder kroner (23,4). Resultatet reflekterer ekstraordinære værhold i Norge med en lang og streng vinter etterfulgt av en uvanlig varm og tørr sommer med stormer og kraftig regnvær gjennom tredje kvartal. Vær-relatert utvikling i frekvensskader på motor, bygning og landbruks-forsikring i årets tre første kvartaler, hensyntatt gjennomsnittlige historiske nivåer, er estimert til å være mellom 530 og 660 millioner kroner. Storskader var også høyere enn i fjor, delvis drevet av værforhold. Imidlertid så var det overordnede storskadenivået fortsatt noe lavere enn det forventede nivået på lang sikt.

Resultatutvikling konsern

Millioner kroner	2018	2017
Skadeforsikring Privat	1.934,8	2.200,0
Skadeforsikring Næringsliv	1.548,2	1.634,8
Skadeforsikring Danmark	434,5	284,0
Skadeforsikring Sverige	78,2	(91,6)
Skadeforsikring Baltikum	68,5	(7,2)
Konsernsenter/eierrelaterte kostnader	(379,1)	(272,4)
Konsernsenter/reassuranse ¹	(79,3)	(337,5)
Forsikringsresultat skadeforsikring⁴	3.605,8	3.410,1
Pensjon	166,6	103,7
Finansresultat fra investeringsporteføljen ⁴	820,9	2.002,6
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(264,6)	(261,3)
Øvrige poster	(63,8)	(38,3)
Periodens resultat før skattekostnad	4.265,0	5.216,8

Nøkkeltall skadeforsikring

Storskader ²	954,7	577,4
Avviklingsgevinst/(-tap) ³	2.356,9	1.030,3
Skadeprosent ⁴	69,8 %	70,1 %
Kostnadsandel ⁴	15,2 %	15,3 %
Combined ratio ⁴	85,0 %	85,4 %

¹ Storskader over 30,0 millioner kroner belastes konsernsenter, mens erstatningskostnadene under 30,0 millioner kroner belastes segmentet der storskadene har skjedd. Segmentet Baltikum har som hovedregel en egenregning på 0,5 millioner euro. Storskader allokert til konsernsenter utgjorde 202,9 millioner kroner (220,6). For øvrig inngår premie og skader relatert til mottatt reassuranse samt gjeninnsettelsespremie.

² Storskader = skadehendelse over 10,0 millioner kroner.

³ Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder. Reservering gjøres basert på beste estimat, og forventet avviklingsresultat over tid er null.

⁴ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

**Gunnar
Mjåtvedt**
Styremedlem

Gunnar Mjåtvedt (1960) har vært ansattetrepre-
santant i Gjensidiges styre siden 2007. Han er
også konsernhovedtillitsvalgt i Gjensidige.

Mjåtvedt har tidligere vært salgs- og markedssjef,
assurandør og seniorkonsulent, og har nærmere
30 års erfaring fra forsikringsbransjen. Han har
gått realfagslinje på videregående skole, og er
utdannet autorisert forsikringsrådgiver på liv og
pensjon.

Mjåtvedt er på valg til styret i 2020.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Basert på en dybdeanalyse gjennomført av aktuar-
ene i Gjensidige i 4. kvartal ble det konkludert med
at det forelå overskudd i erstatningsavsetningene
relatert til personskader i yrkesskade og motor i
Norge, primært fra perioden 2008-2014. Dette
kom i tillegg til tidligere beregnet overskuddsreserve
hvorav gjenstående del er på 4 milliarder og som
etter planen skal avvikles med med cirka 1 milliard
i året fra 2019. Overskuddet på 1.080 millioner
kroner ble avviklet i sin helhet i 4. kvartal og bidro
til det høye nivået på avviklingsgevinster for året
2018.

Dette kom i tillegg til tidligere beregnet overskudds-
reserve på cirka 4 milliarder kroner. Overskuddet
på 1.080 millioner kroner ble frigjort i sin helhet i 4.
kvartal 2018 som avviklingsgevinster, med 331,2
millioner i Privat-segmentet og 748,9 millioner
i Næringsliv-segmentet. Planen om å frigjøre 1
milliard kroner i året frem til og med 2022 av de
gjenværende 4 milliardene i overskuddsreserver
forblir uendret.

Pensjon bidro med rekordhøye resultater i 2018,
drevet av høyere inntekter gjennom vekst i
kundeporteføljer og positive engangseffekter. Bank
forverret resultatutviklingen som følge av høyere
drifts- og engangskostnader, nedskrivninger og tap
i tillegg til nedgang i inntekter.

Med unntak av erstatningsavsetninger knyttet
til dansk yrkesskadeportefølje og personskader i
svensk trafikksikring, er Gjensidiges erstatnings-
avsetninger regnskapsført til nominelle verdier
(ikke diskontert). For 2018 ville combined ratio på
diskontert basis vært 84,0, mot 84,8.

Gjensidiges konsernregnskap er ikke belastet med
kostnader til forskning og utvikling i 2018 eller
2017. Det er heller ikke aktivert slike utgifter i løpet
av de to regnskapsårene.

Balanse og kapitalforhold

Konsernet hadde en totalbalanse ved utløpet av
2018 på 156.762,9 millioner kroner (149.072,4).
Veksten skyldtes i hovedsak volumvekst i
segmentene Bank og Pensjon. Egenkapitalen
utgjorde 23.845,2 millioner kroner (23.703,1) per
31. desember 2018.

Egenkapitalavkastningen endte på 17,3 prosent
(21,3).

Finanstilsynet godkjente i første kvartal 2018
Gjensidiges partielle internmodell for beregning
av det regulatoriske kapitalkravet, men med
vilkår som gir noe høyere kapitalkrav enn det
Gjensidige opprinnelig søkte om. Solvensmarginen
etter den godkjente partielle internmodellen ble
169 prosent, mens den i henhold til Gjensidiges
egen partielle internmodell ville vært 190 prosent.
Solvensmarginen, korrigert for salg av Gjensidige
Bank ASA, ble estimert til å være 245 prosent.
Solvensmarginen for 2017 basert på standard-
formelen var 138 prosent mens Gjensidiges egen
partielle internmodell var 169 prosent.

Solvensmarginen er justert for styrets utbytte-
forslag på 3,55 milliarder kroner for regnskapsåret
2018.

Ikke balanseførte forpliktelser og derivater

Som del av konsernets investeringsvirksomhet,
er det inngått avtale om å plassere inntil 702.2
millioner kroner (1.392.5) i lånefond med sikrede
lån samt ulike private equity- og eiendomsfonds-
investeringer, utover de beløp som er innregnet i
balansen. I tillegg har Oslo Areal en kredittfasilitet
på totalt 4 milliarder kroner, der 2,5 milliarder er
utnyttet per 31. desember 2018.

Kontantstrøm

Gjensidige er hovedsakelig et forsikringskonsern,
der investeringer er del av den operasjonelle
kontantstrømmen og derfor i stor grad påvirket
av strategiske beslutninger. Selskapet har en god
evne til egenfinansiering av investeringer. Netto
kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter består i

**Hilde Merete
Nafstad**
Styremedlem

Hilde Merete Nafstad (1963) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2017. Hun er direktør for finans og kontroll i Statoil, og er utdannet Siviløkonom fra BI. Hun ble i 2017 valgt inn som varamedlem til generalforsamlingen i Gjensidigestiftelsen.

Nafstad har tidligere hatt flere ledende stillinger i Statoil, Norsk Hydro, Saga Petroleum og Olje- og energidepartementet. Hun er i dag styremedlem i SN Power AS, og har flere styreverv i Statoils internasjonale datterselskaper.

Nafstad er på valg til styret i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

hovedsak av innbetalinger i form av premier, netto inn-/utbetalinger i forbindelse med innskudd og låneopptak i bankvirksomheten samt ved salg av investeringsaktiva, i tillegg til utbetalinger i form av skadeoppgjørskostnader, kjøp av reassuranse, administrasjonskostnader og skatt.

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter var negative 1.891,7 millioner kroner (positive 1.718,1) i 2018. Endringen i kontantstrømmen i 2018 kan i stor grad forklares av en betydelig nedgang i innskudd fra kunder i bankvirksomheten.

Skadeforsikring Privat

Millioner kroner	2018	2017
Premieinntekter	8.762,5	8.516,5
Erstatningskostnader mv.	(5.720,7)	(5.226,2)
Driftskostnader	(1.106,9)	(1.090,3)
Forsikringsresultat ³	1.934,8	2.200,0
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(17,5)	(22,2)
Storskader ¹	142,2	32,3
Avviklingsgevinst/(-tap) ²	787,2	473,2
Skadeprosent ³	65,3 %	61,4 %
Kostnadsandel ³	12,6 %	12,8 %
Combined ratio ³	77,9 %	74,2 %

¹ Storskader = skadehendelse over 10,0 millioner kroner.

Erstatningskostnader utover 30,0 millioner kroner per hendelse belastes konsersenter.

² Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder

³ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter består i hovedsak av inn- og utbetalinger ved kjøp av datterselskaper og tilknyttede selskaper, eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, samt utbytte fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet. Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter i 2018 var minus 438,3 millioner kroner (minus 834,6). Oppkjøpet av Mølholm Forsikring i 2017 medførte høyere investeringer enn i 2018, da det ikke var tilsvarende oppkjøp.

Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter består i hovedsak av inn- og utbetalinger knyttet til ekstern lånefinansiering og utbetaling av utbytte til aksjeeierne. Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter i 2018 var 2.492,5 millioner kroner (minus 397,5). Endringen skyldtes i hovedsak høyere låneopptak fra finansinstitusjoner i bankvirksomheten.

Skadeforsikring Privat

Forsikringsresultatet endte på 1.934,8 millioner kroner (2.200,0). En mer ugunstig frekvensskadesituasjon som særlig ble drevet av ekstraordinære værforhold i Norge og en økning i storskader, ble delvis utlignet av høyere avviklingsgevinster. Combined ratio endte på 77,9 (74,2).

Premieinntektene økte til 8.762,5 millioner kroner (8.516,5). Drevet av prisøkninger viste alle de viktigste produktlinjene premievekst sammenlignet med samme periode året før. Gjensidige har fortsatt god konkurransekraft til tross for intens konkurranse.

Erstatningskostnadene utgjorde 5.720,7 millioner kroner (5.226,2). Skadeprosenten var 65,3 (61,4). Frekvensskader og storskader hadde en negativ påvirkning som delvis ble utlignet av høyere avviklingsgevinster. Skadeprosenten for motorvogn økte som resultat av vanskelige kjøreforhold i vinterhalvåret og underliggende skadeinflasjon drevet av strukturelle endringer i den norske bilparken og den nye bonusmodellen som senker terskelen for å melde skader. Betydelige prisjusteringer ble satt i verk ved begynnelsen av året for å redusere virkningen av skadeinflasjonen. Det tar vanligvis 12–24 måneder før slike tiltak får full effekt i regnskapet. Forventningen om å nå et vendepunkt hva angår lønnsomheten til motorvognforsikring i første halvår 2019 er uendret. Bolig viste en økt skadeprosent etter en lang og hard vinter med be-

tydelig mer snø i sørlige og sørøstlige deler av Norge, områder der Gjensidige har en høy markedsandel. Skadeprosenten for boligforsikring ble dessuten påvirket av branner og vannskader knyttet til den tørre sommeren, som ble fulgt av kraftig nedbør og stormer mot slutten av tredje kvartal.

Driftskostnadene ble 1.106,9 millioner kroner (1.090,3), tilsvarende en kostnadsandel på 12,6 (12,8).

Skadeforsikring Næringsliv

Forsikringsresultatet endte på 1 548,2 millioner kroner (1 634,8). Hovedgrunnen til nedgangen var en ugunstig frekvensskadesituasjon, hovedsakelig som følge av ekstraordinære værforhold i Norge og en økning i storskadeinnslaget, delvis utlignet av en betydelig økning i avviklingsgevinster. Combined ratio endte på 79,6 (77,6).

Premieinntektene økte til 7.603,3 millioner kroner (7.300,5), hovedsakelig grunnet nye forretningsinitiativ og solide fornyelser gjennom hele året for de fleste produktlinjene, særlig motorvogn, eiendom og ansvarsforsikring. Pågående prisjusteringer bidro til premievekst. Prisøkninger og justeringer av vilkår vil fortsette.

Erstatningskostnadene var 5.182,8 millioner kroner (4.825,6), tilsvarende en skadeprosent på 68,2 (66,1). Denne økningen, til tross for betydelig høyere avviklingsgevinster, var først og fremst drevet av produktene motorvogn, eiendom og landbruk.

Eiendom og motorvogn ble sterkt påvirket av den harde vinteren. Eiendom ble ytterlig påvirket av erstatningsutbetalinger som følge av kraftig nedbør og stormer i tredje kvartal.

Årets varme og tørre sommervær gjorde betydelig skade på avlinger i norsk landbruk. I Norge blir avlingsskader som skyldes tørke, stort sett dekket av staten. Gjensidige dekker likevel deler av skaden i tillegg til erstatningen fra staten. Gjensidiges

Anne Marie Nyhammer Styremedlem

Anne Marie Nyhammer (1964) har vært ansattrepresentant i Gjensidiges styre siden 2016. Hun er fagsjef i Gjensidige og tillitsvalgt.

Nyhammer har tidligere vært ansatt i DnB og i Norsk Hydro/Leirvik Sveis.

Nyhammer er på valg til styret i 2020.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

erstatningskostnader knyttet til avlingsskader ble 80 millioner kroner i tredje kvartal 2018.

Motorvognforsikring ble negativt påvirket av den underliggende skadeinflasjonen. Prisjusteringer ble trappet opp fra første kvartal og vil fortsette fremover med sikte på å minske avstanden til den forventede underliggende skadeinflasjonen. Det tar 12–24 måneder før hele effekten av prisøkningene blir synlig i resultatet. Lønnsomheten innen motorvognforsikring forventes fremdeles å nå et vendepunkt i første halvår 2019.

Driftskostnadene ble 872,3 millioner kroner (840,1), tilsvarende en kostnadsandel på 11,5 (11,5).

Skadeforsikring Næringsliv

Millioner kroner	2018	2017
Premieinntekter	7.603,3	7.300,5
Erstatningskostnader mv.	(5.182,8)	(4.825,6)
Driftskostnader	(872,3)	(840,1)
Forsikringsresultat³	1.548,2	1.634,8
Storskader ¹	523,9	195,2
Avviklingsgevinst/(-tap) ²	1.268,4	452,9
Skadeprosent ³	68,2 %	66,1 %
Kostnadsandel ³	11,5 %	11,5 %
Combined ratio ³	79,6 %	77,6 %

¹ Storskader = skadehendelse over 10,0 millioner kroner. Erstatningskostnader utover 30,0 millioner kroner per hendelse belastes konsersenter.

² Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder

³ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

Skadeforsikring Danmark

Forsikringsresultatet endte på 434,5 millioner kroner (284,0). Økningen i forsikringsresultatet skyldtes i hovedsak høyere avviklingsgevinster, lavere storskadeinnslag og en noe bedre underliggende frekvensskadesituasjon. Combined ratio endte på 91,1 (94,1).

Skadeforsikring Danmark

Millioner kroner	2018	2017
Premieinntekter	4.904,6	4.827,4
Erstatningskostnader mv.	(3.766,2)	(3.863,0)
Driftskostnader	(704,0)	(680,3)
Forsikringsresultat ³	434,5	284,0
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(159,0)	(153,1)
Storskader ¹	55,7	87,6
Avviklingsgevinst/(-tap) ²	171,0	98,9
Skadeprosent ³	76,8 %	80,0 %
Kostnadsandel ³	14,4 %	14,1 %
Combined ratio ³	91,1 %	94,1 %

¹ Storskader = skadehendelse over 10,0 millioner kroner.

Erstatningskostnader utover 30,0 millioner kroner per hendelse belastes konsersenter.

² Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder

³ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

Premieinntektene ble 4.904,6 millioner kroner (4.827,4). Justert for valutaeffekter på 125,3 millioner kroner gikk premieinntekter noe ned som følge av prisjustering og risikoseleksjonstiltak i næringlivsporteføljen. Nedgangen ble delvis motvirket av vekst i private forsikringsprodukter.

Erstatningskostnadene utgjorde 3.766,2 millioner kroner (3.863,0). Justert for valutaeffekter på 100 millioner kroner gikk erstatningskostnader betydelig ned sammenlignet med året før. Skadeprosenten bedret seg til 76,8 (80,0) drevet av høyere avviklingsgevinster, lavere storskadeinnslag og en noe bedre underliggende frekvensskadesituasjon. Særlig bidro bolig-, eiendoms- og personforsikringer positivt.

Driftskostnadene økte til 704,0 millioner kroner (680,3), hvorav 17,7 millioner var knyttet til valuta-effekter. Kostnadsandelen ble 14,4 (14,1).

Skadeforsikring Sverige

Forsikringsresultatet økte til 78,2 millioner kroner (minus 91,6). Forbedringen var hovedsakelig drevet av et gunstigere underliggende frekvensskadenivå og høyere avviklingsgevinster. Combined ratio endte på 95,0 (105,3).

Premieinntektene falt til 1.569,2 millioner kroner (1.736,1), hvorav 56,7 millioner kroner skyldtes valutaeffekter. Nedgangen var hovedsakelig et resultat av prisjusteringer i private forsikringsprodukter.

Skadeforsikring Sverige

Millioner kroner	2018	2017
Premieinntekter	1.569,2	1.736,1
Erstatningskostnader mv.	(1.231,7)	(1.491,9)
Driftskostnader	(259,3)	(335,8)
Forsikringsresultat ³	78,2	(91,6)
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(70,2)	(71,1)
Storskader ¹	30,0	40,6
Avviklingsgevinst/(-tap) ²	64,7	(5,7)
Skadeprosent ³	78,5 %	85,9 %
Kostnadsandel ³	16,5 %	19,3 %
Combined ratio ³	95,0 %	105,3 %

¹ Storskader = skadehendelse over 10,0 millioner kroner.

Erstatningskostnader utover 30,0 millioner kroner per hendelse belastes konsersenter.

² Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder

³ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

**Terje
Seljeseth**
Styremedlem

Terje Seljeseth (1960) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2018. Han jobber i dag med analyse i Stiftelsen Tinius, og har tidligere vært konserndirektør for områdene Produkt & teknologi og for Rubrikk/markedsplasser i Schibsted. I tillegg har han vært administrerende direktør i FINN.no, og hatt forskjellige stillinger i Aftenposten AS og Telenor Media AS.

Seljeseth er ADB-kandidat/IT fra Datahøgskolen i Oslo, og har Matematikk/informatikk fra UIO.

Seljeseth er på valg i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Erstatningskostnader ble redusert til 1.231,7 millioner kroner (1.491,9), hvorav 48,7 millioner kroner var knyttet til valutaeffekter. Skadeprosenten bedret seg til 78,5 (85,9), delvis drevet av høyere avviklingsgevinster og delvis av et bedre underliggende frekvensskadebidrag både fra privatporteføljen og næringslivsporteføljen. Forhandlinger med partnere og kvalitetsforbedringer ventes å bidra til fortsatt bedret lønnsomhet fremover.

Driftskostnader ble redusert til 259,3 millioner kroner (335,8), hvorav 11,0 millioner kroner var knyttet til valutaeffekter. Den underliggende bedringen skyldtes integrasjonen av Vardias virksomhet. Kostnadsandelen bedret seg til 16,5 (19,3).

Skadeforsikring Baltikum

Forsikringsresultatet økte til 68,5 millioner kroner (minus 7,2), hovedsakelig drevet av en vesentlig forbedring i frekvensskadesituasjonen og en gunstig kostnadsutvikling. Vellykkede tiltak for å øke lønnsomheten ble gjennomført i 2018. Combined ratio endte på 93,7 (100,7).

Premieinntektene ble 1.078,8 millioner kroner (1.074,7). Valutaeffekter økte premieinntektene med 31,1 millioner kroner. Nedgangen, justert for valutaeffekter, var et resultat av porteføljetilpasning og prisjustering. Salgsfremmende tiltak gjennom lavkostnadskanaler som internett, egne telefonsentre og samarbeid med nye partnere forventes å få effekt i 2019.

Erstatningskostnadene utgjorde 675,9 millioner kroner (736,0). Valutaeffekter økte erstatningskostnadene med 21,3 millioner kroner. Skadeprosenten var 62,7 (68,5). Den betydelige forbedringen skyldtes først og fremst bedre tariffer, porteføljetilpasning og effektive oppgjørprosesser.

Driftskostnadene ble 334,4 millioner kroner (345,9). Valutaeffekter økte driftskostnadene med 10,0 millioner kroner. Den underliggende bedringen skyldtes hovedsakelig restrukturering og kostnadsbesparende tiltak. Kostnadsandelen bedret seg til 31,0 prosent (32,2).

Skadeforsikring Baltikum

Millioner kroner	2018	2017
Premieinntekter	1.078,8	1.074,7
Erstatningskostnader mv.	(675,9)	(736,0)
Driftskostnader	(334,4)	(345,9)
Forsikringsresultat³	68,5	(7,2)
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(14,5)	(14,5)
Storskader ¹		
Avviklingsgevinst/(-tap) ²	24,4	22,0
Skadeprosent ³	62,7 %	68,5 %
Kostnadsandel ³	31,0 %	32,2 %
Combined ratio ³	93,7 %	100,7 %

¹ Storskader = skadehendelse over 0,5 millioner euro.

Erstatningskostnader per hendelse utover dette belastes som hovedregel konsernsenter.

² Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder

³ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på

www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

**Lotte
Kronholm
Sjøberg**
Styremedlem

Lotte Kronholm Sjøberg (1972) har vært ansattrepresentant i Gjensidiges styre siden 2015. Hun er formann for Forsikringsforbundet i Gjensidige Forsikring i Danmark.

Kronholm Sjøberg har tidligere hatt ulike stillinger i konsernet, blant annet som konsulent i eierskifteavdelingen i Nykredit Forsikring. Hun har utdannelse blant annet fra Copenhagen Business School og Mastergrad i Mediation og konfliktmægling fra det juridiske fakultet ved København Universitet.

Kronholm Sjøberg er på valg til styret i 2019.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Pensjon

Økte driftsinntekter bidro til en fortsatt betydelig inntjeningsvekst. Resultat før skattekostnad ble 166,6 millioner kroner (103,7), som er det beste årsresultat noensinne for pensjonsområdet.

I fjerde kvartal ble avsetningen for økt levealder knyttet til fripoliseporteføljen fullført.

Administrasjonsinntekter økte til 144,4 millioner kroner (134,6) drevet av vekst i kundeporteføljen. Forsikringsinntekter var 72,6 millioner kroner (36,3).

Pensjon		
Millioner kroner	2018	2017
Administrasjonsinntekter	144,4	134,6
Forsikringsinntekter	72,6	36,3
Forvaltningsinntekter mv.	150,5	130,4
Driftskostnader	(241,0)	(227,3)
Driftsresultat	126,5	74,0
Netto finansinntekter	40,2	29,7
Resultat før skattekostnad	166,6	103,7
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹		
Driftsmargin ²	34,41 %	24,55 %
Bokført avkastning fripoliseporteføljen ³	5,61 %	3,75 %
Verdijustert avkastning fripoliseporteføljen ⁴	4,30 %	4,47 %

¹ Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder

² Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2018

³ Bokført avkastning fripoliseporteføljen = realisert avkastning på porteføljen

⁴ Verdijustert avkastning fripoliseporteføljen = total avkastning på porteføljen

Hovedgrunnene til inntektsøkningen var styrkede IBNR-avsetninger i samme kvartal året før samt årets risikoresultat knyttet til fripolisene, som tidligere ble brukt til avsetning for økt levealder. Forvaltningsinntektene økte til 150,5 millioner kroner (130,4) som følge av vekst i forvaltningskapitalen.

Driftskostnadene økte til 241,0 millioner kroner (227,3) drevet av økte distribusjonskostnader som følge av økt forretningsvolum.

Netto finansinntekter, inkludert avkastning på både kollektiv- og selskapsporteføljen, utgjorde 40,2 millioner kroner (29,7). Økningen var knyttet til høyere finansavkastning, særlig for eiendom, i tillegg til frigjøringen av overskytende avsetninger for økt levealder i fjerde kvartal.

Bokført avkastning på fripoliseporteføljen var 5,61 prosent (3,75). Forbedringen var knyttet til en engangseffekt som skyldtes en endring i klassifiseringen av urealiserte gevinster knyttet til eiendomsinvesteringer. Årlig gjennomsnittlig rentegaranti var 3,3 prosent.

Forvaltningskapitalen har økt med 1.989,2 millioner kroner siden utgangen av 2017, men falt med 1.023,3 milliarder i fjerde kvartal 2018 på grunn av uro i markedet. Den totale forvaltningskapitalen for pensjonsområdet utgjorde 30.688,2 millioner kroner (28.699,0), inkludert kollektivporteføljen på 6.586,4 millioner kroner (6.018,4).

Bank (avviklet virksomhet)

Med henvisning til IFRS 5 ble Gjensidige Bank rapportert som en avviklet virksomhet fra tredje kvartal 2018. Se note 25 for detaljer.

Resultatet før skatt gikk ned til 447,3 millioner kroner (612,3). Justert for engangsposter i 2017 (salget av tapsutsatt portefølje og endringer i misligholdssannsynlighet og tap ved mislighold) og 2018 (salget av tapsutsatt og nedskrevet portefølje, opphør av distribusjonsavtalen, kostnader knyttet til salget av banken og en korreksjon av

individuelle avsetninger for tap på utlån)³, ble resultatet før skattekostnad 384,2 millioner kroner (445,0). Nedgangen var hovedsakelig drevet av høyere kostnader og lavere inntekter.

Netto renteinntekter utgjorde 1.021,3 millioner kroner (992,3). Økningen var drevet av utlånsvekst som delvis ble motvirket av lavere utlånsmarginer.

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter utgjorde minus 15,7 millioner kroner (pluss 42,9). Nedgangen skyldtes høyere anskaffelseskostnader drevet av volumvekst samt tap på finansielle instrumenter.

Netto rentemargin¹ var 1,89 prosent (2,03). Nedgangen var drevet av den endrede porteføljesammensetningen og økte finansieringskostnader.

Driftskostnadene var 488,4 millioner kroner (412,5). Økningen var drevet av kostnader knyttet til salget av banken til Nordea, avvikling av distribusjonsavtalen med Gjensidige Privat og volumvekst. Justert for engangsposter ble kostnadene 459,5 millioner kroner (412,5). Økningen skyldtes i hovedsak volumvekst.

Kostnadsandelen økte til 48,6 prosent (39,8), drevet av reduserte inntekter og økte kostnader.

Nedskrivninger og tap beløp seg samlet til 70,0 millioner kroner (10,3). Økningen skyldtes engangspostene nevnt over. Justert for disse postene

beløper samlede nedskrivninger og tap seg til 156,4 millioner kroner (156,0).

De nye IFRS-reglene er blitt implementert, og fjorårets finansielle tall er derfor ikke direkte sammenlignbare. Overgangen fra IAS 39 til IFRS 9-reglene førte til en økning på 13,9 millioner kroner i tap og avsetninger i balansen ved begynnelsen av året. Virkningen ble direkte belastet egenkapital, etter å ha justert for skatt.

Nedskrivninger og tap utgjorde 0,14 prosent (0,02) av gjennomsnittlig brutto utlån. Justert for engangsposter utgjorde nedskrivninger og tap 0,32 prosent (0,36) av gjennomsnittlig brutto utlån.

Vektet gjennomsnittlig belåningsgrad² for boliglånporteføljen var estimert til 60,9 prosent (60,6).

Brutto utlån økte med 12,0 prosent og utgjorde 51.582,5 millioner kroner (46.056,1) ved utgangen av 2018. Innskudd falt med 2,7 prosent, til 23.123,0 millioner kroner (23.765,7). Innskuddsdekningen var på 44,8 prosent (51,6).

På grunnlag av aksjekjøpsavtalen mellom Gjensidige Forsikring ASA og Nordea har S&P Global Ratings satt sin langsiktige kredittrating 'A' og kortsiktige 'A-1' utstederrating for Gjensidige Bank ASA og datterselskapet Gjensidige Bank Boligkreditt AS på Credit Watch-listen med tanke på oppgradering. Endringen fant sted 4. juli.

¹ Netto rentemargin er beregnet som netto renteinntekter som en prosentandel av gjennomsnittlig total kapital, annualisert.

² Estimert belåningsgrad er beregnet på grunnlag av eksponering på rapporteringstidspunktet og verdifulderingen av eiendommen, og omfatter eventuelle krav med høyere prioritet på tidspunktet for innvilgelse av lånet og tatt i betraktning eventuelle senere manuelle rettelser for å gjenspeile en nøyaktig verdifuldering.

³ Etter en omfattende lån-for-lån-gjennomgang av den tapsutsatte billånporteføljen har individuelle nedskrivninger blitt justert opp. De økte, individuelle avsetningene ble delvis motvirket av en reduksjon i gruppeavsetninger, men nettoeffekten var minus 30,9 millioner kroner (negativ resultat effekt).

Bank			
Millioner kroner		2018	2017
Renteinntekter og lignende inntekter		1.744,6	1.631,7
Rentekostnader og lignende kostnader		(723,3)	(639,4)
Netto renteinntekter		1.021,3	992,3
Netto provisjonsinntekter og andre inntekter		(15,7)	42,9
Sum inntekter		1.005,6	1.035,2
Driftskostnader		(488,4)	(412,5)
Nedskrivninger og tap		(70,0)	(10,3)
Resultat før skattekostnad		447,3	612,3
Netto rentemargin ¹		1,89 %	2,03 %
Nedskrivninger og tap ¹		0,14 %	0,02 %
Kostnadsandel ¹		48,6 %	39,8 %

¹ Definert som alternative resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Bank 2018.

Finansielle eiendeler og eiendommer

Millioner kroner	Avkastning i prosent		Resultat		Balanseført verdi 31.12	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Sikringsportefølje						
Pengemarked	1,2	1,8	57,5	81,4	4.917,9	4.256,6
Obligasjoner til amortisert kost	4,0	4,0	642,1	694,7	15.698,5	17.597,5
Omløpsobligasjoner ¹	0,1	1,6	7,0	204,9	13.892,5	13.729,6
Sikringsportefølje totalt	2,0	2,8	706,5	981,0	34.508,9	35.583,6
Fri portefølje						
Pengemarked	0,6	0,8	26,9	36,2	3.703,2	4.061,0
Øvrige obligasjoner ²	(0,8)	3,1	(23,0)	103,9	3.912,7	3.354,6
Høyrente obligasjoner ³	(2,8)	6,1	(12,8)	51,3	436,1	648,8
Konvertible obligasjoner ³	(1,1)	7,6	(11,3)	80,8	713,8	1.160,1
Omløpsaksjer ⁴	(6,4)	15,1	(217,1)	452,3	2.466,2	3.492,7
PE-fond	14,8	8,4	189,5	100,0	1.346,6	1.269,7
Eiendom	7,0	9,7	275,8	331,2	4.608,8	3.494,8
Annet ⁵	(8,4)	(8,1)	(113,3)	(134,2)	1.119,6	1.794,9
Fri portefølje totalt	0,6	5,3	114,4	1.021,6	18.307,1	19.276,6
Investeringsporteføljen totalt	1,5	3,7	820,9	2.002,6	52.816,0	54.860,2
Finansinntekter i Pensjon			40,2	29,7		
Rentekostnader ansvarlig lån Gjensidige Forsikring ASA			(30,9)	(30,1)		
Netto inntekter fra investeringer			830,2	2.002,2		

¹ Posten inkluderer diskonterings effekter av forsikringsforpliktelsene i Danmark og Sverige og mismatch mellom rentjusteringer av passivasiden i Danmark versus rentehedgen. Investeringer inkluderer obligasjoner med fortrinnsrett, stat- og selskapsobligasjoner, investment grade fond og lånefond med sikrede lån.

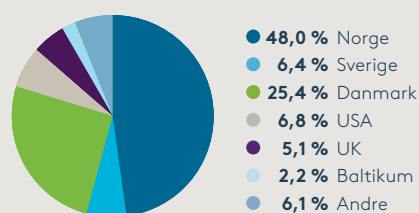
² Posten består av sum investment grade-, emerging market- og omløpsobligasjoner. Investment grade og emerging market obligasjoner er investeringer i internasjonalt diversifisert fond forvaltet eksternt.

³ Investeringer i internasjonalt diversifisert fond forvaltet eksternt.

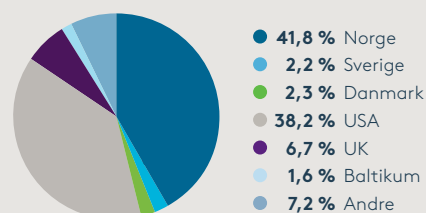
⁴ Posten består hovedsakelig av investeringer i internasjonalt diversifisert fond forvaltet eksternt, samt negativ derivateksponering på NOK 202,9 millioner.

⁵ Posten inkluderer valutasikring av Gjensidige Sverige og Gjensidige Danmark, samt utlån, innskutt egenkapital i Gjensidige Pensjonskasse, resultat effekt fra avkastningsbytteavtaler med Gjensidige Pensjonskasse og Gjensidige Pensjonsforsikring AS, hedgefond, råvarer og finansrelaterte kostnader.

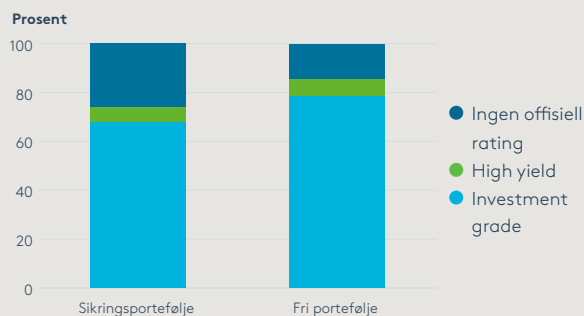
Geografisk fordeling sikringsportefølje ved utløpet av 2018

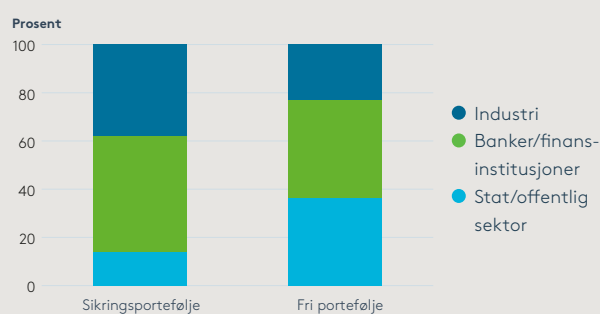
Geografisk fordeling renteinstrumenter i fri portefølje ved utløpet av 2018

Kredittrating renteinstrumenter ved utløpet av 2018

Motpartsrisiko renteinstrumenter ved utløpet av 2018

Forvaltning av finansielle eiendeler og eiendommer

Konsernets investeringsportefølje omfatter alle investeringsmidler i konsernet, med unntak av segmentene Pensjon og Bank. Investeringsporteføljen består av to deler: en sikringsportefølje og en fri portefølje. Sikringsporteføljen, som skal motsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger, er investert i rentebærende instrumenter som durasjonsmessig og valutamessig er tilpasset de forsikringstekniske avsetningene. Den frie porteføljen består av ulike aktiva. Aktivaallokeringen i denne porteføljen må sees i sammenheng med konsernets kapitalisering og risikokapasitet, samt konsernets løpende risikoappetitt. Resultater fra bruk av derivater for taktiske formål og risikostyringsformål er tilordnet de respektive aktivaklassene. Generelt er valutarisiko i investeringsporteføljen sikret opp mot 100 prosent, med et tillatt avvik på +/- 10 prosent per valuta.

Ved utløpet av perioden utgjorde den samlede investeringsporteføljen 52,8 milliarder kroner (54,9). Finansresultatet per fjerde kvartal endte på 820,9 millioner kroner (2.002,6), tilsvarende en samlet avkastning på 1,5 prosent (3,7).

Sikringsporteføljen

Sikringsporteføljen utgjorde 34,5 milliarder kroner (35,6). Porteføljen ga en avkastning på 2,0 prosent (2,8), eksklusive endringer i verdien av obligasjoner bokført til amortisert kost. Hovedgrunnen til at resultatet er lavere enn året før er utgang i kredittmarginer for omløpsobligasjoner i sikringsporteføljen. Obligasjoner bokført til amortisert kost utgjorde 15,7 milliarder kroner (17,6).

Urealisert merverdi beløp seg til 0,8 milliarder kroner (1,2) ved utgangen av perioden. Gjennomsnittlig reinvesteringsrate for nye investeringer i porteføljen av obligasjoner til amortisert kost var ca. 3,3 prosent for året, og løpende avkastning var 3,8 prosent ved utgangen av perioden.

Gjennomsnittlig durasjon i sikringsporteføljen var 3,3 år. Gjennomsnittlig tid til forfall for de tilsvarende forsikringsforpliktelsene var 3,8 år. Fordeling av motpartsrisiko og kreditt-rating er vist i figur på side 74. Papirer uten offisiell kreditt-rating utgjorde 9,0 milliarder kroner (10,7). Av disse var 6,1 prosent

(6,5) utstedt av norske sparebanker, mens resten hovedsakelig var utstedt av norske kraftprodusenter og -distributører, eiendomsselskaper, industrivirksomheter og kommuner. Av sikringsporteføljen var 6,4 prosent (8,5) plassert i obligasjoner hvor kupongen er knyttet til utviklingen i norsk konsumprisindeks.

Fri portefølje

Den frie porteføljen utgjorde 18,3 milliarder kroner (19,3) ved utløpet av perioden. Avkastningen ble 0,6 prosent (5,3).

Rentebærende instrumenter

Rentebærende instrumenter i den frie porteføljen utgjorde 8,8 milliarder kroner (9,2), hvorav pengekmarkedsinstrumenter, kontanter inkludert, utgjorde 3,7 milliarder kroner (4,1). Resten av porteføljen var plassert i internasjonale obligasjoner (investment grade, high yield og konvertible obligasjoner). Renteporteføljen ga en samlet avkastning på minus 0,2 prosent (2,8). Økningen i kredittmarginene var hoveddriveren bak den negative avkastningen.

Gjennomsnittlig durasjon i porteføljen var ca. 3,1 år ved utgangen av perioden. Fordeling av motpartsrisiko og kreditt-rating er vist i tabellene på side 74. Papirer uten offisiell kreditt-rating utgjorde 1,3 milliarder kroner (2,3). Av disse var 6,0 prosent (15,2) utstedt av norske sparebanker, mens resten hovedsakelig var utstedt av industrivirksomheter eller kommuner.

Den geografiske fordelingen¹ av de rentebærende instrumentene i den frie porteføljen fremgår av tabellen over.

Aksjeportefølje

Ved utløpet av perioden var samlet aksjeeksponering 3,8 milliarder kroner (4,8), hvorav 2,5 milliarder kroner (3,5) omløpsaksjer og 1,3 milliarder kroner (1,3) PE-fond. Avkastningen på omløpsaksjene ble minus 6,4 prosent (pluss 15,1). Resultatet ble påvirket av en engangspost vedrørende gevinst på 57,5 millioner kroner på salget av én aksjepost. Den negative avkastningen skyldtes svak generell markedsutvikling for aksjer. MSCI World og aksjer i fremvoksende markeder falt med henholdsvis ca. 8 prosent og 16 prosent i løpet av året. PE-fond ga en avkastning på 14,8 prosent (8,4).

¹ Geografisk fordeling relaterer seg til utstedere og reflekterer ikke faktisk valutaeksponering.

Eiendomsportefølje

Ved utløpet av perioden utgjorde eksponeringen mot næringseiendommer i porteføljen 4,6 milliarder kroner (3,5). Eiendomsporteføljen ga en avkastning på 7,0 prosent (9,7).

Risikoforhold

Risiko defineres som muligheten for at en potensiell hendelse kan påvirke konsernets måloppnåelse. For å forstå og håndtere risiko vurderes derfor både sannsynligheten for at den potensielle hendelsen kan inntreffe og konsekvensene av hendelsen hvis den inntreffer. Gjennom konsernets rammeverk for risikostyring og internkontroll er det etablert en felles struktur som på en systematisk måte identifiserer, vurderer, kommuniserer og håndterer risiko gjennom hele konsernet. Risikovurderingsprosessen er koordinert med konsernets plan- og strategiprosesser.

Risikostyring tar utgangspunkt i fastsatte mål og strategier, samt de rammer for risikoeksponering som er fastsatt av styret. Ytterligere beskrivelse av risikostyring finnes i note 3 i årsregnskapet.

Forsikringsrisiko

Risikoen i den enkelte forsikringskontrakt er sannsynligheten for at en forsikringshendelse inntreffer og usikkerheten med hensyn til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet. Forsikringsrisikoen knyttet til store, spesielle risikoer eller eksponering styres gjennom den ordinære virksomhetens fullmakter og rapporteringslinjer. Det er etablert klare retningslinjer for hvilke forsikringer som kan tegnes. Risikoen for at premienivået generelt ikke er tilfredsstillende overvåkes løpende i produkt- og aktuaravdelingen, og det utvikles stadig mer presise metoder for prissetting.

Styret fastsetter årlig rammer for konsernets reassuranseprogram. Rammene fastsettes ut fra behovet for å beskytte egenkapitalen mot eventuelle storskadehendelser eller annen vesentlig negativ utvikling. Reassuranse brukes også for å sikre forsikringsresultatet og gi beskyttelse mot frekvens på mellomstore og store skader. Reassuranseprogrammet er nærmere beskrevet i note 3 i årsregnskapet for konsernet.

Den lovpålagte aktuarfunksjonen ivaretas av konsernets aktuaravdeling. Aktuarfunksjonen har ansvar for å føre kontroll med forsikringstekniske avsetninger, herunder at de data som brukes til beregning av forsikringstekniske avsetninger er av tilstrekkelig kvalitet, samt uttale seg om retningslinjer for tegning av forsikringer og gjenforsikringsordninger i konsernet. For å sikre aktuarfunksjonens uavhengighet har medarbeiderne som inngår i denne funksjonen ikke ansvar for beregning av de forsikringstekniske avsetningene. Dette gjøres av andre medarbeidere i aktuaravdelingen. Leder av aktuarfunksjonen rapporterer faglig til konsernsjef.

De forsikringstekniske avsetningene skal dekke skader som har inntruffet og er meldt til selskapet (RBNS), og skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt (IBNR). Det vil alltid være en risiko for at disse avsetningene ikke er tilstrekkelige. Gjensidige arbeider derfor kontinuerlig med å videreutvikle metoder og modeller basert på ny erfaring og kunnskap. Det benyttes tidvis eksterne aktuarer for uavhengig beregning av beste estimat for de forsikringstekniske avsetningene.

Forsikringsrisikoen vurderes som moderat med de reassuransedekninger konsernet har kjøpt.

Finansiell risiko

Finansiell risiko omhandler eksponering knyttet til finansielle investeringer i forsikringsvirksomheten. Motposten i balansen er de forsikringsmessige forpliktelsene, øvrige forpliktelser og egenkapitalen. Investeringene består hovedsakelig av rentebærende plasseringer, eiendom og aksjer. Verdien på investeringene kan påvirkes av endringer i makroøkonomiske faktorer.

Gjennom styrets fastsettelse av strategisk aktivallotering med tilhørende risikorammer for de ulike risikotyper og en dynamisk risikostyringsmodell, er det gitt rammer som muliggjør en rask tilpasning av risiko knyttet til endrede makroøkonomiske forutsetninger. Oppfølgingen av kurs-, rente- og valutarisiko foregår også gjennom «stresstester» der bufferkapitalen til enhver tid skal være tilstrekkelig til å tåle kraftige fall både i aksje- og obligasjonskurser.

For nærmere opplysninger om finansiell risiko og stresstester vises det til note 3 i årsregnskapet for konsernet.

Det er utarbeidet rammer for nødvendig tilgang på likvide midler. Disse blir det tatt hensyn til i den strategiske aktivaallokeringen. Likviditetsrisikoen anses som meget lav. Konsernet er utsatt for kreditt risiko gjennom plasseringer i obligasjons- og pengemarkedet og i utlån. Styret har gitt rammer for kredittvirksomheten. Kredittapene har til nå vært helt ubetydelige. Utestående krav mot konsernets reassurandører kan også representere en betydelig kreditt risiko. Motpartsrisiko i reas-suransemarkedet vurderes løpende. Konsernets reassurandører skal minimum ha en Standard & Poor's rating A eller tilsvarende fra et av de andre velrenomerte ratingselskapene.

Styret har vurdert risikoen for tap på utlån, garantiansvar og andre fordringer, og det er foretatt nødvendige avsetninger i regnskapet.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som en potensiell hendelse eller forhold som kan oppstå i driften og som kan gi en økonomisk konsekvens og/eller negativ konsekvens for omdømme. Operasjonell risiko kan skyldes menneskelige feil, svakheter i systemer, feil i prosesser eller eksterne hendelser. For å redusere risikoen er det lagt vekt på å organisere virksomheten med veldefinerte og klare rapporteringslinjer og ansvarsforhold. Det er etablert faste rutiner for gjennomføring av risikovurderinger, og styret behandler årlig status i den etablerte internkontrollen.

Det er etablert en uavhengig compliance-funksjon som skal bidra til at konsernet ikke pådrar seg offentlige sanksjoner, økonomiske tap eller tap av omdømme som følge av at eksternt og internt regelverk ikke etterleves. Compliance-funksjonen identifiserer, vurderer, gir råd om, overvåker og rapporterer konsernets risiko for at lover, regler og interne retningslinjer ikke overholdes.

Risikostyringsfunksjonen skal bidra til at konsernet styrer operasjonell risiko i henhold til styrefastsatte krav og forventninger. Risikostyringsfunksjonen identifiserer, vurderer, gir råd om, overvåker og rapporterer operasjonelle risikoer og uønskede hendelser.

Det er etablert en konsernfelles hendelsesdatabase for å registrere, håndtere og ikke minst lære av uønskede hendelser.

Etiske problemstillinger er tema på opplæringskurs for nyansatte og diskuteres jevnlig i ledergrupper og på avdelingssamlinger for medarbeidere. Dette skal redusere risikoen for brudd på rutiner og retningslinjer, samtidig som det bidrar til å skape et godt arbeidsmiljø. Ansatte har også undertegnet en egen datadisiplinerklæring knyttet til bruk av konsernets informasjons- og IT-systemer.

Gjensidige jobber aktivt mot korrupsjon, og det er etablert et eget antikorrupsjonsprogram for å redusere risikoen for misligheter og korrupsjon. Programmet består av en kombinasjon av forebyggende aktiviteter, kontroll og avdekkingsaktiviteter og et tydelig og konsekvent oppfølgings- og reaksjonsmønster.

Gjensidige har etablert en internrevisjonsfunksjon. Denne er på vegne av styret gitt rollen å se etter og vurdere hvorvidt risikostyringen og internkontrollen fungerer som forutsatt.

Strategisk risiko

Strategisk risiko knytter seg til beslutninger og strategiske veivalg så vel som implementering av kritiske tiltak. Gjensidiges strategi, holdt opp mot endringer i resultater, markeds- og konkurransemessige forhold og rammebetingelser, følges opp fortløpende. Faktorer som er identifisert som kritiske for selskapets måloppnåelse, overvåkes særskilt. Den strategiske risikoen styres gjennom løpende konkurrent- og markedsovervåking, lønnsomhetsoppfølging, produktutvikling og planprosesser for å sikre at Gjensidige er i forkant av utviklingen.

I forsikringsmarkedet utfordres Gjensidige både av tradisjonelle norske finansaktører og nye aktører. Økt digitalisering og nye forretningsmodeller medfører nye utfordringer. Det legges derfor vekt på at Gjensidige raskt kan tilpasse seg forbrukernes ønsker om betjening i nye kanaler og benytte moderne teknologi og støttesystemer effektivt.

Det arbeides kontinuerlig med å utvikle nye kundetilpassede produkter og betjeningsløsninger, samtidig som organisasjon, prosesser og verdikjeder gjennomgås og standardiseres for å redusere kostnader og oppnå økt effektivitet. Det er en risiko for

at Gjensidige ikke klarer å tilpasse seg endringene i tide og i tråd med markedets forventninger. For å redusere denne risikoen følger Gjensidige utviklingen i forsikringsmarkedene nøye.

Det stilles stadig større krav til kompetanse hos medarbeidere og ledere. Det er en risiko for at manglende eller ikke tilpasset kompetanse vil redusere mulighetene til å realisere forretningsmessige og strategiske ambisjoner. Det er også konkurranse om å tiltrekke seg og beholde dyktige medarbeidere. Det arbeides derfor målrettet med å sikre riktig kompetanse på alle nivåer i organisasjonen, blant annet gjennom systematisk bemannings- og etterfølgerplanlegging og ordninger som sikrer god intern mobilitet av medarbeidere.

Gjensidiges kompetanse- og lederutvikling er samlet i Gjensidigeskolen. Skolen tilbyr opplæring av selgere, oppgjørsmedarbeidere og ledere, med utgangspunkt i konsernets strategiske satsings- og utviklingsområder. Nye «employer branding»-tiltak er iverksatt, samtidig som rekrutteringsprosessene er videreutviklet og ytterligere målrettet.

Foretaksstyring

Styret har utarbeidet en egen rapport om foretaksstyring i samsvar med NUES' anbefaling på side 50–55.

Ansatteforhold, samfunnsansvar og miljø

Styret har utarbeidet en egen rapport om samfunnsansvar/bærekraft i samsvar med Oslo Børs anbefaling på side 22–49. Rapporten omfatter også ansatteforhold og miljøhensyn.

Strategi og fremtidsutsikter

Konsernets årlige finansielle mål og solvensmål for perioden 2019–2022, gitt salget av banken, er som følger:

- Combined ratio mellom 86 og 89 prosent (udiskontert)
 - Tilsvarende 90 til 93 prosent forutsatt null avviklingsgevinster
 - Gjennomsnittlige årlige avviklingsgevinster på ca. 1 milliard kroner ventes til og med 2022
- Kostnadsandel < 15 prosent
- Solvensmarginer basert på den partielle internmodellen (både den regulatorisk godkjente modellen og modellen med intern kalibrering) på mellom 135 og 200 prosent
 - Solvensmarginen bør holdes i øvre halvdel av dette intervallet for å opprettholde en A-rating, stabilt ordinært utbytte over tid, en finansiell fleksibilitet som tillater små oppkjøp og organisk vekst som ikke finansieres med opptjent egenkapital, og sørge for en buffer mot regelverksendringer
- Egenkapitalavkastning etter skatt > 20 prosent
 - Tilsvarende > 16 prosent uten avviklingsgevinster
- Forsikringsresultat utenfor Norge på 750 millioner kroner i 2022, uten avviklingsgevinster

Dette er finansielle mål som ikke bør anses som guiding for konkrete kvartal eller år. Ekstraordinære forhold knyttet til vær, innslaget av storskader og avviklingsgevinster eller tap kan bidra til at combined ratio ender over eller under målsatt årlig nivå.

Gjensidige har som mål å bli det mest kundeorienterte skadeforsikringsselskapet i Norden og Baltikum. Konsernet prioriterer å opprettholde sin sterke og unike posisjon i Norge og å fortsette å øke lønnsomheten i utlandet. I tillegg vil konsernet legge vekt på å sikre fortsatt kapitaldisiplin, blant annet ved å sikre en attraktiv avkastning for sine aksjonærer. Viktige strategiske prioriteringer for å oppfylle disse ambisjonene er å levere de beste digitale kundeopplevelsene, fokusere på innsiktbasert og analysedrevet virksomhet og utvikle organisasjonen på en dynamisk måte.

Organisk vekst forventes over tid å ligge på nivå med nominell BNP-vekst i Gjensidiges markedsområder i Norden og Baltikum. Ytterligere lønnsom vekst skal oppnås gjennom samme disiplinerte oppkjøpsstrategi som vi har lyktes med tidligere. Det vil også bli lagt betydelig vekt på å videreutvikle samarbeidet med partnere og distributører. Salget av Gjensidige Bank forventes avsluttet i første kvartal 2019. Gjensidig distribusjon av forsikrings- og finansieringsprodukter vil starte kort tid etter, og partene vurderer muligheter både i privat- og næringslivssegmentet.

Konkurransen er fortsatt sterk i det norske skadeforsikringsmarkedet. Gjensidige har klart å utnytte sin posisjon som markedsleder i Norge, og konkurransekräften er fortsatt god. Fortsatt prioriteres tiltak for å opprettholde og styrke Gjensidiges posisjon i det norske markedet.

Særlig vil Gjensidige fortsette innsatsen for å bedre lønnsomheten innen motorvognforsikring i Norge. Lønnsomheten til dette produktet forventes fremdeles å nå et vendepunkt i første halvår 2019.

Tiltak for å ytterligere forbedre lønnsomhet og vekst utenfor Norge forsetter. Nye lønnsomme M&A-muligheter vil bli vurderte i Norden og Baltikum.

Gjensidige er i ferd med å utvikle et nytt kjerne-system. Investeringen i det nye kjernesystemet forventes å håndteres innenfor det nåværende kostnadsandelsmålet. Systemet vil bli innført steg for steg – først i Danmark, så i Sverige og til slutt i Norge.

Gjensidige har en robust investeringsstrategi, selv om avkastningen påvirkes av utfordrende markedsforhold. Det er fremdeles noe usikkerhet knyttet til endrede regulatoriske rammebetingelser for finansnæringen i Norge og internasjonalt.

Konsernet har tilfredsstillende kapitalbuffere, både i forhold til interne risikomodeller, lovmessige solvenskrav og målsatt rating. Styret vurderer konsernets kapital situasjon og soliditet som god.

Når salget av Gjensidige Bank blir avsluttet, vil det ha en midlertidig negativ virkning på konsernets egenkapitalavkastning frem til inntektene har blitt reinvestert i verdiøkende muligheter eller tilbakeført til aksjonærene. Fortjenesten på salget vil bli holdt utenfor beregningsgrunnlaget for utdelingsgraden for ordinært utbytte.

Geopolitisk usikkerhet, lave renter og økonomiske utfordringer i flere nøkkeløkonomier gjenspeiler en usikker økonomisk situasjon. Makroutsiktene i Norden og for Gjensidiges virksomhet anses fortsatt å være gode.

Det er alltid betydelig usikkerhet knyttet til vurderinger av fremtidige forhold. Styret er imidlertid fremdeles trygg på at Gjensidige vil levere solid resultat- og utbyttevekst over tid.

Hendelser etter balansedagen

Ingen vesentlige hendelser har inntruffet etter periodens utløp.

Disponering av resultat før andre inntekter og kostnader

Konsernets årsresultat etter skattekostnad for videreført og avviklet virksomhet utgjorde 3.716,4 millioner kroner. Styret har vedtatt en utbyttepolitikk som danner grunnlaget for det utbytteforslag som fremmes for generalforsamlingen. Styret foreslår at det utbetales 3,55 milliarder kroner i utbytte for regnskapsåret 2018. Dette tilsvarer 7,10 kroner per aksje eller 95,5 prosent av konsernets resultat etter skatt. Utbytteforslaget er betinget av godkjenning fra Finanstilsynet etter som det utgjør mer enn 100 prosent av resultatet for Gjensidige Forsikring ASA i 2018.

Gjensidiges kapitalisering tilpasses konsernets til enhver tid gjeldende strategiske mål og risikoappetitt. Konsernet skal opprettholde finansiell handlefrihet parallelt med høy kapitaldisiplin som understøtter konsernets mål for egenkapitalavkastning.

Morselskapets resultat før andre resultatkomponenter på 3.034,5 millioner kroner foreslås disponert som følger:

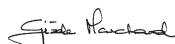
Millioner kroner	
Foreslått utbytte	3.550,0
Overført til bundne fond	186,4
Overføring til annen opptjent egenkapital	(701,9)
Disponert	3.034,5

Andre resultatkomponenter, som fremgår av resultatoppstillingen, inngår ikke i resultatdisponeringen.

Styret har besluttet å gi en kollektiv bonus til ansatte i Gjensidige Forsikring ASA, tilsvarende 16.000 kroner inkludert feriepenger per fulltidsansatt. Bonusen er basert på forsikringsresultatet, markedsandelutvikling, kundetilfredshet samt organisasjon, engasjement, kompetanse og nærvær. Styret kan knytte en diskresjonær vurdering opp mot kriteriene samt gjøre en vurdering av årets resultat og i hvilken grad resultatet understøtter utbyttepolitikken.

Styret vil takke hver enkelt ansatt for deres bidrag til Gjensidiges resultat for 2018.

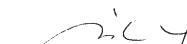
Oslo, 14. februar 2019
Styret i Gjensidige Forsikring ASA

Gisle Marchand
Styreleder

Per Arne Bjørge

Eivind Elnan

John Giverholt

Vibeke Krag

Gunnar Mjøtvedt

Hilde Merete Nafstad

Anne Marie Nyhammer

Terje Seljeseth

Lotte Kronholm Sjøberg

Helge Leiro Baastad
Konsernsjef

Årsregnskap og noter

Gjensidige Forsikring konsern

	Side
Konsolidert resultatregnskap	82
Konsolidert oppstilling av totalresultat	83
Konsolidert oppstilling av finansiell stilling	84
Konsolidert oppstilling av endringer i egenkapital	85
Konsolidert oppstilling av kontantstrømmer	86

Noter

1. Regnskapsprinsipper	87
2. Bruk av estimater	95
3. Risiko- og kapitalstyring	96
4. Segmentinformasjon	109
5. Aksjer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	110
6. Netto inntekter fra investeringer	111
7. Kostnader	112
8. Lønn og godtgjørelser	113
9. Skatt	117
10. Pensjon	118
11. Goodwill og immaterielle eiendeler	122
12. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr	124
13. Finansielle eiendeler og forpliktelser	125
14. Aksjer og andeler	129
15. Utlån og fordringer	130
16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	131
17. Egenkapital	132
18. Hybridkapital	133
19. Avsetninger og andre forpliktelser	134
20. Transaksjoner med nærstående parter	135
21. Betingede forpliktelser	136
22. Aksjebasert betaling	137
23. Hendelser etter balansedagen	138
24. Resultat per aksje	138
25. Avviklet virksomhet	139

Gjensidige Forsikring ASA

	Side
Resultatregnskap	140
Balanse	141
Oppstilling av endringer i egenkapital	143
Kontantstrømoppstilling	144

Noter

1. Regnskapsprinsipper	145
2. Bruk av estimater	152
3. Risiko- og kapitalstyring	152
4. Premieinntekter og erstatningskostnader mv. i skadeforsikring	153
5. Aksjer i datterselskaper og felleskontrollert virksomhet	154
6. Netto inntekter fra investeringer	156
7. Kostnader	157
8. Lønn og godtgjørelser	158
9. Skatt	162
10. Pensjon	163
11. Goodwill og immaterielle eiendeler	166
12. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr	168
13. Finansielle eiendeler og forpliktelser	169
14. Aksjer og andeler	173
15. Utlån og fordringer	174
16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	175
17. Egenkapital	176
18. Hybridkapital	177
19. Avsetninger og andre forpliktelser	177
20. Transaksjoner med nærstående parter	178
21. Betingede forpliktelser	179
22. Aksjebasert betaling	180
23. Hendelser etter balansedagen	181
Erklæring fra styret og daglig leder	182
Revisjonsberetning	183

Konsolidert resultatregnskap

Millioner kroner	Noter	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Driftsinntekter			
Premieinntekter fra skadeforsikring		24.052,8	23.398,3
Premieinntekter fra pensjon		2.050,5	1.832,7
Andre inntekter inkludert eliminerings		158,2	135,1
Sum driftsinntekter	4	26.261,6	25.366,1
Netto inntekter fra investeringer			
Resultat fra investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	291,8	255,8
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		1.032,2	1.024,8
Netto urealiserte verdiendringer på investeringer (inkl. eiendom)		(502,8)	(355,1)
Netto realisert gevinst og tap på investeringer		129,8	1.196,0
Kostnader knyttet til investeringer		(120,8)	(119,3)
Sum netto inntekter fra investeringer	6	830,2	2.002,2
Sum driftsinntekter og netto inntekter fra investeringer		27.091,7	27.368,4
Erstatningskostnader, rentekostnader, tap mv.			
Erstatningskostnader mv. fra skadeforsikring		(16.791,1)	(16.401,7)
Erstatningskostnader mv. fra pensjon		(1.833,5)	(1.661,8)
Sum erstatningskostnader, rentekostnader, tap mv.		(18.624,6)	(18.063,5)
Driftskostnader			
Driftskostnader fra skadeforsikring		(3.655,9)	(3.586,5)
Driftskostnader fra pensjon		(241,0)	(227,3)
Andre driftskostnader		(40,6)	(12,9)
Merverdi av- og nedskrivninger - immaterielle eiendeler		(264,6)	(261,3)
Sum driftskostnader	7	(4.202,1)	(4.088,1)
Sum kostnader		(22.826,7)	(22.151,6)
Resultat før skattekostnad	4	4.265,0	5.216,8
Skattekostnad	9	(883,5)	(1.156,6)
Resultat fra videreført virksomhet		3.381,6	4.060,2
Resultat fra avviklet virksomhet	25	334,9	459,1
Resultat fra videreført og avviklet virksomhet		3.716,4	4.519,3
Resultat henførbart til:			
Eierne av foretaket videreført virksomhet		3.382,7	4.064,0
Eierne av foretaket avviklet virksomhet		334,9	459,1
Ikke-kontrollerende eierinteresser		(1,2)	(3,8)
Sum		3.716,4	4.519,3
Resultat per aksje fra videreført og avviklet virksomhet, kroner (basis og utvannet)	24	7,44	9,05
Resultat per aksje fra videreført virksomhet, kroner (basis og utvannet)	24	6,77	8,13

Konsolidert oppstilling av totalresultat

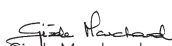
Millioner kroner	Noter	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Resultat		3.716,4	4.519,3
Andre inntekter og kostnader			
Andre inntekter og kostnader som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet			
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel	10	(50,8)	(340,2)
Andel av andre inntekter og kostnader til tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		0,0	(0,7)
Skatt på andre inntekter og kostnader som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	9	12,7	85,1
Sum andre inntekter og kostnader som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		(38,1)	(255,9)
Andre inntekter og kostnader som senere vil bli omklassifisert til resultatet			
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		14,9	577,2
Skatt på andre inntekter og kostnader senere vil bli omklassifisert til resultatet	9	(0,7)	(88,2)
Sum andre inntekter og kostnader som senere vil bli omklassifisert til resultatet		14,2	489,1
Sum andre inntekter og kostnader fra videreført virksomhet		(23,9)	233,2
Sum andre inntekter og kostnader fra avviklet virksomhet		0,1	(1,8)
Totalresultat fra videreført og avviklet virksomhet		3.692,6	4.750,7
Totalresultat henførbart til:			
Eierne av foretaket videreført virksomhet		3.358,8	4.297,2
Eierne av foretaket avviklet virksomhet		335,0	457,3
Ikke-kontrollerende eierinteresser		(1,2)	(3,8)
Sum		3.692,6	4.750,7

Konsolidert oppstilling av finansiell stilling

Millioner kroner	Noter	31.12.2018	31.12.2017
Eiendeler			
Goodwill	11	3.577,0	3.557,4
Andre immaterielle eiendeler	11	1.288,1	1.472,2
Eiendeler ved utsatt skatt	9	13,1	11,3
Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	2.959,7	1.859,4
Rentebærende fordringer på felleskontrollerte foretak	5, 13	2.513,1	1.620,1
Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr	12	251,9	290,1
Pensjonsmidler	10	156,6	206,0
Finansielle eiendeler			
Finansielle derivater	13	577,9	674,0
Aksjer og andeler	13, 14	5.134,9	7.328,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	13	26.374,8	30.734,2
Obligasjoner som holdes til forfall	13	391,5	1.136,0
Utlån og fordringer	13, 15	20.477,9	67.010,1
Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg	13	23.909,5	22.565,5
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring	16	926,9	827,4
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikring		6.784,7	5.840,8
Andre fordringer	15	1.081,7	1.064,5
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter	15	81,7	189,9
Kontanter og kontantekvivalenter		2.363,3	2.685,2
Eiendeler holdt for salg	25	57.898,8	
Sum eiendeler		156.762,9	149.072,4
Egenkapital og forpliktelser			
Egenkapital			
Aksjekapital		999,9	1.000,0
Overkurs		1.430,0	1.430,0
Naturskadekapital		2.491,1	2.333,4
Garantiavsetning		653,9	638,3
Tier 1 kapital Gjensidige Bank (holdt for salg)		444,8	
Annen egenkapital		17.824,9	18.283,4
Sum egenkapital henførbart til eierne av foretaket		23.844,7	23.685,1
Ikke-kontrollerende eierinteresser		0,5	18,0
Sum egenkapital	17	23.845,2	23.703,1
Avsetning for forpliktelser			
Ansvarlig lån	13, 18	1.498,0	1.947,3
Avsetning for premiereserve i livsforsikring		6.336,2	5.784,9
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie i skadeforsikring	16	10.051,1	9.961,4
Brutto erstatningsavsetning	16	29.355,8	31.322,7
Andre forsikringstekniske avsetninger		353,2	339,6
Pensjonsforpliktelser	10	562,4	578,3
Andre avsetninger for forpliktelser	19	319,3	328,6
Finansielle forpliktelser			
Finansielle derivater	13	869,9	584,9
Innskudd fra og forpliktelser overfor kunder	13, 19		23.765,7
Rentebærende forpliktelser	13, 19		23.083,4
Andre forpliktelser	13, 19	2.838,4	1.265,2
Forpliktelser ved periodeskatt	9	638,8	1.131,5
Forpliktelser ved utsatt skatt	9	1.093,0	1.076,8
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring	13	1.174,5	1.132,8
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg	13	23.909,5	22.565,5
Pålopte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	13, 19	403,3	500,8
Forpliktelser holdt for salg	25	53.514,4	
Sum forpliktelser		132.917,7	125.369,3
Sum egenkapital og forpliktelser		156.762,9	149.072,4

Oslo, 14. februar 2019

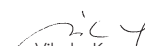
Styret i Gjensidige Forsikring ASA

 Gisle Marchand
 Styreleder

 Per Arne Bjørge

 Eivind Einar

 John Giverholt

 Vibeke Krag

 Gunnar Mjørtvedt

 Hilde Merete Nafstad

 Anne Marie Nyhammer

 Løise Seljeseth

 Lotte Kronholm Sjøberg

 Helge Leiro Baastad
 Konsernsjef

Konsolidert oppstilling av endringer i egenkapital

Millioner kroner	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs	Annen innskutt egen- kapital	Fonds- obliga- sjoner	Valuta- kurs- diff.	Ny måling av netto ytelses- basert pensjons- forpl./- eiendel	Annen opptjent egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 31.12.2016 henført til eierne av foretaket	1.000,0	(0,1)	1.430,0	39,2	1.298,3	113,5	(1.702,0)	20.127,2	22.306,3
Ikke-kontrollerende eierinteresser									19,8
Egenkapital per 31.12.2016									22.326,0
1.1.-31.12.2017									
Totalresultat									
Resultat (de kontrollerende eierinteressers andel)					45,9			4.477,2	4.523,1
Sum andre inntekter og kostnader				0,3		488,4	(256,6)	(0,7)	231,3
Totalresultat				0,3	45,9	488,4	(256,6)	4.476,5	4.754,4
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		0,0						(9,4)	(9,4)
Utbetalt utbytte								(3.399,6)	(3.399,6)
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel av avviklede foretak							22,0	(22,0)	
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				8,8					8,8
Fondsobligasjon					70,5			(0,6)	69,8
Fondsobligasjon - betalte renter					(45,3)				(45,3)
Sum transaksjoner med eierne av foretaket		0,0		8,8	25,2		22,0	(3.431,5)	(3.375,6)
Egenkapital per 31.12.2017 henført til eierne av foretaket	1.000,0	(0,0)	1.430,0	48,2	1.369,4	602,0	(1.936,7)	21.172,2	23.685,1
Ikke-kontrollerende eierinteresser									18,0
Egenkapital per 31.12.2017									23.703,1
Justering knyttet til endring i IFRS 2				8,5					8,5
Endringer knyttet til innføring av IFRS 9 i bank								(10,4)	(10,4)
Egenkapital per 1.1.2018									23.701,2
1.1.-31.12.2018									
Totalresultat									
Resultat (de kontrollerende eierinteressers andel)					47,5			3.670,1	3.717,6
Sum andre inntekter og kostnader				0,1		14,1	(38,0)		(23,8)
Totalresultat				0,1	47,5	14,1	(38,0)	3.670,1	3.693,8
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		(0,0)						(10,9)	(11,0)
Utbetalt utbytte								(3.549,9)	(3.549,9)
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				7,9					7,9
Fondsobligasjon					75,4			(0,6)	74,7
Fondsobligasjon - betalte renter					(46,9)				(46,9)
Netto effekt ved kjøp av ikke-kontrollerende eierinteresser								(7,2)	(7,2)
Sum transaksjoner med eierne av foretaket		(0,0)		7,9	28,4			(3.568,6)	(3.532,3)
Egenkapital per 31.12.2018 henført til eierne av foretaket	1.000,0	(0,1)	1.430,0	64,7	1.445,3	616,0	(1.974,6)	21.263,3	23.844,7
Ikke-kontrollerende eierinteresser									0,5
Egenkapital per 31.12.2018									23.845,2

For nærmere omtale av egenkapitalpostene, se note 17.

Konsolidert oppstilling av kontantstrøm

Millioner kroner	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalte premier	31.022,5	29.645,8
Netto utbetalte erstatninger	(20.168,4)	(18.398,9)
Netto innbetaling/utbetaling av lån til kunder	(5.498,6)	(4.912,2)
Netto innbetaling av innskudd fra kunder	(647,0)	2.495,3
Innbetaling av renter fra kunder	1.612,1	1.509,0
Utbetaling av renter til kunder	(297,2)	(257,2)
Netto innbetaling/utbetaling ved flytting av premiereserver	(1.266,8)	(1.231,2)
Netto innbetaling/utbetaling vedrørende verdipapirer	(984,1)	(1.812,3)
Netto innbetaling/utbetaling fra salg/kjøp av investeringseiendom		97,1
Utbetaling til drift, inklusive provisjoner	(4.586,8)	(4.283,3)
Betalt skatt	(1.281,7)	(1.250,4)
Netto andre innbetalinger/utbetalinger	204,3	116,4
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(1.891,7)	1.718,1
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	(34,7)	(502,6)
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	(403,6)	(328,1)
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av kundeporteføljer - immaterielle eiendeler		(3,9)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(438,3)	(834,6)
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Utbetaling av utbytte	(3.549,9)	(3.459,9)
Netto innbetaling/utbetaling av ansvarlig lån inklusive renter	(41,8)	(42,3)
Innbetaling av kapital fra ikke-kontrollerende eierinteresser		2,1
Netto innbetaling/utbetaling ved låneopptak i kredittinstitusjoner	6.455,4	3.462,4
Netto innbetaling/utbetaling ved annen kortsiktig gjeld	(26,7)	(53,1)
Netto innbetaling/utbetaling av renter på finansieringsaktiviteter	(349,7)	(308,8)
Netto innbetaling/utbetaling ved salg/kjøp av egne aksjer	(11,0)	(11,1)
Fondsobligasjoner utstedelse/avdrag	74,7	70,0
Betalte renter fondsobligasjoner	(58,6)	(56,8)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	2.492,5	(397,5)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	(7,9)	40,5
Netto kontantstrøm	154,6	526,5
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets begynnelse	2.685,2	2.158,7
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets slutt	2.839,9	2.685,2
Netto kontantstrøm	154,6	526,5
Spesifikasjon av beholdning av kontanter og kontantekvivalenter		
Fordringer på sentralbanker	53,9	229,6
Kontanter og fordringer/innskudd i finansforetak ¹	2.786,0	2.455,6
Sum beholdning av kontanter og kontantekvivalenter	2.839,9	2.685,2
¹ Inklusive bundet på skattetrekkkonto	91,7	85,9
herav bundet på skattetrekkkonto i avviklet virksomhet	6,2	6,7
Spesifikasjon av kontanter og kontantekvivalenter fra avviklet virksomhet		
Fordringer på sentralbanker	53,9	229,6
Kontanter og fordringer/innskudd i finansforetak	422,6	200,4
Sum beholdning av kontanter og kontantekvivalenter fra avviklet virksomhet	476,6	430,1
Spesifikasjon av kontanter og kontantekvivalenter fra videreført virksomhet		
Kontanter og fordringer/innskudd i finansforetak	2.363,3	2.255,2
Sum beholdning av kontanter og kontantekvivalenter fra videreført virksomhet	2.363,3	2.255,2
Kontantstrømmer fra avviklet virksomhet		
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(6.162,0)	(3.034,5)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(28,3)	(21,4)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	6.236,8	3.366,1
Sum kontantstrømmer fra avviklet virksomhet	46,5	310,2

Noter

1. Regnskapsprinsipper Rapporteringsenhet

Gjensidige Forsikring ASA er et børsnotert allmennaksjeselskap hjemmehørende i Norge. Gjensidiges hovedkontor er lokalisert i Schweigaardsgate 21, Oslo, Norge. Konsernregnskapet til Gjensidige Forsikring konsern (Gjensidige) per 31. desember 2018 og for året som helhet består av Gjensidige Forsikring ASA og datterforetak og Gjensidiges andeler i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet. Aktivitetene i Gjensidige er skadeforsikring, pensjon og bank. Gjensidige driver virksomhet i Norge, Sverige, Danmark, Latvia, Litauen og Estland.

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er konsistente i hele Gjensidige, med unntak av en tillatt forskjell etter IFRS 4 om forsikringskontrakter. Se beskrivelse under punktet vedrørende Brutto erstatningsavsetning.

Grunnlag for utarbeidelse

Samsvarserklæring

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med EU-godkjente IFRS-er og tilhørende fortolkningsuttalelser som skal anvendes per 31. desember 2018, norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven per 31. desember 2018, samt de ytterligere opplysningskrav som følger av forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR 2015-12-18-1775) gitt med hjemmel i regnskapsloven.

Nye standarder anvendt

IFRS 15 Inntekt fra kundekontrakter (2014)

Gjensidige implementerte IFRS 15 med virkning fra 1. januar 2018. Standarden etablerer prinsipper for å rapportere nyttig informasjon om art, beløp, tidfesting og usikkerhet av inntekter og kontantstrømmer som kommer fra aktuelle kontrakter med kunder. En fem-trinns modell for å avgjøre hvordan og når inntekter innregnes, men den gjelder ikke for innregning av inntekter fra forsikringskontrakter, finansielle eiendeler eller leasingavtaler, som utgjør hovedsakelig alle konsernets inntektsstrømmer. Øvrige inntektsstrømmer, som for eksempel inntekter fra varesalg, inntekter fra salg og formidling av tjenester fra tredjepart og provisjonsinntekter utgjør en ubetydelig del av inntektene. For disse inntektene er den modifiserte retrospektive metoden med effekter fra første gangs anvendelse innregnet på dagen for implementering og uten omarbeiding av sammenligningstall, benyttet. Den nye standarden har ikke gitt effekter på Gjensidiges finansielle stilling, resultat eller kontantstrømmer.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014)

Gjensidige Bank implementerte IFRS 9 med virkning fra 1. januar 2018, og det var to implementeringseffekter. De nye tapsvurderingskravene økte bankens avsetning for forventede kredittap med 13,8 millioner kroner. Netto negativ implementeringseffekt på 10,4 millioner kroner (etter skatt) ble innregnet i åpningsbalansen. Se note 25 om avviklet virksomhet og årsregnskapet til Gjensidige Bank.

Endringer i IFRS 2: Klassifisering og måling av aksjebaserte betalingstransaksjoner (2016)

Gjensidige implementerte endringene i IFRS 2 med virkning fra 1. januar 2018, og det var en implementeringseffekt.

Skatteforpliktelsen per 31. desember 2017 på 8,5 millioner kroner ble reklassifisert fra forpliktelse til egenkapital per 1. januar 2018.

Nye standarder ikke tatt i bruk

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2018, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette konsernregnskapet. De som kan være relevante for Gjensidige er angitt nedenfor. Gjensidige planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014) i forsikringsvirksomheten

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2018. Se for øvrig avsnittet nedenfor om utsatt implementering. Standarden introduserer nye krav til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko, presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet.

Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler målt til amortisert kost og renteinstrumenter til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garantikontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kredittap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning, og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kredittap over eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet mulighet til å utsette ikrafttredelsesdatoen for IFRS 9 til 1. januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter. I tillegg har forsikringsvirksomhet i et finansielt konglomerat lov til å utsette anvendelsen av IFRS 9 til 1. januar 2021, der alle følgende betingelser er oppfylt:

- ingen finansielle instrumenter overføres mellom forsikringsvirksomheten og annen virksomhet i det finansielle konglomeratet enn finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi med verdiendringer innregnet i resultatet av begge virksomheter som er involvert i slike overføringer;

- det finansielle konglomeratet opplyser i konsernregnskapet hvilke forsikringsvirksomheter som benytter IAS 39;
- opplysningene etter IFRS 7 er gitt separat for forsikringsvirksomheten som anvender IAS 39 og for resten av konsernet som anvender IFRS 9.

Gjensidige er et finansielt konglomerat som hovedsakelig driver forsikringsvirksomhet og har derfor besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

IFRS 16 krever at alle kontrakter som tilfredsstiller definisjonen til en leieavtale skal rapporteres i leietakers balanse som rett-til-bruk eiendeler og leieforpliktelser. Tidligere klassifisering av leieavtaler som enten operasjonell eller finansiell leie er fjernet. Kortsiktige leieavtaler (mindre enn 12 måneder) og leie av eiendeler med lav verdi er unntatt fra kravene. En leietaker skal innregne rett-til-bruk eiendelene og leieforpliktelsene. Renteeffekten av diskontering av leieforpliktelsene skal presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden vil presenteres sammen med Gjensidiges øvrige avskrivninger, mens renteeffekten av diskontering vil presenteres som en finanspost. Ikrafttredelse av IFRS 16 er 1. januar 2019. Standarden forventes å ha effekt på Gjensidiges finansregnskap, gjennom en vesentlig økning av Gjensidiges innregnede eiendeler og forpliktelser og ved potensielt å påvirke presentasjonen og periodiseringen av innregningen i resultatregnskapet.

Estimert forventet beløp som vil bli innregnet som en leieforpliktelse og tilhørende rett-til-bruk eiendel på tidspunktet for implementering er cirka 1,2 milliard kroner. Estimert negativ effekt på egenkapitalen er cirka 40 millioner kroner.

For å fastsette om en kontrakt inneholder en leieavtale er det vurdert om kontrakten overfører retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. Dette er vurdert å være tilfelle for husleiekontrakter, leasingavtaler for biler og enkelte kontormaskiner etc. Sistnevnte gruppe faller imidlertid innunder innregningsunntaket basert på lav verdi. IT-avtaler er ikke vurdert å falle inn under IFRS 16 siden disse er basert på kjøp av kapasitet som ikke er fysisk adskilt og dermed ikke identifiserbare. Leieperioden vil bli beregnet basert på avtalens varighet tillagt eventuelle opsjonsperioder dersom disse med rimelig sikkerhet vil bli utøvet. Felleskostnader etc. vil ikke bli innregnet i leieforpliktelsen for husleiekontraktene. Diskonteringsrente for husleiekontraktene vil fastsettes ved å se hen til observerbar innlånsrente i obligasjonsmarkedet for hvert av landene Gjensidige opererer i. Rentene vil tilpasses de faktiske leiekontraktenes varighet etc. Diskonteringsrenten for leasingbilene vil fastsettes basert på en vurdering av hvilken lånerente Gjensidige ville oppnå for finansiering av biler fra et finansieringsselskap.

Gjensidige har innregnet sine leieforpliktelser til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse, samt innregne tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvarer leieforpliktelsen. For de største husleieavtalene i Norge, Sverige og Danmark har Gjensidige valgt å innregne rett-til-bruk eiendelen til den balanseførte verdien som om standarden hadde vært anvendt siden iverksettelsestidspunktet, men diskontert ved hjelp av leietakers marginale lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse. Differansen mellom denne og leieforpliktelsen vil bli innregnet direkte i egenkapitalen 1. januar 2019.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. IFRS 17 er en kompleks standard som inneholder noen grunnleggende forskjeller i forhold til gjeldende regnskapsføring av måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter vil bli innregnet til en risikojustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer pluss et beløp som representerer uopptjent resultat for gruppen av kontrakter (kontraktsmessig servicemargin). Hvis en gruppe av kontrakter er eller blir tapsgivende, vil tapet innregnes umiddelbart. Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller utgifter vil bli presentert separat. IFRS 17 er forventet å tre i kraft 1. januar 2022. Standarden forventes å

påvirke konsernets regnskap gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader.

Endringer i IAS 12: Endring i klassifisering av skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld

I henhold til IAS 12 paragraf 57A skal skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld ikke lengre klassifiseres som en del av egenkapitaltransaksjonen, men som en del av skattekostnaden i resultatet.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil, basert på våre foreløpige vurderinger ikke ha vesentlig effekt med den virksomheten foretaket har per i dag.

Grunnlag for måling

Konsernregnskapet er utarbeidet på grunnlag av historisk kost, med unntak av følgende

- derivater måles til virkelig verdi
- finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi

Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Funksjonell valuta

Funksjonell valuta fastsettes for hvert foretak i Gjensidige, basert på valutaen innenfor det primære økonomiske miljøet der hvert enkelt foretak driver sin virksomhet. Transaksjoner i foretakets regnskap måles i datterforetakets funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på dagskurs på transaksjonstidspunktet. Ved slutten av hver rapporteringsperiode omregnes monetære poster i utenlandsk valuta til sluttkurs, ikke-monetære poster måles til historisk kost omregnet på transaksjonstidspunktet og ikke-monetære poster i utenlandsk valuta som måles til virkelig verdi omregnes til valutakursene som gjaldt på tidspunktet for beregning av virkelig verdi. Valutakursendringer innregnes løpende i resultatet i regnskapsperioden.

Presentasjonsvaluta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner. Morforetaket og de ulike filialene og datterforetakene har henholdsvis norske, svenske og danske kroner, samt euro som funksjonell valuta.

For foretak med annen funksjonell valuta omregnes balanseposter til balansedagens kurs, inkludert merverdier ved overtakelse, og resultatposter til en årlig gjennomsnittskurs. Valutakursdifferanser innregnes i andre inntekter og kostnader.

Ved tap av kontroll, betydelig innflytelse eller felles kontroll blir akkumulerte valutakursdifferanser som er innregnet i andre inntekter og kostnader, knyttet til investering som er henført til kontrollerende eierinteresser, innregnet i resultatet.

Valutagevinst eller -tap på fordringer og gjeld mot en utenlandsk virksomhet, hvor oppgjør verken er planlagt eller sannsynlig i overskuelig fremtid, vurderes som en del av nettoinvesteringen i den utenlandske virksomheten, og innregnes i andre inntekter og kostnader.

Goodwill som oppstår ved oppkjøp av en utenlandsk virksomhet, og virkelig verdi justeringer på balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser som oppstår ved oppkjøp av den utenlandske virksomheten, behandles som eiendeler og forpliktelser i den funksjonelle valutaen til den utenlandske virksomheten.

All finansiell informasjon er presentert i norske kroner, med mindre annet er angitt.

Som følge av avrundingsdifferanser kan det være at tall og prosentsatser ikke alltid lar seg summere helt nøyaktig.

Segmentrapportering

Virksomhetssegmentene fastsettes basert på Gjensidiges interne organisasjonsmessige ledelsesstruktur og den interne rapporteringsstrukturen til øverste beslutningstaker. I Gjensidige Forsikring konsern er konsernledelsen ansvarlig for å evaluere og følge opp segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker. Gjensidige rapporterer seks virksomhetssegmenter, som uavhengig følges opp av ledere som er ansvarlige for de respektive segmentene avhengig av hvilke produkter og tjenester som tilbys, distribusjons- og oppgjørskanaler, merkenavn og kunde profiler. Identifikasjonen av segmentene baseres på at det finnes ledere per segment som rapporterer direkte til konsernledelsen/konsernsjef og som er ansvarlige for segmentresultatene under deres ledelse.

Som følge av at Gjensidige Forsikring inngikk en avtale med Nordea 2. juli om salg av Gjensidige Bank til Nordea, har Gjensidige Bank fra tredje kvartal 2018 blitt rapportert som avviklet virksomhet og er ikke lenger et separat segment i Gjensidige konsern. Den rapporterte segmentinformasjonen inkluderer derfor ikke beløp for Gjensidige Bank. Se egen note 25 for mer informasjon.

Basert på dette presenterer Gjensidige følgende virksomhetssegmenter

- Skadeforsikring Privat
- Skadeforsikring Næringsliv
- Skadeforsikring Danmark
- Skadeforsikring Sverige
- Skadeforsikring Baltikum
- Pensjon

Prinsipper for innregning og måling i Gjensidiges segmentrapportering baseres på regnskapsprinsippene etter IFRS slik de er fastsatt i konsernregnskapet.

Prisfastsetting mellom segmentene gjennomføres på armlengdes avstand.

Konsolideringsprinsipper

Datterforetak

Datterforetak er foretak kontrollert av Gjensidige Forsikring. Gjensidige Forsikring kontrollerer et foretak når det er eksponert for, eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i foretaket, og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over foretaket. Datterforetakene inkluderes i konsernregnskapet fra den dagen kontroll oppnås og til den opphører. Dersom konsernet har flertallet av stemmerettighetene i et foretak, er foretaket presumptivt et datterforetak i konsernet. Konsernet vurderer alle relevante fakta og omstendigheter for å evaluere hvorvidt konsernet har kontroll over foretaket det er investert i. Herunder vurderes blant annet eierandel, stemmeandel, eierstruktur og relative styrkeforhold, samt opsjoner kontrollert av konsernet og aksjonæravtaler eller andre avtaler.

Resultatet, samt hver enkelt komponent i andre inntekter og kostnader henføres til konsernet og til ikke-kontrollerende eierinteresser, selv om dette medfører underskudd hos de ikke-kontrollerende eierinteressene. Dersom det er nødvendig, justeres datterforetakenes regnskaper slik at de er i tråd med konsernets regnskapsprinsipper.

Tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet

Gjensidige har investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet.

Tilknyttede foretak er foretak hvor Gjensidige har betydelig innflytelse, men ikke kontroll eller felles kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Normalt vil dette foreligge når Gjensidige har mellom 20 og 50 prosent av stemmerettene i et annet foretak.

Som felleskontrollert virksomhet defineres foretak hvor det foreligger kontraktsmessig avtale som gir felles kontroll sammen med en eller flere parter. Felles kontroll er den avtalte delingen av kontroll over en felleskontrollert ordning, som bare foreligger når beslutninger om relevante aktiviteter krever enstemmighet mellom de partene som deler kontrollen. En felleskontrollert virksomhet er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen, har rett til ordningens netto eiendeler. Konsernets felleskontrollerte virksomhet har investeringseiendommer som regnskapsføres til virkelig verdi.

Tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden, og førstegangsinngres til anskaffelseskost. Eventuell goodwill reduseres med tap ved verdifall. Investors andel av resultatet og amortisering av merverdier i foretaket som det er investert i, innregnes i investors resultat. Utdelinger som er mottatt fra et foretak som det er investert i, reduserer investeringens balanseførte verdi.

Konsernets resultatandel fra investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet presenteres på egen linje i resultatregnskapet. Endringer i andre inntekter og kostnader i disse investeringene inkluderes i andre inntekter og kostnader. Tilsvarende presenteres i konsernets egenkapitaloppstilling konsernets andel av innregninger direkte mot egenkapitalen i underliggende investering.

Se note 5 for ytterligere beskrivelse av Gjensidiges felleskontrollerte virksomhet.

Transaksjoner eliminert ved konsolidering

Konserninterne mellomværende og transaksjoner, samt urealiserte inntekter og kostnader fra konserninterne transaksjoner, elimineres i konsernregnskapet. Urealiserte gevinster fra transaksjoner med foretak som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden elimineres mot investeringen, i forhold til Gjensidiges eierandel. Urealiserte tap elimineres på samme måte, men kun i den grad det ikke er påviste verdifall.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter overtakelsesmetoden. Anskaffelseskost for virksomhetssammenslutningen måles til virkelig verdi på dato for overtakelsen av overtatte eiendeler, pådratte forpliktelser og egenkapitalinstrumenter utstedt av Gjensidige i bytte for kontroll av det overtatte foretaket, og eventuelle kostnader direkte henførbare til virksomhetssammenslutningen.

Merverdiallokeringen ved virksomhetssammenslutningen endres dersom det fremkommer ny informasjon om virkelig verdi gjeldende per dato for overtakelse av kontroll. Allokeringen kan endres inntil 12 måneder etter oppkjøpstidspunktet (dersom merverdiallokeringen som ble gjennomført på oppkjøpstidspunktet var foreløpig). Ikke-kontrollerende eierinteresser beregnes til de ikke-kontrollerende eierinteressenes andel av identifiserbare eiendeler og gjeld eller til virkelig verdi.

Goodwill beregnes som summen av vederlaget og regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresse og virkelig verdi av tidligere eide eierandeler, med fradrag for nettoverdien av identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnet på overtakelsestidspunktet.

Dersom virkelig verdi av netto eiendeler i virksomhetssammenslutningen overstiger vederlaget (negativ goodwill) inntektsføres differansen umiddelbart på oppkjøpstidspunktet.

Kontantstrømoppstillingen

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Operasjonelle aktiviteter er primære aktiviteter innenfor hvert av konsernets virksomhetsområder. Investeringsaktiviteter inkluderer kjøp og salg av eiendeler som ikke er å betrakte som

kontantekvivalenter og som ikke inngår i konsernets primæraktiviteter. Finansieringsaktiviteter inkluderer opptak og nedbetaling av lån, samt innhenting og betjening av egenkapital.

Likestilt med kontanter er kontantekvivalenter, f.eks. bankinnskudd. Bankinnskudd med forfall mindre enn tre måneder frem i tid regnes som kontanter. Sertifikater og obligasjoner med tilsvarende kort restløpetid klassifiseres ikke som kontanter.

Innregning av inntekter og kostnader

Driftsinntekter og driftskostnader består av inntekter og kostnader i tilknytning til driften av de ulike forretningsområdene, jf. nedenfor.

Premieinntekter fra skadeforsikring

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Premieinntekter fra skadeforsikring omfatter forfalte bruttopremier og premier for gjenforsikring.

Forfalte bruttopremier omfatter alle beløp Gjensidige har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning. Ved periodeslutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres.

Premie for avgitt gjenforsikring reduserer forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden. Premie for mottatt gjenforsikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Premieinntekter fra pensjon

Premieinntekter fra pensjon omfatter opptjent risikopremie og administrasjonskostnader tilknyttet forsikringskontraktene.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnadene består av betalte bruttoerstatninger redusert med gjenforsikringsandel, i tillegg til endring i brutto erstatningsavsetning, også redusert med gjenforsikringsandel. Direkte og indirekte skadebehandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatningskostnadene inneholder avviklingstap-/gevinst på tidligere års avsetninger.

Driftskostnader

Driftskostnader består av lønns-, administrasjons- og salgskostnader.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter på renteinstrumenter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rentemetoden.

Finanskostnader består av rentekostnader på lån som ikke er en del av bankdriften, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater. Alle lånekostnader vedrørende lån målt til amortisert kost innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rentemetoden.

Materielle eiendeler

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdele har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Eierbenyttet eiendom defineres som eiendom som brukes av Gjensidige i utøvelsen av sin virksomhet. Hvis eiendommene brukes både til Gjensidiges egen bruk og som investeringseiendommer, klassifiseres eiendommene basert på faktisk bruk av eiendommene.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflyte Gjensidige, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivning

Hver komponent av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger, hvorav teknisk installasjoner i eierbenyttet eiendom innehar høyeste avskrivningssats

- eierbenyttet eiendom 10-50 år
- anlegg og utstyr 3-10 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Leasing

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler, hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktsperioden.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill som oppstår ved overtakelse av datterforetak representerer anskaffelseskost ved overtakelsen fratrukket virkelig verdi av Gjensidiges andel av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser på oppkjøpstidspunktet. Goodwill innregnes første gang til kostpris og vurderes i etterfølgende perioder til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte tap ved verdifall.

For investeringer som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden, er balanseført verdi av goodwill inkludert i investeringens balanseførte verdi.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som omfatter kundeforhold, varemerker, internt utviklet programvare samt andre immaterielle eiendeler som er anskaffet separat eller som en gruppe, vurderes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Nye immaterielle eiendeler balanseføres kun i den grad fremtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen er sannsynlig og kostnad knyttet til eiendelen kan måles pålitelig.

Utviklingskostnader (både internt og eksternt generert) aktiveres bare dersom utviklingskostnaden kan måles pålitelig, produktet eller prosessen er teknisk og økonomisk mulig, det vil generere fremtidige økonomiske fordeler og Gjensidige har intensjon om og tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen og til å bruke eller selge eiendelen.

Avskrivning

Immaterielle eiendeler, med unntak av goodwill, avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid, fra det tidspunkt de er tilgjengelige for bruk. Den estimerte utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger

- kundeforhold 5–10 år
- internt utviklet programvare 5–8 år
- andre immaterielle eiendeler 1–10 år

Avskrivningsperiode og avskrivningsmetode vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Indikatorer på verdifall knyttet til balanseført verdi av materielle og immaterielle eiendeler vurderes på hvert rapporteringstidspunkt. Dersom slike indikatorer eksisterer estimeres gjenvinnbart beløp for en eiendel eller en kontantstrømgenererende enhet. Indikatorer som vurderes som vesentlige for Gjensidige og som kan utløse testing for verdifall er som følger

- vesentlig resultatsvikt i forhold til historiske eller forventede fremtidige resultater
- vesentlige endringer i Gjensidiges bruk av eiendelene eller overordnet strategi for virksomheten
- vesentlige negative trender for bransjen eller økonomien
- andre eksterne eller interne indikatorer

Goodwill testes for verdifall årlig. Den årlige testingen av goodwill utføres i tredje kvartal.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi med en markedsbasert diskonteringsrente før skatt, som reflekterer tidsverdien av penger og eiendelsspesifikk risiko. I vurderingen grupperes eiendeler i den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler (kontantstrømgenererende enhet). Goodwill allokteres til den kontantstrømgenererende enheten som forventes å få fordeler av overtakelsen.

Tap ved verdifall innregnes i resultatet dersom balanseført verdi for en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger beregnet gjenvinnbart beløp. Ved innregning av tap ved verdifall knyttet til kontantstrømgenererende enheter reduseres først balanseført verdi av goodwill og deretter foretas en forholdsmessig fordeling på balanseført verdi av hver enkelt eiendel i den kontantstrømgenererende enheten. Tidligere innregnede tap ved verdifall for eiendeler utenom goodwill, reverseres dersom forutsetningene for tap ved verdifall ikke lenger er til stede. Tap ved verdifall reverseres kun i den utstrekning gjenvinnbart beløp ikke overstiger det som ville vært balanseført verdi på reverseringstidspunktet dersom et tap ved verdifall ikke hadde vært innregnet.

Tap ved verdifall på goodwill reverseres ikke i etterfølgende perioder. Ved avhendelse av en kontantstrømgenererende enhet vil tilhørende goodwill inkluderes i beregningen av gevinst eller tap ved avhendelse.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

For forsikringer innen gruppeliv i næringslivsmarkedet består avsetningen for ikke opptjent bruttopremie i tillegg av avsetning for fullt betalt dødsfallsforsikring (etter utbetaling av uførekapital).

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort.

Dette inkluderer både meldte saker (RBNS – reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR – incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke. For kontrakter med annuitetsbetalinger over lang tidshorisont er diskontering foretatt. IFRS 4 tillater ulike prinsippanvendelse innen Gjensidige på dette området.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med Gjensidiges forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret Gjensidige har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende kontantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Avsetninger i livsforsikring

Forsikringstekniske avsetninger for livs- og pensjonsforsikring i Gjensidige Pensjonsforsikring er premiereserve og tilleggssavsetning.

De forsikringstekniske avsetningene knyttet til investeringsvalgporteføljen bestemmes av markedsverdien på de finansielle eiendelene. Investeringsvalgporteføljen er ikke utsatt for investeringsrisiko relatert til kundemidlene, da det ikke garanteres noen avkastning overfor kundene. I tillegg kommer en portefølje med fripoliser som har en gjennomsnittlig årlig avkastningsgaranti på 3,3 prosent på eiendelene.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis for verdifall.

Finansielle instrumenter i forsikringsvirksomheten

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier

- til virkelig verdi over resultatet
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost
- finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når Gjensidige blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelser. Normalt vil

førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når Gjensidige overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstiller definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

Som et skadeforebyggende tiltak er det gitt rentefrie lån til finansiering av brannvarslingsanlegg i landbruket. Lånene nedbetales gjennom å benytte den rabatt på forsikringen som innvilges ved installering av brannvarslingsanlegg.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter, kontanter og kontantekvivalenter og obligasjoner klassifisert som lån og fordringer.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Gjensidige bruker finansielle derivater, blant annet til å sikre valutarisiko som oppstår gjennom eierskap av utenlandske datterforetak med annen funksjonell valuta.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassene finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet og finansielle derivater som sikringsbokføres.

Sikringsbokføring

Gjensidige benytter seg av virkelig verdi sikring på valutarisiko ved faste avtaler om kjøp av virksomhet. Verdiendringer på sikringsinstrumentet innregnes i resultatet, sammen med verdiendringen av den faste avtalen. Verdiendringen av den faste avtalen innregnes i goodwill når den oppkjøpte virksomheten regnskapsføres.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene ansvarlig lån, andre forpliktelser, forpliktelser i forbindelse med forsikring og påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter.

Finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Gjensidige har fondsobligasjoner som regnskapsmessig klassifiseres som egenkapital. Instrumentene er evigvarende, men hovedstolen kan tilbakebetales på gitte tidspunkt, første gang fem år etter utstedelse. Avtalevilkårene tilfredsstiller kravene i EUs CRR-/Solvency II-regelverk og instrumentene inngår i Gjensidiges ansvarlige kapital for solvensformål. Disse regulatoriske krav innebærer at Gjensidige har en ensidig rett til ikke å betale tilbake renter eller hovedstolen til investorene. Som følge av disse vilkårene tilfredsstiller ikke instrumentet kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fondsobligasjon innenfor egenkapital. Videre innebærer det at rentene ikke presenteres i finansresultatet, men som en reduksjon i annen opptjent egenkapital. Tilsvarende vil fordelene av skattefradrag for rentene isolert gi en økning i annen opptjent egenkapital og ikke presenteres som reduksjon av skattekostnad siden fordelene tilfaller aksjonærene.

Andre elementer klassifisert som egenkapital

Naturskadekapital og garantiavsetning klassifiseres regnskapsmessig som egenkapital fordi fondene tilhører konsernet. Følgelig tilfredsstiller de ikke kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fond innenfor egenkapital.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettelsesmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 13.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres

direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall, vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kredittrisikokarakteristikk grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet.

Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Utbytte

Utbytte fra investeringer innregnes når Gjensidige har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Foreslått utbytte innregnes som en forpliktelse fra det tidspunkt generalforsamlingen vedtar utbytteutdelingen.

Avsetninger

Avsetninger innregnes når Gjensidige har en lovmessig eller underforstått plikt som et resultat av en tidligere hendelse, det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling eller overføring av andre eiendeler for å gjøre opp forpliktelsen, og forpliktelsen kan måles pålitelig.

Betingede eiendeler opplyses om i note dersom en tilførsel av økonomiske fordeler er sannsynlig. En betinget forpliktelse opplyses om i note med mindre det er lite sannsynlig at den medfører en utgående kapitalstrøm.

Avsetning for restrukturering innregnes når Gjensidige har godkjent en detaljert og formell restruktureringsplan, og omstruktureringen er påbegynt eller er kunngjort. Avsetninger foretas ikke for fremtidige kostnader i tilknytning til driften.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om Gjensidiges finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker foretakets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke foretakets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppgjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Aksjebasert betaling

Gjensidige har et aksjespareprogram for ansatte og en aksjebasert godtgjørelsesordning for ledende ansatte. Aksjespareprogrammet er en ordning med oppgjør i aksjer, mens godtgjørelsesordningen er en ordning med oppgjør både i aksjer og kontanter.

De aksjebaserte betalingsordningene måles til virkelig verdi på tildelingstidspunktet. Virkelig verdi periodiseres over den perioden de ansatte innvinners rett til å motta aksjene. Aksjebaserte betalingsordninger som innvinnes umiddelbart innregnes på tildelingstidspunktet. Innvinningsbetingelser tas i betraktning ved å justere antallet aksjer som blir inkludert i målingen av transaksjonsbeløpet, slik at det beløpet som til slutt innregnes skal være basert på antallet aksjer som til slutt innvinnes. Ikke-innvinningsbetingelser og eventuelle markedsbetingelser reflekteres ved måling av virkelig verdi og det foretas ingen justering av innregnet beløp ved faktisk manglende oppfyllelse av slike betingelser.

Kostnaden ved aksjebaserte transaksjoner med ansatte innregnes som en kostnad over gjennomsnittlig innvinningsperiode. For ordninger som gjøres opp i aksjer regnskapsføres verdien av de tildelte aksjene i perioden som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. For ordninger som gjøres opp i kontanter regnskapsføres verdien av de tildelte opsjonene som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. Dette gjelder Gjensidiges forpliktelse til å holde tilbake et beløp for de ansattes skatteforpliktelse og overføre dette beløpet i kontanter til skattemyndighetene på den ansattes vegne. Arbeidsgiveravgift beregnes basert på virkelig verdi på aksjene på hver balansedag. Beløpet innregnes i resultatet over forventet opptjeningsperiode og avsettes for i henhold til IAS 37.

Aksjebaserte betalingsordninger som gjøres opp av morforetaket innregnes også som en aksjebasert betalingstransaksjon med oppgjør i egenkapital.

Se note 22 for ytterligere beskrivelse av Gjensidiges aksjebaserte betalingsordninger.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinnregning av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for midlertidige forskjeller som følge av investeringer i datterforetak og tilknyttede foretak, unntatt i de tilfeller hvor Gjensidige er i stand til å kontrollere reversering av midlertidige forskjeller, og det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reverseres i overskuelig fremtid. Eiendeler ved utsatt skatt som oppstår fra skattereduserende midlertidige forskjeller ved slike investeringer innregnes kun i den grad det er sannsynlig at det vil være tilstrekkelig skattepliktig inntekt til å utnytte fordelene av den midlertidige forskjellen, og de er forventet å reversere i overskuelig fremtid.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre inntekter og kostnader, hvor skatten da innregnes i andre inntekter og kostnader, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutninger beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi. Goodwill innregnes netto uten avsetning for utsatt skatt.

Transaksjoner med nærstående parter

Konserninterne mellomværende og transaksjoner elimineres ved utarbeidelse av det konsoliderte regnskapet.

Leverandør av konserninterne tjenester, som ikke er forutsatt å være kjerneaktiviteter, vil som hovedregel allokere alle sine kostnader basert på en kostnadsbidragsordning som beskrevet i kapittel 8 i OECD retningslinjene og på basis av paragraf 13-1 i den norske skatteloven.

Identifiserte funksjoner som kategoriseres som kjerneaktiviteter prises med et fortjenestepåslag eller alternativt markedspris dersom identifiserbare, sammenlignbare priser eksisterer.

Transaksjoner med samarbeidende foretak

Brannkassene opererer som agenter på vegne av Gjensidige. For disse tjenestene betales det provisjoner. Brannkassene er også selvstendige forsikringsforetak med brann- og naturskade på egen balanse. Gjensidige leverer ulike tjenester for å understøtte denne forsikringsvirksomheten. For disse tjenestene og for å reassurere brannkassenes forsikringsforpliktelser, mottar Gjensidige betaling basert på forretningsmessige vilkår.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av Gjensidige som enten er avhendet, eller er klassifisert som holdt for salg, og:

- som representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde,
- som er en del av en enkelt samordnet plan om å avhende en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde, eller
- som er et datterforetak anskaffet utelukkende for videresalg

Eiendeler som oppfyller kriteriene til å bli klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader.

Anleggsmidler klassifiseres som holdt for salg dersom deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. For at dette skal være tilfelle må eiendelen være tilgjengelig for umiddelbart salg i sin nåværende tilstand. Ledelsen må ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen, som forventes at kvalifiserer for innregning som et fullført salg innen ett år fra tidspunktet for klassifisering.

Når Gjensidige har forpliktet seg til en plan om å selge, som innebærer tap av kontroll over et datterforetak, skal alle datterforetakets eiendeler og forpliktelser klassifiseres som holdt for salg når ovennevnte kriterier er oppfylt, uavhengig av om Gjensidige vil beholde en ikke-kontrollerende eierinteresse i sitt tidligere datterforetak etter salget, eller ikke.

Siden Gjensidige Bank representerer en separat og vesentlig virksomhet i Gjensidige som nå er solgt, er Gjensidige Bank presentert som avviklet virksomhet. Se note 25 for ytterligere informasjon.

Resultat etter skattekostnad fra avviklet virksomhet presenteres på egen linje i konsolidert resultatregnskap. Sammenligningstall er omarbeidet. Netto kontantstrømmer henførbare til avviklet virksomhet presenteres på egne linjer i konsolidert oppstilling av kontantstrømmer. Sammenligningstall er omarbeidet. Eiendeler og gjeld holdt for salg presenteres som separate linjer i oppstillingen av finansielle stilling. Sammenligningstall er ikke omarbeidet.

2. Bruk av estimater

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimaten og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlige basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimaten og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales forutsetninger og kilder til estimeringsusikkerhet som innebærer en betydelig risiko for en vesentlig justering av den balanseførte verdien av forsikringsforpliktelser i løpet av det neste regnskapsåret.

Forsikringsforpliktelser

Bruk av estimater ved beregning av forsikringsforpliktelser gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper; bransjer med kort eller med lang avviklingstid. Med avviklingstid menes hvor

lang tid det går fra et tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt og oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse.

For langhalede bransjer er risikoen forbundet med det forhold at det endelige omfanget av inntrufne skader må estimeres på bakgrunn av erfaring og empiriske data. Innen enkelte personbransjer kan det ta ti til 15 år før alle skader som er inntruffet i et kalenderår er meldt foretaket. I tillegg vil det i mange tilfeller ikke være tilstrekkelige opplysninger når skaden meldes til å foreta en korrekt avsetning. Dette kan skyldes uklartheter om årsakssammenheng og usikkerhet om skadelidtes fremtidige arbeidsevne o.l. Mange personskader prøves i rettssystemet og erstatningsnivået har over tid økt. Dette får også betydning for skader som er inntruffet i tidligere år, men som ennå ikke er avsluttet. Risikoen knyttet til avsetningene i personrelaterte bransjer er dermed påvirket av eksterne forhold. For å redusere denne risikoen foretar foretaket beregning av erstatningsansvaret etter ulike metoder og følger opp at de registrerte avsetningene knyttet til pågående erstatningssaker til enhver tid er basert på gjeldende beregningsregler. Se note 3 og 16.

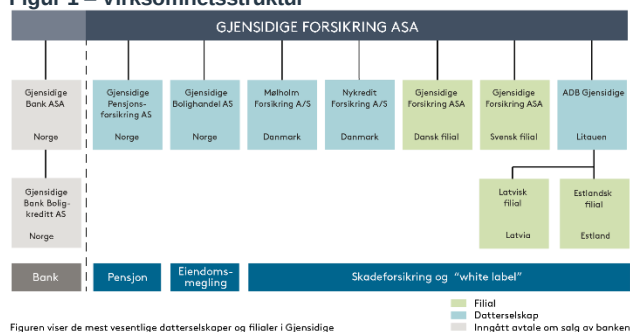
3. Risiko- og kapitalstyring

Innledning

Gjensidiges kjernevirksomhet er skade- og helseforsikring, og en stor del av Gjensidiges risikoeksponering er derfor relatert til dette. Gjensidige er også eksponert for livsforsikringsrisiko gjennom virksomheten i Gjensidige Pensjonsforsikring AS. Finansiell risiko er også en vesentlig risiko for konsernet.

Gjensidige inngikk 2. juli en aksjekjøpsavtale med Nordea for salg av Gjensidige Bank ASA, og banken har fra og med tredje kvartal blitt rapportert som avviklet virksomhet.

Figur 1 – Virksomhetsstruktur

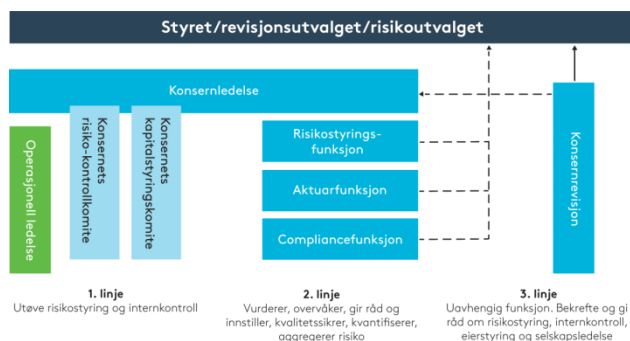
Figuren viser de mest vesentlige datterselskaper og filialer i Gjensidige

I denne noten beskrives risikostyringssystemet først. Deretter er det en gjennomgang av de ulike risikoene og styringen av disse. Til slutt beskrives kapitalkravet for risikoene og kapitalstyringen. Merk at det skilles mellom Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring konsern, der Gjensidige forsikringskonsern består av Gjensidige Forsikring konsern eksklusive Gjensidige Bank ASA.

Risikostyringssystemet

Risikostyringssystemet består av tre forsvarslinjer.

Figur 2 – Risikostyringssystemet er organisert med tre forsvarslinjer

Hovedansvaret for risikostyring og internkontroll ligger hos hver enkelt ansatt og leder. Dette er første forsvarslinje. Det er etablert prosedyrer og retningslinjer som må følges, og risikostyring og internkontroll utføres derfor som en del av alle ansattes daglige arbeid. Kontrollfunksjoner er dekket i linjeorganisasjonen, og inngår i det samlede interne kontrollsystemet. Slike kontrollfunksjoner inkluderer risiko- og compliancekoordinatorer, konsernsikkerhet, personvernansvarlig, hvetvaskingsansvarlig og funksjoner som vurderer kvalitet i salgs- og skadeoppgjør funksjoner.

Konsernsjef har et overordnet ansvar for konsernets risikostyring. Konsernets kapitalstyringskomité har en rådgivende rolle med hensyn til vurdering og forslag til endringer i bruk av kapital. Konsernets risikokontrollkomité har en rådgivende rolle overfor konsernsjefen med hensyn til vurderinger av konsernets samlede risikosituasjon, og andre forhold relatert til risikostyring og internkontroll. Begge komitéene ledes av konsernsjef. Ansvar for den daglige risikostyringen er delegert til de ansvarlige linjeledere innenfor deres respektive områder.

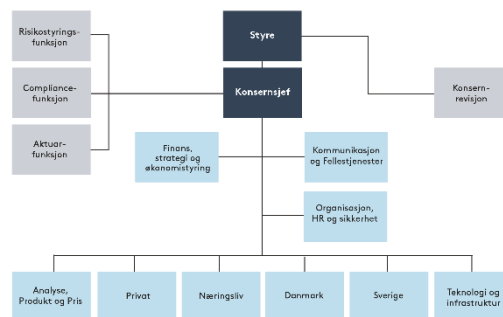
Den andre forsvarslinjen består av sentraliserte kontrollfunksjoner innenfor risikostyring, compliance og aktuar;

- Risikostyringsfunksjonen er ansvarlig for å overvåke og videreutvikle Gjensidige Forsikring konserns risikostyring- og internkontrollsystem. I tillegg skal funksjonen ha oversikt over de risikoer konsernet er eller kan bli eksponert for, og hvilken betydning dette har for konsernets solvenssituasjon. Risikostyringsfunksjonen ledes av Chief Risk Officer (CRO) i Gjensidige Forsikring ASA. CRO har ansvaret for å etablere prosedyrer for risikostyring og rapportering av risikoeksponeringer, samt ansvar for overvåking av risikogrenser vedtatt av styret.
- Compliancefunksjonen skal identifisere, vurdere, gi råd om, overvåke og rapportere om risikoen relatert til etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Compliancefunksjonen ledes av Chief Compliance Officer (CCO).
- Aktuarfunksjonen har ansvar for å koordinere og kontrollere de forsikringstekniske avsetningene. Ansvar er sentralisert til konsernets aktuaravdeling, som ledes av sjefsaktuaren. Selv om aktuarfunksjonen er organisert under konsernets aktuaravdeling, er funksjonens ansvar begrenset til kontrollaktiviteter, og funksjonen har ikke ansvar for å beregne eller utvikle modeller for forsikringstekniske avsetninger. Dette sikrer at aktuarfunksjonen er en uavhengig funksjon.

Alle kontrollfunksjoner i andre forsvarslinje har en faglig rapporteringslinje til konsernsjef.

Den tredje forsvarslinjen er konsernets internrevisjon som overvåker risikostyring og internkontroll i konsernet. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret i Gjensidige Forsikring ASA.

Figur 3 – Operasjonell struktur

Styret har det overordnede ansvaret for at risikonivået i konsernet er tilfredsstillende når det gjelder konsernets soliditet og risikoville. Styret har vedtatt en overordnet risikoappetitt for de viktigste risikoområdene. Dette innebærer å sikre at nødvendige styrende dokumenter og rutiner er på plass. Lover og regler skal etterleves. Videre skal arbeidet med risikostyring og internkontroll være hensiktsmessig organisert, dokumentert og rapportert.

Styret har opprettet et revisjonsutvalg og et risikoutvalg bestående av utvalgte styremedlemmer. Revisjonsutvalget er et forberedende utvalg som har i oppgave å overvåke den finansielle rapporteringsprosessen, systemene for internkontroll og risikostyring, samt foretakets internrevisjon. Risikoutvalget er et forberedende utvalg som har i oppgave å overvåke risiko- og kapitalforhold. Mens revisjonsutvalget har et bakoverskuende perspektiv, har risikoutvalget et framoverskuende perspektiv i forhold til foretakets strategi, risikoappetitt og risikokapasitet. Målet er å styrke og effektivisere styrets diskusjoner. I tillegg bistår et godtgjøringsutvalg styret i saker relatert til godtgjørelse.

Gjensidige Forsikring ASA har etablert strategier, policyer og mer detaljerte retningslinjer, rutiner og fullmakter for hovedrisikoområdene. Konsernpolicyer skal vedtas av styret i hvert foretak i konsernet basert på lokal lovgivning.

Skadeforsikring

Risikobeskrivelse

Skadeforsikring omfatter både skade- og helseforsikringskontrakter. Gjensidige forsikringskonsern er eksponert mot skadeforsikringsrisiko i Norge, Sverige, Danmark og Baltikum. Gjensidige har stor risikoappetitt innenfor kjerneområdet skadeforsikring i Norden og Baltikum. Risikoappetitten skal være størst innenfor områder der foretaket har høy kompetanse og tilgang til data. Andre forretningsområder skal bidra til konsernets totale vekst og lønnsomhet, men med en begrenset risikoappetitt.

Det gjøres rede for de viktigste risikokomponentene innenfor skadeforsikring nedenfor. Dette er reserverisiko, premierisiko og avgangsrisiko.

Reserverisiko

Reserverisiko er risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige til å dekke skader som allerede har inntruffet, samt disse skadenes tilhørende kostnader. Reserverisiko reflekterer usikkerhet knyttet til utviklingen av følgende størrelser:

- Størrelsen på faktiske erstatningskrav er høyere enn forventet (avsetning for rapporterte skader som ennå ikke er ferdig behandlet, «Reported But Not Settled claims», som forkortes til RBNS),
- Erstatningskrav for inntrufne skader som ennå ikke er rapportert blir høyere enn forventet («Incurred But Not Reported claims», som forkortes til IBNR)
- Erstatningsutbetalinger gjøres på et annet tidspunkt enn forventet.

Ved beregning av erstatningsavsetning for skadesaker som er rapportert til foretaket, men ennå ikke utbetalt (RBNS), tas hensyn til informasjon fra skademeldinger, takstmenn, lege- og spesialisterklæringer og informasjon om oppgjørskostnader for lignende skadesaker i tidligere perioder. Hovedtyper av statistiske modeller som benyttes til å beregne inntrufne krav som ennå ikke er rapportert (IBNR) er:

- «Chain ladder»-metoder, der en benytter historiske data for å estimere hvor stor andel som hittil er betalt og meldt av de beregnede endelige erstatningskostnadene.
- «Forventet skadeprocent»-metoder (for eksempel Bornhuetter-Ferguson), der en benytter Gjensidiges forventede skadeprocent for det aktuelle forsikringsproduktet til å estimere gjenstående erstatningsutbetaling.
- Metoder der en benytter en kombinasjon av «Chain ladder» og «Forventet skadeprocent». En fordel med disse metodene er at man legger mer vekt på erfaringsdata når utviklingen av skadeåret er blitt sikrere.

Valg av beregningsmetoder vil være avhengig av forsikringsprodukt og hvor mange års skadehistorikk som er tilgjengelig. I den utstrekning disse metodene er basert på data for historisk erstatningsutvikling blir det forutsatt at det historiske mønsteret for erstatningsutvikling vil fortsette i fremtiden. Det finnes årsaker til at dette ikke alltid vil være tilfelle, og i de tilfeller har man tatt hensyn til dette ved å modifisere parametere som inngår i modellene. Slike årsaker kan være:

- Økonomiske trender, endringer i lovgivning, samfunnsmessig utvikling og sosial inflasjon (for eksempel endring i erstatningsnivå ved rettsavgjørelser)
- Endringer i porteføljesammensetningen av forsikringsavtaler
- Storskaders påvirkning

IBNR-avsetninger og avsetninger for rapporterte skadesaker blir beregnet på bruttonivå, og det gjøres egne beregninger av beløp for gjensidige andelen av erstatningskostnadene.

Beregningen av IBNR er forbundet med mer usikkerhet enn beregning av erstatningskostnader for skadesaker som allerede er rapportert (RBNS), der man har informasjon om skaden. Det kan være slik at enkelte skader ikke blir kjent for sikrede før mange år etter hendelsen som gav opphav til erstatningskravet.

Estimeringsusikkerhet er en iboende usikkerhet relatert til erstatningsavsetningene. Flere faktorer bidrar til denne usikkerheten og inkluderer utviklingen i skadefrekvens og gjennomsnittserstatning. En økning i skadefrekvens kan være sesongbetont eller skyldes mer varig påvirkning. I vintersesongen vil snø og kulde føre til økning i skadefrekvens for motorvognforsikring. For forsikring av bygninger, inventar og løsøre vil kulde føre til økt skadefrekvens på grunn av frosne vannrør og økt bruk av elektrisk strøm og fyring for oppvarming av hus. Mer varige endringer i skadefrekvensnivå kan oppstå for eksempel på grunn av endret kundeatferd og nye skadetyper. En varig endring i skadefrekvensnivå vil ha stor påvirkning på lønnsomheten. Når det gjelder for eksempel motorvognforsikring, vil en endring i skadefrekvensnivå på ett prosentpoeng øke skadeprosenten med tre til fire prosentpoeng.

Faktorer som påvirker gjennomsnittsskaden, kan for eksempel være utviklingen i konsumprisindeks og lønnsøkninger. Når det gjelder forsikring av bygninger, vil endringer i gjennomsnittsskade påvirkes av inflasjon, og spesifikt av endring i byggekostnader. Historisk har skadeinflasjon for bygning vært noe høyere enn konsumprisindeksen. For personforsikringer deles porteføljen i to hovedgrupper, en med fast forsikringssum og en annen del med inflasjonsregulering av erstatningsbeløpene (i Norge: G - Folketrygdens grunnbeløp). Dette gjelder for eksempel yrkesskadeforsikring. Konsernet tegner yrkesskadeforsikring i Norge og Danmark. Lovgivningen for denne forsikringsbransjen er ulik i de to landene. I Norge dekker yrkesskadeforsikring både yrkesskade og yrkessykdom, mens i Danmark dekkes yrkessykdom gjennom en offentlig ordning. Erstatningsutbetaling i Norge gjøres kun ved engangserstatning, mens i Danmark kan erstatninger utbetales både som engangsbeløp og som annuitetsutbetalinger. Annuitetsutbetalingene beregnes på grunnlag av antagelser om dødelighet, rente og pensjonsalder. Erstatningsbeløpene for personskader påvirkes også av domstolsavgjørelser som kan medføre større økning i erstatningsnivå enn den generelle inflasjonen. Dette er også en betydningsfull faktor, siden disse skadene generelt har lang oppgjørstid.

Tabellene under viser hvordan samlede skader i Gjensidige utvikler seg over tid.

Tabell 1a – Analyse av erstatningsutvikling, skadeforsikring

Millioner kroner	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Sum
Brutto												
Beregnede erstatningskostnader												
Per utgangen av skadeåret	13.004,2	12.569,8	14.785,3	15.981,0	13.479,3	15.379,0	14.952,6	12.836,3	13.893,0	14.918,1	16.719,5	
- Ett år senere	13.076,0	12.517,2	14.652,0	16.227,1	13.427,7	15.270,9	14.594,4	12.809,0	14.145,1	14.970,2		
- To år senere	12.981,4	12.352,6	14.683,3	16.268,7	13.349,1	15.093,0	14.475,4	12.725,1	14.261,3			
- Tre år senere	12.956,8	12.363,6	14.601,6	16.078,3	13.180,0	14.904,0	14.425,4	12.772,2				
- Fire år senere	12.915,5	12.211,8	14.519,3	15.876,6	13.004,3	14.776,9	14.393,5					
- Fem år senere	12.780,8	12.150,1	14.412,3	15.757,7	12.886,4	14.647,9						
- Seks år senere	12.737,9	12.105,6	14.288,9	15.612,3	12.637,5							
- Syv år senere	12.693,2	11.967,2	14.174,1	15.323,1								
- Åtte år senere	12.606,5	11.913,5	13.761,5									
- Ni år senere	12.558,7	11.565,2										
- Ti år senere	12.142,0											
Beregnet beløp per 31.12.2018	12.142,0	11.565,2	13.761,5	15.323,1	12.637,5	14.647,9	14.393,5	12.772,2	14.261,3	14.970,2	16.719,5	
Totalt utbetalt hittil	11.280,4	10.617,8	12.882,6	14.394,2	11.674,5	13.731,8	13.241,2	11.326,1	12.366,7	12.242,6	7.645,2	131.403,1
Erstatningsavsetning	861,5	947,4	879,0	928,8	963,0	916,1	1.152,3	1.446,1	1.894,6	2.727,5	9.074,3	21.790,7
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												7.005,1
Gjensidige Baltic												560,0
Sum												29.355,8
For egen regning												
Beregnede erstatningskostnader												
Per utgangen av skadeåret	12.834,5	12.538,2	14.290,3	14.988,7	13.274,1	14.619,8	14.827,8	12.836,3	13.649,9	14.393,5	16.439,4	
- Ett år senere	12.915,7	12.485,8	14.185,5	15.171,2	13.216,4	14.468,8	14.463,2	12.808,8	13.900,5	14.445,5		
- To år senere	12.826,4	12.327,5	14.215,0	15.270,8	13.153,1	14.384,1	14.348,4	12.720,9	14.016,8			
- Tre år senere	12.796,6	12.338,5	14.134,2	15.146,8	12.978,3	14.192,1	14.298,4	12.767,9				
- Fire år senere	12.755,4	12.187,2	14.050,9	14.941,4	12.797,3	14.079,7	14.266,5					
- Fem år senere	12.621,2	12.124,3	13.939,6	14.822,4	12.679,5	13.950,7						
- Seks år senere	12.577,1	12.079,8	13.816,2	14.676,5	12.430,6							
- Syv år senere	12.532,3	11.941,5	13.701,5	14.405,6								
- Åtte år senere	12.445,5	11.887,7	13.300,6									
- Ni år senere	12.397,7	11.552,7										
- Ti år senere	11.988,5											
Beregnet beløp per 31.12.2018	11.988,5	11.552,7	13.300,6	14.405,6	12.430,6	13.950,7	14.266,5	12.767,9	14.016,8	14.445,5	16.439,4	
Totalt utbetalt hittil	11.127,0	10.605,3	12.421,6	13.476,7	11.467,6	13.034,6	13.140,6	11.348,3	12.254,3	11.797,3	7.574,4	128.247,7
Erstatningsavsetning	861,5	947,4	879,0	928,8	963,0	916,1	1.125,9	1.419,6	1.762,4	2.648,2	8.865,0	21.317,1
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												7.005,1
Gjensidige Baltic												495,2
Sum												28.817,4

Tabell 1b – Analyse av erstatningsutvikling, Gjensidige Forsikring ASA

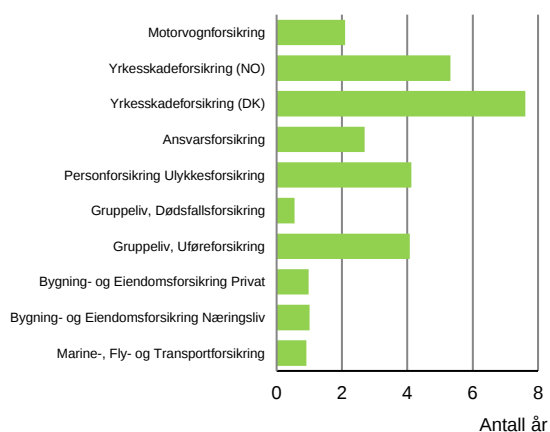
Millioner kroner	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Sum
Brutto												
Beregnete erstatningskostnader												
Per utgangen av skadeåret	12.390,1	11.860,2	13.836,8	14.692,3	12.804,0	14.460,0	14.282,2	12.129,5	13.190,6	14.260,2	16.238,6	
- Ett år senere	12.488,7	11.790,7	13.752,9	14.940,0	12.804,5	14.396,2	13.923,3	12.102,0	13.455,1	14.317,5		
- To år senere	12.391,4	11.640,2	13.779,0	14.970,7	12.742,3	14.229,5	13.797,7	12.017,2	13.575,0			
- Tre år senere	12.353,3	11.645,9	13.697,3	14.784,5	12.586,1	14.056,8	13.745,5	12.066,4				
- Fire år senere	12.312,4	11.498,3	13.596,3	14.586,0	12.406,9	13.921,0	13.716,5					
- Fem år senere	12.178,5	11.430,5	13.486,5	14.465,1	12.290,7	13.794,1						
- Seks år senere	12.135,2	11.382,7	13.358,5	14.319,9	12.043,8							
- Syv år senere	12.089,0	11.239,5	13.244,2	14.031,4								
- Åtte år senere	12.001,5	11.185,6	12.832,2									
- Ni år senere	11.951,9	10.839,2										
- Ti år senere	11.535,3											
Beregnet beløp per 31.12.2018	11.535,3	10.839,2	12.832,2	14.031,4	12.043,8	13.794,1	13.716,5	12.066,4	13.575,0	14.317,5	16.238,6	
Totalt utbetalt hittil	10.673,9	9.903,4	11.960,2	13.104,1	11.082,8	12.886,0	12.576,9	10.657,1	11.727,4	11.683,7	7.217,0	123.472,4
Erstatningsavsetning	861,4	935,8	872,0	927,2	961,0	908,2	1.139,6	1.409,3	1.847,6	2.633,9	9.021,6	21.517,6
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												7.252,3
Sum												28.769,8

For egen regning**Beregnete erstatningskostnader**

Per utgangen av skadeåret	12.220,7	11.830,2	13.341,8	13.700,0	12.598,8	13.700,9	14.157,4	12.129,5	12.947,5	13.735,5	15.958,5	
- Ett år senere	12.328,5	11.761,0	13.286,4	13.884,1	12.593,2	13.594,1	13.792,1	12.101,8	13.210,5	13.792,8		
- To år senere	12.236,6	11.616,7	13.310,6	13.972,8	12.546,3	13.520,7	13.670,7	12.013,0	13.330,4			
- Tre år senere	12.193,3	11.622,5	13.229,9	13.853,0	12.384,4	13.344,9	13.618,5	12.062,2				
- Fire år senere	12.152,3	11.475,2	13.128,0	13.650,8	12.199,9	13.223,7	13.589,5					
- Fem år senere	12.019,0	11.406,3	13.013,9	13.529,9	12.083,8	13.096,9						
- Seks år senere	11.974,3	11.358,5	12.885,9	13.384,1	11.836,9							
- Syv år senere	11.928,1	11.215,3	12.771,5	13.113,8								
- Åtte år senere	11.840,5	11.161,4	12.371,2									
- Ni år senere	11.790,9	10.828,2										
- Ti år senere	11.381,9											
Beregnet beløp per 31.12.2018	11.381,9	10.828,2	12.371,2	13.113,8	11.836,9	13.096,9	13.589,5	12.062,2	13.330,4	13.792,8	15.958,5	
Totalt utbetalt hittil	10.520,4	9.892,5	11.499,2	12.186,6	10.875,9	12.188,7	12.476,3	10.679,4	11.615,0	11.238,3	7.146,1	120.318,5
Erstatningsavsetning	861,4	935,8	872,0	927,2	961,0	908,2	1.113,2	1.382,8	1.715,4	2.554,6	8.812,4	21.044,0
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												7.252,3
Sum												28.296,3

Avviklingstid (gjennomsnittlig tid mellom skadetidspunkt og endelig erstatningsoppgjør) varierer sterkt mellom ulike typer forsikringsprodukter. Lang avviklingstid vil gjøre at foretaket blir mer eksponert for inflasjon. Figuren under viser durasjonen for ulike produkter.

Figur 4 – Durasjon per produkt

Premierisiko

Premierisiko gjelder fremtidig eksponering, fremtidige skader og tilhørende kostnader. Eksponering oppstår ved uavløpt risiko for kontrakter som allerede er tegnet (dvs. "uopptjent" eksponering) og fra fremtidige tegnede kontrakter.

Premierisiko kan oppstå fra følgende faktorer:

- Usikkerhet i premienivå
- Usikkerhet i gjennomsnittsskade
- Usikkerhet i skadefrekvens
- Usikkerhet i tidspunkt for erstatningsutbetalinger
- Usikkerhet i administrasjonskostnader

Avgangsrisiko

Avgangsrisiko er definert som risikoen for tap forårsaket av at forsikringskontrakter fornyes til en annen rate enn forventet, det vil si at det er en økning i nivået av kunder som forlater foretaket. Gjensidige vurderer avgangsrisiko til å være begrenset for skade- og helseforsikringsvirksomhet, da hovedeffekten av høyere avgang vil være en reduksjon i fremtidig fortjeneste.

Risikoeksponering

Reserverisiko og premierisiko er begge vesentlige risikoer. Avgangsrisiko bidrar kun marginalt til den totale risikoeksponeringen for både Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA. For reserverisiko er størstedelen av erstatningsavsetningene og tilhørende risikoeksponering relatert til

personskade hvor det lang tar tid å avgjøre kravene. En stor del av reserverisikoen er derfor relatert til bransjer som er "Yrkesskadeforsikring", "Ansvarsforsikring for motorvogn" og "Forsikring mot inntekstap". For premierisiko er risikoeksponeringen hovedsakelig relatert til "Motorvognforsikring" og "Forsikring mot brann og annen tingskade".

Risikokonsentrasjon

Gjensidiges skadeforsikringsportefølje er størst i Norge, men Gjensidige har også en betydelig del av sin forsikringsvirksomhet i Danmark, Sverige og Baltikum.

Ved utforming av Gjensidiges styrende dokumenter for forsikringsrisiko er det tatt sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko samt å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver kategori til å redusere fluktuasjonen i resultatet. Det finnes detaljerte retningslinjer som sikrer at risiko som tegnes er innenfor Gjensidiges risikoappetitt.

Erfaring viser at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil den relative variabiliteten omkring det forventede resultat være. Dessuten vil en mer diversifisert portefølje ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. De to tabellene nedenfor viser at Gjensidige har en veldiversifisert portefølje både mellom land og mellom produkter. Porteføljen består hovedsakelig av privatforsikring og forsikring til små og mellomstore bedrifter.

Tabell 2a – Forfalte bruttopremier per forsikringsprodukt, Gjensidige forsikringskonsern

Millioner kroner	Forfalte bruttopremier 2018	Prosent av total	Forfalte bruttopremier 2017	Prosent av total
Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling	1.168,4	4,3 %	822,6	3,2 %
Forsikring mot inntekstap	1.232,7	4,6 %	1.229,4	4,7 %
Yrkesskadeforsikring	890,0	3,3 %	908,3	3,5 %
Motorvogn trafikksforsikring	3.092,9	11,5 %	3.024,2	11,7 %
Øvrig motorvognforsikring	4.827,5	17,9 %	4.766,1	18,4 %
Sjøforsikring, luftfart, transport	303,6	1,1 %	283,0	1,1 %
Brannforsikring og annen skade på eiendom	8.617,8	32,0 %	8.424,2	32,5 %
Ansvarsforsikring	745,9	2,8 %	689,9	2,7 %
Assistanseforsikring	1.100,0	4,1 %	1.093,0	4,2 %
Helseforsikring	1.485,0	5,5 %	1.462,1	5,6 %
Øvrig skadeforsikring	1.284,5	4,8 %	1.262,6	4,9 %
Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	125,8	0,5 %	119,1	0,5 %
Pensjon - Kollektivporteføljen	295,4	1,1 %	220,0	0,8 %
Pensjon - Investeringsvalgporteføljen	1.755,2	6,5 %	1.612,8	6,2 %
Sum	26.924,6	100,0 %	25.917,1	100,0 %

Tabell 2b – Forfalte bruttopremier per forsikringsprodukt, Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Forfalte bruttopremier 2018	Prosent av total	Forfalte bruttopremier 2017	Prosent av total
Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling	495,8	2,1 %	389,3	1,7 %
Forsikring mot inntekstap	1.192,6	5,1 %	1.179,4	5,2 %
Yrkesskadeforsikring	890,0	3,8 %	908,3	4,0 %
Motorvogn trafikksforsikring	2.634,9	11,3 %	2.591,7	11,4 %
Øvrig motorvognforsikring	4.609,3	19,9 %	4.541,4	20,1 %
Sjøforsikring, luftfart, transport	294,9	1,3 %	275,3	1,2 %
Brannforsikring og annen skade på eiendom	8.410,3	36,2 %	8.191,2	36,2 %
Ansvarsforsikring	709,1	3,1 %	652,3	2,9 %
Assistanseforsikring	1.080,5	4,7 %	1.073,5	4,7 %
Helseforsikring	1.485,0	6,4 %	1.462,1	6,5 %
Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	150,0	0,6 %	141,1	0,6 %
Øvrig	1.263,4	5,4 %	1.244,6	5,5 %
Sum	23.215,8	100,0 %	22.650,1	100,0 %

Tabell 3 – Forfalte bruttopremier per segment

Millioner kroner	Forfalte bruttopremier 2018	Prosent av total	Forfalte bruttopremier 2017	Prosent av total
Skadeforsikring Privat	8.942,2	33,2 %	8.614,5	33,2 %
Skadeforsikring Næringsliv	8.017,9	29,8 %	7.637,0	29,5 %
Skadeforsikring Danmark	5.196,8	19,3 %	4.882,4	18,8 %
Skadeforsikring Sverige	1.495,1	5,6 %	1.821,5	7,0 %
Skadeforsikring Baltikum	1.110,1	4,1 %	1.074,9	4,1 %
Pensjon	2.050,5	7,6 %	1.832,7	7,1 %
Konsernsenter/reassuransen	112,0	0,4 %	54,1	0,2 %
Sum	26.924,6	100,0 %	25.917,1	100,0 %
Sum Gjensidige Forsikring ASA	23.215,8	86,2 %	22.650,1	87,4 %

Styring av forsikringsrisiko

Styret har vedtatt en underwriting policy som gir retningslinjer for grunnleggende prinsipper og ansvar for produkt- og tariffutvikling, risikoseleksjon og fastsettelse av vilkår og prising av individuelle risikoer. Styret har videre vedtatt en policy for forsikringstekniske avsetninger som gir de overordnede prinsippene for fastsettelse av avsetningene. Gjensidiges internmodell benyttes til å fastsette langsiktige lønnsomhetsmål per produkt.

En egenregningsgrense spesifiserer det maksimale tapet Gjensidige er villig til å ta og gir føring for reassuranseprogrammene Gjensidige kjøper. Maksimal egenregningsgrense er spesifisert i kapitalstyringspolicyen og er vedtatt av styret. Gjensidiges internmodell benyttes til å fastsette reassuransestrategien.

Gjensidige Forsikring konsern har en sentralisert aktuarfunksjon, hvor sjefsaktuar i Gjensidige Forsikring ASA har det overordnede ansvaret for konsernets forsikringstekniske avsetninger. At aktuarfunksjonen er en felles andrelinjefunksjon for konsernet sikrer at alle deler av organisasjonen bruker like prinsipper og modeller til beregning av forsikringstekniske avsetninger.

Konsernsjefen delegerer myndighet til de respektive konserndirektørene for avdelingene Analyse, Produkt og Pris, Privat, Næringsliv, Danmark og Sverige. Analyse, Produkt og Pris og Aktuar har regelmessige møter med forretningsområdene for å fange opp endringer i utvikling for rapporterte skader. Dette omfatter også kommunikasjon i forbindelse med omorganiseringer,

endringer i arbeidsprosesser etc., som kan ha innflytelse på nivået for forsikringstekniske avsetninger. Forsikringsrisiko i datterforetakene følges opp gjennom deres respektive styre.

Gjensidiges internmodell benyttes til å overvåke at risikoen ligger innenfor definerte risikorammer.

Risikoreduserende tiltak

Forsikringsrisiko reduseres gjennom flere ordninger, blant annet gjennom reassuranse og sikring av inflasjonsrisiko.

Reassuranse

Gjensidige Forsikring ASA kjøper reassuranse for å beskytte seg mot katastrofer (for eksempel stormskader) og store erstatningskrav (for eksempel store branner). Reassuranseprogrammet kjøpes hovedsakelig for å beskytte konsernets egenkapital. Gjensidige kjøper nesten utelukkende ikke-proporsjonal reassuranse med tilstrekkelig høy egenregning til kun å omfatte noen relativt få, store erstatningskrav. Datterforetakene er gjenforsikret av Gjensidige Forsikring ASA, og datterforetakets gjenforsikringseksponering er inkludert i gjenforsikringsprogrammet for Gjensidige Forsikring konsern. Maksimal egenregning per hendelse for konsernet, vedtatt av styret, var 480 millioner kroner i 2018, økt fra 470 millioner kroner i 2017. Gjensidige kjøper generelt gjenforsikring for å begrense en enkelt skade eller skadehendelse per forsikringsprodukt til 100 millioner kroner. For værskader er egenregningen 200 millioner kroner. For noen forsikringsrisikoer kjøper Gjensidige gjenforsikringsdekning som vil redusere egenregningen til under 100 millioner. Beslutninger knyttet til reassuranseprogrammet er basert på analyser av eksponering, skadehistorikk, simuleringer fra Gjensidiges internmodell og Gjensidiges kapitalisering. Et generelt krav for alle reassurandører er kredittrating "A-" eller bedre av Standard & Poor's (eller tilsvarende fra andre ratingbyråer) ved inngåelse av kontrakt med Gjensidige.

Sikring av inflasjonsrisiko for dansk yrkesskadeforsikring

Gjensidige er eksponert for risiko knyttet til økt inflasjon som påvirker de forsikringstekniske avsetningene. Økt inflasjon vil gi høyere fremtidige erstatningsutbetalinger enn tidligere forventet. En stor del av denne inflasjonsrisikoen er knyttet til dansk yrkesskadeforsikring, som er sikret gjennom inflasjonsswapper.

Risikosensitivitet

Sensitivitetstester utføres for å vise hvordan ulike risikoer har innvirkning på inntekter eller kostnader i årets resultat og dermed på egenkapital ved årets utgang, se tabell 4. Combined Ratio (CR) angir lønnsomheten for forsikringsvirksomheten. Beregningene viser effekten av en endring på 1 prosent i CR, som kan skyldes både premierisiko og reserverisiko. Premierisiko knyttet til endringer i skadefrekvens og gjennomsnittsskade er også vist. Skatteeffekter er ikke inkludert i beregningene. Endringer i inflasjonsforutsetninger vil hovedsakelig påvirke erstatningsavsetningene (reserverisiko), men motvirkes av inflasjonsswapper. Sensitivitet knyttet til inflasjon er vist i avsnittet for finansiell risiko.

Tabell 4 – Sensitivitetsanalyse forsikring

Millioner kroner	Gjensidige forsikringskonsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
Endring i CR (1 %-poeng)	261,0	252,3	223,9	219,2
Endring i skadefrekvens (1 %-poeng)	2.087,9	2.162,8	2.049,9	2.122,2
Endring i gjennomsnittsskade (+10 %)	1.699,5	1.614,3	1.625,9	1.540,7

Endringer i sammensetningen av forsikringsporteføljen vil kunne påvirke effekten av endring i skadefrekvens og gjennomsnittsskade.

Livsforsikring

Risikobeskrivelse

Gjensidige Forsikring konsern er eksponert mot livsforsikringsrisiko gjennom produkter solgt i Gjensidige Pensjonsforsikring AS. Gjensidige Pensjonsforsikring AS har relativt stor risikoappetitt innen innskuddspensjon og kollektive risikodekninger, moderat risikoappetitt innenfor individuell uførepensjon og lav risikoappetitt innenfor kapitalkrevende og kompliserte produkter (fripoliser). For å beskrive livsforsikringsrisiko utdypes de viktigste komponentene nedenfor, og disse er; dødelighetsrisiko, opplevelsesrisiko,

uførhets- og sykdomsrisiko, katastroferisiko, avgangsrisiko og kostnadsrisiko.

Dødelighetsrisiko

Dødelighetsrisiko er risikoen for at faktisk dødelighet er høyere enn forventet. Det er definert som en permanent økning i dødelighet for alle aldre. Høyere dødelighetsnivåer vil resultere i høyere erstatningskrav til etterlatte. Dødelighetsrisikoen i Gjensidige Pensjonsforsikring AS er lav, da det er et begrenset antall forsikringspoliser som dekker dødelighetsrisiko. I tillegg er dødeligheten lav, så en økning i disse vil få begrenset innvirkning. Dette betyr at det ikke er risiko for økt dødelighet som er størst for Gjensidige Pensjonsforsikring AS, men risiko for lavere dødelighet; opplevelsesrisiko.

Opplevelsesrisiko

Opplevelsesrisiko er risikoen for at faktisk dødelighet er lavere enn forventet. Lavere dødelighet vil resultere i høyere totale pensjonsutbetalinger for garanterte produkter. Foretaket kan ikke kreve ytterligere premier for kontraktsperioder som er inngått tidligere. Risikoen for foretaket er at de avsetningene som skal dekke alle fremtidige krav er utilstrekkelige.

Gjensidige Pensjonsforsikring AS er spesielt utsatt for opplevelsesrisiko knyttet til fripoliser, hvor Gjensidige Pensjonsforsikring AS er ansvarlig for å betale en garantert ytelse fram til dødsfall. Siden 2014 har Gjensidige Pensjonsforsikring AS økt avsetningene for å tilfredsstille dødelighetstariffen "K2013". Ved utgangen av 2018 er Gjensidige Pensjonsforsikring ferdig med oppruster av K2013.

Uførerisiko

Uførerisiko er risikoen for at faktisk uførhet er høyere enn forventet, og / eller at faktisk sannsynlighet for å bli frisk er lavere enn forventet, noe som vil øke erstatningsutbetalingene. Både individuelle og kollektive uføreprodukter eksponerer Gjensidige Pensjonsforsikring AS for denne type risiko. Bortsett fra avgangsrisiko er uførerisiko en av de største forsikringsrisikoene for Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Katastroferisiko

Katastroferisiko er definert som risikoen for en umiddelbar økning i dødelighet grunnet en katastrofehendelse. Dødelighetsrisikoen er generelt lav, og katastrofe-scenariot for katastroferisiko vil få svært liten innvirkning for Gjensidige Pensjonsforsikrings portefølje.

Avgangsrisiko

Avgangsrisiko er risikoen for en økning i avgangsgraden, det vil si risiko for en økning i antall kunder som forlater foretaket. Dette er hovedsakelig relevant i Solvens II-perspektivet, fordi Solvens II tar hensyn til fremtidig forventet fortjeneste. Avgangsrisiko reflekterer risikoen for en potensiell reduksjon av forventet fremtidig fortjeneste dersom kunder forlater foretaket. Avgangsrisiko er hovedsakelig knyttet til investeringsvalgporteføljen, og representerer en viktig risiko for foretaket i Solvens II. Dersom et stort antall kunder velger å forlate foretaket vil imidlertid effekten på kapitalposisjonen være begrenset. Redusert fremtidig fortjeneste vil føre til en reduksjon av tellende kapital, men motvirkes av en lavere risikomargin (økt tellende kapital) og et lavere kapitalkrav.

Kostnadsrisiko

Kostnadsrisiko er risikoen for at faktiske kostnader er høyere enn forventet. Risikoen er knyttet til administrasjonsresultatet som er forventet administrasjonsinntekt minus de forventede utgiftene for hele levetiden til produktene som faller innenfor kontraktsgrensen. Kostnadsrisiko er større i Solvens II-perspektivet, fordi kontraktsgrensen er lengre. For noen produkter kan Gjensidige Pensjonsforsikring AS ikke øke administrasjonsgebyret hvis utgiftene øker (for eksempel fripoliser). For andre produkter kan Gjensidige Pensjonsforsikring AS øke administrasjonsgebyret for fremtiden og dermed redusere tapene.

Risikoeksponering

Gjensidige Pensjonsforsikring AS tilbyr flere uførepensjonsprodukter, og derfor er uførerisiko en vesentlig risiko. I tillegg er opplevelsesrisiko en betydelig risiko på grunn av fripoliseporteføljen. I Solvens II-sammenheng ser risikoeksponeringen svært forskjellig ut hvor avgangsrisikoen er den dominerende risikoen. Dette er bare fordi det tas hensyn til framtidig

fortjeneste i Solvens II. Kostnadsrisiko er mest relevant i Solvens II-sammenheng, men er også en mindre medvirkende faktor til risikoeksponeringen for Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Risikokonsentrasjon

Livsforsikring består av forsikringspoliser i det norske markedet. Porteføljen består hovedsakelig av ansatte i små og mellomstore bedrifter i hele landet, og risikokonsentrasjonen anses som begrenset.

Informasjon om styring av forsikringsrisiko er beskrevet under avsnittet Skadeforsikring.

Finansiell risiko

Risikobeskrivelse

Finansiell risiko er risikoen for tap knyttet til endringer i makroøkonomiske forhold og/eller endringer i finansielle eiendeler og forpliktelser. Gjensidige er eksponert for denne typen risiko gjennom konsernets investeringsaktiviteter. Risikoen styres på aggregert nivå og håndteres gjennom retningslinjer for kapitalforvaltning og investeringsstrategier, som er utarbeidet for Gjensidige Forsikring ASA og datterforetakene. Hovedformålet med investeringene er å støtte forsikringsvirksomheten ved å sikre verdien av forsikringsforpliktelser mot svingninger i markedsvariabler. Midler utover dette investeres for å oppnå konsernets samlede lønnsomhetsmål, med kontrollert nedsiderisiko.

Investeringer for skadeforsikring og livsforsikring forvaltes separat. Finansiell risiko knyttet til skadeforsikring og livsforsikring er beskrevet hver for seg der det er aktuelt.

Investeringsporteføljen for skadeforsikring er delt i to: en sikringsportefølje og en fri portefølje. Sikringsporteføljen er ment å tilsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger, slik at renterisiko, valutarisiko og til en viss grad inflasjonsrisiko reduseres. Det er investert i rentepapirer med en durasjon som er tilpasset durasjonen til de forsikringstekniske avsetningene. Den frie porteføljen består av ulike eiendeler. Allokeringen av eiendeler i denne porteføljen må ses i sammenheng med konsernets kapitalisering og risikokapasitet, samt konsernets risikoappetitt til enhver tid.

Tabell 5 – Aktivaallokering skadeforsikring

	2018		2017	
	Mill. kroner	Prosent	Mill. kroner	Prosent
<i>Sikringsportefølje</i>				
Pengemarked	4.917,9	9,3 %	4.256,6	7,8 %
Obligasjoner til amortisert kost	15.698,5	29,7 %	17.597,5	32,1 %
Omløpsobligasjoner ¹	13.892,5	26,3 %	13.729,6	25,0 %
Sikringsportefølje totalt	34.508,9	65,3 %	35.583,6	64,9 %
<i>Fri portefølje</i>				
Pengemarked	3.703,2	7,0 %	4.061,0	7,4 %
Øvrige obligasjoner ²	3.912,7	7,4 %	3.354,6	6,1 %
High Yield obligasjoner ³	436,1	0,8 %	648,8	1,2 %
Konvertible obligasjoner ³	713,8	1,4 %	1.160,1	2,1 %
Omløpsaksjer ⁴	2.466,2	4,7 %	3.492,7	6,4 %
PE-fond	1.346,6	2,5 %	1.269,7	2,3 %
Eiendom ⁵	4.608,8	8,7 %	3.494,8	6,4 %
Annet ⁶	1.119,6	2,1 %	1.794,9	3,3 %
Fri portefølje totalt	18.307,1	34,7 %	19.276,6	35,1 %
Investeringsportefølje totalt	52.816,0	100,0 %	54.860,2	100,0 %

¹ Posten inkluderer markedsverdi av rentehedgen i Danmark. Investeringer inkluderer obligasjoner med fortrinnsrett, stat- og selskapsobligasjoner, investment grade fond og lånefond med sikrede lån.

² Posten består av investment grade og omløpsobligasjoner. Investment grade er investeringer i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt.

³ Investeringer i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt.

⁴ Posten består i hovedsak av investeringer i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt. I tillegg er det derivateksponering på minus NOK 598,5 millioner.

⁵ I tillegg er det inngått avkastningsbytteavtale med Gjensidige Pensjonskasse som reduserer eiendomseksponeringen med 150,0 millioner kroner.

⁶ Posten inkluderer valutasikring knyttet til Gjensidige Sverige og Gjensidige Danmark, samt utlån, innskutt egenkapital i Gjensidige Pensjonskasse og hedgefond.

Gjensidige Pensjonsforsikring AS forvalter flere porteføljer, inkludert en investeringsvalgportefølje, fripoliseportefølje, kollektivportefølje og selskapsportefølje. Gjensidige Pensjonsforsikring AS har ikke investeringsrisiko for investeringsvalgporteføljen. De andre porteføljene eksponerer foretakets egenkapital for risiko.

Tabell 6 – Aktivaallokering Gjensidige Pensjonsforsikring AS ekskl. investeringsvalgporteføljen

Millioner kroner	2018	2017
Pengemarked	1.309,7	1.200,1
Bankinnskudd	225,5	333,5
Obligasjoner som holdes til forfall	30,6	30,5
Lån og fordringer	4.962,3	4.536,0
Omløpsobligasjoner	155,4	161,3
Aksjer	67,2	5,5
Eiendom	908,5	758,2
Sum	7.659,2	7.025,0

Risikoeksponering

Innenfor markedsrisiko er de største risikoene kredittmarginrisiko og aksjerisiko for Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA. Beholdninger i tilknyttede foretak behandles generelt som aksjerisiko i Gjensidige Forsikring ASA, mens risikoen konsolideres i Gjensidige forsikringskonsern. Følgelig er aksjerisiko størst for Gjensidige Forsikring ASA. Investeringene i eiendom gjennom Oslo Areal AS bidrar til eiendomsrisiko. Det er også noe valutarisiko, mens renterisiko og konsentrasjonsrisiko kun bidrar marginalt til total risikoeksponering.

Kredittmarginrisiko

Kredittmarginrisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i nivået eller volatiliteten av kredittmarginen over den risikofrie rentekurven. Det er renteporteføljen som er utsatt for kredittmarginrisiko.

Tabellene nedenfor viser fordeling av renteporteføljen per sektor og per ratingkategori ved utgangen av 2018 og 2017. Investeringer i rentefond er ikke inkludert i tabellene.

Tabell 7 – Renteportefølje per sektor

	Gjensidige forsikringskonsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
Statsobligasjoner mv.	20,8 %	13,2 %	19,1 %	11,6 %
Foretaksobligasjoner mv.	79,2 %	86,8 %	80,9 %	88,4 %
Sikrede verdipapirer	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 8 – Renteportefølje per ratingkategori

	Gjensidige forsikringskonsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
AAA	32,8 %	31,6 %	30,2 %	29,2 %
AA	11,9 %	5,1 %	12,5 %	4,5 %
A	16,0 %	20,4 %	14,6 %	20,9 %
BBB	11,4 %	6,3 %	11,4 %	6,0 %
BB		0,1 %		
B				
CCC eller lavere				
Ingen rating	28,0 %	36,6 %	31,3 %	39,4 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Ustedere uten rating fra et offisielt ratingbyrå er i all hovedsak investeringer i den norske renteporteføljen.

Aksjerisiko

Aksjerisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i nivå eller volatilitet av markedspriser på aksjer.

For både Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA er aksjeeksponeringene i hovedsak investeringer i norske aksjefond og internasjonalt diversifiserte fond, med størstedelen investert i utviklede markeder. Det er også investeringer i flere private equity-fond samt fond-i-fond med fokus på Norden.

Aksjeporteføljen har ikke betydelige eksponeringer i enkeltaksjer. De største aksjeeksponeringene er presentert i note 14.

Eiendomsrisiko

Eiendomsrisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i nivå eller volatilitet av markedspriser på eiendommer.

Motivasjonen for å investere i eiendom er først og fremst å øke den risikojusterte avkastningen, ved at forventet avkastning på eiendom ligger mellom obligasjoner og aksjer, med en beskjeden korrelasjon med disse aktivaklassene.

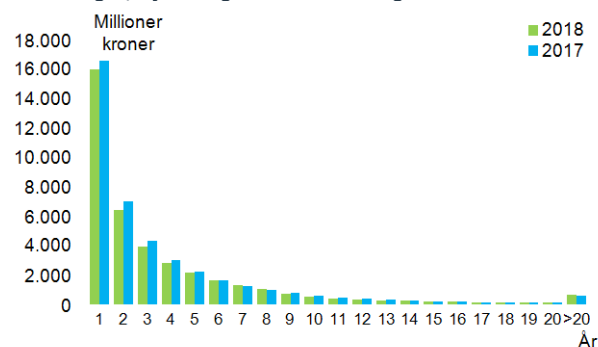
Eiendomsrisiko er viktig for Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA. Gjensidige Forsikring ASA har en 50 prosent eierandel i Oslo Areal AS, som konsolideres i solvensberegningene. Konsernet eier de fleste eiendommene gjennom Oslo Areal AS, selv om en liten del av porteføljen er investert i eiendomsfond utenfor Norge. Porteføljen forvaltet av Oslo Areal AS består av investeringseiendommer. Eiendomsporteføljen har sin største konsentrasjon i kontorer i Oslo-området, men den inneholder også eiendom i andre større byer i Norge.

Renterisiko

Renterisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i rentekurven eller rentevolatiliteten. For både Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA er renterisikoen liten.

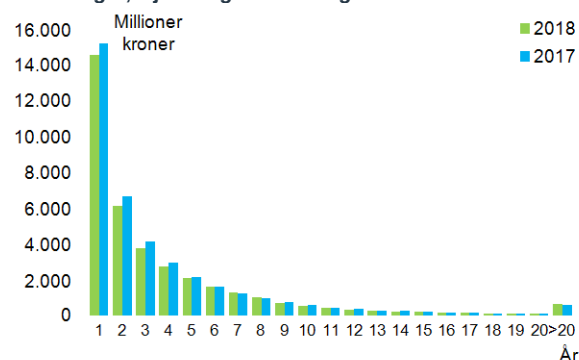
Figur 5a viser det forventede utbetalingsmønsteret for premie- og erstatningsavsetninger i skadeforsikring ved utgangen av 2018 og 2017. Omtrent en tredjedel av avsetningene forventes utbetalt innen ett år.

Figur 5a – Utbetalingsmønster forsikringstekniske avsetninger, Gjensidige skadeforsikring

Figur 5b viser tilsvarende utbetalingsmønster for Gjensidige Forsikring ASA. Gjennomsnittlig durasjon for Gjensidige Forsikring ASA er forholdsvis lik som for skadeforsikring.

Figur 5b – Utbetalingsmønster forsikringstekniske avsetninger, Gjensidige Forsikring ASA

Som nevnt er sikringsporteføljen ment å tilsvare Gjensidige forsikringskonserns forsikringstekniske avsetninger for å redusere renterisikoen. Det er også noe renterisiko i den frie porteføljen.

Tabellen under viser forfallsprofilen til renteporteføljen for skadeforsikring.

Tabell 9 – Forfallsprofil (antall år) renteportefølje

Millioner kroner	2018	2017
Forfall		
0-1	8.546,3	10.404,1
1-2	4.244,0	5.644,8
2-3	5.778,7	3.410,8
3-4	5.693,6	5.625,4
4-5	5.341,5	4.276,7
5-6	2.906,9	3.537,8
6-7	2.627,2	2.639,3
7-8	1.675,6	2.012,8
8-9	2.236,9	1.684,2
9-10	1.170,6	2.109,5
>10	3.152,1	3.477,0
Sum	43.373,4	44.822,2

I motsetning til skadeforsikring er risikoen for Gjensidige Pensjonsforsikring AS at det blir en reduksjon i rentenivået. Denne risikoen oppstår for fripoliser som garanterer en årlig investeringsavkastning. En reduksjon i rentenivået øker risikoen for ikke å oppnå den garanterte investeringsavkastningen. Imidlertid vil renteeffekten i Gjensidige Pensjonsforsikring AS motvirkes av renteeffekten for skadeforsikring og således redusere renterisikoen på konsernnivå.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i valutakursene.

Gjensidige forsikringskonsern tegner forsikring i Skandinavia og Baltikum, og har dermed forsikringsforpliktelser i de tilsvarende valutaene. Valutarisikoen, både på konsernnivå og selskapsnivå, er generelt sikret ved å ha investeringer i tilsvarende valuta som de forsikringstekniske avsetningene. Generelt er valutarisiko i investeringsporteføljen sikret nær 100 prosent, innenfor en tillatt grense på +/- ti prosent per valuta, bortsett fra mindre mandater med aktiv valutaforvaltning.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for mulige tap på grunn av uventet mislighold hos Gjensidige forsikringskonserns motparter og debitorer.

Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA er utsatt for motpartsrisiko gjennom investeringer i verdipapirer og derivater, bankinnskudd og gjennom fordringer fra mellommenn og reassuransekontrakter.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risiko for ikke å kunne foreta utbetalinger ved forfall eller behov for å realisere investeringer til høye kostnader for å foreta utbetalinger. For de fleste skadeforsikringsforetak er likviditetsrisikoen ganske begrenset. Premieinntekt er betalt på forskudd, og skadekrav utbetales senere. Fremtidige utbetalinger er ikke basert på kontraktsmessige betalingsdatoer, men når skader oppstår og hvor lang tid det tar å gjøre opp skader. Dette vil resultere i en positiv netto kontantstrøm under normale omstendigheter. Store nettoutbetalinger vil vanligvis bare oppstå som følge av oppkjøp eller rekapitalisering av datterforetak. Dersom det oppstår en stor skade eller en katastrofehendelse, vil utbetalingene finne sted en gang etter hendelsen, og reassurandørene vil dekke det meste av kostnaden innen kort tid etter at betalingene er blitt gjort til fordringshaverne. I et ekstremt scenario kan reassurandører mislykkes i å overholde sine forpliktelser etter en katastrofehendelse.

Risikokonsentrasjon

Risikokonsentrasjon knyttet til finansielle investeringer defineres som akkumulering av eksponeringer innenfor blant annet samme geografiske område og industrisektor.

For både Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA er sektorkonsentrasjon av rentepapirer regulert av retningslinjer for kredittsporing, som er en del av konsernets kredittpolicy. Retningslinjene definerer en rekke industrisektorer sammen med grenser for hver sektor for å sikre diversifisering i totalporteføljen. Den nåværende fordelingen av rentepapirer oppfyller kravene gitt i retningslinjene.

Aksjeinvesteringene i Gjensidige Forsikring ASA er hovedsakelig investeringer i internasjonalt diversifiserte fond. Investeringene er både i utviklede og fremvoksende markeder, sammen med investeringer i det norske markedet. Graden av diversifisering, både for sektor og geografisk konsentrasjon, er således avhengig av sammensetningen i fondsstrukturen.

Geografisk konsentrasjon av rentepapirer i sikringsporteføljen i Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA er i hovedsak proporsjonal til forsikringstekniske avsetninger i de land hvor virksomheten foregår.

Geografisk konsentrasjon av rentepapirer i den frie porteføljen overvåkes ved å gjennomlyse investeringene i rentefond, og aggregere opp underliggende rentepapirer. Investeringene består av internasjonalt diversifiserte fond i aktivaklasser som investment grade, high yield og convertible obligasjonsfond. Pengemarkedsporteføljen består i hovedsak av norske obligasjoner og sertifikater, som bidrar til at det holdes likvide midler i porteføljen.

Styring av finansiell risiko

Styret vedtar årlig investeringsstrategien som gir begrensninger for ulike risikotyper, samt rammer for allokering av investeringsmidler. Det er etablert en dynamisk risikostyringsmodell som gir det nødvendige rammeverket for tilpasning av risiko ved endringer i markedsforhold og/eller svak utvikling for finansinntekter. Overvåking av pris-, rente-, kredittmargin- og valutarisiko utføres også gjennom "stresstester", hvor bufferkapitalen til enhver tid skal være tilstrekkelig til å motstå risikoen for et sammenfallende kraftig fall i eiendeler.

Styret har satt grenser for kredittsporing. Kredittgrenser er fastsatt for utpekte motparter. Grensene er basert på enten offisielle kredittvurderinger av motparten eller interne analyser. Disse overvåkes og rapporteres månedlig på konsernnivå. Utestående fordringer mot reassurandører kan også utgjøre en betydelig kredittisiko. Motpartsrisiko i reassuransen vurderes derfor kontinuerlig. Reassurandørene må minimum ha rating A- fra Standard & Poors eller tilsvarende fra et velrenommet kredittvurderingsbyrå. Styret har vurdert risikoen for tap på utlån, garantier og andre fordringer, og det er gjort tilstrekkelig avsetning for denne risikoen i regnskapet. Styring av kredittmarginrisiko er definert i Gjensidiges kredittpolicy. En egen grense er definert for kredittmarginrisiko.

Gjensidige Forsikring ASA har en likviditetspolicy for eiendeler, og det er fastsatt grenser for nødvendig tilgang til likvide midler. Disse tas i betraktning i den strategiske aktivaallokeringen. Det er ingen spesifikke likviditetskrav for Gjensidige Forsikring konsern, men alle foretakene i konsernet har egen likviditetspolicy.

Investeringsstrategien definerer flere risikobegrensninger for å få en diversifisert investeringsportefølje. Grensene er satt for renterisiko, ALM-risiko (asset and liability management risiko), kredittmarginrisiko, valutarisiko og aktivaallokering i investeringsporteføljen. Det er også en grense knyttet til risikojustert kapital for investeringsporteføljen. Disse grensene rapporteres månedlig og overvåkes regelmessig.

Risikoreducerende tiltak

Gjensidige forsikringskonsern og Gjensidige Forsikring ASA bruker flere risikoreducerende tiltak. Sikringsporteføljen er ment å tilsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger og skal redusere renterisiko, valutarisiko og til en viss grad inflasjonsrisiko. Det er investert i rentepapirer med en varighet som er tilpasset varigheten til de forsikringstekniske avsetningene.

En oversikt over andre risikoreducerende tiltak følger nedenfor.

Sikring av valutarisiko

Gjensidige Forsikring ASA bruker finansielle derivater for å sikre valutarisiko knyttet til investeringer i verdipapirer, og eierskap i utenlandske filialer med annen funksjonell valuta. Instrumentene som brukes til sikring av valutarisiko er primært valutaterminer og valutaswapper. I tillegg har Gjensidige forsikringskonsern implementert en valutasikringsstrategi med sikte på å minimere valutarisiko i overskuddskapital (i henhold til ratingbasert kapitalkrav). Dette gjennomføres ved å justere eiendeler i utenlandske filialer og datterforetak slik at overskuddskapital i utenlandsk valuta blir minimert.

Sikring av inflasjonsrisiko

Som beskrevet under forsikringsrisiko sikres deler av inflasjonsrisikoen knyttet til dansk yrkesskadeforsikring gjennom inflasjonsswapper.

Sikring av renterisiko i Danmark

Renterisiko er en betydelig risikofaktor knyttet til yrkesskadeforsikring i Danmark. Det skyldes både porteføljes størrelse, samt den lange durasjonen for de forsikringstekniske avsetningene knyttet til produktet. En stor del av renterisikoen i de forsikringstekniske avsetningene sikres ved bruk av renteswapper. Fordelen ved å bruke renteswapper i motsetning til obligasjoner er at instrumenter med ønsket varighet er tilgjengelige i det danske swapmarkedet, men ikke i obligasjonsmarkedet.

Sikring av aksjeeksponering

Aksjeeksponeringen sikres til en viss grad ved bruk av salgsoptjoner og terminkontrakter.

Motpartsrisiko – OTC derivater

OTC derivater (over-the-counter derivater) er dekket av ISDA Masteravtaler, som angir standardvilkår som gjelder for alle transaksjoner som inngås mellom parter. Hovedavtalen gir partene mulighet til å beregne eksponeringen gjennom OTC handler på nettbasis. CSA (Credit Support Annex) avtalen er et juridisk dokument som definerer de regler som gjelder for sikkerhetsstillelse eller transaksjoner mellom motparter for å redusere motpartsrisikoen som oppstår ved bruk av derivater.

Risikosensitivitet

Sensitivitetsanalyser utføres på konsernnivå. Målet med sensitivitetsanalysene er å vise den økonomiske effekten av ulike forhåndsdefinerte scenarioer. Følgende forutsetninger er gjort for de ulike risikofaktorene:

- Aksjer: Det antas at markedsverdien av aksjer øker / reduseres med 20 prosent
- Rente: Det antas at rentekurven som helhet endres med ett prosentpoeng
- Inflasjon: Hele inflasjonskurven endres med ett prosentpoeng. Det antas at forsikringstekniske avsetninger øker. Det tas også hensyn til effekten av verdien av inflasjonsswapper og utsatt skatt. Det antas at inflasjonen ikke påvirker Gjensidige Pensjonsforsikring AS, Gjensidige Pensjonskasse og Gjensidige Bank.
- Kredittmargin: Det antas at kredittmarginen øker / reduseres.

Tabellen under viser effekten av de ulike sensitivitetene.

Tabell 10 – Potensielt tap basert på forskjellige sensitiviteter

Millioner kroner	Gjensidige forsikringskonsern	
	2018	2017
Aksjekurser ned 20 %	(782,2)	(1.226,5)
Aksjekurser opp 20 %	782,2	1.226,5
Renter ned 100 bp	25,5	66,5
Renter opp 100 bp	(217,7)	(232,3)
Kredittspread ned 100 bp	1.747,4	1.922,9
Kredittspread opp 100 bp	(1.747,4)	(1.922,9)
Inflasjon ned 100 bp	743,7	860,4
Inflasjon opp 100 bp	(787,4)	(907,8)

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for et økonomisk tap og/eller tap av omdømme som skyldes svakheter eller feil ved prosesser og systemer, feil begått av ansatte, eller eksterne hendelser. For å redusere risiko er det lagt vekt på å organisere virksomheten med veldefinerte og klare rapporteringslinjer og ansvarsforhold. Det er etablert faste rutiner for gjennomføring av risikovurderinger, og styret behandler årlig status i den etablerte internkontrollen.

Det er etablert en uavhengig compliance-funksjon som skal bidra til at konsernet ikke pådrar seg offentlige sanksjoner, økonomiske tap eller tap av omdømme som følge av at lover, regler og standarder ikke etterleves. Compliance-funksjonen identifiserer, vurderer, gir råd om, overvåker og rapporterer konsernets risiko for at lover, regler og interne retningslinjer ikke overholdes. Det er etablert en hendelsesdatabase for å lukke, håndtere og ikke minst lære av uønskede hendelser.

Alle ledere i Gjensidige er ansvarlige for risiko innenfor deres egne områder, og skal kunne demonstrere at kontrollene er tilstrekkelige og funksjonelle. Risikovurderingen skal oppdateres jevnlig dersom det er endringer eller hendelser som fører til at risikosituasjonen endres. I tillegg er det krav om årlig gjennomgang og rapportering av operasjonell risiko. "Risiko- og compliancekoordinatorene" er etablert innenfor hver divisjon og datterforetak for å bistå ledere med operasjonell risikostyring.

De største operasjonelle risikoene i virksomheten inngår i en egen risiko og solvensvurdering (ORSA) som er en del av den årlige risikovurderingsprosessen.

Operasjonell risiko som oppstår fra finansielle operasjoner overvåkes, styres og beskrives i investeringspolicyen vedtatt av styret.

Strategisk risiko og forretningsrisiko

Strategisk risiko er risikoen for tap på grunn av manglende evne til å etablere og gjennomføre forretningsplaner og strategier, ta beslutninger, tildele ressurser eller respondere på endringer.

Det viktigste verktøyet for styring av strategisk risiko i Gjensidige er en robust konsernstrategiprosess og en dynamisk resultatstyringsprosess.

Vurdering av strategisk risiko og forretningsrisiko er en naturlig del av strategisk analyse og er integrert i strategiprosessen på konsernledelse- og styrenivå. Risikovurderinger er også en del av oppkjøps- og integrasjonsprosessen. De årlige strategiske risikovurderingsprosessene er integrert i den overordnede planleggingsprosessen i alle relevante divisjoner og datterforetak.

Strategiske risikoer i virksomheten er dekket i egen risiko- og solvensvurdering (ORSA – Own Risk and Solvency Assessment).

Kapitalstyring

Gjensidige skal ha en kapitalisering som er tilpasset konsernets til enhver tid gjeldende strategiske mål og risikoappetitt. Konsernet skal opprettholde finansiell handlefrihet og samtidig ha en streng kapitaldisiplin som understøtter målsatt egenkapitalavkastning. Fremtidig overskuddskapital skal over tid utbetales til aksjeeierne.

Målsatt sone for solvensmargin er mellom 135 prosent og 200 prosent, gitt at salg av banken gjennomføres som planlagt. Solvensmarginnivåene forventes å ligge i øvre del av intervallet for å støtte en A-rating fra Standard & Poor's eller tilsvarende, for å stabilisere regulære utbytter over tid, for å sikre økonomisk fleksibilitet til mindre oppkjøp og organisk vekst som ikke finansieres gjennom tilbakeholdt resultat, samt å gi en buffer mot regulatorisk usikkerhet.

Alle datterforetak vil være kapitalisert i samsvar med de respektive lovkravene, mens kapital som overstiger kravene, så langt som mulig vil bli holdt i morforetaket Gjensidige Forsikring ASA. Konsernet vil benytte seg av alle former for Tier 1 og Tier 2 kapital, inkludert ansvarlig lån, på en ansvarlig og verdioptimaliserende måte og innenfor de rammer som myndigheter og ratingbyråene fastsetter.

Kapitalstyringspolicy vedtatt av styret spesifiserer kravene til Gjensidiges kapital. Kapitalstyringen følges opp av en egen avdeling underlagt finansdirektør som påser at kravene gitt av styret etterleves.

Gjensidige mottok i 2018 en godkjennelse fra Finanstilsynet for å bruke en partiell internmodell til å beregne regulatorisk kapitalkrav. Finanstilsynet forutsatte bruk av standardformelen til beregning av stormrisiko, og standardformelens korrelasjon mellom markeds- og forsikringsrisiko. Den godkjente partielle internmodellen er derfor mer konservativ enn modellen Gjensidige søkte om. Gjensidige mener at den partielle internmodellen, uten de pålagte vilkårene fra Finanstilsynet, gir en bedre representasjon av risikoen, og oppgir derfor også tall for egen partiell internmodell.

Gjensidige er godt kapitalisert og tilfredsstillende målsatt sone, både ved bruk av godkjent partiell internmodell og egen partiell internmodell.

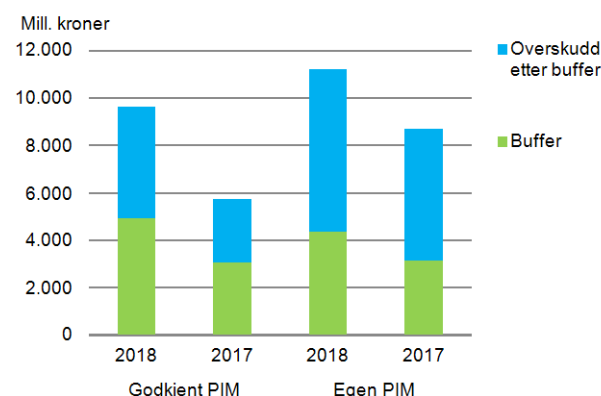
Konsernets solvensmargin ved utgangen av 2018 ble beregnet til å være:

- 169 prosent basert på den godkjente partielle internmodellen.
- 190 prosent basert på egen partiell internmodell.

Tallene er justert for foreslått utbytte på 3,55 milliarder kroner. Salget av Gjensidige bank er ennå ikke gjennomført, og banken er derfor inkludert i beregningene over. Solvensmarginen uten banken ville vært 245 prosent for godkjent partiell internmodell.

Kapitalsituasjonen er basert på Gjensidiges forståelse og tolkning av krav og premisser gitt i lov, forskrift og relevant regelverk.

Figur 6 – Kapitaloverskudd i konsernet fra ulike perspektiver

Solvens II-balansen

Både eiendeler og forpliktelser vurderes til markedsverdi i Solvens II, og dette avviker i noen tilfeller fra regnskapsprinsipper.

De viktigste forskjellene mellom verddivurdering i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper er:

- Immaterielle eiendeler er verdsatt til null under Solvens II
- Hold-til-forfall-obligasjoner er vurdert til virkelig verdi under Solvens II, mens amortisert kost brukes for regnskapsformål
- Forsikringstekniske avsetninger er vurdert annerledes (se nedenfor for mer informasjon)
- Kundefordringer verdsettes til null i Solvens II, da kontantstrømmen relatert til disse inngår i beregningen av forsikringstekniske avsetninger (premieavsetningen)
- Garantiordningen er behandlet som en forpliktelse under Solvens II, mens det regnes som egenkapital i henhold til regnskapsprinsipper
- Ulik verddivurdering av utsatt skatt som følge av forskjellene ovenfor

Ifølge Solvens II-prinsipper er forsikringstekniske avsetninger gitt ved summen av et beste estimat og en risikomargin. For skade- og helseforsikring kan beste estimat for forsikringstekniske avsetninger deles opp i premieavsetninger og erstatningsavsetninger. Tabellene

nedenfor viser de forsikringstekniske avsetningene for Gjensidige Forsikring ASA og for Gjensidige Forsikring konsern i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper.

Tabell 11a – Forsikringstekniske avsetninger for Gjensidige Forsikring konsern

Millioner kroner	2018			2017		
	Regnskap (IFRS)	Solvens II	Forskjell	Regnskap (IFRS)	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skade- og helseforsikring	29.355,8	24.683,3	(4.672,5)	31.322,7	30.604,0	(718,6)
Premieavsetninger for skade- og helseforsikring	10.154,1	2.363,8	(7.790,3)	10.067,6	2.374,6	(7.692,9)
Forsikringstekniske avsetninger for livsforsikring (beste estimat)	30.495,9	28.110,2	(2.385,7)	28.583,8	26.750,2	(1.833,7)
Risikomargin		1.964,2	1.964,2		2.158,8	2.158,8
Sum forsikringstekniske avsetninger	70.005,8	57.121,6	(12.884,2)	69.974,1	61.887,6	(8.086,4)

Tabell 11b – Forsikringstekniske avsetninger for Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	2018			2017		
	Regnskap (NGAAP)	Solvens II	Forskjell	Regnskap (NGAAP)	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skade- og helseforsikring	28.769,8	24.110,2	(4.659,6)	30.676,6	29.944,3	(732,3)
Premieavsetninger for skade- og helseforsikring	9.475,1	1.952,1	(7.522,9)	8.835,9	1.963,0	(6.873,0)
Risikomargin		1.228,5	1.228,5		1.580,1	1.580,1
Sum forsikringstekniske avsetninger	38.244,9	27.290,8	(10.954,1)	39.512,5	33.487,4	(6.025,1)

Erstatningsavsetningene for skade- og helseforsikringer er diskontert i Solvens II, mens erstatningsavsetningene (med unntak av erstatningsavsetninger for arbeidsskadeproduktet i Danmark og ansvarsforsikring for motorvogn i Sverige) ikke er diskontert i regnskapstallene. Fra tredje kvartal 2018 inkluderer ikke erstatningsavsetningen planlagte avviklingsgevinster under Solvens II, slik det gjøres i regnskapsavsetningene. Alle øvrige forutsetninger for Solvens II formål er identiske med de regnskapsmessige forutsetninger.

Premieavsetningene for skade- og helseforsikringer i Solvens II er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for ikke avløpt risiko for kontrakter innen kontraktens grense. Premieavsetningene i henhold til regnskapsprinsipper tilsvarer ikke avløpt risiko av forfalt premie for kontrakter som gjelder på verdsettelsestidspunktet, hvor det ikke gjøres fradrag for eventuelle kostnader før den forfalte premien periodiseres. Den praktiske konsekvensen av denne forskjellen er i hovedsak at forventet fremtidig overskudd for kontraktene Gjensidige er ansvarlig for inkluderes som tellende kapital i Solvens II-balansen. At premieavsetningene i Solvens II er diskontert gir også en forskjell.

Forsikringstekniske avsetninger for livsforsikring er basert på en markedsverdi-tilnærming i henhold til Solvens II-prinsipper, hvor fremtidige kontantstrømmer diskonteres med Solvens II rentekurven. Dette er forskjellig fra regnskapsprinsipper hvor den garanterte renten benyttes. For forsikringer med investeringsvalg er den største forskjellen mellom Solvens II og regnskap at fremtidig fortjeneste tas høyde for ved beregning av forsikringstekniske avsetninger i henhold til Solvens II-prinsipper.

En risikomargin inkluderes i de forsikringstekniske avsetningene i henhold til Solvens II-prinsipper. Risikomargin beregnes som kostnaden ved å ha nødvendig kapital for eventuelt å avvikle virksomheten.

Merk at Solvens II rentekurver, uten volatilitetsjustering, benyttes for å beregne forsikringstekniske avsetninger. Ingen overgangsregler benyttes.

Tellende kapital

Tellende kapital til å møte solvenskapitalkravet er differansen mellom eiendeler og forpliktelser.

Tabell 12 – Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkrav

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
Eiendeler minus forpliktelser i henhold til Solvens II prinsipper (forsikring)	19.823,7	17.741,7	23.263,5	20.193,2
Egne aksjer	(0,1)	(0,0)	(0,1)	(0,0)
Foreslått utbytte	(3.550,0)	(3.550,0)	(3.550,0)	(3.550,0)
Ansvarlig lån (forsikring)	2.487,5	2.541,8	2.186,0	2.234,3
Basiskapital	18.761,1	16.733,4	21.899,5	18.877,4
Kapital andre finansielle sektorer	4.904,0	4.319,1		
Sum tellende kapital til å dekke solvenskapitalkrav	23.665,1	21.052,5	21.899,5	18.877,4

Tellende kapital er delt inn i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Gjensidige har i hovedsak kapital i kapitalgruppe 1, som regnes for å være kapital av beste kvalitet. Av samlet tellende kapital fra kapitalgruppe 1 kommer 1.010 millioner kroner fra kapitalgruppe 1 med begrensninger. Dette er markedsverdien av obligasjon utstedt av Gjensidige Forsikring ASA (nominelt beløp 1 000 millioner kroner). For Gjensidige Forsikring konsern inkluderer kapital i kapitalgruppe 1 også kapital i kapitalgruppe 1 fra banksektoren. Kapital i kapitalgruppe 1 med begrensninger fra banksektoren utgjør 445 MNOK (nominelt beløp 445 millioner kroner) og består av obligasjoner utstedt av Gjensidige Bank ASA.

Kapital i kapitalgruppe 2 for Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA består av avsetning til naturskadekapital og ansvarlig lånekapital. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser. Ansvarlig lånekapital består av obligasjoner utstedt av Gjensidige Forsikring ASA (nominelt beløp på 1.200 millioner kroner), Gjensidige Pensjonsforsikring AS (nominelt beløp på 300 millioner kroner) og Gjensidige Bank ASA (nominelt beløp på 550 millioner kroner). Markedsverdien av disse lånene er 2.027 millioner kroner per 31. desember 2018.

Gjensidige har ikke kapital i kapitalgruppe 3.

Detaljer om hybridkapital er spesifisert i note 18.

Tabell 13 – Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkrav delt inn i kapitalgrupper

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
Kapitalgruppe 1	19.146,7	16.758,8	18.232,4	15.341,0
<i>Herav; Kapitalgruppe 1 - med begrensninger, forsikring</i>	<i>1.010,0</i>	<i>1.031,3</i>	<i>1.010,0</i>	<i>1.031,3</i>
<i>Herav; Kapitalgruppe 1 - med begrensninger, andre finansielle sektorer</i>	<i>444,8</i>	<i>369,6</i>		
Kapitalgruppe 2	4.518,4	4.293,7	3.667,1	3.536,4
<i>Herav; Naturskadekapital</i>	<i>2.491,1</i>	<i>2.333,4</i>	<i>2.491,1</i>	<i>2.333,4</i>
<i>Herav; Ansvarlig lån fra forsikring</i>	<i>1.477,5</i>	<i>1.510,5</i>	<i>1.176,0</i>	<i>1.203,0</i>
<i>Herav; Ansvarlig lån fra andre finansielle sektorer</i>	<i>549,8</i>	<i>449,8</i>		
Sum tellende kapital til å dekke solvenskapitalkravet	23.665,1	21.052,5	21.899,5	18.877,4

Det er restriksjoner på hvor mye kapital i kapitalgruppe 2 som kan benyttes til å dekke minstekapitalkravet. Kun 20 prosent av minstekapitalkravet kan dekkes av kapital i kapitalgruppe 2. Tellende kapital til å dekke minstekapitalkravet og minimum konsolidert solvenskapitalkrav er derfor lavere enn tellende kapital til å dekke solvenskapitalkrav.

Tabell 14 – Tellende kapital til å dekke minstekapitalkrav delt inn i kapitalgrupper

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
Kapitalgruppe 1	14.792,5	12.889,4	18.232,4	15.341,0
<i>Herav; Kapitalgruppe 1 - med begrensninger</i>	<i>1.010,0</i>	<i>1.031,3</i>	<i>1.010,0</i>	<i>1.031,3</i>
Kapitalgruppe 2	980,1	1.091,4	819,4	940,4
Sum tellende basiskapital til å dekke minstekapitalkravet / minimum konsolidert solvenskapitalkrav konsern	15.772,6	13.980,9	19.051,8	16.281,4

Regulatorisk kapitalkrav

Regulatorisk kapitalkrav for 2018 baserer seg på den godkjente partielle internmodellen, mens sammenligningstall for 2017 baserer seg på standardformelen. I fremstillingen av regulatoriske kapitalkrav for Gjensidige Forsikring konsern inkluderes tall for bankvirksomheten der det er relevant.

Solvenskapitalkravet er bygget opp for å ta høyde for ulike risikokilder. De viktigste risikoene for Gjensidige Forsikring ASA og Gjensidige Forsikring konsern er skade-, helseforsikringsrisiko og markedsrisiko. Skade- og helseforsikringsrisiko er hovedsakelig knyttet til usikkerhet i forsikringsresultatet for det neste året (premierisiko), samt risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige (reserverisiko). Motpartsrisiko og operasjonell risiko bidrar også til kapitalkravet. Det oppstår en diversifiseringseffekt siden ikke alle risikoene vil inntreffe på samme tid. Kapitalbehovet er også justert for en fremtidig skattefordel som vil oppstå dersom et økonomisk tap tilsvarende størrelsen på kapitalkravet inntreffer. Denne skattefordelen kan bare innregnes dersom det er rimelig å anta at foretaket er i stand til å fortsette med sin virksomhet etter et slikt tap.

Tabell 15 – Regulatorisk kapitalkrav

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
Tellende kapital	23.665,1	21.052,5	21.899,5	18.877,4
Kapitalkrav for skade- og helseforsikringsrisiko	7.053,1	7.984,5	6.852,0	7.790,3
Kapitalkrav for livsforsikringsrisiko	1.633,1	1.292,1		
Kapitalkrav for markedsrisiko	6.445,8	7.656,9	6.903,9	7.963,5
Kapitalkrav for motpartsrisiko	470,0	466,3	649,1	507,1
Diversifisering	(4.334,4)	(3.941,4)	(3.332,5)	(3.065,9)
Basis solvenskapitalkrav	11.267,6	13.458,4	11.072,5	13.195,0
Operasjonell risiko	822,7	965,4	709,1	861,6
Justeringer (risikoreduserende effekt av utsatt skatt)	(2.718,7)	(3.163,3)	(2.447,4)	(2.850,4)
Gjensidige Bank	4.670,8	4.050,6		
Sum kapitalkrav	14.042,4	15.311,0	9.334,2	11.206,2
Solvensmargin	168,5 %	137,5 %	234,6 %	168,5 %

I tillegg til solvenskapitalkravet er det definert et absolutt minimum kapitalbehov. Sistnevnte kalles minstekapitalkrav for foretak og minimum konsolidert solvenskapitalkrav for konsernet. Hvis kapitalen faller under dette nivået vil det for foretaket eller konsernet være forbudt å fortsette virksomheten. Merk at minimum konsolidert solvenskapitalkrav gjelder for forsikringskonsernet, eksklusive banken.

Minimum konsolidert solvenskapitalkrav er summen av minstekapitalkravet for de juridiske enhetene som inngår i konsernet. Minimum konsolidert solvenskapitalkrav for Gjensidige Forsikring konsern er 4.900,5 millioner kroner, som utgjør 52 prosent av solvenskapitalkravet.

Tabell 16 – Regulatorisk minstekapitalkrav

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2018	2017	2018	2017
Tellende kapital til å dekke minstekapitalkravet / minimum konsolidert solvenskapitalkrav konsern	15.772,6	13.980,9	19.051,8	16.281,4
Minstekapitalkrav / minimum konsolidert solvenskapitalkrav konsern	4.900,5	5.457,2	4.097,1	4.702,1
Overskuddskapital	10.872,2	8.523,7	14.954,7	11.579,3
Minstekapitalkrav-margin	321,9 %	256,2 %	465,0 %	346,3 %

Overskuddskapital

Det regulatoriske kapitaloverskuddet for Gjensidige Forsikring konsern, Gjensidige Forsikring ASA og datterforetak er gitt i tabellen nedenfor.

Tabell 17 – Regulatorisk overskuddskapital

Millioner kroner	2018	2017
Gjensidige Forsikring konsern	9.622,8	5.741,4
Gjensidige Forsikring ASA	12.565,3	7.671,2
Nykredit Forsikring A/S	196,0	198,1
ADB Gjensidige	93,7	55,6
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	707,8	472,4
Gjensidige Bank konsern	233,2	268,5
Møhlholm Forsikring A/S	93,6	35,3

Det foreligger enkelte restriksjoner på Gjensidige Forsikring ASA og Gjensidige Pensjonsforsikring AS sine muligheter til å få tilgang til eller bruke konsernets eiendeler, samt å gjøre opp konsernets forpliktelser. Konsernbidrag må, sammen med utbytte, ikke overstige forsvarlig utdeling av utbytte basert på foretakets soliditet og drift. Utdelinger fra forsikringsforetakene må ligge innenfor årets resultat. Ønskes det delt ut mer enn dette kreves det forhåndsgodkjenning av Finanstilsynet.

Regulatorisk usikkerhet relatert til Solvens II

Det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til hvordan garantiavsetningen skal behandles i Solvens II. Finanstilsynet argumenterer for at garantiavsetningen skal behandles som en forpliktelse under Solvens II. Gjensidige er av den oppfatning at særnorske avsetninger som faktisk er et egenkapitalelement, bør behandles som solvenskapital. Foretaket vil fortsette å arbeide for et regelverk i tråd med dette. Inntil en endelig avklaring foreligger er garantiavsetningen behandlet som forpliktelse under Solvens II. Et høringsforslag fra Finansdepartementet datert 31. januar 2018 foreslår en endring i garantiordningen som kan føre til en økning på ca. 70 millioner kroner i garantiavsetningen. Dette kan potensielt ha en negativ kapitaleffekt. Basert på dette er usikkerheten i tellende ansvarlig kapital knyttet til garantiordningen i størrelsesorden NOK (0,1) til 0,5 milliarder kroner.

Nye skatteregler medfører skatt på sikkerhetsavsetningen som er hensyntatt i kapitalberegningene ved årsskiftet. Dersom foretaket avvikes blir det også skatt på naturskadekapital, men siden det ikke forventes avvikling av foretaket i overskuelig framtid føres det ingen utsatt skatt relatert til naturskadekapital.

EIOPA har foreslått flere endringer i beregningen av kapitalkrav og tellende ansvarlig kapital. Disse endringene forventes ikke å ha noen vesentlig innvirkning på Gjensidiges kapitalposisjon. EU ønsker ikke å endre modellering av renterisiko i denne omgang, og kravene til beregning og dokumentasjon av risikoreduserende effekt av utsatt skatt i kapitalkravet vil ikke ha noen kapitaleffekt med Gjensidiges nåværende balanse.

Stresstest

Stresstest for Gjensidige Forsikring konsern er definert i kapitalstyringspolicyen vedtatt av styret. Hovedformålet med stresstesten er å demonstrere at det er tilstrekkelig kapital som følge av ekstreme, men mulige hendelser. Stresstesten utføres ved å summere opp sannsynlige tap fra de ulike forretningsområdene. Stressparametre for investeringer er valgt slik at de gjenspeiler en tapssannsynlighet i ett av 200 kvartaler. Det er tatt hensyn til diversifisering ved å velge diversifiserte stressparametre. Skatteeffekter tas hensyn til ettersom en utsatt skattefordel vil oppstå etter et stort økonomisk tap.

Stresstesten utføres månedlig. Det er fastsatt en regel for eskalering til konsernsjef eller styret dersom solvensmarginen er under de forhåndsdefinerte nivåene.

Stresstesten utføres for Gjensidige Forsikring konsern, inkludert Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Resultatet av stresstesten ved utgangen av 2018 og 2017 er presentert nedenfor.

Tabell 18a – Stresstest finansielle aktiva 2018

Millioner kroner	Scenario	Verdifall
Markedsrisiko		(2.598,2)
Forsikringsrisiko (skade og liv)	Forventet tap CR>100	(559,0)
Kapital, Gjensidige Bank	ICAAP	(192,0)
Skatt	Positiv effekt av redusert skatt	541,3
Redusert kapitalkrav etter stress	Effekt av lavere balanse etter stress	375,9
Pensjonsforpliktelser	Lønn, G-Regulering, Dødelighet	(82,3)
Redusert overskudd etter stress		(2.514,2)
Effekt på overskudd		
Tellende kapital før stress		23.665,1
Kapitalkrav før stress		14.042,4
Overskudd uten buffer før stress		9.622,8
Overskudd uten buffer etter stress		7.108,5
Solvensmargin etter stress		152,0 %
Solvensmargin før stress		168,5 %

Tabell 18b – Stresstest finansielle aktiva 2017

Millioner kroner	Scenario	Verdifall
Markedsrisiko		(2.273,4)
Forsikringsrisiko (skade og liv)	Forventet tap CR>100	(705,0)
Kapital, Gjensidige Bank	ICAAP	(100,0)
Skatt	Positiv effekt av redusert skatt	467,7
Redusert kapitalkrav etter stress	Effekt av lavere balanse etter stress	450,6
Pensjonsforpliktelser	Lønn, G-Regulering, Dødelighet	(82,3)
Redusert overskudd etter stress		(2.242,5)
Effekt på overskudd		
Tellende kapital før stress		21.052,5
Kapitalkrav før stress		15.311,0
Overskudd uten buffer før stress		5.741,4
Overskudd uten buffer etter stress		3.499,0
Solvensmargin etter stress		123,5 %
Solvensmargin før stress		137,5 %

Følgende forutsetninger gjøres i stresstesten:

- Aksjerisiko stresses med 17 prosent. Inkluderer stress på alle aksjer, inkludert hedgefond og private equity.
- Renterisiko beregnes med 50 bp endring i rentekurven. Inkluderer effekt på både eiendeler og forpliktelser. Strengeste stress av rente opp og ned velges.
- Eiendom stresses med 10 prosent.
- Kredittmarginrisiko: 0 prosent tap på obligasjoner utstedt av stat og kommuner, 0,4 prosent tap på danske realkreditobligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett, 1,9 prosent tap på lånefond med sikret gjeld og 3,07 prosent tap på øvrige obligasjoner.
- Forsikringsrisiko: For skade- og helseforsikring er forventet tap definert som forventet tap gitt at combined ratio overstiger 100 (kalkulert i internmodell). For livsforsikring er stress fastsatt ut fra tap i død-, opplevels- og uføreforsikring med sannsynlighet 1 av 200 på kvartalsvis basis (kalkulert i standardformelen).
- Kapital, Gjensidige Bank: Kapitalunderskudd for å oppfylle regulatoriske krav for Gjensidige Bank gitt at krisescenario i ICAAP oppstår.
- Skatteeffekt: Et tap som følge av verdifall i stresstesten inntreffer vil medføre at skatten reduseres, som vil gi en positiv effekt.

4. Segmentinformasjon

Konsernet har seks rapporteringspliktige segmenter, som beskrevet nedenfor, som tilbyr ulike produkter og tjenester innenfor ulike geografiske områder. Konsernets rapporteringspliktige segmenter er identifisert med utgangspunkt i konsernets internrapportering. Konsernsjefen avholder jevnlig resultatsikringsmøter med sine tilrapporterende ledere for de ulike segmentene, hvor det fokuseres på fremtidige tiltak som sikrer resultat og leveranser.

Gjensidige Bank ble fra tredje kvartal 2018 rapportert som avviklet virksomhet og er ikke lenger et separat segment i Gjensidige konsern. Den rapporterte segmentinformasjonen inkluderer derfor ikke beløp for Gjensidige Bank. Se egen note 25 for mer informasjon.

Skadeforsikring er konsernets kjernevirksomhet. Skadeforsikring er inndelt i fem segmenter hovedsakelig basert på kundens geografiske plassering. Øvrige virksomhetssegmenter leverer produkter og tjenester hovedsakelig til kunder i Norge.

Beskrivelse av segmentene

Skadeforsikring Privat

Privatsegmentet tilbyr et bredt spekter av skadeforsikringsprodukter og -tjenester i det norske privatmarkedet, både innen tingforsikring og person- og helseforsikring.

Skadeforsikring Næringsliv

Næringslivssegmentet tilbyr et bredt spekter av skadeforsikringsprodukter til næringslivs-, landbruks- og kommunemarkedet i Norge, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, bygning, person, landbruk og kyst og havbruk/transport.

Skadeforsikring Danmark

Konsernets virksomhet i Danmark selger forsikring til privat-, næringslivs- og kommunemarkedet, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, eiendom, person, ansvar, landbruk og fritid.

Skadeforsikring Sverige

I Sverige selger konsernet forsikring til privat-, næringslivs- og kommunemarkedet, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, eiendom, person og ansvar.

Skadeforsikring Baltikum

Gjensidiges baltiske virksomhet selger skadeforsikringsprodukter til privat- og næringslivsmarkedet i Latvia, Litauen og Estland, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, eiendom og person.

Pensjon

Gjensidige Pensjonsforsikring skal bidra til breddesalg til skadeforsikringskunder i Norge, og tilbyr pensjonsprodukter hovedsakelig til det norske næringslivsmarkedet. Pensjonsproduktene omfatter blant annet innskuddsbasert tjenstepensjon med tilhørende risikodekninger ved uførhet og død, privat pensjonssparing og individuell uførepensjon.

Beskrivelse av segmentenes inntekter og kostnader

Segmentinntekter defineres som premieinntekter for skadeforsikring og premieinntekter og forvaltningsinntekter mv. for Pensjon.

Segmentkostnader defineres som erstatningskostnader mv. for skadeforsikring og for Pensjon, driftskostnader for samtlige segmenter, samt netto inntekter fra investeringer for Pensjon.

Segmentresultat defineres som forsikringsresultat for skadeforsikring og resultat før skattekostnad for Pensjon.

Endring i segmentene

Som følge av fusjonen mellom Gjensidige Bank ASA (GB) og Gjensidige Investeringsrådgivning AS (GIR) i 2017, er evalueringen av GIR flyttet fra Gjensidige Pensjon og Sparing Holding AS til GB fra 1. januar 2017. Det nye navnet på det tidligere Pensjon og sparing segmentet er Pensjon. Sammenligningstall er endret tilsvarende. Med effekt fra 1. januar 2018 er tidligere segment Norden splittet opp i to nye segmenter: Danmark og Sverige. Sammenligningstall er endret.

	Segment-inntekter ²		Erstatnings-kostnader		Drifts-kostnader		Netto inntekter fra investeringer		Segmentresultat/ resultat før skattekostnad	
Millioner kroner	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Skadeforsikring Privat	8.762,5	8.516,5	(5.720,7)	(5.226,2)	(1.106,9)	(1.090,3)			1.934,8	2.200,0
Skadeforsikring Næringsliv	7.603,3	7.300,5	(5.182,8)	(4.825,6)	(872,3)	(840,1)			1.548,2	1.634,8
Skadeforsikring Danmark	4.904,6	4.827,4	(3.766,2)	(3.863,0)	(704,0)	(680,3)			434,5	284,0
Skadeforsikring Sverige	1.569,2	1.736,1	(1.231,7)	(1.491,9)	(259,3)	(335,8)			78,2	(91,6)
Skadeforsikring Baltikum	1.078,8	1.074,7	(675,9)	(736,0)	(334,4)	(345,9)			68,5	(7,2)
Pensjon	2.201,0	1.963,1	(1.833,5)	(1.661,8)	(241,0)	(227,3)	40,2	29,7	166,6	103,7
Elimineringer mv. ¹	142,1	(52,2)	(213,7)	(258,9)	(684,2)	(568,4)	790,0	1.972,5	34,2	1.093,1
Sum	26.261,6	25.366,1	(18.624,6)	(18.063,5)	(4.202,1)	(4.088,1)	830,2	2.002,2	4.265,0	5.216,8

¹ Elimineringer mv. består av konserninterne elimineringer samt øvrige inntekter og kostnader som ikke er direkte henførbare til det enkelte segment, samt storskader på 202,9 millioner kroner (220,6).

² Det er ingen betydelige inntekter mellom segmentene på dette nivået i 2018 og 2017.

5. Aksjer og andeler i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak

Millioner kroner	Forretnings- kontor	Eierandel	Kostpris 31.12.2018	Balanseført verdi 31.12.2018	Kostpris 31.12.2017	Balanseført verdi 31.12.2017
Tilknyttede foretak						
Malling & Co Eiendomsfond IS ¹	Oslo, Norge	35,1 %	792,3	908,5		
FDC A/S (solgt i 2018)	Ballerup, Danmark				5,2	42,4
Felleskontrollerte foretak						
Oslo Areal AS	Oslo, Norge	50,0 %	1.086,9	2.051,2	1.086,9	1.817,0
Sum tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak			1.879,2	2.959,7	1.092,2	1.859,4

¹ I tillegg er det investert i en 27,8 % andel i fondet gjennom Investeringsvalgporteføljen i Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Millioner kroner	Eiendeler	Egenkapital	Gjeld	Inntekter	Resultat	Resultat inntektsført
For hele foretaket 2018						
Tilknyttede foretak - tilleggsinformasjon						
FDC A/S (solgt i 2018)						57,5
Malling & Co Eiendomsfond IS	2.505,4	2.432,2	73,3	60,1	56,0	
Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon						
Oslo Areal AS						234,2
Sum tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	2.505,4	2.432,2	73,3	60,1	56,0	291,8
For hele foretaket 2017						
Tilknyttede foretak - tilleggsinformasjon						
FDC A/S	171,9	63,9	108,1	387,7	30,1	11,7
Andre						0,1
Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon						
Oslo Areal AS						244,0
Sum tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	171,9	63,9	108,1	387,7	30,1	255,8
For hele foretaket						
Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon						
Oslo Areal AS						
Millioner kroner				2018		2017
Resultatposter						
Driftsinntekter				415,4		417,5
Resultat etter skattekostnad				468,5		491,2
Finansiell stilling - enkeltposter						
Omløpsmidler				38,0		34,9
Anleggsmidler				10.230,4		7.697,2
Kontantekvivalenter				62,2		53,1
Annen gjeld				1.201,8		910,9
Gjeld nærstående				5.026,2		3.240,3
Egenkapital				4.102,5		3.634,1
Fordringer på felleskontrollerte foretak						
Oslo Areal AS						
Millioner kroner				2018		2017
Gjensidiges andel av utlån				2.513,1		1.620,1
Sum fordringer på felleskontrollerte foretak				2.513,1		1.620,1

For samtlige investeringer tilsvarende stemmeandel eierandel.

Gjensidige og AMF Pensjonsforsikring (AMF) eier Oslo Areal AS sammen som et felleskontrollert foretak (50/50), da hver av partene har rett til sin andel av ordningens netto eiendeler. Partene vil gjøre felles investeringer i det norske eiendomsmarkedet gjennom Oslo Areal. Investeringen er regnskapsført til kostpris med 1,1 milliarder kroner ved årsslutt. Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo

Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,5 milliarder kroner. Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Oslo Areal har inngått kontraktmessige forpliktelser til å investere cirka 99,0 millioner kroner (490,0) i eksisterende og nye eiendommer. Forpliktelsen forfaller i perioden frem til 31. desember 2019.

6. Netto inntekter fra investeringer

Millioner kroner	2018	2017
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	291,8	255,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	291,8	255,8
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra eiendom		
<i>Investerings eiendommer</i>		
Netto verdiregulering investeringseiendom		(54,5)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av investeringseiendommer		97,1
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringseiendommer		42,6
<i>Eierbenyttede eiendommer</i>		
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av eierbenyttede eiendommer	0,2	2,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra eierbenyttede eiendommer	0,2	2,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra eiendom	0,2	45,4
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning		
<i>Aksjer og andeler</i>		
Utbytteinntekter	5,1	12,8
Urealiserte gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	(323,9)	(228,3)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av aksjer og andeler	431,5	857,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	112,7	642,4
<i>Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	221,8	239,8
Urealiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	11,2	107,4
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	70,3	38,1
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	303,3	385,3
<i>Derivater</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra derivater	35,2	11,2
Urealiserte gevinster/(tap) fra derivater	(312,3)	96,6
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av derivater	(251,6)	103,1
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra derivater	(528,7)	211,0
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning	(112,7)	1.238,7
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall		
Netto renteinntekt på obligasjoner som holdes til forfall	29,3	65,0
Urealiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall	(1,7)	0,8
Realiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall	(0,5)	(1,0)
Netto gevinster/(tap) fra valutaomregning av obligasjoner som holdes til forfall		16,5
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall	27,0	81,3
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra utlån og fordringer	708,0	682,8
Netto gevinster/(tap) fra utlån og andre fordringer	(3,4)	(9,6)
Netto gevinster/(tap) fra valutaomregning av utlån og andre fordringer	0,8	40,0
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer	705,4	713,2
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle forpliktelser målt til amortisert kost		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra ansvarlig lån	(43,0)	(41,9)
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle forpliktelser målt til amortisert kost	(43,0)	(41,9)
Netto andre finansinntekter/(-kostnader) ¹	(20,1)	(285,7)
Diskontering av erstatningsavsetning klassifisert som rentekostnad	(71,6)	(70,5)
Endring i diskonteringsssats erstatningsavsetning	53,1	66,0
Sum netto inntekter fra investeringer	830,2	2.002,2
Spesifikasjoner		
Renteinntekter og -kostnader for finansielle eiendeler og forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet		
Samlede renteinntekter for finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	733,9	745,6
Samlede rentekostnader for finansielle forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	(43,1)	(48,8)

¹ Netto andre finansinntekter/(-kostnader) inkluderer finansinntekter og -kostnader som ikke er henførbare til enkeltklasser av finansielle eiendeler eller forpliktelser, samt finansielle administrasjonskostnader.

7. Kostnader

Millioner kroner	2018	2017
Driftskostnader		
Avskrivning og verdiendringer (note 11 og note 12) ekskl. avskrivning eiendommer	559,6	541,2
Lønns- og personalkostnader (note 8)	2.982,3	2.803,1
IKT-kostnader	406,2	395,7
Juridisk og annen bistand	92,9	91,7
Provisjonskostnader	576,0	597,5
Andre kostnader ¹	(414,8)	(341,1)
Sum driftskostnader	4.202,1	4.088,1
Øvrige spesifikasjoner		
Lønns- og personalkostnader		
Lønn	2.174,6	2.050,1
Arbeidsgiveravgift	515,6	474,8
Pensjonskostnader - innskuddsbasert pensjonsordning (note 10)	206,8	190,4
Pensjonskostnader - avtalefestet pensjon (note 10)	22,2	22,1
Pensjonskostnader - ytelsesbasert pensjonsordning (note 10)	51,7	53,3
Aksjebasert betaling (note 22)	11,5	12,4
Sum lønns- og personalkostnader	2.982,3	2.803,1
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva.)		
Lovpålagt revisjon	4,4	4,1
Attestasjonstjenester	0,1	0,1
Rådgivning - annen rådgivning	1,1	0,5
Rådgivning - skatt	0,2	0,4
Sum godtgjørelse til revisor (inkl. mva.)	5,8	5,0

¹ Andre kostnader inkluderer kostnadsallokeringer til erstatninger og finans.

8. Lønn og godtgjørelser

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet var 3.633 (3.850).

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

Gjensidiges godtgjørelsespolitikk

Konsernet har etablert en godtgjørelsesordning som gjelder alle ansatte. Ordningen er ment å sikre at Gjensidige tiltrekker seg og beholder medarbeidere som presterer, utvikler seg, lærer og deler. Godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det forventes at de ansatte har et helhetlig syn på hva konsernet tilbyr av godtgjørelse og goder. Konsernets godtgjørelsesordninger skal være åpne og prestasjonsbaserte, slik at de i så stor grad som mulig oppleves som rettferdige og forutsigbare. Det skal være samsvar mellom avtalt prestasjon og den godtgjørelsen som gis.

Retningslinjer for godtgjørelse og karriereutvikling skal knyttes til oppnåelse av konsernets uttrykte strategiske og økonomiske mål og verdigrunnlag, hvor både kvantitative og kvalitative målsettinger tas med i vurderingen. Målekriteriene skal fremme ønsket bedriftskultur og langsiktig verdiskapning, og så langt det er mulig ta hensyn til faktiske kapitalkostnader. Godtgjørelsesordningen skal bidra til å fremme og gi incentiver til god risikostyring, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Fast grunnlønn skal være hovedelement i den samlede godtgjørelsen, som for øvrig består av variabel godtgjørelse, pensjon, forsikringsordninger og naturalytelser. Variabel godtgjørelse skal benyttes for å belønne prestasjoner som er avtalt gjennom målkort eller som overgår forventninger, hvor både resultater og atferd i form av etterlevelse av kjerneverdier, merkevare og ledelsesprinsipper skal vurderes.

Variabel godtgjørelse skal være resultatavhengig uten å være risikodrivende, og skal reflektere både foretakets, divisjonens, avdelingens og individets resultater og bidrag. Øvrige kompensasjonselementer som tilbys skal ansees attraktive av både nye og nåværende ansatte. Det finnes en øvre grense for variabel godtgjørelse.

Konsernledelsen er definert som ledende ansatte, og de har ansvar for aktiviteter som kan være avgjørende for foretakets risikoeksponering. Nivået på godtgjørelse vil ta hensyn til både kvalitative kriterier til deres rolle, og kvantitative kriterier, i tillegg til en individuell vurdering av deres påvirkning på foretakets risiko.

Beslutningsprosess

Styret har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre medlemmer; styrets leder og to styremedlemmer.

Godtgjørelsesutvalget skal forberede saker for styret, og har i hovedsak ansvar for:

- Styrets årlige erklæring om Gjensidiges godtgjørelsespolitikk
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til foretakets interntrevisør
- Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte
- Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, herunder
 - Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse for det kommende regnskapsåret
 - Redegjørelse for den lederlønnspolitikken som har vært ført det foregående regnskapsåret, herunder hvordan retningslinjene for lederlønnfastsettelsen er blitt gjennomført
 - Redegjørelse for virkningen for foretaket og eierne av implementering/endringer i incentivordninger knyttet til aksjer
- Andre vesentlige personalrelaterte forhold for ledende ansatte
- Styrets behandling av gjennomførte HR-prosesser, herunder talent- og etterfølgerutvikling og strategisk bemanningsstyring

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Godtgjørelse til konsernsjef

Konsernsjefens lønn og øvrige økonomiske ytelser fastsettes av styret på bakgrunn av en helhetlig vurdering hvor det tas hensyn til Gjensidiges godtgjørelsesordning og markedslønn for tilsvarende type stilling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) fastsettes av styret basert på avtalte mål og leveranser, og kan utgjøre inntil 50 prosent av den faste årslønnen inklusive feriepengene. Variabel godtgjørelse opptjenes årlig, og er basert på samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Variabel godtgjørelse inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Ved vurderingen tas det hensyn til foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for ekstraordinære utbytter og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet. I tillegg vektlegges konsernsjefens personlige bidrag til konsernets historiske og fremtidige resultater og verdiskapning, etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper.

Variabel godtgjørelse knyttet til Gjensidiges resultater fastsettes ut fra resultater siste to år. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor 1/3 tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger. Konsernsjefen gis ikke resultatbaserte ytelser utover nevnte bonus, men kan i tillegg gis naturalytelser som firmabil og dekning av utgifter til elektronisk kommunikasjon. Tildeling av naturalytelser skal ha sammenheng med konsernsjefens funksjon i konsernet, og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Konsernsjefen har pensjonsalder på 62 år. Det åpnes for å fratre ved fylte 60 år dersom styret eller konsernsjefen selv ønsker det. Konsernsjefen har pensjonsrettigheter i henhold til Gjensidiges lukkede ytelsespensjonsordning. I henhold til hans ansettelsesavtale har han rett til en pensjon på 100 prosent av årslønnen ved avgang ved fylte 62 år, og deretter nedtrappende til 70 prosent av lønn fra fylte 67 år ved full opptjeningsperiode.

Ved fratreden ved 60 år er det tilsvarende avtalefestet nedtrapping fra 100 prosent ved fratreden til 70 prosent ved fylte 67 år. Fra fylte 67 år beregnes pensjonen ut fra foretakets ordinære opptjeningsstid på 30 år, og utgjør 70 prosent av fast lønn med full opptjeningsstid. Bilordning og øvrige goder opprettholdes frem til fylte 67 år.

Konsernsjefen har en oppsigelsestid på seks måneder, og ingen avtale om etterlønn eller sluttvederlag ved fratredelse.

Godtgjørelse til ledende ansatte og ansatte som kan påvirke konsernets risiko vesentlig

Godtgjørelse til konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen, etter rammer drøftet med godtgjørelsesutvalget og basert på retningslinjer fastsatt av styret. Konsernets veiledende retningslinjer legges tilsvarende til grunn for øvrige ledende ansatte og ansatte som kan påvirke risikoen vesentlig.

Den totale godtgjørelsen fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser i de ulike forretningsområdene, og skal bidra til å tiltrekke seg og beholde ledere med ønsket kompetanse og erfaring som fremmer konsernets verdigrunnlag og utvikling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) til ledende ansatte opptjenes årlig, og baseres på en samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Ved vurderingen tas det hensyn til en kombinasjon av foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for ekstraordinære utbytter og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet.

I tillegg vurderes måloppnåelse i vedkommende forretningsenhet, samt personlige bidrag, knyttet til etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger.

Individuell variabel godtgjørelse kan utgjøre inntil 30 prosent av årslønnen inklusive feriepenger. Variabel lønn inngår ikke i pensjonsgrunnlaget.

Konsernsjefen kan etter samråd med godtgjørelsesutvalget gjøre avvik for spesielle stillinger hvis det er nødvendig for å gi konkurransedyktige betingelser. Tildeling av naturalytelser til ledende ansatte skal ha sammenheng med deres funksjon i konsernet og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Enkelte medlemmer av konsernledelsen har en pensjonsalder på 62 år, de øvrige har 70 år som fratreddesalder. Av nåværende medlemmer av konsernledelsen, er seks medlemmer av den lukkede norske ytelsespensjonsordningen. Disse har ved full opptjening rett til en pensjon på 70 prosent av sluttlønnen ved full opptjeningsperiode 30 år ved fylte 67 år. Fire medlemmer er deltakere i foretakets innskuddsbaserte pensjonsordning. Foretaket opprettholder individuell pensjonsavtale for ett medlem av konsernledelsen.

Medlemmer i konsernledelsen har en oppsigelsestid på seks måneder. Ingen medlemmer av konsernledelsen i dag har avtaler om sluttvederlag eller etterlønn.

I overenstemmelse med praksis i Danmark og Baltikum er det enkelte individuelle avtaler om etterlønn i forbindelse med fratreden i Gjensidige Forsikring ASA i Danmark og Baltikum.

Godtgjørelse til ansatte med kontroll- og oppgaver

Godtgjørelse til ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver skal være uavhengig av resultatet i virksomheten de har ansvaret for.

Ingen ledende ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver har i dag variable bonusordninger. Fastlønnen baseres på konsernets generelle prinsipper om konkurransedyktig, men ikke lønnsledende avlønning.

Tildeling av pensjon og naturalytelser følger konsernets generelle ordning.

Godtgjørelse til tillitsvalgte samt øvrige ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte

Godtgjørelse vil tilsvarende følge ovennevnte retningslinjer. Det er per i dag ingen slike ansatte.

Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter m.v. for det kommende regnskapsåret

Av variabel godtgjørelse opptjent i 2018 for konsernsjef og andre ansatte som er omfattet av forskrift om godtgjørelse i finansinstitusjoner, vil 50 prosent av brutto opptjent variabel godtgjørelse gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA. Aksjene tildeles med en tredjedel hvert av de kommende tre år.

Styret har vedtatt å videreføre konsernets aksjespareprogram for ansatte i 2019. Konsernsjef og ledende ansatte har på lik linje med øvrige ansatte i Gjensidige adgang til å delta i programmet. Etter gjeldende program kan den ansatte spare gjennom lønnstrekk for kjøp av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA for inntil 75.000 kroner per år. Kjøp skjer kvartalsvis etter offentliggjøring av resultatene. Det gis et tilskudd på 20 prosent av kjøpesummen, begrenset oppad til 3.000 kroner. For de som beholder aksjene og fortsatt er ansatt i konsernet, tildeles en bonusaksje for hver fjerde aksje man har eid i mer enn to år.

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

I samsvar med retningslinjene, har en medarbeider i finansavdelingen fått mulighet for inntil 50 prosent variabel godtgjørelse.

Daglig leder i Gjensidige Bolighandel AS har i tråd med retningslinjene fått innvilget en mulig bonus på 50 prosent av lønn som en engangskompensasjon i 2020 forutsatt at målsettingene for foretaket oppnås. Halvparten av bonusbeløpet kan utbetales, den andre halvparten skal behandles som for øvrige ledende ansatte ved at halvparten skal benyttes til aksjekjøp.

Styret bekrefter for øvrig at retningslinjene om lederlønn for 2018 gitt i fjorårets erklæring, har blitt fulgt.

Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer
2018

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnsk.-året for pensjonsordning ⁵	Årets opptjening aksje-basert av-lønning	Antall tildelte, ikke frigitte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall aksjer utestående ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.197,2	1.016,1	169,9	1.577,0	1.015,3	6.768	9.021	15.363	55.300	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.726,1	335,1	202,7	702,4	334,3	2.506	2.871	5.274	24.322	²
Kim Rud-Petersen, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1,10}	1.919,8	273,8	189,9	675,9	253,1	2.079	3.147	4.885		
Hege Yli Melhus Ask, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1,9}	1.869,8	18,5	110,7	406,1	4,9	1.205	1.567	2.842		³
Catharina Hellerud konserndirektør	3.067,4	342,6	175,6	455,7	341,8	2.652	3.287	5.703	20.047	³
Sigurd Austin, konserndirektør	3.115,8	401,0	186,6	665,0	400,2	2.929	3.209	6.051	14.124	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.881,8	345,2	240,9	825,2	331,6	2.237	2.809	4.830	14.951	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør	3.069,7	451,5	160,8	470,6	450,7	3.255	3.515	6.526	15.772	³
Jostein Amdal, konserndirektør	3.085,8	382,9	168,3	569,3	382,1	2.579	366	3.183	14.761	
Janne Merethe Flessum, konserndirektør (1.3.18-31.12.18) ¹	2.012,0	217,6	137,8	218,1	207,8	80	69	196	3.819	
Aysegul Cin, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ¹	780,4	30,0	116,2	60,8	30,0				1.489	
Lars Gøran Bjerklund, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1,11}	956,8	38,4	91,6	250,7	38,4					
Anne-Mari Kalager, konstituert konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1,12}	885,4	20,1	55,4	217,3	20,1					
Styret										
Inge K. Hansen, leder (1.1.18-5.4.18) ^{1,8}	339,2		3,4							
Gisele Marchand, styremedlem (1.1.18-5.4.18), leder (5.4.18-31.12.18) ⁸	541,1		10,1						1.481	
John Giverholt ⁸	363,5		5,1						3.500	
Per Arne Bjørge ^{7,8}	442,5		6,0						10.542	
Eivind Elnan ⁸	290,7		9,6						2.200	
Hilde Merete Nafstad ⁸	368,3		5,1						2.946	
Vibeke Krag (5.4.18-31.12.18) ^{1,8}	186,4		1,7						1.500	
Terje Seljeseth (5.4.18-31.12.18) ^{1,8}	170,2		1,7							
Gunnar Mjåtvedt, ansattrepresentant ^{4,8}	392,2								2.208	
Anne Marie Nyhammer, ansattrepresentant ⁴	283,0									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansattrepresentant ^{4,8}	346,0		5,1						752	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.⁴ For ansattrepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.⁵ Alle i konsernledelsen er omfattet av konsernets pensjonsordninger, ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte.⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 155 tusen kroner for 2018.⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.⁹ Hege Yli Melhus Ask sin godtgjørelse er presentert frem til hennes fratredelse 31. august 2018.¹⁰ Kim Rud-Petersen fratrådte sin stilling 31. august 2018. Sluttvederlag er avtalt å utgjøre 9.129 tusen kroner.¹¹ Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 2.516,7 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente for boligkreditt og 2,55 % rente for topplån. Utløpsdato for topplån 20.9.2030.¹² Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 3.105,2 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente og utløpsdato 28.11.2023.

Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer
2017

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnsk.-året for pensjonsordning ⁵	Årets opptjening aksje-basert av-lønning	Antall tildelte, ikke frigitte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall aksjer utestående ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.082,7	957,7	187,7	1.434,8	959,9	8.695	9.741	17.616	49.264	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.649,4	356,3	195,7	632,1	358,4	2.913	3.222	5.639	22.143	²
Kim Rud-Petersen, konserndirektør	3.045,6	391,1	290,1	639,8	369,4	2.578	3.496	5.953	11.438	
Hege Yli Melhus Ask, konserndirektør (1.8.17-31.12.17) ⁹	2.788,3	176,9	160,0	437,0	174,1	1.941	2.112	3.204	12.367	³
Catharina Hellerud konserndirektør	2.985,5	376,5	163,8	440,4	378,7	3.115	3.726	6.338	17.650	³
Sigurd Austin, konserndirektør	2.854,1	417,5	158,4	606,4	414,7	3.229	3.422	6.331	11.766	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.806,9	334,3	209,9	749,8	331,5	2.601	3.326	5.402	13.326	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør	2.991,2	466,0	161,0	460,7	468,2	3.288	3.893	6.786	13.254	³
Jostein Amdal, konserndirektør	2.828,8	384,5	161,7	456,4	386,6	835	148	970	13.906	
Krister Georg Aanesen, konserndirektør (1.1.17-31.7.17) ^{1, 10}	847,4	185,4	66,4	159,2	171,3	662	60	799	1.368	
Styret										
Inge K. Hansen, leder	624,9		15,4						12.253	
Gisele Marchand ⁷	423,0								1.481	
Knud Peder Daugaard (1.1.17-6.4.17) ^{1, 8}	184,0		0,6							
John Giverholt	306,0								3.500	
Anne Marie Nyhammer, ansattrepresentant ⁴	275,0									
Gunnar Mjåtvædt, ansattrepresentant ^{4, 8}	275,0								2.081	
Per Arne Bjørge ⁸	404,5		1,9						10.542	
Mette Rostad (1.1.17-6.4.17) ¹	143,2								1.000	
Tine Wollebakk (1.1.17-31.5.17) ^{1, 8}	247,2									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansattrepresentant ⁴	306,0								582	
Eivind Elnan (6.4.17-31.12.17) ¹	139,5		4,9						2.200	
Hilde Merete Nafstad (6.4.17-31.12.17) ^{1, 8}	189,5								446	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningsstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningsstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.⁴ For ansattrepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.⁵ Alle, med unntak av en person i konsernledelsen er omfattet av konsernets pensjonsordninger, ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte.⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 148 tusen kroner for 2017.⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.⁹ Hege Yli Melhus Ask har vært i permisjon fra 1. januar til 31. juli. Hennes godtgjørelse er presentert for året som helhet.¹⁰ Konstituert konserndirektør for Hege Yli Melhus Ask fra 1. januar til 31. juli.

9. Skatt

Millioner kroner	2018	2017
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	(821,2)	(836,7)
Korreksjon tidligere år	(27,2)	(71,9)
Endring utsatt skatt	(35,1)	(248,0)
Sum skattekostnad	(883,5)	(1.156,6)
Forpliktelses ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt		
Forpliktelses ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt nettopføres når det foreligger en juridisk rett til å motregne slike eiendeler/forpliktelses, og når forpliktelses ved utsatt skatt/eiendeler ved utsatt skatt tilhører det samme skatteregimet. Motregnede beløp er som følger:		
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	216,8	572,5
Aksjer, obligasjoner og øvrige verdipapirer	288,5	856,9
Gevinst- og tapskonto	325,1	156,5
Konto for utsatt inntektsføring av forsikringstekniske avsetninger inkludert sikkerhetsavsetning	4.228,1	3.459,5
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	5.058,5	5.045,4
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Utlån og fordringer	(31,9)	(32,5)
Avsetninger for forpliktelses	(310,8)	(323,2)
Netto pensjonsforpliktelses	(360,8)	(372,3)
Forsikringstekniske forpliktelses		(2,2)
Andre skattereduserende forskjeller	53,7	(46,2)
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	(649,8)	(776,3)
Fremførbart underskudd	(38,9)	(38,9)
Netto midlertidige forskjeller	4.369,8	4.230,2
Netto forpliktelses ved utsatt skatt/(eiend)	1.079,9	1.065,5
Herav ikke utlignet eiendeler ved utsatt skatt	13,1	11,3
Forpliktelses ved utsatt skatt	1.093,0	1.076,8
Avstemming av skattekostnad		
Resultat før skattekostnad	4.265,0	5.216,8
Beregnet skatt av resultat før skattekostnad (25 %)	(1.066,3)	(1.304,2)
Skatteeffekten av		
Forskjell i skattesats i utenlandske datterforetak	10,6	(4,6)
Nedvurdering og reversering av fremførbart underskudd i datterforetak	(1,6)	(10,1)
Mottatt utbytte	1,2	3,0
Skattefrie inntekter og kostnader	229,4	234,3
Ikke fradragsberettigede kostnader	(29,6)	(3,1)
Korreksjon tidligere år	(27,2)	(71,9)
Sum skattekostnad	(883,5)	(1.156,6)
Effektiv skattesats	20,7 %	22,5 %
Fremførbart underskudd		
2020		
2021		
2022		
2023		
2024		
Senere eller ingen utløpstid	24,8	38,9
Sum fremførbart underskudd	24,8	38,9
Endring i utsatt skatt		
Forpliktelses ved utsatt skatt per 1. januar	1.065,5	852,5
Endring utsatt skatt innregnet i resultatet videreført virksomhet	35,1	248,0
Endring utsatt skatt avviklet virksomhet	(6,8)	11,9
Endring utsatt skatt innregnet i andre inntekter og kostnader og direkte i balansen		
Pensjoner	(12,7)	(85,7)
Kjøpte og solgte foretak		34,7
Valutakursdifferanse	(1,2)	4,1
Netto forpliktelses ved utsatt skatt per 31. desember	1.079,9	1.065,5

Skattekostnad

I forbindelse med omdanning av Gjensidige Forsikring BA til ASA har Finansdepartementet samtykket i at Gjensidige Forsikring på nærmere vilkår fritas for den skattemessige gevinstbeskatningen ved overføring av virksomheten til det nystiftede allmennaksjeselskapet. Konsekvensene av skattelempevedtaket er innarbeidet i skattekostnaden og skatteforpliktelsene fra fjerde kvartal 2010. Skattelempevedtaket innebærer økt kompleksitet og til dels skjønsmessige vurderinger, noe som medfører en økt usikkerhet for skattekostnaden og skatteforpliktelsene frem til alle effekter er sluttvurdert av skattemyndighetene.

I februar 2015 mottok Gjensidige et kontorvedtak fra Sentralskattekontoret for storbedrifter i forbindelse med skattemessig gevinstberegning av omdanningen av Gjensidige Forsikring fra BA til ASA i 2010. Vedtaket medfører at den betalbare skatten for 2010 reduseres med om lag 35 millioner kroner. For de påfølgende år vil skatten bli ytterligere redusert med totalt om lag 137 millioner kroner med kjente skattesatser. Gjensidigestiftelsen mottok tilsvarende vedtak, og vi er informert om at de har påklaget dette på bakgrunn av at det ikke er grunnlag for endring og at skattekontoret har lagt til grunn feil verdiansettelse i sitt vedtak. Gjensidige er enig i Gjensidigestiftelsens vurdering. En endring av vedtaket vedrørende Gjensidigestiftelsen vil få konsekvenser for Gjensidige, jfr. nevnte effekter som da ikke blir realisert. Klagen er fortsatt til behandling hos Skatteklagenemnda.

10. Pensjon

Gjensidige Forsikring er forpliktet til å ha en tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foretakets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Gjensidige har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor Gjensidige betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd. Satsene er syv prosent av lønn mellom 0 og 7,1 G og 20 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

Filialene og enkelte av datterforetakene til Gjensidige Forsikring har tilsvarende innskuddsbasert pensjonsordning som Gjensidige Forsikring i Norge.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensjonen sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør cirka 70 prosent av lønn ved fratreddesalder, forutsatt full opptjeningsstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

Endringer i skattereglene for forsikringsforetak

Skattemessig fradrag for forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikringsforetak begrenses med virkning fra 2018 til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelser. Det gis dermed ikke lenger skattemessig fradrag for avsetninger til naturskadekapital og garantiordningen for skadeforsikring (Norge). Det er gitt en overgangsordning hvorved avsetningene til naturskadekapitalen og garantiordningen for skadeforsikring per 1.1.2018 skattemessig kan settes på en egen konto som kommer til beskatning først ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. Det avsettes ikke utsatt skatt på naturskadekapital og avsetning til garantiordningen for skadeforsikring (Norge) i henhold til IAS 12 om inntektsskatt. Tidligere var det innregnet utsatt skatt på garantiordningen for skadeforsikring (Norge).

De skattemessige forsikringstekniske avsetningene i Gjensidige Forsikring blir vesentlig redusert i 2018, hovedsakelig ved at den tidligere sikkerhetsavsetningen ikke lenger inngår i disse. En overgangsregel gir imidlertid foretaket anledning til å fordele den skattemessige inntektsføringen av denne reduksjonen lineært over 10 år, første gang i 2018. Det aktuelle beløpet som fordeles er 4.667 millioner kroner.

Livsforsikringsforetak kan i inntektsåret 2018, etter overgangsregelen, overføre resultatet fra kundeporteføljen til gevinst- og tapskonto. Kontoen avskrives med 20 prosent hvert år. Gjensidige Pensjonsforsikring har ført 249,8 millioner kroner inn på denne kontoen. Beløpet består av midlertidige forskjeller i kundeporteføljen fra 2017, samt årets resultat i kundeporteføljen.

I tillegg har Gjensidige pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensjonen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,2 prosent (3,1), og er justert for alder basert på en avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten 2018/19 er beregnet til 1,91 prosent (1,55). Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 56,8 år (56,1).

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter og de langsiktige markedsforventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjelden tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Gjensidige er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko. Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Pensjonsmidlene er høyere enn de beregnede pensjonsforpliktelsene. Imidlertid er bruken av pensjonsmidlene til å betale fremtidige premier begrenset, og det forventes at deler av overfinansieringen vil bli brukt til å øke pensjonsutbetalingene. En økning i forpliktelsene (som for eksempel som følge av rentefritak) vil bli delvis motvirket av en reduksjon i overfinansieringen. Renteoppgang leder til et fall i forpliktelsene som isolert sett kan lede til en økt overfinansiering. Risikofaktorene under må således ses i lys av overfinansieringen.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på cirka 2,5 år. Porteføljeverdien vil falle med cirka 2,5 prosent ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med 11,9 prosent ved et parallelt skift i hele rentekurven (rentefall) på minus ett prosentpoeng. Verdien vil falle med ca. 9,8 prosent ved en renteøkning på ett prosentpoeng.

Kreditrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kreditrisiko ansees som moderat. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Dersom kreditrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 prosent percentilen) ville det lede til et fall på cirka ni prosent i obligasjonsporteføljen.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kreditrisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kreditrisiko.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

Uførehypigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførhet på lang sikt. Forekomsten av uførheten er lav sammenlignet med mange andre arbeidsgivere.

Gjensidiges ansatte kan bli involvert i større katastrofeliggende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser på arbeidsplassen. Dersom en

slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at Gjensidige får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom foretakets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene.

Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Gjensidige styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng høyere vil det føre til 3,9 prosent økning av forpliktelsen. Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng lavere faller forpliktelsen med 3,1 prosent. Dersom G øker med ett prosentpoeng faller forpliktelsen med 1,5 prosent.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstillende visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil Gjensidige måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også Gjensidige få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I Gjensidige Pensjonskasse måles risiko basert på krav fastsatt av Finanstilsynet i form av stresstester. Disse testene skal reflektere 99,5 prosent «value at risk». Pensjonskassen har en bufferkapitalutnyttelse på cirka 75 prosent, noe som tilsier at det ikke er krav om å tilføre pensjonsmidler for å bedre pensjonskassens soliditet.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Gjensidige er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte. AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere. Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningenes midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Gjensidige innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av Gjensidige. En fordelingsnøkkel basert på Gjensidiges andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

Millioner kroner	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Per 1. januar	2.166,3	577,8	2.744,0	1.954,9	511,5	2.466,3
Årets pensjonsopptjening	25,6	9,4	35,0	25,1	13,0	38,0
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	4,9	1,8	6,7	4,8	2,5	7,3
Rentekostnad	55,6	13,3	68,8	52,8	12,5	65,3
Aktuarielle gevinster og tap	(59,1)	25,0	(34,2)	212,2	75,2	287,4
Utbetalte ytelser	(99,2)	(36,7)	(135,9)	(107,2)	(46,4)	(153,6)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	(0,2)	(6,7)	(6,9)	(0,2)	(7,6)	(7,7)
Oppgjør		2,1	2,1		14,2	14,2
Avviklet virksomhet	(4,5)	(23,7)	(28,2)			
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen	(32,0)		(32,0)	23,9		23,9
Kursendringer i utenlandsk valuta		0,2	0,2		3,0	3,0
Per 31. desember	2.057,2	562,4	2.619,6	2.166,3	577,8	2.744,0
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	2.057,2	562,4	2.619,6	2.166,3	577,8	2.744,0
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	(2.213,8)		(2.213,8)	(2.371,8)		(2.371,8)
Netto pensjonsforpliktelse/(pensjonsmidler)	(156,6)	562,4	405,8	(205,5)	577,8	372,3

Millioner kroner	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Per 1. januar	2.371,8		2.371,8	2.443,2		2.443,2
Renteinntekt	60,9		60,9	66,4		66,4
Avkastning ut over renteinntekt	(116,9)		(116,9)	(31,4)		(31,4)
Bidrag fra arbeidsgiver	1,5	6,7	8,2	1,0	7,6	8,6
Utbetalte ytelser	(99,2)		(99,2)	(107,2)		(107,2)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	(0,2)	(6,7)	(6,9)	(0,2)	(7,6)	(7,7)
Avviklet virksomhet	(4,0)		(4,0)			
Per 31. desember	2.213,8		2.213,8	2.371,8		2.371,8
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	25,6	9,4	35,0	24,9	9,2	34,1
Rentekostnad	55,6	13,3	68,8	52,7	12,0	64,8
Renteinntekt	(60,9)		(60,9)	(66,3)		(66,3)
Oppgjør		2,1	2,1		14,2	14,2
Arbeidsgiveravgift	4,9	1,8	6,7	4,8	1,8	6,5
Pensjonskostnad	25,2	26,5	51,7	16,1	37,1	53,3
Kostnaden er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Sum driftskostnader	25,2	26,5	51,7	16,1	37,1	53,3
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre inntekter og kostnader						
Akkumulert beløp per 1. januar			(2.641,1)			(2.326,2)
Korreksjon av åpningsbalansen						7,0
Avkastningen på pensjonsmidler			(116,9)			(31,4)
Endringer i demografiske forutsetninger			(24,6)			(138,8)
Endringer i økonomiske forutsetninger			58,8			(148,6)
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen			32,0			(23,9)
Andre endringer						20,1
Valutakursdifferanser			0,1			0,7
Akkumulert beløp per 31. desember			(2.691,7)			(2.641,1)
Aktuarielle forutsetninger						
Diskonteringsrente			2,98%			2,57%
Lønnsregulering ¹			3,20%			3,10%
Endring i folketrygdens grunnbeløp			3,20%			3,10%
Øvrige spesifikasjoner						
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen			206,8			190,4
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO			22,2			22,1
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år			22,8			27,2
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år			1,3			0,0
¹ Lønnsregulering representerer vår forventede gjennomsnittlige lønnsregulering for bransjen. Siden Gjensidige har en lukket ordning blir gjennomsnittlig lønnsregulering for vår bestand 1,91 prosent (1,55). Se forklaring under avsnittet Aktuarielle forutsetninger.						
			Endring i pensjonsforpliktelse 2018			Endring i pensjonsforpliktelse 2017
Prosent						
Sensitivitet						
- 1 %-poeng diskonteringsrente			12,5 %			12,1 %
+ 1 %-poeng diskonteringsrente			(9,8 %)			(9,7 %)
- 1 %-poeng lønnsjustering			(3,2 %)			(2,9 %)
+ 1 %-poeng lønnsjustering			4,0 %			3,9 %
- 1 %-poeng G-regulering			1,8 %			1,7 %
+ 1 %-poeng G-regulering			(1,6 %)			(1,5 %)
+ 1 %-poeng pensjonsregulering			12,4 %			9,8 %
10 % redusert dødelighet			2,7 %			2,6 %
10 % økt dødelighet			(3,6 %)			(3,5 %)

Verdsettelseshierarki 2018

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelsest eknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelsest eknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum per 31.12.2018
Millioner kroner				
Aksjer og andeler		130,6		130,6
Obligasjoner		2.034,4		2.034,4
Derivater		48,7		48,7
Sum		2.213,8		2.213,8

Verdsettelseshierarki 2017

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelsest eknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelsest eknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum per 31.12.2017
Millioner kroner				
Aksjer og andeler		296,5		296,5
Obligasjoner		1.885,6		1.885,6
Bank		83,0		83,0
Derivater		106,7		106,7
Sum		2.371,8		2.371,8

11. Goodwill og immaterielle eiendeler

Millioner kroner	Goodwill	Kunde- forhold	Program- vare	Andre immater. eiendeler	Sum
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2017	3.391,7	1.208,1	1.281,0	777,4	6.658,2
Tilganger		16,8	284,2	68,3	369,3
Tilganger ved virksomhetssammenslutning	206,3	101,5	19,3	66,0	393,1
Tilganger ved intern utvikling			10,8		10,8
Avhendinger/reklassifiseringer	(17,5)		(133,6)	(56,1)	(207,2)
Valutakursdifferanser	240,1	90,1	29,1	52,8	412,2
Per 31. desember 2017	3.820,6	1.416,6	1.490,8	908,4	7.636,4
Prosjekter i arbeid			103,9		103,9
Per 31. desember 2017, inklusiv prosjekter i arbeid	3.820,6	1.416,6	1.594,7	908,4	7.740,2
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2017	(251,5)	(848,0)	(795,6)	(388,7)	(2.283,8)
Avskrivning videreført virksomhet		(140,2)	(209,5)	(130,1)	(479,8)
Avskrivning avviklet virksomhet			(14,2)		(14,2)
Avhendinger/reklassifiseringer			135,2	55,2	190,4
Valutakursdifferanser	(11,7)	(66,5)	(14,2)	(30,9)	(123,2)
Per 31. desember 2017	(263,2)	(1.054,7)	(898,3)	(494,5)	(2.710,6)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2017	3.140,2	360,1	611,6	388,7	4.500,7
Per 31. desember 2017	3.557,4	361,9	696,4	413,9	5.029,6
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2018	3.820,6	1.416,6	1.490,8	908,4	7.636,4
Tilganger		2,1	218,4	12,2	232,8
Tilganger ved virksomhetssammenslutning	6,6				6,6
Tilganger ved intern utvikling			24,7		24,7
Avhendinger/reklassifiseringer			(200,6)	(14,4)	(215,0)
Valutakursdifferanser	13,5	3,6	0,9	(3,0)	15,0
Per 31. desember 2018	3.840,7	1.422,3	1.534,3	903,2	7.700,5
Prosjekter i arbeid			223,4		223,4
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	3.840,7	1.422,3	1.757,7	903,2	7.923,9
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2018	(263,2)	(1.054,7)	(898,3)	(494,5)	(2.710,6)
Avskrivning		(128,7)	(231,0)	(148,2)	(507,8)
Avhendinger/reklassifiseringer			164,6	9,9	174,5
Valutakursdifferanser	(0,5)	(7,4)	(1,8)	(5,1)	(14,8)
Per 31. desember 2018	(263,7)	(1.190,8)	(966,4)	(637,9)	(3.058,7)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2018	3.557,4	361,9	696,4	413,9	5.029,6
Per 31. desember 2018	3.577,0	231,5	791,2	265,3	4.865,2
Avskrivningsmetode	I/A	Lineær	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	I/A	5-10	5-8	1-10	

Konsernets immaterielle eiendeler er enten ervervet eller internt utviklet. Goodwill, kundeforhold, varemerke og deler av andre immaterielle eiendeler er alle ervervet gjennom virksomhetssammenslutninger, og er et resultat av allokering av kostpris ved overtakelsen. Programvare er utviklet for bruk i forsikringsvirksomheten. Ekstern og intern bistand til utviklingsarbeid i forbindelse med innføring eller vesentlig oppgradering av programvare, herunder tilpasning av standardsystemer aktiveres som immaterielle eiendeler. Avskrivning er inkludert i regnskapslinjen Driftskostnader.

Konsernet har ikke ervervet porteføljer eller foretak i 2018. I 2017 ble det danske foretaket Mølholm Forsikring A/S ervervet.

Vurdering verdifall goodwill

Balanseført goodwill i konsernet utgjør per 31. desember 2018 3.577,0 millioner kroner.

Millioner kroner		2018	2017
Goodwill	Segment		
Gjensidige Forsikring, dansk filial	Danmark	1.592,3	1.583,2
Nykredit Forsikring	Danmark	895,5	891,8
Gjensidige Forsikring, svensk filial	Sverige	144,6	141,0
Gouda portefølje	Danmark	87,3	87,3
Vardia portefølje	Sverige	65,3	66,8
Mølholm Forsikring A/S	Danmark	228,4	227,1
ADB Gjensidige	Baltikum	434,9	431,5
Gjensidige Forsikring, white label	Privat	128,7	128,7
Sum		3.577,0	3.557,4

Hver av enhetene ovenfor er den minste enhet med identifiserbare eiendeler og kontantstrømmer og er dermed ansett som egne kontantstrømgenererende enheter. Årlig vurdering av tap ved verdifall ble gjennomført i tredje kvartal 2018. Det er også foretatt indikasjonsvurderinger i de øvrige kvartalene for å vurdere om det er nye forhold som tilsier at det må foretas en ny vurdering av verdifall.

Gjennvinnbart beløp for de kontantstrømgenererende enhetene fastsettes ut fra en vurdering av bruksverdi. Bruksverdien baseres på en diskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer, med en relevant diskonteringsrente som tar hensyn til løpetid og risiko.

Budsjetter/prognoser og perioden kontantstrømmene er fremskrevet

Fremskrivningen av kontantstrømmene er basert på budsjett og prognoser for de neste fem årene gjennomgått av ledelsen og godkjent av styret. Veksten i denne femårsperioden er høyere enn forventet langsiktig vekst. I perioden etter 2022 er det lagt til grunn en lavere årlig vekst enn i budsjettperioden, for å komme frem til et normalnivå før det er beregnet en terminalverdi. Terminalverdien er beregnet i år 2027. Gjensidige bruker som utgangspunkt en tiårs horisont på sine modeller, siden de oppkjøpte foretak er i en vekstperiode og en kortere periode vil gi et mindre korrekt bilde av forventede kontantstrømmer. Den langsiktige vekstraten utover styregodkjente planer er ikke høyere enn langsiktig vekst i markedet til de respektive kontantstrømgenererende enhetene.

Ledelsens metode

Sensitivitetstabell goodwill	Diskonteringsrente øker med 1 %	Vekst reduseres med 2 % ift. forventet neste 3 år	CR øker med 2 % neste 3 år	Alle forhold inntreffer samtidig
Gjensidige Forsikring, dansk filial	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 588 mill.
Nykredit Forsikring	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Mølholm Forsikring	Nedskrivningsbehov med ca. 53 mill.	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 128 mill.	Nedskrivningsbehov med ca. 216 mill.
Gjensidige Forsikring, svensk filial	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 256 mill.
ADB Gjensidige	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Gouda portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Gjensidige Forsikring, white label	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov

Så langt det er mulig har ledelsen søkt å dokumentere de forutsetningene som modellene er basert på ved hjelp av ekstern informasjon. Ekstern informasjon er først og fremst benyttet i vurderingen av diskonteringsrente og valutakurser. Når det gjelder fremtidige kontantstrømmer har ledelsen også vurdert i hvilken grad man historisk har oppnådd sine budsjetter. Dersom man ikke har oppnådd forventet budsjettet resultat, har ledelsen gjennomført en avviksanalyse. Disse avviksanalysene er gjennomgått av styret i de respektive datterforetakene, samt ledelsen i Gjensidige Forsikring.

Nivå på combined ratio (CR)

Det forventede CR-nivået i både vekstperioden og ved beregning av terminalverdien er vurdert til å være fra 84,3 til 98,8.

Kontantstrømgenererende enheter	CR-nivå i vekstperiode	CR-nivå ved beregning av terminalverdi
Gjensidige Forsikring, dansk filial	84,5-91,0 %	91,0 %
Nykredit Forsikring	84,3-91,3 %	91,3 %
Mølholm Forsikring	94,0-96,6 %	94,0 %
Gjensidige Forsikring, svensk filial	91,2-98,8 %	91,2 %
ADB Gjensidige	90,0-96,9 %	93,0 %
Gouda portefølje	88,0-92,6 %	88,6 %

Vekstrate i terminalledd

Vekstraten er fastsatt til 2,5 prosent i Skandinavia og 3,0 prosent i Baltikum. Dette er samme vekst som ble brukt i 2017.

Diskonteringsrente

Diskonteringsrenten er før skatt, og er sammensatt av en risikofri rente, et risikopåslag og en markedsbeta. Den risikofrie renten tilsvarer en ti års rente på statsobligasjoner i de respektive landene som datterforetakene og filialene opererer i og det er i tillegg lagt til et risikopåslag. Påslaget varierer slik at diskonteringsrenten som er benyttet er 7,5 prosent for alle foretakene. Dette tilsvarer konsernets avkastningskrav og er den samme diskonteringsrenten som ble brukt i 2017. Konsernets avkastningskrav representerer konsernets risikoappetitt, og denne er lik uavhengig av land. Landrisiko er korrigert direkte i kontantstrømmen på samtlige enheter.

Følsomhetsanalyse for nøkkelforutsetninger

Merverdiene knyttet til oppkjøpene er basert på ulike nøkkelforutsetninger. Dersom disse forutsetningene utvikler seg vesentlig forskjellig fra det som er forutsatt i modellene for vurdering av tap ved verdifall, kan dette medføre behov for nedskrivning, jf. tabell.

12. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Millioner kroner	Eierbenyttet eiendom	Anlegg og utstyr ¹	Sum
Anskaffelseskost			
Per 1. januar 2017	29,9	541,4	571,3
Overtatt i virksomhetssammenslutning		2,1	2,1
Tilganger	8,1	49,6	57,7
Avhendinger	(6,4)	(78,4)	(84,8)
Valutakursdifferanser	0,6	9,7	10,2
Per 31. desember 2017	32,2	524,4	556,6
Prosjekter i arbeid		50,1	50,1
Per 31. desember 2017, inklusiv prosjekter i arbeid	32,2	574,5	606,7
Avskrivning og tap ved verdifall			
Per 1. januar 2017	(0,4)	(310,1)	(310,5)
Avskrivning videreført virksomhet	(0,2)	(61,4)	(61,6)
Avskrivning avvirket virksomhet		(0,9)	(0,9)
Avhendinger	0,3	63,0	63,3
Valutakursdifferanser	(0,0)	(6,8)	(6,8)
Per 31. desember 2017	(0,4)	(316,1)	(316,5)
Balanseført verdi			
Per 1. januar 2017	29,5	292,5	321,9
Per 31. desember 2017	31,8	258,4	290,1
Anskaffelseskost			
Per 1. januar 2018	32,2	524,4	556,6
Tilganger	1,5	28,0	29,5
Avhendinger	(1,4)	(32,4)	(33,8)
Valutakursdifferanser	(0,0)	(0,3)	(0,3)
Per 31. desember 2018	32,2	519,8	552,0
Prosjekter i arbeid		45,4	45,4
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	32,2	565,2	597,5
Avskrivning og tap ved verdifall			
Per 1. januar 2018	(0,4)	(316,1)	(316,5)
Avskrivning	(0,2)	(51,8)	(52,0)
Avhendinger	0,1	23,0	23,2
Valutakursdifferanser	(0,0)	(0,2)	(0,2)
Per 31. desember 2018	(0,5)	(345,1)	(345,6)
Balanseført verdi			
Per 1. januar 2018	31,8	258,4	290,1
Per 31. desember 2018	31,7	220,1	251,9
Avskrivningsmetode	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	10-50	3-10	

¹ Anlegg og utstyr består hovedsakelig av maskiner, biler, inventar og møbler.

Eierbenyttede eiendommer i Gjensidige Forsikring konsern består hovedsakelig av fritidshus og hytter, samt eierbenyttet eiendom i Baltikum.

Det foreligger ingen restriksjoner på eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr er heller ikke stilt som sikkerhet for forpliktelser.

13. Finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres det for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelses virkelige verdi. En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Valutaderivater, aksjeopsjoner og fremtidige renteavtaler hvis virkelige verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonspringsmodeller etc.).
- Aksjefond, obligasjonsfond, hedgefond og kombinasjonsfond hvis virkelige verdi er bestemt på bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Sertifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.
- Børsnoterte ansvarlig lån hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedsdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontantstrømsanalyser, pris-multipler og nylige markedstransaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation). På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV fra siste kvartalsrapportering. NAV vurderes deretter for skjønsmessige justeringer basert på objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Objektive hendelser kan være utviklingen i underliggende verdier på børsnoterte foretak siden siste rapportering fra fondet, endringer i regelverket eller store markedsbevegelser.
- Eiendomsfond. Eiendomsfondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Investeringsdirektør i samråd med avdeling for investeringsavkastning- og risikomåling fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til finansdirektør og konsernsjef samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Sensitivitetsanalysen for finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata viser resultateffekten av realistiske og plausible markedsutfall. Generelle markedsnedganger eller forverrede framtidsutsikter kan påvirke forventning om fremtidige kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien reduseres. Et verdifall på ti prosent anses som et realistisk og plausibelt markedsutfall for aksjer og andeler, samt obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning som inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Sikringsbokføring

Virkelig verdi sikring

Gjensidige benyttet frem til og med 2017 virkelig verdi sikring for å styre sin valutarisiko på faste avtaler om kjøp av virksomhet, sist ved kjøp av Mølholm Forsikring. Sikringen ble utført for å sikre seg mot verdissvingninger på et fremtidig oppgjør som følge av endring i valutakurs. Valutaterminer utpekt som sikringsinstrumenter ble vurdert til virkelig verdi og endringer i virkelig verdi ble innregnet løpende i resultatet, sammen med verdiendringen av den faste avtalen. Verdiendringen av den faste avtalen ble innregnet i goodwill når den oppkjøpte virksomheten ble regnskapsført.

Millioner kroner	Noter	Balanseført verdi per 31.12.2018	Virkelig verdi per 31.12.2018	Balanseført verdi per 31.12.2017	Virkelig verdi per 31.12.2017
Finansielle eiendeler					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		577,9	577,9	674,0	674,0
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>					
Aksjer og andeler	14	5.134,9	5.134,9	7.328,3	7.328,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		26.374,8	26.374,8	30.734,2	30.734,2
Aksjer og andeler i livsforsikring med investeringsvalg		20.627,2	20.627,2	20.034,3	20.034,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning i livsforsikring med investeringsvalg		3.282,3	3.282,3	2.531,2	2.531,2
<i>Finansielle eiendeler som holdes til forfall</i>					
Obligasjoner som holdes til forfall		391,5	392,5	1.136,0	1.158,2
<i>Utlån og fordringer</i>					
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer	15	20.303,7	21.176,9	21.032,6	22.475,7
Utlån		2.687,3	2.687,3	47.597,6	47.617,0
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikringer		6.784,7	6.784,7	5.840,8	5.840,8
Andre fordringer	15	1.081,7	1.081,7	1.064,5	1.064,5
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter	15	81,7	81,7	189,9	189,9
Kontanter og kontantekvivalenter		2.363,3	2.363,3	2.685,2	2.685,2
Sum finansielle eiendeler		89.690,9	90.565,1	140.848,5	142.333,2
Finansielle forpliktelser					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		869,9	869,9	584,9	584,9
<i>Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>					
Forpliktelser i livsforsikring med investeringsvalg		23.909,5	23.909,5	22.565,5	22.565,5
<i>Finansielle forpliktelser til amortisert kost</i>					
Ansvarlig lån	18	1.498,0	1.487,5	1.947,3	1.968,1
Innskudd fra og forpliktelser overfor kunder, bank	19			23.765,7	23.765,7
Rentebærende forpliktelser	19			23.083,4	23.260,2
Andre forpliktelser	19	2.838,4	2.838,4	1.265,2	1.265,2
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring		1.174,5	1.174,5	1.132,8	1.132,8
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	19	403,3	403,3	500,8	500,8
Sum finansielle forpliktelser		30.693,6	30.683,1	74.845,4	75.043,1
Ikke resultatført gevinst/(tap)			884,7		1.287,0

Verdsettelseshierarki 2018

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

Millioner kroner	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Nivå 3 Verdsettelses- teknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		577,9		577,9
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	122,0	3.653,8	1.359,1	5.134,9
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	13.193,2	12.402,9	778,7	26.374,8
Aksjer og andeler i livsforsikring med investeringsvalg	20.610,0	17,3		20.627,2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning i livsforsikring med investeringsvalg	3.268,1	14,1		3.282,3
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner som holdes til forfall	255,7	136,8		392,5
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		21.173,0	3,8	21.176,9
Utlån			2.687,3	2.687,3
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		869,9		869,9
<i>Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Forpliktelser i livsforsikring med investeringsvalg	23.878,1	31,4		23.909,5
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.487,5		1.487,5

Verdsettelseshierarki 2017

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

Millioner kroner	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Nivå 3 Verdsettelses- teknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		674,0		674,0
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	47,0	5.069,5	2.211,8	7.328,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	11.218,3	18.611,6	904,3	30.734,2
Aksjer og andeler i livsforsikring med investeringsvalg	20.021,1	13,2		20.034,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning i livsforsikring med investeringsvalg	2.515,5	15,6		2.531,2
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner som holdes til forfall	392,6	762,2	3,4	1.158,2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		22.471,1	4,6	22.475,7
Utlån			47.617,0	47.617,0
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		584,9		584,9
<i>Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Forpliktelser i livsforsikring med investeringsvalg	22.536,7	28,8		22.565,5
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.968,1		1.968,1
Rentebærende forpliktelser		23.260,2		23.260,2

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Opp- gjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2018	Andel av netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2018
Aksjer og andeler	2.211,8	96,6	126,4	(164,1)		(911,7)		1.359,1	70,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	904,3	60,7		(187,6)			1,3	778,7	
Sum	3.116,2	157,4	126,4	(351,7)		(911,7)	1,3	2.137,8	70,1

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2018

Millioner kroner		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdiendring på 10 %	135,9
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdiendring på 10 %	77,9
Sum		213,8

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2017

Millioner kroner	Per 1.1.2017	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Opp- gjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2017	Andel av netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2017
Aksjer og andeler	2.307,0	(33,6)	177,1	(128,2)		(111,0)	0,5	2.211,8	25,2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1.333,5	65,7	358,5	(929,7)		(4,6)	80,9	904,3	2,3
Total	3.640,5	32,1	535,7	(1.057,9)		(115,6)	81,4	3.116,2	27,5

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2017

Millioner kroner		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdiendring på 10 %	221,2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdiendring på 10 %	90,4
Sum		311,6

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Ikke-kontantstrømmer						Per 31.12.2018
		Datter- foretak holdt for salg	Per 1.1.2018	Kontant- strøm- mer	Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre end- ringer	
Fondsobligasjoner ¹	1.369,4	369,6	999,8				0,7	1.000,5
Ansvarlig lån	1.947,3	449,8	1.497,5				0,4	1.498,0
Rentebærende forpliktelser	23.083,4	23.083,4						

¹ Inklusive påløpte renter etter skatt, 2,1 millioner kroner (2,9).

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2017

Millioner kroner	Per 1.1.2017	Kontant- strøm- mer	Ikke-kontantstrømmer			Per 31.12.2017
			Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre end- ringer	
Fondsobligasjoner ¹	1.298,3	69,8			1,2	1.369,4
Ansvarlig lån	1.946,8				0,5	1.947,3
Rentebærende forpliktelser	19.596,5	3.514,0		(41,8)	14,7	23.083,4

¹ Inklusive påløpte renter etter skatt, 2,9 millioner kroner (3,0).

14. Aksjer og andeler

Millioner kroner	Organisasjonsnummer	Type fond	31.12.2018
Gjensidige Forsikring ASA			
Norske finansaksjer og egenkapitalbevis			
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	937 889 275		10,6
SpareBank 1 Østlandet	920 426 530		9,1
SpareBank 1 BV	944 521 836		7,1
SpareBank 1 SMN	937 901 003		6,5
Helgeland Sparebank	937 904 029		4,5
DNB ASA	981 276 957		4,4
Sparebanken Telemark	937 891 334		1,8
Indre Sogn Sparebank	837 897 912		0,5
Sum norske finansaksjer og egenkapitalbevis			44,5
Andre aksjer			
SOS International A/S			56,0
Paydrive AB			25,5
Sector Asset Management AS	887 139 342		15,9
Subsea 7 S.A.			10,8
Aker ASA	886 581 432		9,7
A.P. Moeller - Maersk A/S			8,7
Scalepoint Technologies Limited			7,4
Helgeland Invest AS	939 150 234		6,7
Viking Venture II AS	987 493 550		5,7
Equinor ASA	923 609 016		4,7
Tun Media AS	982 519 985		3,7
Kongsberg Gruppen ASA	943 753 709		3,5
Wallenius Wilhelmsen ASA	995 216 604		3,1
Yara International ASA	986 228 608		3,1
Norsk Hydro ASA	914 778 271		3,0
Northern Drilling Ltd			2,8
Øvrige aksjer			22,9
Sum andre aksjer			193,0
Andeler ¹			
Shenkman Global Convertible Bond Fund		Konvertibelt obligasjonsfond	713,8
Nordea Stabile Aksjer Global	989 851 020	Aksjefond	462,9
RBC Funds Lux - Global Equity Focus Fund		Aksjefond	312,5
Sector Healthcare - A USD		Hedgefond	307,2
Danske Invest Norske Aksjer Institusjon I	981 582 020	Aksjefond	306,7
INVESTEC GS GLOBAL EQTY-I\$		Aksjefond	295,9
Wells Fargo Lux Worldwide EM Equity Fund		Aksjefond	290,1
Fisher Emerging Markets Equity Fund USD		Aksjefond	287,6
Storebrand Norge I	981 672 747	Aksjefond	197,5
Incentive Active Value Fund Cl. A EUR Unrestricted		Hedgefond	127,4
Pareto Aksje Norge	883 610 512	Aksjefond	126,6
HitecVision Private Equity V LP		Private equity fond	117,2
HitecVision VI LP		Private equity fond	105,4
HitecVision Asset Solution KS		Private equity fond	102,6
Sector Zen Fund		Hedgefond	90,9
HitecVision Private Equity IV LP		Private equity fond	74,7
Storebrand Global Indeks B	989 133 241	Aksjefond	67,9
Argentum Secondary III		Private equity fond	63,1
Viking Venture III DIS		Private equity fond	48,6
HitecVision VII		Private equity fond	46,7
Norvestor VII LP		Private equity fond	42,1
Verdane Capital VII KS		Private equity fond	36,8
Energy Ventures III LP		Private equity fond	36,4
Norvestor V LP		Private equity fond	34,8
Procuritas Capital Investor V		Private equity fond	30,7
Altor Fund II LP		Private equity fond	30,5
Øvrige andeler			467,1
Sum andeler			4.823,6

¹ Norske Private equity fond organisert som indre selskaper har ikke organisasjonsnummer.

Millioner kroner	Organisasjonsnummer	Type fond	31.12.2018
Aksjer og andeler eid av filialer			
Aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA, dansk filial			0,3
Sum aksjer og andeler eid av filialer			0,3
Sum aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA			5.061,4
Aksjer og andeler eid av øvrige konsernselskaper			
Aksjer og andeler eid av Gjensidige Pensjonsforsikring AS			67,2
Aksjer og andeler eid av Nykredit Forsikring A/S			6,4
Sum aksjer og andeler eid av øvrige konsernselskaper			73,5
Sum aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring konsern			5.134,9

15. Utlån og fordringer

Millioner kroner	2018	2017
Utlån og fordringer		
Pantelån		35.941,2
Obligasjoner klassifisert som lån og fordringer	20.299,9	21.032,6
Andre utlån	178,1	101,7
Tapsavsetninger		(180,3)
Forbruks- og bilfinansieringslån		10.114,9
Sum utlån og fordringer	20.477,9	67.010,1
Andre fordringer		
Fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning	803,4	778,8
Andre fordringer og eiendeler	278,3	285,7
Sum andre fordringer	1.081,7	1.064,5
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter		
Opptjente, ikke mottatte renteinntekter		66,8
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter	81,7	123,1
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter	81,7	189,9

Pantelån for 2017 består i hovedsak av utlån fra Gjensidige Bank konsernet. I det alt vesentlige er dette lån med flytende rente gitt til kunder i privatmarkedet.

Obligasjoner er verdipapirer som er klassifisert som lån og fordringer iht. IAS 39.

Av andre utlån utgjør 49,0 millioner kroner (63,1) rentefrie lån til landbrukskunder. Inkludert i andre utlån er også 82,4 millioner kroner (40,0) for lån gitt i forbindelse med avhendelse av datterforetak.

Forbruksutlån i 2017 er utlån uten pantstillelse til privatkunder. Bilfinansieringslån i 2017 er lån med pant i motorvogn og først og fremst biler. Alle lånene er i det vesentlige gitt med flytende rente.

En vesentlig del av fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning er kortsiktige fordringer vedrørende finansielle investeringer.

Utover det ansvar som følger av inngåtte forsikringskontrakter, har ikke Gjensidige Forsikring gitt noen garantier som det er gjort avsetninger for.

16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel

Millioner kroner	2018			2017		
Endringer i forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹
Skader og skadebehandlingskostnader						
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	14.136,9	(781,3)	13.355,5	16.978,8	(586,6)	16.392,1
Inntrufne, ikke meldte skader	17.185,8	(1,1)	17.184,7	15.468,8	(0,1)	15.468,7
Sum per 1. januar	31.322,7	(782,4)	30.540,2	32.447,5	(586,7)	31.860,8
Tilgang ved oppkjøp av foretak og porteføljer				115,7	(35,1)	80,7
Betalte skader, tidligere årganger	(7.485,8)	635,0	(6.850,7)	(7.210,9)	234,3	(6.976,5)
Økning i forpliktelser						
Fra årets skader	21.301,5	(302,5)	20.999,0	19.764,1	(624,6)	19.139,5
- herav betalt	(12.170,1)	(70,8)	(12.241,0)	(10.981,2)	154,2	(10.827,1)
Fra tidligere år (avvikling)	(2.338,9)	(18,0)	(2.356,9)	(1.164,8)	134,6	(1.030,3)
Andre endringer inkludert diskonterings effekter	13,5		13,5	(39,5)		(39,5)
Overføring av pensjonssparing ²	(1.266,8)	(22,2)	(1.288,9)	(2.321,3)	(33,5)	(2.354,8)
Valutakursdifferanser	(20,4)	22,6	2,2	713,0	(25,7)	687,3
Sum per 31. desember	29.355,8	(538,4)	28.817,4	31.322,7	(782,4)	30.540,2
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	13.835,4	(374,6)	13.460,8	14.136,9	(781,3)	13.355,5
Inntrufne, ikke meldte skader	15.520,4	(163,8)	15.356,6	17.185,8	(1,1)	17.184,7
Sum per 31. desember	29.355,8	(538,4)	28.817,4	31.322,7	(782,4)	30.540,2
Avsetning for ikke opptjent premie i skadeforsikring						
Per 1. januar	9.961,4	(45,0)	9.916,5	9.527,9	(120,1)	9.407,8
Tilgang ved oppkjøp				215,7		215,7
Økning i perioden	24.877,7	(724,1)	24.153,6	24.082,1	(606,3)	23.475,8
Opptjent i perioden	(24.779,3)	726,5	(24.052,8)	(24.083,0)	684,7	(23.398,3)
Valutakursdifferanser	(8,7)	0,1	(8,6)	218,7	(3,2)	215,5
Sum per 31. desember	10.051,0	(42,4)	10.008,6	9.961,4	(45,0)	9.916,5

¹ For egen regning.

² I følge Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak skal erstatningsavsetning overføres til premieavsetningen. Sammenligningstall er ikke utarbeidet.

Millioner kroner	2018	2017
Diskontert brutto erstatningsavsetning - annuiteter	4.886,8	6.127,1
Nominell brutto erstatningsavsetning - annuiteter	5.397,7	6.855,7

Erstatningsavsetningene skal dekke framtidige erstatningsutbetalinger. Erstatningsavsetningene for forsikringer med annuitetsbetalinger er omregnet til nåverdi (diskontert), mens øvrige avsetninger er udiskontert.

Årsaken til at erstatningsavsetningene for annuiteter er diskontert, er på grunn av meget lange betalingsstrømmer samt betydelig fremtidig renteinntekt. Erstatningene for yrkesskade i Danmark betales ut enten som annuiteter eller som engangserstatninger (som i all hovedsak blir beregnet som diskonterte annuiteter). Det er derfor mest hensiktsmessig å betrakte hele porteføljen som annuiteter. MTPL personskader i Sverige utbetales som livslange annuiteter. Diskonteringsrenten som er benyttet er en swap-rente.

Det har vært gjennomført grundige vurderinger av reservene av aktuarene i Gjensidige. Analysene konkluderer med at det forelå et overskudd i erstatningsreserver relatert til personskader i yrkesskade og motor i Norge, primært fra perioden 2008-2014. Dette kom i tillegg til tidligere beregnet overskuddsreserve hvorav gjenstående del er på 4 milliarder og som etter planen skal avvikles med cirka 1 milliard i året til og med 2022. Overskuddet på 1.080 millioner kroner ble avviklet i sin helhet i fjerde kvartal og bidro til det høye nivået på avviklingsgevinster for året 2018.

17. Egenkapital

Aksjekapital

Ved utgangen av året bestod aksjekapitalen i henhold til vedtektene av 500 millioner ordinære aksjer, hver pålydende 2 kroner. Alle utstedte aksjer er fullt innbetalt.

Eierne av ordinære aksjer har utbytte- og stemmerett. Det er ingen rettigheter knyttet til beholdningen av egne aksjer.

I tusen aksjer	2018	2017
Utstedte 1. januar	500.000	500.000
Utstedte 31. desember	500.000	500.000

Egne aksjer

I kolonnen for egne aksjer i oppstillingen av endringer i egenkapital presenteres pålydende av foretakets beholdning av egne aksjer. Beløp betalt som overskrider pålydende belastes annen egenkapital slik at kostpris for egne aksjer trekkes fra i konsernets egenkapital. Tap eller gevinst på transaksjoner med egne aksjer resultatføres ikke.

Ved utgangen av året utgjorde antall egne aksjer 31.371 (21.073).

Det er totalt kjøpt 306.489 (254.863) egne aksjer til bruk i Gjensidiges aksjebaserte betalingsordninger, til en snittkurs på 131,59 kroner (138,87). Av disse er 231.493 (191.277) videresolgt til ansatte, til samme pris, men med rabatt i form av tilskudd, se note 22. I tillegg har det blitt tildelt 30.010 (33.199) aksjer til ledende ansatte i godtgjørelsesordningen og 34.688 (36.132) bonusaksjer til ansatte i aksjespareordningen. Egne aksjer gjennom året er økt med 10.298 (redusert med 5.745).

Overkurs

Innbetalinger ut over pålydende per aksje allokteres til overkurs.

Annen innskutt egenkapital

Annen innskutt egenkapital består av lønnskostnad som er innregnet i resultatregnskapet som følge av aksjekjøpsprogram for ansatte.

Fondsobligasjoner

Fondsobligasjoner består av evigvarende hybridkapitalinstrument i Gjensidige Bank ASA og Gjensidige Forsikring ASA, klassifisert som egenkapital.

Valutakursdifferanser

Valutakursdifferanser består av valutakursdifferanser som oppstår ved omregning av utenlandske datterforetak og filialer, samt fra omregning av forpliktelser som sikrer foretakets nettoinvestering i utenlandske datterforetak og filialer.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning).

Naturskadekapital

Driftsresultat fra den obligatoriske naturskadeforsikringen skal reguleres mot naturskadekapitalen. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd.

Garantiordningen

Avsetning til garantiordning er bunden kapital og skal gi sikkerhet for at forsikringstakerne etter direkte skadeforsikringsavtaler avsluttet i Norge mottar riktig oppfyllelse av forsikringskrav som følger av avtalen.

Utbytte

Foreslått og vedtatt utbytte per ordinær aksje

Millioner kroner	2018	2017
Per 31. desember		
7,10 kroner (7,10) basert på årets resultat ¹	3.550,0	3.550,0

¹ Foreslått utbytte for 2018 er ikke innregnet på rapporteringstidspunktet, og det har heller ingen skattemessige konsekvenser.

Aksjeeiere

Aksjeeiere som eier mer enn 1 prosent

Investor	Antall aksjer	Eierandel i %
Gjensidigestiftelsen	311.200.115	62,2 %
Folketrygdfondet	20.754.407	4,2 %
State Street Bank and Trust Comp (forvalter)	18.984.586	3,8 %
State Street Bank and Trust Comp (forvalter)	14.573.536	2,9 %

Aksjeeierlisten er basert på VPS aksjeeierregister per 31. desember 2018. Aksjeeierliste som viser eiere bak forvalterkontoer finnes på side 21.

18. Hybridkapital

Ansvarlige lån

	FRN Gjensidige Pensjonsforsikring AS 2016/2026 SUB	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2014/2044 SUB
ISIN	NO0010767429	NO0010720378
Utsteder	Gjensidige Pensjons- forsikring AS	Gjensidige Forsikring ASA
Hovedstol, NOK millioner	300	1.200
Valuta	NOK	NOK
Utstedelsesdato	23.06.2016	02.10.2014
Forfall	23.06.2026	03.10.2044
Første tilbakebetalingsdato	23.06.2021	02.10.2024
Rentesats	NIBOR 3M + 2,90 %	NIBOR 3M + 1,50 %
Generelle vilkår		
Regulatorisk regelverk	Solvens II	Solvens II
Regulatorisk innløsningsrett	Ja	Ja
Konverteringsrett	Nei	Nei

Fondsobligasjoner

	Gjensidige Bank ASA 15/PERP FRN C HYBRID	Gjensidige Bank ASA 15/PERP FRN C HYBRID	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2016/PERP C HYBRID	Gjensidige Bank ASA 15/PERP FRN C HYBRID
ISIN	NO0010735707	NO0010744295	NO0010771546	NO0010797509
Utsteder	Gjensidige Bank ASA	Gjensidige Bank ASA	Gjensidige Forsikring ASA	Gjensidige Bank ASA
Hovedstol, NOK millioner	150	150	1.000	70
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK
Utstedelsesdato	21.05.2015	15.09.2015	08.09.2016	20.06.2017
Forfall	Evigvarende	Evigvarende	Evigvarende	Evigvarende
Første tilbakebetalingsdato	22.05.2020	15.09.2020	08.09.2021	20.06.2022
Rentesats	NIBOR 3M + 3,15 %	NIBOR 3M + 3,40 %	NIBOR 3M + 3,60 %	NIBOR 3M + 3,20 %
Generelle vilkår				
Regulatorisk regelverk	CRD IV	CRD IV	Solvens II	CRD IV
Regulatorisk innløsningsrett	Ja	Ja	Ja	Ja
Konverteringsrett	Nei	Nei	Nei	Nei

19. Avsetninger og andre forpliktelser

Millioner kroner	2018	2017
Andre avsetninger og forpliktelser		
Restruktureringskostnader ¹	128,3	117,0
Andre avsetninger	190,9	211,6
Sum andre avsetninger for forpliktelser	319,3	328,6
Innskudd fra og forpliktelser overfor kunder		
Innskudd fra og forpliktelser overfor kunder uten avtalt løpetid, bank		17.365,0
Innskudd fra og forpliktelser overfor kunder med avtalt løpetid, bank		6.400,6
Sum innskudd fra og forpliktelser overfor kunder		23.765,7
Rentebærende forpliktelser		
Obligasjonsgjeld, bank		23.083,4
Sum rentebærende forpliktelser		23.083,4
Andre forpliktelser		
Mellomværende med brannkasser	27,6	25,5
Leverandørgjeld	186,2	258,0
Forpliktelser overfor offentlige myndigheter	290,3	356,1
Trafikksikringsavgift til trafikksikringsforeningen (TFF)	1.612,6	
Annen gjeld	721,7	625,7
Sum andre forpliktelser	2.838,4	1.265,2
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		
Skyldige offentlige avgifter	32,2	31,5
Skyldige feriepenger	305,6	318,9
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	65,6	150,4
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	403,3	500,8
Restruktureringskostnader ¹		
Avsetning per 1. januar	117,0	194,9
Nye avsetninger	91,2	54,9
Tilbakeført avsetninger	(4,4)	
Avsetninger benyttet i løpet av året	(74,4)	(134,2)
Valutakursdifferanser	(1,1)	1,4
Avsetning per 31. desember	128,3	117,0

¹ Det er i 2018 avsatt 91,2 millioner kroner i omstillingsavsetning som følge av vedtak om endringsprosesser. Prosessene er kommunisert ut til alle enheter som blir berørt av endringene.

20. Transaksjoner med nærstående parter

Oversikt

Gjensidige Forsikring ASA er konsernets morforetak. Per 31. desember 2018 er følgende parter å anse som nærstående parter. Se note 5 for Gjensidige Forsikring ASA oversikt over datterforetak og felleskontrollert virksomhet.

	Forretningskontor	Eierandel
Konsernspiss		
Gjensidigestiftelsen eier 62,24 prosent av Gjensidige Forsikring ASA	Oslo, Norge	
Andre nærstående parter		
Brannkassene	Hele landet, Norge	
Gjensidige Pensjonskasse	Oslo, Norge	94,7 %

Transaksjoner

Resultatregnskapet

Oversikten nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter som er innregnet i resultatregnskapet.

Millioner kroner	2018		2017	
	Inntekt	Kostnad	Inntekt	Kostnad
Opptjente bruttopremier og brutto erstatningskostnader				
ADB Gjensidige	23,9	16,8	28,5	21,3
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	6,3	22,2	6,9	33,5
Nykredit Forsikring A/S	1.126,8	776,3	1.061,4	740,8
Administrasjonskostnader				
Gjensidige Bank ASA (Avviklet virksomhet)	47,7		36,7	
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	72,4		67,5	
Mondux Assurance Agentur A/S			30,8	68,1
Nykredit Forsikring A/S	297,7	293,0	307,0	265,3
Vardia Försäkring AB				108,9
Sum øvrige foretak	0,6	38,4	0,9	10,5
Renteinntekter og -kostnader				
Oslo Areal AS	39,9		31,8	
Samarbeidende foretak ¹				
Brannkassene og Gjensidige Pensjonskasse	21,6	142,5	20,8	149,3
Sum	1.636,9	1.289,2	1.592,2	1.397,7

¹ Samarbeidende foretak er definert som foretak hvor Gjensidige Forsikring har inngått en langsiktig strategisk samarbeidsavtale.

Lån

Per 31. desember 2018 har ansatte lån i Gjensidige Bank på 1.433,9 millioner kroner (1.287,2). Lånene er gitt på normale markedsmessige vilkår.

Inntekter og tap

Oversikten nedenfor viser en oppsummering av konsernbidrag/utbytte til/fra nærstående parter samt andre gevinster og tap.

Millioner kroner	2018		2017	
	Mottatt	Avgitt	Mottatt	Avgitt
Konsernbidrag				
NAF Forsikringsformidling AS		16,5		
Gjensidige Bolighandel AS		24,9		
Utbytte				
Gjensidigestiftelsen		2.209,5		2.209,5
Gjensidige Pensjonsforsikring AS - inntektsført, ikke mottatt	100,0			
Nykredit Forsikring A/S - mottatt	89,9		49,0	
Nykredit Forsikring A/S - inntektsført, ikke mottatt	179,1			
Samtrygd AS			0,7	
Mondux Assurance Agentur A/S	5,0		31,5	
Mondux AB			2,6	
Sum konsernbidrag og utbytte	374,0	2.250,9	83,8	2.209,5

Millioner kroner	2018		2017	
	Gevinst	Tap	Gevinst	Tap
Tap i forbindelse med verdifall				
NAF Forsikringsformidling AS		76,0		
Samtrygd AS				0,4
Nykredit Forsikring A/S				49,0
Sum gevinster og tap i forbindelse med salg, avvikling og verdifall		76,0		49,4

Mellomværende

Oversikten nedenfor viser en oppsummering av fordring/forpliktelse på/til nærstående parter.

Millioner kroner	2018		2017	
	Fordring	Forpliktelse	Fordring	Forpliktelse
Ikke rentebærende fordringer og forpliktelser				
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	105,0	43,9		12,9
NAF Forsikringsformidling AS		21,9		
Gjensidige Bolighandel AS		32,4		
Gjensidige Bank ASA	9,0			
Nykredit Forsikring A/S	197,1	2,6	40,0	
Vardia Försäkring AB	17,6			
Sum øvrige foretak	10,7	1,1	9,1	
Rentebærende fordringer og forpliktelser				
Mondux Assurance Agentur A/S				285,8
Oslo Areal AS	2.513,1		1.620,1	
Gjenforsikringsdepoter, premie- og erstatningsavsetning				
Nykredit Forsikring A/S	1.094,7	1.094,7	507,6	507,6
Sum øvrige foretak		69,9		60,9
Sum mellomværende innen konsernet	3.947,4	1.266,5	2.176,8	867,3
Samarbeidende foretak				
Brannkassene og Gjensidige Pensjonskasse ²	111,0	25,3	111,0	25,4
Sum mellomværende	4.058,4	1.291,8	2.287,8	892,8

² Gjensidige Forsikring ASA er sponsor i Gjensidige Pensjonskasse og har skutt inn midler tilsvarende 111,0 millioner kroner.

Millioner kroner	Kjøper	Selger	2018	2017
Øvrige transaksjoner				
Renter på bankinnskudd	Gjensidige Bank ASA (Avviklet virksomhet)	Brannkassene	0,6	0,7
Porteføljer	Gjensidige Forsikring ASA	Mondux Assurance Agentur A/S		271,9
Forvaltningshonorar ol.	Gjensidige Pensjonsforsikring AS	Gjensidige Investeringsrådgivning AS/Gjensidige Bank ASA ³	14,7	19,3
Forvaltningshonorar	Gjensidigestiftelsen	Gjensidige Investeringsrådgivning AS/Gjensidige Bank ASA ³	1,5	5,8
Millioner kroner	Fordringshaver	Skyldner	2018	2017
Øvrige mellomværende				
Bankinnskudd	Brannkassene	Gjensidige Bank ASA (Avviklet virksomhet)	40,3	45,7

³ Foretak fusjonerte i 2017.

Garantier

Gjensidige Forsikring ASA er utad ansvarlig for forsikringskrav som følge av forsikringsvirksomheten til brannkassene, jf. note 21.

21. Betingede forpliktelser

Millioner kroner	2018	2017
Garantier og kommittert kapital		
Brutto garantier	0,1	0,1
Kommittert kapital, ikke innbetalt	702,2	1.392,5
Kredittfasilitet Oslo Areal	1.486,9	2.379,9

Gjensidige har som ledd i den løpende finansforvaltningen forpliktet seg til å investere inntil 702,5 millioner kroner (1.392,5) i lånefond med sikrede lån samt ulike private equity- og eiendomsfondsinvesteringer, utover de beløp som er innregnet i balansen.

Tidspunktet for utbetaling av kapital er avhengig av når det enkelte fond foretar kapitalinnkallinger fra sine investorer. Gjennomsnittlig gjenværende levetid for fondene, basert på markedsverdi, er i underkant av fire år (fire) og i gjennomsnitt i underkant av fem år (fem) inkludert forlengelsesopsjon.

Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,5 milliarder kroner (1,6). Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Gjensidige Forsikring er utad ansvarlig for ethvert forsikringskrav som oppstår i de samarbeidende brannkassenes brannforsikringsvirksomhet.

I henhold til avtale med Gjensidige Pensjonskasse skal avkastning som ikke er tilstrekkelig til å dekke den ytelsesbaserte pensjonsordningens grunnlagsrente dekkes fra premiefond eller gjennom tilskudd fra Gjensidige Forsikring.

22. Aksjebasert betaling

Beskrivelse av de aksjebaserte betalingsordningene

Per 31. desember 2018 har Gjensidige følgende aksjebaserte betalingsordninger.

Aksjebasert godtgjørelse for ledende ansatte med oppgjør i aksjer og kontanter (godtgjørelsesordningen)

Gjensidige har etablert aksjebasert betaling med oppgjør i aksjer for konsernledelse og nærmere definerte ledende ansatte.

Som omtalt i styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse i note 8 skal halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel kan disponeres hvert av de kommende tre år. Av dette deles i overkant av 50 prosent ut som aksjer og i underkant av 50 prosent gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser (nettoppgjør).

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Beløpet innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital, både for den delen som gjøres opp i aksjer og den delen som gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser. Det er ikke knyttet spesifikke selskapsrelaterte eller markedsrelaterte opptjeningskriterier til aksjene, men foretaket kan foreta en revurdering dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at bonusen ble basert på uriktige forutsetninger. Forventet utdeling settes til 100 prosent. Det foretas ingen justering av verdien av den kontantbaserte andelen basert på aksjekursen på rapporteringstidspunktet. Antall aksjer justeres for utdelt utbytte.

Aksjespareprogram for ansatte med oppgjør i aksjer

Gjensidige har etablert et aksjespareprogram for ansatte i konsernet, med unntak av ansatte i Gjensidige Baltic. Alle fast ansatte har anledning til å spare et årlig beløp på inntil 75.000 kroner. Sparing gjennomføres gjennom faste lønnstrekk, som fire ganger i året benyttes til å kjøpe aksjer. De ansatte får en rabatt i form av tilskudd på 20 prosent, begrenset oppad til 3.000 kroner per år, hvilket tilsvarer maksimal skattefri rabatt. For hver fjerde aksje som eies etter to år vil den ansatte motta én bonusaksje, forutsatt at vedkommende fortsatt er ansatt eller er blitt pensjonist. Det eksisterer ingen øvrige innvinningsbetingelser i denne ordningen.

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Rabatten innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital. Verdien av bonusaksjene innregnes som en lønnskostnad over opptjeningsperioden som er to år, med motpost annen innskutt egenkapital.

Måling av virkelig verdi

Virkelig verdi for aksjene som tildeles gjennom den aksjebaserte betalingsordningen for ledende ansatte samt kontantene som for å dekke skatteforpliktelsene, beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet. Beløpet innregnes umiddelbart.

Virkelig verdi for bonusaksjene som tildeles gjennom aksjespareprogrammet beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet, hensyntatt sannsynlighet for at den ansatte fortsatt er ansatt etter to år og at den ansatte ikke har solgt aksjene sine i den samme toårsperioden. Beløpet periodiseres over opptjeningsperioden, som er to år.

Forutsetninger benyttet i beregning av virkelig verdi på tildelingstidspunktet var som følger

	Godtgjørelsesordningen		Aksjespareprogrammet	
	2018	2017	2018	2017
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs (NOK)	149,10	135,00	130,55	139,26
Forventet avgang	I/A	I/A	10%	10%
Forventet salg	I/A	I/A	5%	5%
Bindingstid (år)	3	3	2	2
Forventet utbytte (NOK per aksje) ¹	4,50	6,57	4,50	6,57

¹ Forventet utbytte er beregnet basert på konsernets faktiske resultat etter skattekostnad per tredje kvartal, grosset opp til et fullt år, gitt maksimal utbytteutdeling tilsvarende 70 prosent (70) av resultat etter skattekostnad. Dette er gjort som en teknisk beregning da foretakets prognose for resultat i fjerde kvartal ikke kunne benyttes på det tidspunktet beregningene ble gjort.

Personalkostnader

Millioner kroner	2018	2017
Godtgjørelsesordningen for ledende ansatte	4,3	5,9
Aksjespareprogram for ansatte	7,2	6,5
Sum kostnader (note 7)	11,5	12,4

Aksjespareprogrammet

	2018	2017
Antall bonusaksjer		
Utestående 1. januar	83.946	80.856
Tildelt i løpet av perioden	57.405	47.481
Flyttet i løpet av perioden		(1.073)
Gått tapt i løpet av perioden	(5.076)	(5.510)
Overført i løpet av perioden	(34.688)	(36.131)
Kansellert i løpet av perioden	(2.572)	(2.750)
Utestående 31. desember	99.015	83.946
Kan utøves 31. desember	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående bonusaksjer	1,02	1,00
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte bonusaksjer	115,89	120,27
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på bonusaksjer overført i løpet av perioden	130,55	139,26

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter bonusaksjer og ikke opsjoner.

Godtgjørelsesprogrammet

	Antall aksjer 2018	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2018	Antall aksjer 2017	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2017
Antall aksjer				
Utestående 1. januar	59.591	53.965	63.437	58.176
Tildelt i løpet av perioden	23.070	20.501	26.427	23.430
Flyttet i løpet av perioden			(306)	(273)
Utvøyd i løpet av perioden	(30.010)	(27.340)	(33.199)	(30.409)
Kansellert i løpet av perioden	(1.264)	(1.127)		
Justering dividende i løpet av perioden	2.553	2.412	2.926	2.768
Utestående 31. desember	53.940	48.411	59.591	53.965
Kan utøves 31. desember	0	0	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående aksjer	0,71	0,71	0,75	0,74
			2018	2017
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte aksjer ²			149,10	135,00
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på aksjer utvøyd i løpet av perioden			147,91	133,53
Verdi av tildelte aksjer som skal gjøres opp i kontanter			135,20	154,90

² Virkelig verdi er fastsatt med utgangspunkt i markedsverdien av aksjen på tildelingstidspunktet.

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter aksjer og ikke opsjoner.

23. Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått vesentlige hendelser etter balansedagen.

24. Resultat per aksje

Millioner kroner	2018	2017
Resultat for regnskapsåret for videreført og avviklet virksomhet	3.717,6	4.523,1
Resultat for regnskapsåret for videreført virksomhet	3.382,7	4.064,0
Veid gjennomsnittlig antall aksjer ¹	499.978.103	499.981.716
Gjennomsnittlig antall utvannede aksjer aksjebasert betaling	119.756	118.930
Veid gjennomsnittlig antall aksjer utvannet ¹	500.097.859	500.100.646
Resultat per aksje fra videreført og avviklet virksomhet (kroner), basis	7,44	9,05
Resultat per aksje fra videreført og avviklet virksomhet (kroner), utvannet	7,43	9,04
Resultat per aksje (kroner) fra videreført virksomhet, basis	6,77	8,13
Resultat per aksje fra videreført virksomhet (kroner), utvannet	6,76	8,13

¹ Beholdning av egne aksjer er trukket fra ved beregningen av antall aksjer.

25. Avviklet virksomhet

Gjensidige Forsikring ASA inngikk den 2. juli en salgsavtale med Nordea om salg av Gjensidige Bank ASA. Avtalt salgspris var 5,5 milliarder kroner, underlagt visse justeringer basert på bankens utvikling frem til gjennomføring av transaksjonen. Gjennomføring er forventet å skje innen 1. kvartal 2019, underlagt ordinære godkjenninger fra myndighetene. På avtaletidspunktet ble det beregnet at Gjensidige Forsikring konsern kunne forvente en gevinst på cirka 1,9 milliarder kroner ved gjennomføring av transaksjonen mens Gjensidige Forsikring ASA kunne forvente en gevinst på cirka 3,1 milliarder kroner. Resultatet fra avtaletidspunktet og frem til endelig gjennomføring av salget er Gjensidiges risiko. Endelig gevinstberegning vil foreligge en god stund etter gjennomført salg.

Gjensidige Bank ASA, sammen med sitt datterforetak Gjensidige Bank Boligkreditt AS, utgjør segmentet Bank. Se side 11 i delårsrapporten for fjerde kvartal for analyse av inntekter og kostnader fra avviklet virksomhet. Ytterligere beløp presenteres i tabellen nedenfor.

Gjensidige Bank ASA implementerte IFRS 9 1. januar 2018. Tabellene nedenfor avstemmer balanseførte verdier av finansielle eiendeler, fra tidligere målekategorier i IAS 39 til nye målekategorier ved overgang til IFRS 9. Se Gjensidige Bank ASA sin årsrapport for ytterligere informasjon.

Poster fra resultatregnskap, finansiell stilling og kontantstrøm

Millioner kroner	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Resultatregnskap		
Resultat før skattekostnad	447,3	612,3
Skattekostnad	(112,4)	(153,2)
Resultat etter skattekostnad fra avviklet virksomhet (til eierne av foretaket)	334,9	459,1
Resultat per aksje fra avviklet virksomhet, NOK (basis og utvannet)	0,67	0,92
Finansiell stilling		
Konter og krav fra sentralbanker	53,9	229,6
Netto utlån til og krav på kredittinstitusjoner	422,6	200,5
Netto utlån til og krav på kunder	51.253,0	45.875,9
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende papirer	5.746,7	4.957,5
Andre eiendeler	422,5	271,3
Sum eiendeler	57.898,8	51.534,8
Innskudd fra og forpliktelser til kunder	23.123,0	23.765,7
Forpliktelser stiftet ved utstedelse av verdipapirer	29.382,4	23.083,4
Ansvarlig lånekapital	549,8	449,8
Andre forpliktelser	459,2	336,4
Tier 1 kapital	444,8	369,6
Annen egenkapital	3.939,6	3.530,0
Sum egenkapital og forpliktelser	57.898,8	51.534,8

Avstemming av finansiell stilling balanser fra IAS 39 til IFRS 9

Sum negativ effekt på egenkapital ved overgang til IFRS 9 utgjør 10,4 millioner kroner etter skatt.

Millioner kroner 1. januar 2018	IAS 39 balanseført beløp 31.12.2017	Reklassifi- seringer	Revalueringer	IFRS 9 balanseført beløp 1.1.2018
Netto utlån til kunder, amortisert kost	45.875,9		(13,9)	45.862,0
Finansielle eiendeler	45.875,9		(13,9)	45.862,0

Avstemming av tapsavsetning ved overgang fra IAS 39 til IFRS 9

Sum negativ effekt på egenkapital ved overgang til IFRS 9 utgjør 10,4 millioner kroner etter skatt.

Millioner kroner 1. januar 2018	IAS 39 balanseført beløp 31.12.2017	Reklassifi- seringer	Revalueringer	IFRS 9 balanseført beløp 1.1.2018
Netto utlån til og krav på kunder				
Åpningsbalanse i henhold til IAS 39	180,3			
Revaluering forventet kredittap (ECL)			13,9	
Utgående balanse i henhold til IFRS 9				194,1
Sum finansielle eiendeler, amortisert kost	180,3		13,9	194,1

Resultatregnskap

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Noter	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Premieinntekter			
Opptjente bruttopremier	4	23.105,9	22.601,2
Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier		(715,9)	(677,1)
Sum premieinntekter for egen regning		22.389,9	21.924,1
Erstatningskostnader i skadeforsikring			
Brutto erstatningskostnader	4	(15.973,9)	(15.808,7)
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningskostnader		324,5	481,4
Sum erstatningskostnader for egen regning		(15.649,4)	(15.327,3)
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forsikringsrelaterte adm.kostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	7	(3.558,6)	(3.469,1)
Mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring og gevinstandeler		51,0	28,2
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		(3.507,6)	(3.440,9)
Resultat av teknisk regnskap for skadeforsikring		3.233,0	3.155,9
Netto inntekter fra investeringer			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		374,0	83,9
Nedskrivning av investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		(76,0)	(49,4)
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		1.043,1	1.107,4
Verdiendringer på investeringer		(494,7)	(368,1)
Realisert gevinst og tap på investeringer		143,2	1.206,1
Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader		(166,2)	(239,6)
Sum netto inntekter fra investeringer	6	823,4	1.740,3
Andre inntekter		10,3	10,2
Andre kostnader		(37,1)	(41,2)
Resultat av ikke-teknisk regnskap		796,6	1.709,3
Resultat før skattekostnad		4.029,5	4.865,2
Skattekostnad	9	(995,0)	(1.104,6)
Resultat før andre inntekter og kostnader		3.034,5	3.760,6
Andre inntekter og kostnader			
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	10	(49,4)	(339,3)
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	9	12,3	84,8
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		(37,0)	(254,5)
Andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet			
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		3,2	359,9
Skatt på andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet	9	(0,7)	(88,2)
Sum andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet		2,5	271,7
Totalresultat		3.000,0	3.777,9

Balanse

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Noter	31.12.2018	31.12.2017
Eiendeler			
Goodwill		1.846,6	1.843,4
Andre immaterielle eiendeler		1.013,0	1.068,8
Sum immaterielle eiendeler	11	2.859,5	2.912,2
Investeringer			
<i>Bygninger og andre faste eiendommer</i>			
Eierbenyttet eiendom	12	28,5	27,0
<i>Datterforetak og tilknyttede foretak</i>			
Aksjer i datterforetak	5	3.832,7	6.297,3
Aksjer i datterforetak, holdt for salg	5	2.461,5	
Aksjer i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	1.086,9	1.086,9
Rentebærende fordringer på datterforetak og felleskontrollerte foretak	13, 20	2.513,1	1.620,1
<i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
Obligasjoner som holdes til forfall	13	105,8	712,9
Utlån og fordringer	13, 15	15.471,3	16.598,3
<i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	13, 14	5.061,4	6.553,7
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	13	22.152,3	21.974,7
Ansvarlig lån	13	44,3	
Finansielle derivater	13	577,9	549,2
Andre finansielle eiendeler	13	111,0	111,0
Gjenforsikringsdepoter		1.094,7	507,6
Sum investeringer		54.541,4	56.038,7
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring			
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	16	39,6	41,4
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	16	473,6	698,0
Sum gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring		513,2	739,5
Fordringer			
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	13	6.323,5	5.318,7
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	13	75,5	148,5
Fordringer innen konsernet	20	339,6	49,1
Andre fordringer	13, 15	820,2	822,5
Sum fordringer		7.558,9	6.338,9
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	12	203,7	236,2
Kontanter og kontantekvivalenter	13	1.656,4	1.625,0
Pensjonsmidler	10	155,2	204,4
Sum andre eiendeler		2.015,2	2.065,6
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Andre forskuiddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		46,2	36,5
Sum forskuiddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		46,2	36,5
Sum eiendeler		67.534,4	68.131,4

Millioner kroner	Noter	31.12.2018	31.12.2017
Egenkapital og forpliktelser			
<i>Innskutt egenkapital</i>			
Aksjekapital		1.000,0	1.000,0
Egne aksjer		(0,1)	(0,0)
Overkurs		1.430,0	1.430,0
Fondsobligasjoner		1.000,5	999,8
Annen innskutt egenkapital		58,2	45,1
Sum innskutt egenkapital		3.488,6	3.474,9
<i>Opptjent egenkapital</i>			
<i>Fond mv.</i>			
Naturskadekapital		2.491,1	2.333,4
Garantiafsetning		653,9	638,3
Annen opptjent egenkapital		10.655,3	11.425,1
Sum opptjent egenkapital		13.800,3	14.396,8
Sum egenkapital	17	17.288,9	17.871,7
Ansvarlig lån	13, 18	1.198,3	1.198,0
Forsikringsforpliktelser brutto i skadeforsikring			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	4, 16	9.399,6	8.769,5
Brutto erstatningsavsetning	4, 16	28.769,8	30.676,6
Avsetning for premierabatter og andre gevinstavtaler		75,4	66,5
Sum forsikringsforpliktelser brutto i skadeforsikring		38.244,9	39.512,5
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	10	559,9	552,2
Forpliktelser ved periodeskatt	9	591,3	904,7
Forpliktelser ved utsatt skatt	9	1.289,0	1.122,5
Andre avsetninger for forpliktelser	19	316,5	319,3
Sum avsetninger for forpliktelser		2.756,7	2.898,6
Forpliktelser			
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	13	381,5	646,9
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	13	40,9	132,5
Finansielle derivater	13	869,9	568,6
Avsatt utbytte		3.550,0	3.550,0
Andre forpliktelser	13, 19	2.766,0	1.131,5
Forpliktelser til datterforetak og tilknyttede foretak	13, 20	104,9	298,8
Sum forpliktelser		7.713,3	6.328,2
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	13, 19	332,3	322,4
Sum påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		332,3	322,4
Sum egenkapital og forpliktelser		67.534,4	68.131,4

Oppstilling av endringer i egenkapital

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs	Annen innskutt egen- kapital	Fonds- obligasjon	Valuta- kurs- diff.	Estimat- endringer knyttet til ytelsesb. pensjons- ordninger	Annen opptjent egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 31.12.2016	1.000,0	(0,1)	1.430,0	36,7	999,2	112,6	(1.678,7)	15.779,4	17.679,1
1.1.-31.12.2017									
Totalresultat									
Resultat før andre inntekter og kostnader					34,5			3.726,1	3.760,6
Sum andre inntekter og kostnader				0,3		271,1	(254,1)		17,3
Totalresultat				0,3	34,5	271,1	(254,1)	3.726,1	3.777,9
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		0,0						(9,4)	(9,4)
Avsatt og utbetalt utbytte								(3.549,6)	(3.549,6)
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				8,2					8,2
Fondsobligasjoner					0,6			(0,6)	
Fondsobligasjoner - betalte renter					(34,6)				(34,6)
Egenkapital per 31.12.2017	1.000,0	(0,0)	1.430,0	45,1	999,8	383,8	(1.932,8)	15.945,9	17.871,7
Justering knyttet til endring i IFRS 2				5,5					5,5
Egenkapital per 1.1.2018	1.000,0	(0,0)	1.430,0	50,6	999,8	383,8	(1.932,8)	15.945,9	17.877,2
1.1.-31.12.2018									
Totalresultat									
Resultat før andre inntekter og kostnader					35,0			2.999,5	3.034,5
Sum andre inntekter og kostnader				0,1		2,4	(37,0)		(34,5)
Totalresultat				0,1	35,0	2,4	(37,0)	2.999,5	3.000,0
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		(0,0)						(10,9)	(11,0)
Avsatt og utbetalt utbytte								(3.549,9)	(3.549,9)
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				7,6					7,6
Fondsobligasjon					0,6			(0,6)	
Fondsobligasjon - betalte renter					(34,9)				(34,9)
Egenkapital per 31.12.2018	1.000,0	(0,1)	1.430,0	58,2	1.000,5	386,2	(1.969,8)	15.384,0	17.288,9

For nærmere omtale av egenkapitalpostene, se note 17.

Kontantstrømoppstilling

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalte premier	23.228,8	22.009,5
Netto utbetalte erstatninger	(17.918,9)	(16.176,0)
Netto innbetaling/utbetaling vedrørende verdipapirer	2.935,6	2.952,8
Netto innbetaling/utbetaling fra salg/kjøp av investeringseiendom		97,1
Utbetaling til drift, inklusive provisjoner	(2.988,5)	(2.858,4)
Betalt skatt	(1.099,7)	(1.128,5)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	4.157,3	4.896,5
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	(28,4)	(516,7)
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	(325,7)	(284,7)
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av kundeporteføljer - immaterielle eiendeler		(3,9)
Innbetaling av utbytte fra investeringer i tilknyttede foretak	89,9	81,1
Innbetaling av konsernbidrag		(11,3)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(264,2)	(735,4)
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Utbetaling av utbytte	(3.549,9)	(3.459,9)
Netto innbetaling/utbetaling av ansvarlig lån inklusive renter	(29,8)	(30,6)
Netto innbetaling/utbetaling av lån fra/til konsernforetak	1,0	(1,0)
Utbetalinger relatert til konserninterne egenkapitaltransaksjoner	(119,2)	(151,8)
Utbetalinger relatert til konserninterne egenkapitaltransaksjoner, foretak holdt for salg	(95,0)	
Netto innbetaling/utbetaling ved salg/kjøp av egne aksjer	(11,0)	(11,1)
Betalte renter fondsobligasjoner	(46,6)	(46,1)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(3.850,5)	(3.700,5)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	(11,2)	21,4
Netto kontantstrøm	31,4	482,0
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets begynnelse	1.625,0	1.143,0
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets slutt ¹	1.656,4	1.625,0
Netto kontantstrøm	31,4	482,0
¹ Inklusive bundet på skattetrekkskonto	72,0	70,8

Noter

1. Regnskapsprinsipper

Rapporteringsenhet

Gjensidige Forsikring ASA er et børsnotert allmennaksjeselskap hjemmehørende i Norge. Gjensidiges hovedkontor er lokalisert i Schweigaardsgate 21, Oslo, Norge. Aktivitetene i Gjensidige er skadeforsikring. Gjensidige driver virksomhet i Norge, Sverige og Danmark.

Regnskapsprinsippene som benyttes i selskapsregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er konsistente i hele Gjensidige, med unntak av en tillatt forskjell etter IFRS 4 om forsikringskontrakter. Se beskrivelse under punktet vedrørende Brutto erstatningsavsetning.

Grunnlag for utarbeidelse

Samsvarserklæring

Selskapsregnskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR-2015-12-18-1775). Årsregnskapsforskriften bygger i stor grad på EU-godkjente IFRS'er og tilhørende fortolkningsuttalelser.

Nye standarder anvendt

IFRS 15 Inntekt fra kundekontrakter (2014)

Gjensidige implementerte IFRS 15 med virkning fra 1. januar 2018. Standarden etablerer prinsipper for å rapportere nyttig informasjon om art, beløp, tidfesting og usikkerhet av inntekter og kontantstrømmer som kommer fra aktuelle kontrakter med kunder. En fem-trinns modell for å avgjøre hvordan og når inntekter innregnes, men den gjelder ikke for innregning av inntekter fra forsikringskontrakter, finansielle eiendeler eller leasingavtaler, som utgjør hovedsakelig alle konsernets inntektsstrømmer. Øvrige inntektsstrømmer, som for eksempel inntekter fra varesalg, inntekter fra salg og formidling av tjenester fra tredjepart og provisjonsinntekter utgjør en ubetydelig del av inntektene. For disse inntektene er den modifiserte retrospektive metoden med effekter fra første gangs anvendelse innregnet på dagen for implementering og uten omarbeiding av sammenligningstall, benyttet. Den nye standarden har ikke gitt effekter på Gjensidiges finansielle stilling, resultat eller kontantstrømmer.

Endringer i IFRS 2: Klassifisering og måling av aksjebaserte betalingstransaksjoner (2016)

Gjensidige implementerte endringene i IFRS 2 med virkning fra 1. januar 2018, og det var en implementeringseffekt. Skatteforpliktelsen per 31. desember 2017 på 5,5 millioner kroner ble reklassifisert fra forpliktelse til egenkapital per 1. januar 2018.

Nye standarder og fortolkninger ennå ikke ikke tatt i bruk

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2018, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette selskapsregnskapet. De som kan være relevante for Gjensidige er angitt nedenfor. Gjensidige planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014)

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2018. Se for øvrig avsnittet nedenfor om utsatt implementering. Standarden introduserer nye krav til klassifisering

og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres som enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko, presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet.

Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler målt til amortisert kost og renteinstrumenter til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garantikontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kreditttap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning, og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kreditttap over eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet mulighet til å utsette ikrafttredelsesdatoen for IFRS 9 til 1. januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter.

Gjensidige er et forsikringsforetak og har derfor besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

IFRS 16 krever at alle kontrakter som tilfredsstiller definisjonen til en leieavtale skal rapporteres i leietakers balanse som rett-til-bruk eiendeler og leieforpliktelser. Tidligere klassifisering av leieavtaler som enten operasjonell eller finansiell leie er fjernet. Kortsiktige leieavtaler (mindre enn 12 måneder) og leie av eiendeler med lav verdi er unntatt fra kravene. En leietaker skal innregne rett-til-bruk eiendelene og leieforpliktelsene. Renteeffekten av diskontering av leieforpliktelsene skal presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden vil presenteres sammen med Gjensidiges øvrige avskrivninger, mens renteeffekten av diskontering vil presenteres som en finanspost. Ikrafttredelse av IFRS 16 er 1. januar 2019. Standarden forventes å ha effekt på Gjensidiges finansregnskap, gjennom en vesentlig økning av Gjensidiges innregnede eiendeler og forpliktelser og ved potensielt å påvirke presentasjonen og periodiseringen av innregningen i resultatregnskapet.

Estimert forventet beløp som vil bli innregnet som en leieforpliktelse og tilhørende rett-til-bruk eiendel på tidspunktet for implementering

er cirka 1,2 milliard kroner. Estimert negativ effekt på egenkapitalen er cirka 40 millioner kroner.

For å fastsette om en kontrakt inneholder en leieavtale er det vurdert om kontrakten overfører retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. Dette er vurdert å være tilfelle for husleiekontrakter, leasingavtaler for biler og enkelte kontormaskiner etc. Sistnevnte gruppe faller imidlertid innunder innregningsunntaket basert på lav verdi. IT-avtaler er ikke vurdert å falle inn under IFRS 16 siden disse er basert på kjøp av kapasitet som ikke er fysisk adskilt og dermed ikke identifiserbare. Leieperioden vil bli beregnet basert på avtalens varighet tillagt eventuelle opsjonsperioder dersom disse med rimelig sikkerhet vil bli utøvet. Felleskostnader etc. vil ikke bli innregnet i leieforpliktelsen for husleiekontraktene. Diskonteringsrente for husleiekontraktene vil fastsettes ved å se hen til observerbar innlånsrente i obligasjonsmarkedet for hvert av landene Gjensidige opererer i. Rentene vil tilpasses de faktiske leiekontraktenes varighet etc. Diskonteringsrenten for leasingbilene vil fastsettes basert på en vurdering av hvilken lånerente Gjensidige ville oppnå for finansiering av biler fra et finansieringsselskap.

Gjensidige har innregnet sine leieforpliktelser til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse, samt innregne tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvarer leieforpliktelsen. For de største husleieavtalene i Norge, Sverige og Danmark har Gjensidige valgt å innregne rett-til-bruk eiendelen til den balanseførte verdien som om standarden hadde vært anvendt siden iverksettelsestidspunktet, men diskontert ved hjelp av leietakers marginale lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse. Differansen mellom denne og leieforpliktelsen vil bli innregnet direkte i egenkapitalen 1. januar 2019.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. IFRS 17 er en kompleks standard som inneholder noen grunnleggende forskjeller i forhold til gjeldende regnskapsføring av måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter vil bli innregnet til en risikojustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer pluss et beløp som representerer uopptjent resultat for gruppen av kontrakter (kontraktsmessig servicemargin). Hvis en gruppe av kontrakter er eller blir tapsgivende, vil tapet innregnes umiddelbart. Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller utgifter vil bli presentert separat. IFRS 17 er forventet å tre i kraft 1. januar 2022. Standarden forventes å påvirke konsernets regnskap gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader.

Endringer i IAS 12: Endring i klassifisering av skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld

I henhold til IAS 12 paragraf 57A skal skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld ikke lenger klassifiseres som en del av egenkapitaltransaksjonen, men som en del av skattekostnaden i resultatet.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil, ikke ha vesentlig effekt basert på våre foreløpige vurderinger med den virksomheten foretaket har per i dag.

Grunnlag for måling

Selskapsregnskapet er utarbeidet på grunnlag av historisk kost, med unntak av følgende

- derivater måles til virkelig verdi
- finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi

Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Funksjonell valuta

Funksjonell valuta fastsettes for foretaket og filialene i Gjensidige, basert på valutaen innenfor det primære økonomiske miljøet der hver enkelt enhet driver sin virksomhet. Transaksjoner i foretakets/filialenes regnskap måles i foretakets/filialenes funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til

funksjonell valuta basert på dagskurs på transaksjonstidspunktet. Ved slutten av hver rapporteringsperiode omregnes monetære poster i utenlandsk valuta til sluttkurs, ikke-monetære poster måles til historisk kost omregnet på transaksjonstidspunktet og ikke-monetære poster i utenlandsk valuta som måles til virkelig verdi omregnes til valutakursene som gjaldt på tidspunktet for beregning av virkelig verdi. Valutakursendringer innregnes løpende i resultatet i regnskapsperioden.

Presentasjonsvaluta

Selskapsregnskapet presenteres i norske kroner. Morforetaket og de ulike filialene har henholdsvis norske, svenske og danske kroner som funksjonell valuta.

For filialer med annen funksjonell valuta omregnes balanseposter til balansedagens kurs, inkludert merverdier ved overtagelse og resultatposter til en årlig gjennomsnittskurs. Valutakursdifferanser innregnes i andre inntekter og kostnader.

Ved tap av kontroll, betydelig innflytelse eller felles kontroll blir akkumulerte valutakursdifferanser som er innregnet i andre inntekter og kostnader, knyttet til investering som er henført til kontrollerende eierinteresser, innregnet i resultatet.

Valutagevinst eller -tap på fordringer og gjeld mot en utenlandsk filial, hvor oppgjør verken er planlagt eller sannsynlig i overskuelig fremtid, vurderes som en del av nettoinvesteringen i den utenlandske filialen, og innregnes i andre inntekter og kostnader.

Goodwill som oppstår ved oppkjøp av en utenlandsk portefølje, og virkelig verdi justeringer på balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser som oppstår ved oppkjøp av den utenlandske filialen, behandles som eiendeler og forpliktelser i den funksjonelle valutaen til den utenlandske filialen.

All finansiell informasjon er presentert i norske kroner, med mindre annet er angitt.

Som følge av avrundingsdifferanser kan det være at tall og prosentsatser ikke alltid lar seg summere helt nøyaktig.

Segmentrapportering

Virksomhetssegmentene fastsettes basert på Gjensidiges interne organisasjonsmessige ledelsesstruktur og den interne rapporteringsstrukturen til øverste beslutningstaker. I Gjensidige Forsikring konsern er konsernledelsen ansvarlig for å evaluere og følge opp segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker. Gjensidige rapporterer to virksomhetssegmenter, Skadeforsikring Privat og Skadeforsikring Næringsliv, som uavhengig følges opp av ledere som er ansvarlige for de respektive segmentene avhengig av hvilke produkter og tjenester som tilbys, distribusjons- og oppgjørskanaler, merkenavn og kunde profiler. Identifikasjonen av segmentene baseres på at det finnes ledere per segment som rapporterer direkte til konsernledelsen/konsernsjef og som er ansvarlige for segmentresultatene under deres ledelse. I tillegg inngår i foretaket en svensk og en dansk filial som rapporteres som en del av segmentet Norden i konsernregnskapet.

Prinsipper for innregning og måling i Gjensidiges segmentrapportering baseres på regnskapsprinsippene etter IFRS slik de er fastsatt i konsernregnskapet.

Prisfastsetting mellom segmentene gjennomføres på armlengdes avstand.

Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet

Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet regnskapsføres ved bruk av kostmetoden.

Kontantstrømoppstillingen

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Operasjonelle aktiviteter er primære aktiviteter innenfor Gjensidiges virksomhetsområde. Investeringsaktiviteter inkluderer kjøp og salg av eiendeler som ikke er å betrakte som kontantekvivalenter og som ikke inngår i Gjensidiges primæraktiviteter. Finansieringsaktiviteter inkluderer opptak og nedbetaling av lån, samt innhenting og betjening av egenkapital.

Likestilt med kontanter er kontantekvivalenter, f.eks. bankinnskudd. Bankinnskudd med forfall mindre enn tre måneder frem i tid regnes som kontanter. Sertifikater og obligasjoner med tilsvarende kort restløpetid klassifiseres ikke som kontanter.

Innregning av inntekter og kostnader

Premieinntekter mv.

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Opptjente bruttopremier beregnes med utgangspunkt i de beløp Gjensidige har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning (forfalte bruttopremier). Ved periodeslutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres (endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie). Premieinntekter for egen regning beregnes ved at tilsvarende periodisering gjøres for premie for avgitt gjenforsikring, som reduserer de tilsvarende brutto premiebeløpene. Premie for mottatt gjenforsikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnadene består av betalte bruttoerstatninger redusert med gjenforsikringsandel, i tillegg til endring i brutto erstatningsavsetning, også redusert med gjenforsikringsandel. Direkte og indirekte skadebehandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatningskostnadene inneholder avviklingstap/-gevinst på tidligere års avsetninger.

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader består av forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader redusert med mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring og gevinstandeler.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter på renteinstrumenter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rentemetoden.

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater. Alle lånekostnader vedrørende lån målt til amortisert kost innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rentemetoden.

Materielle eiendeler

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdele har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Eierbenyttet eiendom defineres som eiendom som brukes av Gjensidige i utøvelsen av sin virksomhet. Hvis eiendommene brukes både til Gjensidiges egen bruk og som investeringseiendommer, klassifiseres eiendommene basert på faktisk bruk av eiendommene.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflyte Gjensidige, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivning

Hver komponent av anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger

- anlegg og utstyr 3-10 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Leasing

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler, hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktsperioden.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill som oppstår ved overtakelse av porteføljer representerer anskaffelseskost ved oppkjøpet fratrukket virkelig verdi av Gjensidiges andel av den overtatte porteføljens identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser på oppkjøpstidspunktet. Goodwill innregnes første gang til kostpris og vurderes i etterfølgende perioder til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte tap ved verdifall.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som omfatter kundeforhold, varemerker, internt utviklet programvare samt andre immaterielle eiendeler som er anskaffet separat eller som en gruppe, vurderes til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Nye immaterielle eiendeler balanseføres kun i den grad fremtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen er sannsynlig og kostnad knyttet til eiendelen kan måles pålitelig.

Utviklingskostnader (både internt og eksternt generert) aktiveres bare dersom utviklingskostnaden kan måles pålitelig, produktet eller prosessen er teknisk og økonomisk mulig, det vil generere fremtidige økonomiske fordeler og Gjensidige har intensjon om og tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen og til å bruke eller selge eiendelen.

Avskrivning

Immaterielle eiendeler, med unntak av goodwill, avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid, fra det tidspunkt de er tilgjengelige for bruk. Den estimerte utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger

- kundeforhold 10 år
- internt utviklet programvare 5–8 år
- andre immaterielle eiendeler 1–10 år

Avskrivningsperiode og avskrivningsmetode vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Indikatorer på verdifall knyttet til balanseført verdi av materielle og immaterielle eiendeler vurderes på hvert rapporteringstidspunkt. Dersom slike indikatorer eksisterer estimeres gjenvinnbart beløp for en eiendel eller en kontantstrømgenererende enhet. Indikatorer som vurderes som vesentlige for Gjensidige og som kan utløse testing for verdifall er som følger

- vesentlig resultatsvikt i forhold til historiske eller forventede fremtidige resultater
- vesentlige endringer i Gjensidiges bruk av eiendelene eller overordnet strategi for virksomheten
- vesentlige negative trender for bransjen eller økonomien
- andre eksterne eller interne indikatorer

Goodwill testes for verdifall årlig. Den årlige testingen av goodwill utføres i tredje kvartal.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi med en markedsbasert diskonteringsrente før skatt, som reflekterer tidsverdien av penger og eiendelsspesifikk risiko. I vurderingen grupperes eiendeler i den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler (kontantstrømgenererende enhet). Goodwill allokteres til den kontantstrømgenererende enheten som forventes å få fordeler av overtakelsen.

Tap ved verdifall innregnes i resultatet dersom balanseført verdi for en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger beregnet gjenvinnbart beløp. Ved innregning av tap ved verdifall knyttet til kontantstrømgenererende enheter reduseres først balanseført verdi av goodwill og deretter foretas en forholdsmessig fordeling på balanseført verdi av hver enkelt eiendel i den kontantstrømgenererende enheten. Tidligere innregnede tap ved verdifall for eiendeler utenom goodwill, reverseres dersom forutsetningene for tap ved verdifall ikke lenger er til stede. Tap ved verdifall reverseres kun i den utstrekning gjenvinnbart beløp ikke overstiger det som ville vært balanseført verdi på reverseringstidspunktet dersom et tap ved verdifall ikke hadde vært innregnet.

Tap ved verdifall på goodwill reverseres ikke i etterfølgende perioder. Ved avhendelse av en kontantstrømgenererende enhet vil tilhørende goodwill inkluderes i beregningen av gevinst eller tap ved avhendelse.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

For forsikringer innen gruppeliv i næringslivsmarkedet består avsetningen for ikke opptjent bruttopremie i tillegg av avsetning for fullt betalt dødsfallsforsikring (etter utbetaling av uførekapital).

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS – reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR – incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det

tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke. For kontrakter med annuitetsbetalinger over lang tidshorisont er diskontering foretatt. IFRS 4 tillater ulike prinsippanvendelse innen Gjensidige på dette området.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med Gjensidiges forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret Gjensidige har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende kontantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis for verdifall.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier

- til virkelig verdi over resultatet
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost
- finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når Gjensidige blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Normalt vil førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når Gjensidige overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstiller definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

Som et skadeforebyggende tiltak er det gitt rentefrie lån til finansiering av brannvarslingsanlegg i landbruket. Lånene nedbetales gjennom å benytte den rabatt på forsikringen som innvilges ved installering av brannvarslingsanlegg.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter, kontanter og kontantekvivalenter, obligasjoner klassifisert som lån og fordringer og fordringer innen Gjensidige.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Gjensidige bruker finansielle derivater, blant annet til å sikre valutarisiko som oppstår gjennom eierskap av utenlandske filialer med annen funksjonell valuta.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassene finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet og finansielle derivater som sikringsbokføres.

Sikringsbokføring

Gjensidige benytter seg av virkelig verdi sikring på valutarisiko ved faste avtaler om kjøp av virksomhet. Verdiendringer på sikringsinstrumentet innregnes i resultatet, sammen med verdiendringen av den faste avtalen. Verdiendringen av den faste avtalen innregnes i aksjens kostpris når den oppkjøpte virksomheten regnskapsføres.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene ansvarlig lån, andre forpliktelser, forpliktelser i forbindelse med forsikring, påløpte kostnader, mottatte ikke opptjente inntekter og forpliktelser innen Gjensidige.

Finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Gjensidige har fondsobligasjoner som regnskapsmessig klassifiseres som egenkapital. Instrumentene er evigvarende, men hovedstolen kan tilbakebetales på gitte tidspunkt, første gang fem år etter utstedelse. Avtalevilkårene tilfredsstiller kravene i EUs CRR-/Solvency II-regelverk og instrumentene inngår i Gjensidiges ansvarlige kapital for solvensformål. Disse regulatoriske krav innebærer at Gjensidige har en ensidig rett til ikke å betale tilbake renter eller hovedstolen til investorene. Som følge av disse vilkårene tilfredsstiller ikke instrumentet kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fondsobligasjon innenfor egenkapital. Videre innebærer det at rentene ikke presenteres i finansresultatet, men som en reduksjon i annen opptjent egenkapital. Tilsvarende vil fordelene av skattefradrag for rentene isolert gi en økning i annen opptjent egenkapital og ikke presenteres som reduksjon av skattekostnad siden fordelene tilfaller aksjonærene.

Andre elementer klassifisert som egenkapital

Naturskadekapital og garantiavsetning klassifiseres regnskapsmessig som egenkapital fordi fondene tilhører konsernet. Følgelig tilfredsstiller de ikke kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fond innenfor egenkapital.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettingsmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 13.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om

reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall, vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kredittrisikokarakteristikk grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet.

Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Utbytte

Utbytte fra investeringer innregnes når Gjensidige har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Foreslått utbytte innregnes som en forpliktelse i samsvar med regnskapslovens bestemmelser, i henhold til forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (FOR 2008-01-21 nr. 57). Dette innebærer at utbytte fraregnes i egenkapitalen i det regnskapsåret det avsettes for.

Avsetninger

Avsetninger innregnes når Gjensidige har en lovmessig eller underforstått plikt som et resultat av en tidligere hendelse, det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling eller overføring av andre eiendeler for å gjøre opp forpliktelsen, og forpliktelsen kan måles pålitelig.

Betingede eiendeler opplyses om i note dersom en tilførsel av økonomiske fordeler er sannsynlig. En betinget forpliktelse opplyses om i note med mindre det er lite sannsynlig at den medfører en utgående kapitalstrøm.

Avsetning for restrukturering innregnes når Gjensidige har godkjent en detaljert og formell restruktureringsplan, og omstruktureringen er påbegynt eller er kunngjort. Avsetninger foretas ikke for fremtidige kostnader i tilknytning til driften.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om Gjensidiges finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker foretakets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke foretakets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto

overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gvinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppgjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Aksjebasert betaling

Gjensidige har et aksjespareprogram for ansatte og en aksjebasert godtgjørelsesordning for ledende ansatte. Aksjespareprogrammet er en ordning med oppgjør i aksjer, mens godtgjørelsesordningen er en ordning med oppgjør både i aksjer og kontanter.

De aksjebaserte betalingsordningene måles til virkelig verdi på tildelingstidspunktet. Virkelig verdi periodiseres over den periode de ansatte innviner rett til å motta aksjene, Aksjebaserte betalingsordninger som innvinnes umiddelbart innregnes på tildelingstidspunktet. Innvinningsbetingelser tas i betraktning ved å justere antallet aksjer som blir inkludert i målingen av transaksjonsbeløpet, slik at det beløpet som til slutt innregnes skal være basert på antallet aksjer som til slutt innvinnes. Ikke-innvinningsbetingelser og eventuelle markedsbetingelser reflekteres ved måling av virkelig verdi og det foretas ingen justering av innregnet beløp ved faktisk manglende oppfyllelse av slike betingelser.

Kostnaden ved aksjebaserte transaksjoner med ansatte innregnes som en kostnad over gjennomsnittlig innvinningsperiode. For ordninger som gjøres opp i aksjer regnskapsføres verdien av de tildelte aksjene i perioden som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. For ordninger som gjøres opp i kontanter regnskapsføres verdien av de tildelte opsjonene som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. Dette gjelder Gjensidiges forpliktelse til å holde tilbake et beløp for de ansattes skatteforpliktelse og overføre dette beløpet i kontanter til skattemyndighetene på den ansattes vegne. Arbeidsgiveravgift beregnes basert på virkelig verdi på aksjene på hver balansedag. Beløpet innregnes i resultatet over forventet opptjeningsperiode og avsettes for i henhold til IAS 37.

Aksjebaserte betalingsordninger som gjøres opp av morforetaket innregnes også som en aksjebasert betalingstransaksjon med oppgjør i egenkapital.

Se note 22 for ytterligere beskrivelse av Gjensidiges aksjebaserte betalingstransaksjoner.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinnregning av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for midlertidige forskjeller som følge av investeringer i datterforetak og tilknyttede foretak, unntatt i de tilfeller hvor Gjensidige er i stand til å kontrollere reversering av midlertidige forskjeller, og det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reverseres i overskuelig fremtid. Eiendeler ved utsatt skatt som oppstår fra skattereduserende midlertidige forskjeller ved slike investeringer innregnes kun i den grad det er sannsynlig at det vil være tilstrekkelig skattepliktig inntekt til å utnytte fordelen av den midlertidige forskjellen, og de er forventet å reversere i overskuelig fremtid.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre resultatkomponenter, hvor skatten da innregnes i andre resultatkomponenter, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutninger beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi. Goodwill innregnes netto uten avsetning for utsatt skatt.

Transaksjoner med nærstående parter

Konserninterne mellomværende og transaksjoner elimineres ved utarbeidelse av det konsoliderte regnskapet.

Leverandør av konserninterne tjenester, som ikke er forutsatt å være kjerneaktiviteter, vil som hovedregel allokere alle sine kostnader basert på en kostnadsbidragsordning som beskrevet i kapittel 8 i OECD retningslinjene og på basis av paragraf 13-1 i den norske skatteloven.

Identifiserte funksjoner som kategoriseres som kjerneaktiviteter prises med et fortjenestepåslag eller alternativt markedspris dersom identifiserbare sammenlignbare priser eksisterer.

Transaksjoner med samarbeidende foretak

Brannkassene opererer som agenter på vegne av Gjensidige. For disse tjenestene betales det provisjoner. Brannkassene er også selvstendige forsikringsforetak med brann- og naturskade på egen balanse. Gjensidige leverer ulike tjenester for å understøtte denne forsikringsvirksomheten. For disse tjenestene og for å reassurere brannkassenes forsikringsforpliktelser, mottar Gjensidige betaling basert på forretningsmessige vilkår.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av Gjensidige som enten er avhendt, eller er klassifisert som holdt for salg, og:

- som representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde,
- som er en del av en enkelt samordnet plan om å avhende en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde, eller
- som er et datterforetak anskaffet utelukkende for videresalg

Eiendeler som oppfyller kriteriene til å bli klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader.

Anleggsmidler klassifiseres som holdt for salg dersom deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. For at dette skal være tilfelle må eiendelen være tilgjengelig for umiddelbart salg i sin nåværende tilstand. Ledelsen må ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen, som forventes at kvalifiserer for innregning som et fullført salg innen ett år fra tidspunktet for klassifisering.

Når Gjensidige har forpliktet seg til en plan om å selge, som innebærer tap av kontroll over et datterforetak, skal alle datterforetakets eiendeler og forpliktelser klassifiseres som holdt for salg når ovennevnte kriterier er oppfylt, uavhengig av om Gjensidige vil beholde en ikke-kontrollerende eierinteresse i sitt tidligere datterforetak etter salget, eller ikke.

Siden Gjensidige Bank representerer en separat og vesentlig virksomhet i Gjensidige som nå er solgt, er Gjensidige Bank presentert som avviklet virksomhet. Se note 25 i konsernregnskapet for ytterligere informasjon.

Aksjene i Gjensidige Bank presenteres på egen linje i balansen.

2. Bruk av estimerer

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimerer og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlige basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimatenes og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimerer innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales forutsetninger og kilder til estimeringsusikkerhet som innebærer en betydelig risiko for en vesentlig justering av den balanseførte verdien av forsikringsforpliktelser i løpet av det neste regnskapsåret.

Forsikringsforpliktelser

Bruk av estimerer ved beregning av forsikringsforpliktelser gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper; bransjer med kort eller med lang avviklingstid. Med avviklingstid menes hvor

lang tid det går fra et tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt og oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse.

For langhalede bransjer er risikoen forbundet med det forhold at det endelige omfanget av inntrufne skader må estimeres på bakgrunn av erfaring og empiriske data. Innen enkelte personbransjer kan det ta ti til 15 år før alle skader som er inntruffet i et kalenderår er meldt foretaket. I tillegg vil det i mange tilfeller ikke være tilstrekkelige opplysninger når skaden meldes til å foreta en korrekt avsetning. Dette kan skyldes uklarheter om årsakssammenheng og usikkerhet om skadelidtes fremtidige arbeidsevne o.l. Mange personskader prøves i rettssystemet og erstatningsnivået har over tid økt. Dette får også betydning for skader som er inntruffet i tidligere år, men som ennå ikke er avsluttet. Risikoen knyttet til avsetningene i personrelaterte bransjer er dermed påvirket av eksterne forhold. For å redusere denne risikoen foretar foretaket beregning av erstatningsansvaret etter ulike metoder og følger opp at de registrerte avsetningene knyttet til pågående erstatningssaker til enhver tid er basert på gjeldende beregningsregler. Se note 3 (i konsernregnskapet) og 16.

3. Risiko- og kapitalstyring

For informasjon om styring av forsikringsrisiko og finansiell risiko henvises det til note 3 i konsernregnskapet, som er dekkende både for Gjensidige Forsikring ASA og Gjensidige Forsikring konsern.

4. Premieinntekter og erstatningskostnader mv. i skadeforsikring

For informasjon om segmenter i henhold til IFRS 8 henvises det til note 4 i konsernregnskapet. Informasjonen nedenfor er utarbeidet i henhold til kravene i forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak.

Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring

Millioner kroner	For- sikring mot utgifter til medi- sinsk behand- ling	For- sikring mot innt.- tap	Yrkes- skade- for- sikring	Motor- vogn- for- sikring - trafikk	Motor- vogn- for- sikring - øvrige	Sjø-for- sikring, transp.- for- sikring og luftfart- for- sikring	For- sikring mot brann og annen skade på eiendom	Ansv.- for- sikring	Assi- stanse- for- sikring	For- sikring mot diverse øko- nomiske tap	Helse- for- sikring
Forfalte premier											
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	495,8	1.192,6	890,0	2.634,9	4.609,3	294,9	8.410,3	709,1	1.080,5	1.263,4	1.485,0
Gjenforsikringsandel		(0,9)	(21,2)	(11,8)		(20,5)	(647,9)	(13,4)		(1,3)	
For egen regning	495,8	1.191,7	868,9	2.623,1	4.609,3	274,5	7.762,4	695,7	1.080,5	1.262,1	1.485,0
Opptjente premier											
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	474,4	1.183,2	884,8	2.677,8	4.570,7	294,8	8.351,5	702,1	1.098,8	1.245,3	1.472,5
Gjenforsikringsandel		(0,9)	(21,1)	(11,7)		(20,5)	(643,3)	(14,0)		(1,0)	
For egen regning	474,4	1.182,3	863,7	2.666,1	4.570,7	274,3	7.708,2	688,1	1.098,8	1.244,0	1.472,5
Erstatningskostnader											
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	(347,3)	(421,2)	315,5	(965,3)	(3.644,8)	(310,5)	(7.222,8)	(447,4)	(863,2)	(964,1)	(992,3)
Gjenforsikringsandel			14,5	26,5		15,7	264,7	1,8			
For egen regning	(347,3)	(421,2)	330,1	(938,8)	(3.644,8)	(294,8)	(6.958,1)	(445,7)	(863,2)	(964,1)	(992,3)
Påløpte brutto erstatningskostnader	(347,3)	(421,2)	315,5	(965,3)	(3.644,8)	(310,5)	(7.222,8)	(447,4)	(863,2)	(964,1)	(992,3)
Inntruffet i år brutto	(346,9)	(591,1)	(232,7)	(1.635,0)	(3.662,4)	(319,0)	(7.308,5)	(475,6)	(829,9)	(916,6)	(1.007,6)
Inntruffet tidligere år brutto	(0,4)	169,9	548,3	669,7	17,6	8,5	85,7	28,2	(33,3)	(47,6)	15,4
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	152,5	458,0	231,8	1.200,0	2.224,7	38,6	3.436,0	243,2	424,7	669,1	320,7
Brutto erstatningsavsetning	149,4	4.026,4	8.761,2	6.400,8	686,0	150,0	4.863,2	952,5	209,8	499,3	1.890,0

Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring

Millioner kroner	Helsefor- sikrings- for- pliktelser	Ansvars- for- sikrings- for- pliktelser	For- pliktelser innen sjø-, transport- og luftfarts- forsikring	Øvrige skade- for- sikrings- for- pliktelser	Sum
Forfalte premier					
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring					23.066,0
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	6,8	16,7	1,6	124,8	150,0
Gjenforsikringsandel				(3,1)	(720,1)
For egen regning	6,8	16,7	1,6	121,7	22.495,9
Opptjente premier					
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring					22.955,9
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	6,8	16,8	1,6	124,8	150,0
Gjenforsikringsandel				(3,1)	(715,9)
For egen regning	6,8	16,8	1,6	121,7	22.389,9
Erstatningskostnader					
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring					(15.863,3)
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	(22,7)	(23,4)	(0,7)	(63,7)	(110,6)
Gjenforsikringsandel		1,3	0,1		324,5
For egen regning	(22,7)	(22,2)	(0,6)	(63,7)	(15.649,4)
Påløpte brutto erstatningskostnader	(22,7)	(23,4)	(0,7)	(63,7)	(15.973,9)
Inntruffet i år brutto	(22,7)	(23,4)	(0,7)	(63,7)	(17.436,0)
Inntruffet tidligere år brutto					1.462,1
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie				0,4	9.399,6
Brutto erstatningsavsetning	39,8	41,8	0,7	98,9	28.769,8
Millioner kroner			Norge	Sverige	Danmark
Fordeling av inntekter på geografiske områder					
Samlede forfalte premieinntekter fra direkte forsikring			17.018,7	1.595,7	4.568,3

5. Aksjer i datterforetak og felleskontrollerte foretak

Millioner kroner	Forretnings- kontor	Eierandel	Kostpris 31.12.2018	Balanseført verdi 31.12.2018	Kostpris 31.12.2017	Balanseført verdi 31.12.2017
Datterforetak						
Gjensidige Norge AS	Oslo, Norge	100 %	195,7	1,2	195,7	1,2
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	Oslo, Norge	100 %	681,9	681,9	681,9	681,9
Samtrygd AS	Oslo, Norge	100 %	1,3	0,8	1,3	0,8
Lokal Forsikring AS	Oslo, Norge	100 %	31,4	11,3	31,4	11,3
Nykredit Forsikring A/S	København, Danmark	100 %	1.625,1	1.342,4	1.625,1	1.342,4
Ejendomsselskabet Krumtappen 2 A/S	København, Danmark	100 %	1,1	1,1	1,1	1,1
Försäkringshuset Amb & Rosén AB	Stockholm, Sverige	100 %	7,4	7,4	5,1	5,1
Gjensidige Bank ASA (holdt for salg)	Oslo, Norge	100 %			2.366,5	2.366,5
NAF Forsikringsformidling AS	Oslo, Norge	100 %	90,9	22,8	51,0	58,9
Mølholm Forsikring A/S	Odense, Danmark	100 %	496,3	496,3	464,8	464,8
Mondux Assurance Agentur A/S (avviklet 2018)	København, Danmark	100 %			204,9	213,1
Gjensidige Bolighandel AS	Oslo, Norge	100 %	116,2	116,2	6,0	6,0
ADB Gjensidige	Vilnius, Litauen	100%	1.068,7	1.017,3	1.068,7	1.017,3
Vardia Försäkring AB	Stockholm, Sverige	100%	89,5	89,5	89,5	89,5
Försäkringsakademin JW AB	Stockholm, Sverige	100%	44,4	44,4	37,5	37,5
Sum datterforetak			4.449,9	3.832,7	6.830,4	6.297,3
Aksjer i datterforetak, holdt for salg (se note 25 i Gjensidige Forsikring konserns årsregnskap)						
Gjensidige Bank ASA	Oslo, Norge	100 %	2.461,5	2.461,5		
Felleskontrollerte foretak						
Oslo Areal AS	Oslo, Norge	50 %	1.086,9	1.086,9	1.086,9	1.086,9

Millioner kroner	Eiendeler	Egenkapital	Gjeld	Inntekter ¹	Resultat
For hele foretaket 2018					
Datterforetak - tilleggsinformasjon					
Gjensidige Norge AS	0,1	0,2			
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	32.370,3	854,0	31.516,3	2.201,0	125,4
Samtrygd AS	0,1	0,1			
Lokal Forsikring AS	7,8	7,8			
Nykredit Forsikring A/S	1.717,7	471,0	1.246,7	57,6	155,6
Försäkringshuset Amb & Rosén AB	0,4	1,3	(1,0)		0,4
NAF Forsikringsformidling AS	22,9	22,9			4,5
Mølholm Forsikring A/S	469,1	213,4	255,6	526,5	26,7
ADB Gjensidige	2.114,0	880,5	1.233,5	1.079,4	49,8
Gjensidige Bolighandel AS	94,6	89,9	4,7	2,0	(26,0)
Ejendomsselskabet Krumtappen 2 A/S	1,4	1,4			
Vardia Försäkring AB	37,7	16,3	21,4		2,0
Försäkringsakademin JW AB	16,5	15,9	0,6		2,0
Certes Sak AB	5,6	5,6			0,7
Sum datterforetak	36.858,3	2.580,3	34.277,9	3.866,5	341,1
Datterforetak, holdt for salg - tilleggsinformasjon					
Gjensidige Bank ASA (konsern)	57.898,8	4.384,4	53.514,4	1.744,6	334,9

Millioner kroner	Eiendeler	Egenkapital	Gjeld	Inntekter ¹	Resultat
For hele foretaket 2017					
Datterforetak - tilleggsinformasjon					
Gjensidige Norge AS	0,2	0,2			
Gjensidige Pensjon og Sparing Holding AS (avviklet)					0,1
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	29.890,7	728,8	29.161,9	1.963,1	75,9
Gjensidige Bank ASA (konsern)	51.534,8	3.899,6	47.635,2	1.631,7	459,1
Samtrygd AS	0,1	0,1			(0,0)
Lokal Forsikring AS (konsern)	7,8	7,8			(3,2)
Nykredit Forsikring A/S	1.628,4	401,5	1.226,8	54,1	78,6
Försäkringshuset Amb & Rosén AB	0,5	(1,6)	2,1		(4,8)
NAF Forsikringsformidling AS	66,2	49,7	16,6		(10,5)
Mølholm Forsikring A/S	421,8	151,9	269,9	345,4	14,8
Mondux Assurance Agentur A/S	285,8	224,8	61,0		(23,9)
Mondux AB					(0,1)
ADB Gjensidige	2.100,3	822,7	1.277,7	1.076,8	(17,3)
Gjensidige Bolighandel AS	8,7	5,7	3,1		(0,3)
Ejendomsselskabet Krumtappen 2 A/S	1,5	1,5			
Vardia Försäkring AB	34,3	14,5	19,8		16,7
Försäkringsakademin JW AB	14,9	14,2	0,8		3,6
Certes Sak AB	4,9	4,9			0,7
Sum datterforetak	86.001,0	6.326,2	79.674,9	5.071,2	589,4

¹ Driftsinntekter. For foretak hvor finansinntekter er driftsinntekter er dette inkludert i inntekter. For annen virksomhet er finansinntekter ikke inkludert.

For hele foretaket

Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon

Oslo Areal AS

Millioner kroner	2018	2017
Totalresultat	614,4	491,2
Egenkapital	4.102,5	3.634,1

Fordringer på felleskontrollerte foretak

Oslo Areal AS

Millioner kroner	2018	2017
Gjensidiges andel av utlån	2.513,1	1.620,1
Sum fordringer på felleskontrollerte foretak	2.513,1	1.620,1

For samtlige investeringer tilsvarer stemmeandel eierandel.

Gjensidige og AMF Pensionsforsikring (AMF) eier Oslo Areal AS sammen som et felleskontrollert foretak (50/50), da hver av partene har rett til sin andel av ordningens netto eiendeler. Partene vil gjøre felles investeringer i det norske eiendomsmarkedet gjennom Oslo Areal. Investeringen er regnskapsført til kostpris med 1,1 milliarder kroner ved årsslutt. Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo

Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,5 milliarder kroner. Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Oslo Areal har inngått kontraktmessige forpliktelser til å investere cirka 99,0 millioner kroner (490,0) i eksisterende og nye eiendommer. Forpliktelsen forfaller i perioden frem til 31. desember 2019.

6. Netto inntekter fra investeringer

Millioner kroner	2018	2017
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	374,0	83,8
Nedskrivning av investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	(76,0)	(49,4)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		0,1
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	298,0	34,5
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra eiendom		
<i>Investerings eiendommer</i>		
Netto verdiregulering investeringseiendommer		(54,5)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av investeringseiendommer		97,1
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringseiendommer		42,6
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra eiendom		42,6
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning		
<i>Aksjer og andeler</i>		
Utbytteinntekter	5,1	12,8
Urealiserte gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	(323,9)	(228,3)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av aksjer og andeler	431,5	857,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	112,7	642,4
<i>Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	200,7	216,3
Urealiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	13,8	92,8
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	85,5	52,1
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	300,1	361,2
<i>Derivater</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra derivater	35,2	11,2
Urealiserte gevinster/(tap) fra derivater	(312,3)	96,6
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av derivater	(251,6)	103,1
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra derivater	(528,7)	211,0
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning	(115,9)	1.214,6
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall		
Netto renteinntekt på obligasjoner som holdes til forfall	24,3	51,7
Netto gevinster/(tap) fra valutaomregning av obligasjoner som holdes til forfall		16,5
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall	24,3	68,3
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra utlån og fordringer	703,1	675,7
Netto gevinster/(tap) fra utlån og andre fordringer	(3,4)	(9,6)
Netto gevinster/(tap) fra valutaomregning av utlån og andre fordringer	0,8	40,0
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer	700,4	706,0
Netto andre finansinntekter/(-kostnader) ¹	(64,9)	(321,2)
Diskontering av erstatningsavsetning klassifisert som rentekostnad	(71,6)	(70,5)
Endring i diskonteringsrate erstatningsavsetning	53,1	66,0
Sum netto inntekter fra investeringer	823,4	1.740,3
Spesifikasjoner		
Renteinntekter og -kostnader for finansielle eiendeler og forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet		
Samlede renteinntekter for finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	724,0	724,6
Samlede rentekostnader for finansielle forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	(31,0)	(37,0)
Andre finansrelaterte inntekter og kostnader ikke innregnet i netto inntekter fra investeringer		
Netto renter på bankinnskudd og ansvarlig lån klassifisert som andre inntekter og andre kostnader	(25,8)	(24,0)

¹ Netto andre finansinntekter/(-kostnader) inkluderer finansinntekter og -kostnader som ikke er henførbare til enkeltklasser av finansielle eiendeler eller forpliktelser, samt finansielle administrasjonskostnader.

7. Kostnader

Millioner kroner	2018	2017
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader		
Avskrivning og verdiendringer (note 11 og note 12) ekskl. avskrivning eiendommer	405,1	368,4
Lønns- og personalkostnader (note 8)	2.746,1	2.562,7
IKT-kostnader	376,2	368,0
Juridisk og annen bistand	85,2	88,7
Provisjonskostnader	408,8	424,0
Andre kostnader ¹	(462,9)	(342,8)
Sum forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	3.558,6	3.469,1
Herav salgskostnader		
Lønns- og personalkostnader	996,8	984,4
Provisjon	529,6	455,0
Øvrige salgskostnader	624,5	617,6
Sum salgskostnader	2.150,9	2.057,1
Øvrige spesifikasjoner		
Lønns- og personalkostnader		
Lønn	1.994,0	1.872,3
Arbeidsgiveravgift	472,2	422,1
Pensjonskostnader - innskuddsbasert pensjonsordning (note 10)	197,1	183,2
Pensjonskostnader - avtalefestet pensjon (AFP) (note 10)	21,7	21,4
Pensjonskostnader - ytelsesbasert pensjonsordning (note 10)	50,7	52,5
Aksjebasert betaling (note 22)	10,3	11,2
Sum lønns- og personalkostnader	2.746,1	2.562,7
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva.)		
Lovpålagt revisjon	2,4	2,3
Attestasjonstjenester		0,1
Rådgivning - annen rådgivning	0,9	0,5
Rådgivning - skatt	0,2	0,4
Sum godtgjørelse til revisor (inkl. mva)	3,4	3,3

¹ Andre kostnader inkluderer kostnadsreduksjoner for Gjensidige Forsikring ASA i forbindelse med oppgaver utført for datterforetak, samt kostnadsallokeringer til erstatninger og finans.

8. Lønn og godtgjørelser

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet var 2.839 (2.899).

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

Gjensidiges godtgjørelsespolitikk

Konsernet har etablert en godtgjørelsesordning som gjelder alle ansatte. Ordningen er ment å sikre at Gjensidige tiltrekker seg og beholder medarbeidere som presterer, utvikler seg, lærer og deler. Godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det forventes at de ansatte har et helhetlig syn på hva konsernet tilbyr av godtgjørelse og goder. Konsernets godtgjørelsesordninger skal være åpne og prestasjonsbaserte, slik at de i så stor grad som mulig oppleves som rettferdige og forutsigbare. Det skal være samsvar mellom avtalt prestasjon og den godtgjørelsen som gis.

Retningslinjer for godtgjørelse og karriereutvikling skal knyttes til oppnåelse av konsernets uttrykte strategiske og økonomiske mål og verdigrunnlag, hvor både kvantitative og kvalitative målsettinger tas med i vurderingen. Målekriteriene skal fremme ønsket bedriftskultur og langsiktig verdiskapning, og så langt det er mulig ta hensyn til faktiske kapitalkostnader. Godtgjørelsesordningen skal bidra til å fremme og gi incentiver til god risikostyring, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Fast grunnlønn skal være hovedelement i den samlede godtgjørelsen, som for øvrig består av variabel godtgjørelse, pensjon, forsikringsordninger og naturalytelser. Variabel godtgjørelse skal benyttes for å belønne prestasjoner som er avtalt gjennom målkort eller som overgår forventninger, hvor både resultater og atferd i form av etterlevelse av kjerneverdier, merkevare og ledelsesprinsipper skal vurderes.

Variabel godtgjørelse skal være resultatavhengig uten å være risikodrivende, og skal reflektere både foretakets, divisjonens, avdelingens og individets resultater og bidrag. Øvrige kompensasjonselementer som tilbys skal ansees attraktive av både nye og nåværende ansatte. Det finnes en øvre grense for variabel godtgjørelse.

Konsernledelsen er definert som ledende ansatte, og de har ansvar for aktiviteter som kan være avgjørende for foretakets risikoeksponering. Nivået på godtgjørelse vil ta hensyn til både kvalitative kriterier til deres rolle, og kvantitative kriterier, i tillegg til en individuell vurdering av deres påvirkning på foretakets risiko.

Beslutningsprosess

Styret har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre medlemmer; styrets leder og to styremedlemmer.

Godtgjørelsesutvalget skal forberede saker for styret, og har i hovedsak ansvar for:

- Styrets årlige erklæring om Gjensidiges godtgjørelsespolitikk
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til foretakets interntrevisør
- Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte
- Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, herunder
 - Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse for det kommende regnskapsåret
 - Redegjørelse for den lederlønnspolitikken som har vært ført det foregående regnskapsåret, herunder hvordan retningslinjene for lederlønnfastsettelsen er blitt gjennomført
 - Redegjørelse for virkningen for foretaket og eierne av implementering/endringer i incentivordninger knyttet til aksjer
- Andre vesentlige personalrelaterte forhold for ledende ansatte
- Styrets behandling av gjennomførte HR-prosesser, herunder talent- og etterfølgerutvikling og strategisk bemanningsstyring

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Godtgjørelse til konsernsjef

Konsernsjefens lønn og øvrige økonomiske ytelser fastsettes av styret på bakgrunn av en helhetlig vurdering hvor det tas hensyn til Gjensidiges godtgjørelsesordning og markedslønn for tilsvarende type stilling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) fastsettes av styret basert på avtalte mål og leveranser, og kan utgjøre inntil 50 prosent av den faste årslønnen inklusive feriepengene. Variabel godtgjørelse opptjenes årlig, og er basert på samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Variabel godtgjørelse inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Ved vurderingen tas det hensyn til foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for ekstraordinære utbytter og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet. I tillegg vektlegges konsernsjefens personlige bidrag til konsernets historiske og fremtidige resultater og verdiskapning, etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper.

Variabel godtgjørelse knyttet til Gjensidiges resultater fastsettes ut fra resultater siste to år. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor 1/3 tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger. Konsernsjefen gis ikke resultatbaserte ytelser utover nevnte bonus, men kan i tillegg gis naturalytelser som firmabil og dekning av utgifter til elektronisk kommunikasjon. Tildeling av naturalytelser skal ha sammenheng med konsernsjefens funksjon i konsernet, og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Konsernsjefen har pensjonsalder på 62 år. Det åpnes for å fratre ved fylte 60 år dersom styret eller konsernsjefen selv ønsker det. Konsernsjefen har pensjonsrettigheter i henhold til Gjensidiges lukkede ytelsespensjonsordning. I henhold til hans ansettelsesavtale har han rett til en pensjon på 100 prosent av årslønnen ved avgang ved fylte 62 år, og deretter nedtrappende til 70 prosent av lønn fra fylte 67 år ved full opptjeningsperiode.

Ved fratreden ved 60 år er det tilsvarende avtalefestet nedtrapping fra 100 prosent ved fratreden til 70 prosent ved fylte 67 år. Fra fylte 67 år beregnes pensjonen ut fra foretakets ordinære opptjeningsstid på 30 år, og utgjør 70 prosent av fast lønn med full opptjeningsstid. Bilordning og øvrige goder opprettholdes frem til fylte 67 år.

Konsernsjefen har en oppsigelsestid på seks måneder, og ingen avtale om etterlønn eller sluttvederlag ved fratredelse.

Godtgjørelse til ledende ansatte og ansatte som kan påvirke konsernets risiko vesentlig

Godtgjørelse til konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen, etter rammer drøftet med godtgjørelsesutvalget og basert på retningslinjer fastsatt av styret. Konsernets veiledende retningslinjer legges tilsvarende til grunn for øvrige ledende ansatte og ansatte som kan påvirke risikoen vesentlig.

Den totale godtgjørelsen fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser i de ulike forretningsområdene, og skal bidra til å tiltrekke seg og beholde ledere med ønsket kompetanse og erfaring som fremmer konsernets verdigrunnlag og utvikling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) til ledende ansatte opptjenes årlig, og baseres på en samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Ved vurderingen tas det hensyn til en kombinasjon av foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for ekstraordinære utbytter og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet.

I tillegg vurderes måloppnåelse i vedkommende forretningsenhet, samt personlige bidrag, knyttet til etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger.

Individuell variabel godtgjørelse kan utgjøre inntil 30 prosent av årslønnen inklusive feriepengar. Variabel lønn inngår ikke i pensjonsgrunnlaget.

Konsernsjefen kan etter samråd med godtgjørelsesutvalget gjøre avvik for spesielle stillinger hvis det er nødvendig for å gi konkurransedyktige betingelser. Tildeling av naturalytelser til ledende ansatte skal ha sammenheng med deres funksjon i konsernet og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Enkelte medlemmer av konsernledelsen har en pensjonsalder på 62 år, de øvrige har 70 år som fratreddesalder. Av nåværende medlemmer av konsernledelsen, er seks medlemmer av den lukkede norske ytelsespensjonsordningen. Disse har ved full opptjening rett til en pensjon på 70 prosent av sluttlønnen ved full opptjeningsperiode 30 år ved fylte 67 år. Fire medlemmer er deltakere i foretakets innskuddsbaserte pensjonsordning. Foretaket opprettholder individuell pensjonsavtale for ett medlem av konsernledelsen.

Medlemmer i konsernledelsen har en oppsigelsestid på seks måneder. Ingen medlemmer av konsernledelsen i dag har avtaler om sluttvederlag eller etterlønn.

I overenstemmelse med praksis i Danmark og Baltikum er det enkelte individuelle avtaler om etterlønn i forbindelse med fratreden i Gjensidige Forsikring ASA i Danmark og Baltikum.

Godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver

Godtgjørelse til ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver skal være uavhengig av resultatet i virksomheten de har ansvaret for.

Ingen ledende ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver har i dag variable bonusordninger. Fastlønnen baseres på konsernets generelle prinsipper om konkurransedyktig, men ikke lønnsledende avlønning.

Tildeling av pensjon og naturalytelser følger konsernets generelle ordning.

Godtgjørelse til tillitsvalgte samt øvrige ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte

Godtgjørelse vil tilsvarende følge ovennevnte retningslinjer. Det er per i dag ingen slike ansatte.

Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter m.v. for det kommende regnskapsåret

Av variabel godtgjørelse opptjent i 2018 for konsernsjef og andre ansatte som er omfattet av forskrift om godtgjørelse i finansinstitusjoner, vil 50 prosent av brutto opptjent variabel godtgjørelse gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA. Aksjene tildeles med en tredjedel hvert av de kommende tre år.

Styret har vedtatt å videreføre konsernets aksjespareprogram for ansatte i 2019. Konsernsjef og ledende ansatte har på lik linje med øvrige ansatte i Gjensidige adgang til å delta i programmet. Etter gjeldende program kan den ansatte spare gjennom lønnstrekk for kjøp av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA for inntil 75.000 kroner per år. Kjøp skjer kvartalsvis etter offentliggjøring av resultatene. Det gis et tilskudd på 20 prosent av kjøpesummen, begrenset oppad til 3.000 kroner. For de som beholder aksjene og fortsatt er ansatt i konsernet, tildeles en bonusaksje for hver fjerde aksje man har eid i mer enn to år.

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

I samsvar med retningslinjene, har en medarbeider i finansavdelingen fått mulighet for inntil 50 prosent variabel godtgjørelse.

Daglig leder i Gjensidige Bolighandel AS har i tråd med retningslinjene fått innvilget en mulig bonus på 50 prosent av lønn som en engangskompensasjon i 2020 forutsatt at målsettingene for foretaket oppnås. Halvparten av bonusbeløpet kan utbetales, den andre halvparten skal behandles som for øvrige ledende ansatte ved at halvparten skal benyttes til aksjekjøp.

Styret bekrefter for øvrig at retningslinjene om lederlønn for 2018 gitt i fjorårets erklæring, har blitt fulgt.

Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer
2018

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnsk.-året for pensjonsordning ⁵	Årets opp-tjening aksje-basert av-lønning	Antall tildelte, ikke frigitte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall aksjer utestående ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.197,2	1.016,1	169,9	1.577,0	1.015,3	6.768	9.021	15.363	55.300	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.726,1	335,1	202,7	702,4	334,3	2.506	2.871	5.274	24.322	²
Kim Rud-Petersen, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1,10}	1.919,8	273,8	189,9	675,9	253,1	2.079	3.147	4.885		
Hege Yli Melhus Ask, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1,9}	1.869,8	18,5	110,7	406,1	4,9	1.205	1.567	2.842		³
Catharina Hellerud konserndirektør	3.067,4	342,6	175,6	455,7	341,8	2.652	3.287	5.703	20.047	³
Sigurd Austin, konserndirektør	3.115,8	401,0	186,6	665,0	400,2	2.929	3.209	6.051	14.124	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.881,8	345,2	240,9	825,2	331,6	2.237	2.809	4.830	14.951	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør	3.069,7	451,5	160,8	470,6	450,7	3.255	3.515	6.526	15.772	³
Jostein Amdal, konserndirektør	3.085,8	382,9	168,3	569,3	382,1	2.579	366	3.183	14.761	
Janne Merethe Flessum, konserndirektør (1.3.18-31.12.18) ¹	2.012,0	217,6	137,8	218,1	207,8	80	69	196	3.819	
Aysegul Cin, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ¹	780,4	30,0	116,2	60,8	30,0				1.489	
Lars Gøran Bjerklund, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1,11}	956,8	38,4	91,6	250,7	38,4					
Anne-Mari Kalager, konstituert konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1,12}	885,4	20,1	55,4	217,3	20,1					
Styret										
Inge K. Hansen, leder (1.1.18-5.4.18) ^{1,8}	339,2		3,4							
Gisele Marchand, styremedlem (1.1.18-5.4.18), leder (5.4.18-31.12.18) ⁸	541,1		10,1						1.481	
John Giverholt ⁸	363,5		5,1						3.500	
Per Arne Bjørge ^{7,8}	442,5		6,0						10.542	
Eivind Elnan ⁸	290,7		9,6						2.200	
Hilde Merete Nafstad ⁸	368,3		5,1						2.946	
Vibeke Krag (5.4.18-31.12.18) ^{1,8}	186,4		1,7						1.500	
Terje Seljeseth (5.4.18-31.12.18) ^{1,8}	170,2		1,7							
Gunnar Mjåtvedt, ansattrepresentant ^{4,8}	392,2								2.208	
Anne Marie Nyhammer, ansattrepresentant ⁴	283,0									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansattrepresentant ^{4,8}	346,0		5,1						752	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.⁴ For ansattrepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.⁵ Alle i konsernledelsen er omfattet av konsernets pensjonsordninger, ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte.⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 155 tusen kroner for 2018.⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.⁹ Hege Yli Melhus Ask sin godtgjørelse er presentert frem til hennes fratredelse 31. august 2018.¹⁰ Kim Rud-Petersen fratrådte sin stilling 31. august 2018. Sluttvederlag er avtalt å utgjøre 9.129 tusen kroner.¹¹ Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 2.516,7 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente for boligkreditt og 2,55 % rente for topplån. Utløpsdato for topplån 20.9.2030.¹² Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 3.105,2 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente og utløpsdato 28.11.2023.

**Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer
2017**

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnsk.-året for pensjonsordning ⁵	Årets opptjening aksje-basert av-lønning	Antall tildelte, ikke frigitte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall aksjer utestående ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.082,7	957,7	187,7	1.434,8	959,9	8.695	9.741	17.616	49.264	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.649,4	356,3	195,7	632,1	358,4	2.913	3.222	5.639	22.143	²
Kim Rud-Petersen, konserndirektør	3.045,6	391,1	290,1	639,8	369,4	2.578	3.496	5.953	11.438	
Hege Yli Melhus Ask, konserndirektør (1.8.17-31.12.17) ⁹	2.788,3	176,9	160,0	437,0	174,1	1.941	2.112	3.204	12.367	³
Catharina Hellerud, konserndirektør	2.985,5	376,5	163,8	440,4	378,7	3.115	3.726	6.338	17.650	³
Sigurd Austin, konserndirektør	2.854,1	417,5	158,4	606,4	414,7	3.229	3.422	6.331	11.766	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.806,9	334,3	209,9	749,8	331,5	2.601	3.326	5.402	13.326	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør	2.991,2	466,0	161,0	460,7	468,2	3.288	3.893	6.786	13.254	³
Jostein Amdal, konserndirektør	2.828,8	384,5	161,7	456,4	386,6	835	148	970	13.906	
Krister Georg Aanesen, konserndirektør (1.1.17-31.7.17) ^{1, 10}	847,4	185,4	66,4	159,2	171,3	662	60	799	1.368	
Styret										
Inge K. Hansen, leder	624,9		15,4						12.253	
Gisele Marchand ⁷	423,0								1.481	
Knud Peder Daugaard (1.1.17-6.4.17) ^{1, 8}	184,0		0,6							
John Giverholt	306,0								3.500	
Anne Marie Nyhammer, ansattrepresentant ⁴	275,0									
Gunnar Mjåtvedt, ansattrepresentant ^{4, 8}	275,0								2.081	
Per Arne Bjørge ⁸	404,5		1,9						10.542	
Mette Rostad (1.1.17-6.4.17) ¹	143,2								1.000	
Tine Wollebakk (1.1.17-31.5.17) ^{1, 8}	247,2									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansattrepresentant ⁴	306,0								582	
Eivind Elnan (6.4.17-31.12.17) ¹	139,5		4,9						2.200	
Hilde Merete Nafstad (6.4.17-31.12.17) ^{1, 8}	189,5								446	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.

² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningsstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningsstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

⁴ For ansattrepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.

⁵ Alle, med unntak av en person i konsernledelsen er omfattet av konsernets pensjonsordninger, ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte.

⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.

⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 148 tusen kroner for 2017.

⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.

⁹ Hege Yli Melhus Ask har vært i permisjon fra 1. januar til 31. juli. Hennes godtgjørelse er presentert for året som helhet.

¹⁰ Konstituert konserndirektør for Hege Yli Melhus Ask fra 1. januar til 31. juli.

9. Skatt

Millioner kroner	2018	2017
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	(788,7)	(733,7)
Korreksjon tidligere år	(26,6)	(71,7)
Endring utsatt skatt	(179,7)	(299,2)
Sum skattekostnad	(995,0)	(1.104,6)
Forpliktelser ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt		
Forpliktelser ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt nettoføres når det foreligger en juridisk rett til å motregne slike eiendeler/forpliktelser, og når forpliktelser ved utsatt skatt/eiendeler ved utsatt skatt tilhører det samme skatteregimet. Motregnede beløp er som følger:		
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	1.215,2	1.463,4
Aksjer, obligasjoner og øvrige verdipapirer	293,0	697,3
Gevinst- og tapskonto	125,2	156,5
Konto for utsatt inntektsføring av forsikringstekniske avsetninger inkludert sikkerhetsavsetning	4.223,7	2.823,4
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	5.857,2	5.140,7
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Utlån og fordringer	(31,9)	(32,1)
Avsetninger for forpliktelser	(308,5)	(319,3)
Netto pensjonsforpliktelser	(360,8)	(299,4)
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	(701,2)	(650,8)
Netto midlertidige forskjeller	5.156,0	4.489,8
Forpliktelser ved utsatt skatt	1.289,0	1.122,5
Avstemming av skattekostnad		
Resultat før skattekostnad	4.029,5	4.865,2
Beregnet skatt av resultat før skattekostnad (25 %)	(1.007,4)	(1.216,3)
Skatteeffekten av		
Mottatt utbytte	1,2	23,9
Skattefrie inntekter og kostnader	56,6	161,0
Ikke fradagsberettigede kostnader	(18,8)	(1,5)
Korreksjon tidligere år	(26,6)	(71,7)
Sum skattekostnad	(995,0)	(1.104,6)
Effektiv skattesats	24,7 %	22,7 %
Endring i utsatt skatt		
Forpliktelser ved utsatt skatt per 1. januar	1.122,5	905,4
Endring utsatt skatt innregnet i resultatet	179,7	299,2
Endring utsatt skatt innregnet i andre inntekter og kostnader		
Pensjoner	(12,3)	(84,8)
Valutakursdifferanse	(0,8)	2,7
Netto forpliktelser ved utsatt skatt per 31. desember	1.289,0	1.122,5
Skatt innregnet i andre inntekter og kostnader		
Utsatt skatt pensjoner	12,3	84,8
Betalbar skatt på omregningsdifferanser	(0,7)	(88,2)
Sum skatt innregnet i andre inntekter og kostnader	11,7	(3,3)

Skattekostnad

I forbindelse med omdanning av Gjensidige Forsikring BA til ASA har Finansdepartementet samtykket i at Gjensidige Forsikring på nærmere vilkår fritas for den skattemessige gevinstbeskatningen ved overføring av virksomheten til det nystiftede allmennaksjeselskapet. Konsekvensene av skattelempevedtaket er innarbeidet i skattekostnaden og skatteforpliktelsene fra fjerde kvartal 2010. Skattelempevedtaket innebærer økt kompleksitet og til dels skjønnsmessige vurderinger, noe som medfører en økt usikkerhet for skattekostnaden og skatteforpliktelsene frem til alle effekter er sluttvurdert av skattemyndighetene.

I februar 2015 mottok Gjensidige et kontorvedtak fra Sentralskattekontoret for storbedrifter i forbindelse med

skattemessig gevinstberegning av omdanningen av Gjensidige Forsikring fra BA til ASA i 2010. Vedtaket medfører at den betalbare skatten for 2010 reduseres med om lag 35 millioner kroner. For de påfølgende år vil skatten bli ytterligere redusert med totalt om lag 137 millioner kroner med kjente skattesatser. Gjensidigestiftelsen mottok tilsvarende vedtak, og vi er informert om at de har påklaget dette på bakgrunn av at det ikke er grunnlag for endring og at skattekontoret har lagt til grunn feil verdiansettelse i sitt vedtak. Gjensidige er enig i Gjensidigestiftelsens vurdering. En endring av vedtaket vedrørende Gjensidigestiftelsen vil få konsekvenser for Gjensidige, jfr. nevnte effekter som da ikke blir realisert. Klagen er fortsatt til behandling hos Skatteklagenemnda.

Endringer i skattereglene for forsikringsforetak

Skattemessig fradrag for forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikringsforetak begrenses med virkning fra 2018 til avsetninger for sannsynlige fremtidige kostnader knyttet til forsikringsforpliktelser. Det gis dermed ikke lenger skattemessig fradrag for avsetninger til naturskadepkapital og garantiordningen for skadeforsikring (Norge). Det er gitt en overgangsordning hvorved avsetningene til naturskadepkapitalen og garantiordningen for skadeforsikring per 1.1.2018 skattemessig kan settes på en egen konto som kommer til beskatning først ved avvikling av skadeforsikringsvirksomheten. Det avsettes ikke utsatt skatt på naturskadepkapital og avsetning til garantiordningen for skadeforsikring (Norge) i samsvar med Årsregnskapsforskriftens § 3-4.

10. Pensjon

Gjensidige Forsikring er forpliktet til å ha en tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foretakets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Gjensidige har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor Gjensidige betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd. Satsene er syv prosent av lønn mellom 0 og 7,1 G og 20 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

Filialene og enkelte av datterforetakene til Gjensidige Forsikring har tilsvarende innskuddsbasert pensjonsordning som Gjensidige Forsikring i Norge.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensjonen sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør cirka 70 prosent av lønn ved fratreddesalder, forutsatt full opptjeningsstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

I tillegg har Gjensidige pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensjonen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,2 prosent (3,1), og er justert for alder basert på en avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten 2018/19 er

De skattemessige forsikringstekniske avsetningene blir vesentlig redusert i 2018, hovedsakelig ved at den tidligere sikkerhetsavsetningen ikke lenger inngår i disse. En overgangsregel gir imidlertid foretaket anledning til å fordele den skattemessige inntektsføringen av denne reduksjonen lineært over 10 år, første gang i 2018. Det aktuelle beløpet som fordeles er 4.667 millioner kroner.

beregnet til 1,91 prosent (1,55). Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 56,8 år (56,1).

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter og de langsiktige markedsforventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjelden tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Gjensidige er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko. Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Pensjonsmidlene er høyere enn de beregnede pensjonsforpliktelsene. Imidlertid er bruken av pensjonsmidlene til å betale fremtidige premier begrenset, og det forventes at deler av overfinansieringen vil bli brukt til å øke pensjonsutbetalingene. En økning i forpliktelsene (som for eksempel som følge av rentefritak) vil bli delvis motvirket av en reduksjon i overfinansieringen. Renteoppgang leder til et fall i forpliktelsene som isolert sett kan lede til en økt overfinansiering. Risikofaktorene under må således ses i lys av overfinansieringen.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på cirka 2,5 år. Porteføljeverdien vil falle med cirka 2,5 prosent ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med 11,9 prosent ved et parallelt skift i hele rentekurven (rentefall) på minus ett prosentpoeng. Verdien vil falle med ca. 9,8 prosent ved en renteøkning på ett prosentpoeng.

Kredittrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kredittrisiko ansees som moderat. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Dersom kredittrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som

brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 prosent percentilen) ville det lede til et fall på cirka ni prosent i obligasjonsporteføljen.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kredittrisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kredittrisiko.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

Uførehyppigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførhet på lang sikt. Forekomsten av uførheten er lav sammenlignet med mange andre arbeidsgivere.

Gjensidiges ansatte kan bli involvert i større katastrofeliggende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser på arbeidsplassen. Dersom en slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at Gjensidige får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom foretakets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene.

Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Gjensidige styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng høyere vil det føre til 3,9 prosent økning av forpliktelsen. Dersom lønnsveksten blir ett

prosentpoeng lavere faller forpliktelsen med 3,1 prosent. Dersom G øker med ett prosentpoeng faller forpliktelsen med 1,5 prosent.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstillende visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil Gjensidige måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også Gjensidige få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I Gjensidige Pensjonskasse måles risiko basert på krav fastsatt av Finanstilsynet i form av stresstester. Disse testene skal reflektere 99,5 prosent «value at risk». Pensjonskassen har en bufferkapitalutnyttelse på cirka 75 prosent, noe som tilsier at det ikke er krav om å tilføre pensjonsmidler for å bedre pensjonskassens soliditet.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Gjensidige er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte. AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere. Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningens midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Gjensidige innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av Gjensidige. En fordelingsnøkkel basert på Gjensidiges andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

Millioner kroner	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Per 1. januar	2.149,1	552,2	2.701,3	1.940,1	493,2	2.433,2
Årets pensjonsopptjening	25,0	9,2	34,2	24,3	9,1	33,4
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	4,8	1,8	6,5	4,6	1,7	6,4
Rentekostnad	55,2	13,2	68,4	52,4	12,0	64,4
Aktuarielle gevinster og tap	(59,4)	24,6	(34,8)	210,9	73,0	283,9
Utbetalte ytelser	(99,0)	(36,7)	(135,7)	(107,1)	(46,4)	(153,5)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler		(6,7)	(6,7)		(7,6)	(7,6)
Oppgjør		2,1	2,1		14,2	14,2
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen	(32,0)		(32,0)	23,9		23,9
Kursendringer i utenlandsk valuta		0,2	0,2		3,0	3,0
Per 31. desember	2.043,7	559,9	2.603,6	2.149,1	552,2	2.701,3
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	2.043,7	559,9	2.603,6	2.149,1	552,2	2.701,3
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	(2.198,8)		(2.198,8)	(2.353,6)		(2.353,6)
Netto pensjonsforpliktelse/(pensjonsmidler)	(155,2)	559,9	404,7	(204,4)	552,2	347,8
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Per 1. januar	2.353,6		2.353,6	2.426,3		2.426,3
Renteinntekt	60,5		60,5	65,9		65,9
Avkastning ut over renteinntekt	(116,2)		(116,2)	(31,5)		(31,5)
Bidrag fra arbeidsgiver		6,7	6,7		7,6	7,6
Utbetalte ytelser	(99,0)		(99,0)	(107,1)		(107,1)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler		(6,7)	(6,7)		(7,6)	(7,6)
Per 31. desember	2.198,8		2.198,8	2.353,6		2.353,6
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	25,0	9,2	34,2	24,3	9,1	33,4
Rentekostnad	55,2	13,2	68,4	52,4	12,0	64,4
Renteinntekt	(60,5)		(60,5)	(65,9)		(65,9)
Oppgjør		2,1	2,1		14,2	14,2
Arbeidsgiveravgift	4,8	1,8	6,5	4,6	1,7	6,4
Pensjonskostnad	24,5	26,3	50,7	15,5	37,0	52,5

Millioner kroner	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017
Kostnaden er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Forsikringsrelaterte adm. kostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	24,5	26,3	50,7	15,5	37,0	52,5
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre resultatkomponenter						
Akkumulert beløp per 1. januar			(2.635,9)			(2.297,3)
Avkastningen på pensjonsmidler			(116,2)			(31,5)
Endringer i demografiske forutsetninger			(23,8)			(136,8)
Endringer i økonomiske forutsetninger			58,6			(147,1)
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen			32,0			(23,9)
Valutakursdifferanser			0,1			0,7
Akkumulert beløp per 31. desember			(2.685,3)			(2.635,9)
Aktuarielle forutsetninger						
Diskonteringsrente			2,98 %			2,57 %
Lønnsregulering ¹			3,20 %			3,10 %
Endring i folketrygdens grunnbeløp			3,20 %			3,10 %
Øvrige spesifikasjoner						
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen			197,1			183,2
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO			21,7			21,4
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år			22,0			26,5
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år						
¹ Lønnsregulering representerer vår forventede gjennomsnittlige lønnsregulering for bransjen. Siden Gjensidige har en lukket ordning blir gjennomsnittlig lønnsregulering for vår bestand 1,91 prosent (1,55). Se forklaring under Aktuarielle forutsetninger.						
Prosent	Endring i pensjonsforpliktelse 2018		Endring i pensjonsforpliktelse 2017			
Sensitivitet						
- 1 %-poeng diskonteringsrente	12,5 %		12,1 %			
+ 1 %-poeng diskonteringsrente	(9,8 %)		(9,7 %)			
- 1 %-poeng lønnsjustering	(3,1 %)		(2,9 %)			
+ 1 %-poeng lønnsjustering	3,9 %		3,9 %			
- 1 %-poeng G-regulering	1,7 %		1,7 %			
+ 1 %-poeng G-regulering	(1,5 %)		(1,5 %)			
+ 1 %-poeng pensjonsregulering	12,4 %		9,8 %			
10 % redusert dødelighet	2,7 %		2,6 %			
10 % økt dødelighet	(3,6 %)		(3,5 %)			
Verdsettelseshierarki 2018	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelses-teknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelses-teknikk basert på ikke-observerbare markedsdata			
Millioner kroner				Sum per 31.12.2018		
Aksjer og andeler		129,7		129,7		
Obligasjoner		2.020,7		2.020,7		
Derivater		48,4		48,4		
Sum		2.198,8		2.198,8		
Verdsettelseshierarki 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelses-teknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelses-teknikk basert på ikke-observerbare markedsdata			
Millioner kroner				Sum per 31.12.2017		
Aksjer og andeler		294,2		294,2		
Obligasjoner		1.871,1		1.871,1		
Bank		82,4		82,4		
Derivater		105,9		105,9		
Sum		2.353,6		2.353,6		

11. Goodwill og immaterielle eiendeler

Millioner kroner	Goodwill	Kunde- forhold	Program- vare	Andre immater. eiendeler	Sum
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2017	1.687,0	662,0	917,6	298,7	3.565,4
Tilganger		16,8	265,8	56,5	339,1
Tilganger internt	155,9	26,2		47,8	229,9
Avhendinger/reklassifiseringer	(17,5)		(113,9)	(56,1)	(187,5)
Valutakursdifferanser	118,1	44,9	28,1	19,2	210,2
Per 31. desember 2017	1.943,4	749,9	1.097,7	366,1	4.157,1
Prosjekter i arbeid			89,2		89,2
Per 31. desember 2017, inklusiv prosjekter i arbeid	1.943,4	749,9	1.186,8	366,1	4.246,2
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2017	(100,0)	(431,5)	(493,0)	(114,3)	(1.138,9)
Avskrivning		(73,4)	(192,3)	(49,2)	(314,8)
Avhendinger/reklassifiseringer			115,6	54,4	169,9
Valutakursdifferanser		(30,0)	(13,7)	(6,5)	(50,2)
Per 31. desember 2017	(100,0)	(534,9)	(583,4)	(115,7)	(1.334,0)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2017	1.587,0	230,5	540,7	184,4	2.542,5
Per 31. desember 2017	1.843,4	215,0	603,4	250,4	2.912,2
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2018	1.943,4	749,9	1.097,7	366,1	4.157,1
Tilganger		2,1	216,8		218,9
Avhendinger/reklassifiseringer			(14,5)	(9,9)	(24,4)
Valutakursdifferanser	3,1	1,1	0,8	(5,8)	(0,8)
Per 31. desember 2018	1.946,6	753,2	1.300,7	350,3	4.350,7
Prosjekter i arbeid			195,7		195,7
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	1.946,6	753,2	1.496,4	350,3	4.546,5
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2018	(100,0)	(534,9)	(583,4)	(115,7)	(1.334,0)
Avskrivning		(61,2)	(209,9)	(89,2)	(360,3)
Avhendinger/reklassifiseringer			3,7	9,9	13,6
Valutakursdifferanser		(2,7)	(1,7)	(1,8)	(6,2)
Per 31. desember 2018	(100,0)	(598,8)	(791,4)	(196,7)	(1.686,9)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2018	1.843,4	215,0	603,4	250,4	2.912,2
Per 31. desember 2018	1.846,6	154,3	705,1	153,6	2.859,5
Avskrivningsmetode	I/A	Lineær	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	I/A	5-10	5-8	1-10	

Foretakets immaterielle eiendeler er enten ervervet eller internt utviklet. Goodwill, kundeforhold og deler av andre immaterielle eiendeler er alle ervervet gjennom oppkjøp av porteføljer eller innfusjonering av foretak, og er et resultat av allokering av kostpris ved overtakelsen. Programvare er utviklet for bruk i forsikringsvirksomheten. Ekstern og intern bistand til utviklingsarbeid i forbindelse med innføring eller vesentlig oppgradering av programvare, herunder tilpasning av standardsystemer aktiveres som immaterielle eiendeler. Avskrivning er inkludert i regnskapslinjen Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader.

Foretaket har ikke ervervet porteføljer eller foretak i 2018. I 2017 ble det danske foretaket Mølholm Forsikring A/S ervervet.

Vurdering verdifall goodwill

Balanseført goodwill i foretaket utgjør per 31. desember 2018 1.846,6 millioner kroner.

Millioner kroner	2018	2017
Goodwill		
Gjensidige Forsikring, dansk filial	1.508,1	1.506,0
Gouda portefølje	87,6	87,3
Gjensidige Forsikring, svensk filial	122,2	121,5
Gjensidige Forsikring, white label	128,7	128,7
Sum	1.846,6	1.843,4

Hver av enhetene ovenfor er den minste enhet med identifiserbare eiendeler og kontantstrømmer og dermed ansett som egne kontantstrømgenererende enheter. Årlig vurdering av tap ved verdifall ble gjennomført i tredje kvartal 2018. Det er også foretatt indikasjonsvurderinger i øvrige kvartal for å vurdere om det er nye forhold som tilsier at det må foretas en ny vurdering av verdifall.

Gjennvinnbart beløp for de kontantstrømgenererende enhetene fastsettes ut fra en vurdering av bruksverdi. Bruksverdien baseres på en diskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer, med en relevant diskonteringsrente som tar hensyn til løpetid og risiko.

Budsjetter/prognoser og perioden kontantstrømmene er fremskrevet

Fremskrivningen av kontantstrømmene er basert på budsjett og prognose for de neste fem årene gjennomgått av ledelsen og godkjent av styret. Veksten i denne femårsperioden er høyere enn forventet langsiktig vekst. I perioden etter 2022 er det lagt til grunn en lavere årlig vekst enn i budsjettperioden, for å komme frem til et normalnivå før det er beregnet en terminalverdi. Terminalverdien er beregnet i år 2027. Gjensidige bruker som utgangspunkt en tiårs horisont på sine modeller, siden de oppkjøpte foretak er i en vekstperiode og en kortere periode vil gi et mindre korrekt bilde av forventede kontantstrømmer. Den langsiktige vekstraten utover styregodkjente planer er ikke høyere enn langsiktig vekst i markedet til de respektive kontantstrømgenererende enhetene.

Ledelsens metode

Så langt det er mulig har ledelsen søkt å dokumentere de forutsetningene som modellene er basert på ved hjelp av ekstern informasjon. Ekstern informasjon er først og fremst benyttet i vurderingen av diskonteringsrente og valutakurser. Når det gjelder fremtidige kontantstrømmer har ledelsen også vurdert i hvilken grad man historisk har oppnådd sine budsjetter. Dersom man ikke har oppnådd forventet budsjettert resultat, har ledelsen gjennomført en avviksanalyse. Disse avviksanalysene er gjennomgått av styret i de respektive datterforetakene, samt av ledelsen i Gjensidige Forsikring.

Nivå på combined ratio (CR)

Det forventede CR-nivået i både vekstperioden og ved beregning av terminalverdien er vurdert til å være fra 84,5 til 98,8.

Kontantstrømgenererende enheter	CR-nivå i vekstperiode	CR-nivå ved beregning av terminalverdi
Gjensidige Forsikring, dansk filial	84,5-91,0 %	91,0 %
Gouda portefølje	88,0-92,6 %	88,6 %
Gjensidige Forsikring, svensk filial	91,2-98,8 %	91,2 %

Vekstrate i terminalledd

Vekstraten er fastsatt til 2,5 prosent i Skandinavia, som er det samme som ble benyttet i 2017.

Diskonteringsrente

Diskonteringsrenten er før skatt, og er sammensatt av en risikofri rente, et risikopåslag og en markedsbeta. Den risikofrie renten tilsvarer en ti års rente på statsobligasjoner i de respektive landene som filialene opererer i og det er i tillegg lagt til et risikopåslag. Påslaget varierer slik at diskonteringsrenten som er benyttet er 7,5 prosent for alle foretak. Dette tilsvarer konsernets avkastningskrav og er den samme diskonteringsrenten som ble brukt i 2017. Konsernets avkastningskrav representerer konsernets risikoappetitt, og denne er lik uavhengig av land. Landrisiko er korrigert direkte i kontantstrømmen på samtlige enheter.

Følsomhetsanalyse for nøkkelforutsetninger

Merverdiene knyttet til oppkjøpene er basert på ulike nøkkelforutsetninger. Dersom disse forutsetningene utvikler seg vesentlig forskjellig fra det som er forutsatt i modellene for vurdering av tap ved verdifall, kan dette medføre behov for nedskrivning, jf. tabell.

Sensitivitetstabell goodwill	Diskonteringsrenten øker med 1 %	Vekst reduseres med 2 % ift. forventet neste 3 år	CR øker med 2 % neste 3 år	Alle forhold inntreffer samtidig
Gjensidige Forsikring, dansk filial	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 481 mill.
Gouda portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Gjensidige Forsikring, svensk filial	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 22 mill.	Nedskrivningsbehov med ca. 341 mill.
Gjensidige Forsikring, white label	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov

12. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Millioner kroner	Eierbenyttet eiendom	Anlegg og utstyr ¹	Sum
Anskaffelseskost			
Per 1. januar 2017	19,0	476,5	495,4
Tilganger	8,1	39,7	47,8
Avhendinger		(69,8)	(69,8)
Valutakursdifferanser		5,4	5,4
Per 31. desember 2017	27,0	451,8	478,8
Prosjekter i arbeid		50,1	50,1
Per 31. desember 2017, inklusiv prosjekter i arbeid	27,0	502,0	529,0
Avskrivning og tap ved verdifall			
Per 1. januar 2017		(263,9)	(263,9)
Avskrivning		(53,6)	(53,6)
Avhendinger		55,5	55,5
Valutakursdifferanser		(3,8)	(3,8)
Per 31. desember 2017		(265,8)	(265,8)
Balanseført verdi			
Per 1. januar 2017	19,0	273,8	292,7
Per 31. desember 2017	27,0	236,2	263,2
Anskaffelseskost			
Per 1. januar 2018	27,0	451,8	478,8
Tilganger	1,5	21,0	22,5
Avhendinger		(15,6)	(15,6)
Valutakursdifferanser		(0,7)	(0,7)
Per 31. desember 2018	28,5	456,6	485,1
Prosjekter i arbeid		45,4	45,4
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	28,5	502,1	530,5
Avskrivning og tap ved verdifall			
Per 1. januar 2018		(265,8)	(265,8)
Avskrivning		(44,8)	(44,8)
Avhendinger		11,9	11,9
Valutakursdifferanser		0,3	0,3
Per 31. desember 2018		(298,4)	(298,4)
Balanseført verdi			
Per 1. januar 2018	27,0	236,2	263,2
Per 31. desember 2018	28,5	203,7	232,2
Avskrivningsmetode	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	10-50	3-10	

¹ Anlegg og utstyr består hovedsakelig av maskiner, biler, inventar og møbler.

Eierbenyttede eiendommer i Gjensidige Forsikring ASA består hovedsakelig av fritidshus og hytter som ikke avskrives.

Det foreligger ingen restriksjoner på eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr er heller ikke stilt som sikkerhet for forpliktelser.

13. Finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres det for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelses virkelige verdi. En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Valutaderivater, aksjeopsjoner og fremtidige renteavtaler hvis virkelige verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonspringsmodeller etc.).
- Aksjefond, obligasjonsfond, hedgefond og kombinasjonsfond hvis virkelige verdi er bestemt på bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Sertifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.
- Børsnoterte ansvarlig lån hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedsdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontantstrømsanalyser, pris-multipler og nylige markedstransaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation). På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV fra siste kvartalsrapportering. NAV vurderes deretter for skjønsmessige justeringer basert på objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Objektive hendelser kan være utviklingen i underliggende verdier på børsnoterte foretak siden siste rapportering fra fondet, endringer i regelverket eller store markedsbevegelser.
- Eiendomsfond. Eiendomsfondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Investeringsdirektør i samråd med avdeling for investeringsavkastning- og risikomåling fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til finansdirektør og konsernsjef samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Sensitivitetsanalysen for finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata viser resultateffekten av realistiske og plausible markedsutfall. Generelle markedsnedganger eller forverrede framtidsutsikter kan påvirke forventning om fremtidige kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien reduseres. Et verdifall på ti prosent anses som et realistisk og plausibelt markedsutfall for aksjer og andeler, samt obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning som inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Sikringsbokføring

Virkelig verdi sikring

Gjensidige benyttet frem til og med 2017 virkelig verdi sikring for å styre sin valutarisiko på faste avtaler om kjøp av virksomhet, sist ved kjøp av Mølholm Forsikring. Sikringen ble utført for å sikre seg mot verdissvingninger på et fremtidig oppgjør som følge av endring i valutakurs. Valutaterminer utpekt som sikringsinstrumenter ble vurdert til virkelig verdi og endringer i virkelig verdi ble innregnet løpende i resultatet, sammen med verdiendringen av den faste avtalen. Verdiendringen av den faste avtalen ble innregnet i goodwill når den oppkjøpte virksomheten ble regnskapsført.

Millioner kroner	Noter	Balanseført verdi per 31.12.2018	Virkelig verdi per 31.12.2018	Balanseført verdi per 31.12.2017	Virkelig verdi per 31.12.2017
Finansielle eiendeler					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		577,9	577,9	549,2	549,2
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>					
Aksjer og andeler	14	5.061,4	5.061,4	6.553,7	6.553,7
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		22.152,3	22.152,3	21.974,7	21.974,7
<i>Finansielle eiendeler som holdes til forfall</i>					
Obligasjoner som holdes til forfall		105,8	106,1	712,9	730,1
<i>Utlån og fordringer</i>					
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer	15	15.341,4	16.112,0	16.496,6	17.708,7
Utlån		2.687,3	2.687,3	1.721,8	1.721,8
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikringer		6.399,0	6.399,0	5.467,3	5.467,3
Fordringer innen konsernet	20	60,5	60,5	49,1	49,1
Andre fordringer		931,2	931,2	933,5	933,5
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter		46,2	46,2	36,5	36,5
Kontanter og kontantekvivalenter		1.656,4	1.656,4	1.625,0	1.625,0
Sum finansielle eiendeler		55.019,4	55.790,3	56.120,2	57.349,5
Finansielle forpliktelser					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		869,9	869,9	568,6	568,6
<i>Finansielle forpliktelser til amortisert kost</i>					
Ansvarlig lån	18	1.198,3	1.186,3	1.198,0	1.202,8
Andre forpliktelser	19	2.766,0	2.766,0	1.131,5	1.131,5
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring		422,4	425,5	779,4	779,4
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	19	332,3	332,3	322,4	322,4
Forpliktelser innen konsernet	20	104,9	101,9	298,8	298,8
Sum finansielle forpliktelser		5.693,8	5.681,9	4.298,6	4.303,4
Ikke resultatført gevinst/(tap)			782,9		1.224,5

Verdsettelseshierarki 2018

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

Millioner kroner	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Nivå 3 Verdsettelses- teknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		577,9		577,9
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	55,0	3.653,8	1.352,5	5.061,4
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	9.193,6	12.180,0	778,7	22.152,3
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner som holdes til forfall		106,1		106,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		16.108,1	3,8	16.112,0
Utlån			2.687,3	2.687,3
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		869,9		869,9
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.186,3		1.186,3

Verdsettelseshierarki 2017

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

Millioner kroner	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Nivå 3 Verdsettelses- teknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		549,2		549,2
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	41,7	5.069,5	1.442,5	6.553,7
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	6.820,9	14.249,4	904,3	21.974,7
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner som holdes til forfall		730,1		730,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		17.704,1	4,6	17.708,7
Utlån			1.721,8	1.721,8
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		568,6		568,6
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.202,8		1.202,8

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2018	Andel av netto realisert/urealise rt gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2018
Aksjer og andeler	1.442,5	96,6	126,4	(159,5)		(153,5)		1.352,5	70,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	904,3	60,7		(187,6)			1,3	778,7	
Sum	2.346,8	157,4	126,4	(347,1)		(153,5)	1,3	2.131,2	70,1

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2018

Millioner kroner		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdiendring på 10 %	135,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdiendring på 10 %	77,9
Sum		213,1

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2017

Millioner kroner	Per 1.1.2017	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2017	Andel av netto realisert/urealise rt gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2017
Aksjer og andeler	1.562,2	(57,6)	177,1	(128,2)		(111,0)		1.442,5	25,2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1.333,5	65,7	358,5	(929,7)		(4,6)	80,9	904,3	2,3
Sum	2.895,7	8,0	535,7	(1.057,9)		(115,6)	81,0	2.346,8	27,5

Sensitivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2017

Millioner kroner		Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdiendring på 10 %	144,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdiendring på 10 %	90,4
Sum		234,7

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Kontant- strøm- mer	Ikke-kontantstrømmer			Per 31.12.2018
			Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre end- ringer	
Fondsobligasjoner ¹	999,8				0,7	1.000,5
Ansvarlig lån	1.198,0				0,3	1.198,3

¹ Inklusive påløpte renter etter skatt, 2,1 millioner kroner (2,1).

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2017

Millioner kroner	Per 1.1.2017	Kontant- strøm- mer	Ikke-kontantstrømmer			Per 31.12.2017
			Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre end- ringer	
Fondsobligasjoner ¹	999,2				0,5	999,8
Ansvarlig lån	1.197,7				0,3	1.198,0

¹ Inklusive påløpte renter etter skatt, 2,1 millioner kroner (2,2).

14. Aksjer og andeler

Millioner kroner	Organisasjonsnummer	Type fond	31.12.2018
Gjensidige Forsikring ASA			
Norske finansaksjer og egenkapitalbevis			
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	937 889 275		10,6
SpareBank 1 Østlandet	920 426 530		9,1
SpareBank 1 BV	944 521 836		7,1
SpareBank 1 SMN	937 901 003		6,5
Helgeland Sparebank	937 904 029		4,5
DNB ASA	981 276 957		4,4
Sparebanken Telemark	937 891 334		1,8
Indre Sogn Sparebank	837 897 912		0,5
Sum norske finansaksjer og egenkapitalbevis			44,5
Andre aksjer			
SOS International A/S			56,0
Paydrive AB			25,5
Sector Asset Management AS	887 139 342		15,9
Subsea 7 S.A.			10,8
Aker ASA	886 581 432		9,7
A.P. Moeller - Maersk A/S			8,7
Scalepoint Technologies Limited			7,4
Helgeland Invest AS	939 150 234		6,7
Viking Venture II AS	987 493 550		5,7
Equinor ASA	923 609 016		4,7
Tun Media AS	982 519 985		3,7
Kongsberg Gruppen ASA	943 753 709		3,5
Wallenius Wilhelmsen ASA	995 216 604		3,1
Yara International ASA	986 228 608		3,1
Norsk Hydro ASA	914 778 271		3,0
Northern Drilling Ltd			2,8
Øvrige aksjer			22,9
Sum andre aksjer			193,0
Andeler ¹			
Shenkman Global Convertible Bond Fund		Konvertibelt obligasjonsfond	713,8
Nordea Stabile Aksjer Global	989 851 020	Aksjefond	462,9
RBC Funds Lux - Global Equity Focus Fund		Aksjefond	312,5
Sector Healthcare - A USD		Hedgefond	307,2
Danske Invest Norske Aksjer Institusjon I	981 582 020	Aksjefond	306,7
INVESTEC GS GLOBAL EQTY-I\$		Aksjefond	295,9
Wells Fargo Lux Worldwide EM Equity Fund		Aksjefond	290,1
Fisher Emerging Markets Equity Fund USD		Aksjefond	287,6
Storebrand Norge I	981 672 747	Aksjefond	197,5
Incentive Active Value Fund Cl. A EUR Unrestricted		Hedgefond	127,4
Pareto Aksje Norge	883 610 512	Aksjefond	126,6
HitecVision Private Equity V LP		Private equity fond	117,2
HitecVision VI LP		Private equity fond	105,4
HitecVision Asset Solution KS		Private equity fond	102,6
Sector Zen Fund		Hedgefond	90,9
HitecVision Private Equity IV LP		Private equity fond	74,7
Storebrand Global Indeks B	989 133 241	Aksjefond	67,9
Argentum Secondary III		Private equity fond	63,1
Viking Venture III DIS		Private equity fond	48,6
HitecVision VII		Private equity fond	46,7
Norvestor VII LP		Private equity fond	42,1
Verdane Capital VII KS		Private equity fond	36,8
Energy Ventures III LP		Private equity fond	36,4
Norvestor V LP		Private equity fond	34,8
Procuritas Capital Investor V		Private equity fond	30,7
Altor Fund II LP		Private equity fond	30,5
Øvrige andeler			467,1
Sum andeler			4.823,6

¹ Norske Private equity fond organisert som indre selskaper har ikke organisasjonsnummer.

Aksjer og andeler eid av filialer

Aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA, dansk filial

0,3

Sum aksjer og andeler eid av filialer**0,3****Sum aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA****5.061,4**

15. Utlån og fordringer

Millioner kroner	2018	2017
Utlån og fordringer		
Obligasjoner klassifisert som lån og fordringer	15.341,4	16.496,6
Andre utlån	129,9	101,7
Sum utlån og fordring	15.471,3	16.598,3
Andre fordringer		
Fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning	730,0	725,2
Andre fordringer	90,3	97,3
Sum andre fordringer	820,2	822,5

Obligasjoner er verdipapirer som er klassifisert som lån og fordringer iht. IAS 39.

Av andre utlån utgjør 49,0 millioner kroner (63,1) rentefrie lån til landbrukskunder. Inkludert i andre utlån er også 82,4 millioner kroner (40,0) for lån gitt i forbindelse med avhendelse av datterforetak.

Utover det ansvar som følger av inngåtte forsikringskontrakter, har ikke Gjensidige Forsikring gitt noen garantier som det er gjort avsetninger for.

16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel

Millioner kroner	2018			2017		
Endringer i forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹
Skader og skadebehandlingskostnader						
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	13.774,4	(698,0)	13.076,4	15.593,1	(512,2)	15.080,9
Inntrufne, ikke meldte skader	16.902,2		16.902,2	15.209,4		15.209,4
Sum per 1. januar	30.676,6	(698,0)	29.978,6	30.802,6	(512,2)	30.290,3
Tilgang ved oppkjøp av porteføljer				41,9	(35,1)	6,8
Betalte skader, tidligere årganger	(7.358,6)	331,4	(7.027,1)	(6.953,1)	0,2	(6.952,9)
Økning i forpliktelser						
Fra årets skader	18.269,3	(313,6)	17.955,7	16.967,8	(621,4)	16.346,4
- herav betalt	(10.528,5)	211,7	(10.316,8)	(9.647,5)	348,1	(9.299,4)
Fra tidligere år (avvikling)	(2.295,3)	(11,0)	(2.306,3)	(1.159,1)	140,0	(1.019,1)
Andre endringer inkludert diskonterings effekter	13,5		13,5	(39,5)		(39,5)
Valutakursdifferanser	(7,1)	5,8	(1,3)	663,5	(17,5)	646,0
Sum per 31. desember	28.769,8	(473,6)	28.296,2	30.676,6	(698,0)	29.978,6
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	13.593,0	(473,6)	13.119,4	13.774,4	(698,0)	13.076,4
Inntrufne, ikke meldte skader	15.176,8	0,0	15.176,8	16.902,2		16.902,2
Sum per 31. desember	28.769,8	(473,6)	28.296,2	30.676,6	(698,0)	29.978,6
Avsetning for ikke opptjent premie						
Per 1. januar	8.769,5	(41,4)	8.728,0	8.585,9	(115,5)	8.470,4
Økning i perioden	23.795,3	(714,2)	23.081,1	22.647,9	(600,2)	22.047,6
Opptjent i perioden	(23.148,0)	715,9	(22.432,0)	(22.601,2)	677,1	(21.924,1)
Valutakursdifferanser	(17,2)	0,1	(17,0)	136,9	(2,9)	134,1
Sum per 31. desember	9.399,6	(39,6)	9.360,1	8.769,5	(41,4)	8.728,0

¹ For egen regning.

Millioner kroner	2018	2017
Diskontert brutto erstatningsavsetning - annuiteter	4.886,8	5.104,8
Nominell brutto erstatningsavsetning - annuiteter	5.397,7	5.703,0

Erstatningsavsetningene skal dekke framtidige erstatningsutbetalinger. Erstatningsavsetningene for forsikringer med annuitetsbetalinger er omregnet til nåverdi (diskontert), mens øvrige avsetninger er udiskontert.

Årsaken til at erstatningsavsetningene for annuiteter er diskontert, er på grunn av meget lange betalingsstrømmer samt betydelig fremtidig renteinntekt. Erstatningene for yrkesskade i Danmark betales ut enten som annuiteter eller som engangserstatninger (som i all hovedsak blir beregnet som diskonterte annuiteter). Det er derfor mest hensiktsmessig å betrakte hele porteføljen som annuiteter. MTPL personskader i Sverige utbetales som livslange annuiteter. Diskonteringsrenten som er benyttet er en swap-rente.

Det har vært gjennomført grundige vurderinger av reservene av aktuarene i Gjensidige. Analysene konkluderer med at det forelå et overskudd i erstatningsreserver relatert til personskader i yrkesskade og motor i Norge, primært fra perioden 2008-2014. Dette kom i tillegg til tidligere beregnet overskuddsreserve hvorav gjenstående del er på 4 milliarder og som etter planen skal avvikles med cirka 1 milliard i året til og med 2022. Overskuddet på 1.080 millioner kroner ble avviklet i sin helhet i fjerde kvartal og bidro til det høye nivået på avviklingsgevinster for året 2018.

17. Egenkapital

Aksjekapital

Ved utgangen av året bestod aksjekapitalen i henhold til vedtektene av 500 millioner ordinære aksjer, hver pålydende 2 kroner. Alle utstedte aksjer er fullt innbetalt.

Eierne av ordinære aksjer har utbytte- og stemmerett. Det er ingen rettigheter knyttet til beholdningen av egne aksjer.

I tusen aksjer	2018	2017
Utstedte 1. januar	500.000	500.000
Utstedte 31. desember	500.000	500.000

Egne aksjer

I kolonnen for egne aksjer i oppstillingen av endringer i egenkapital presenteres pålydende av foretakets beholdning av egne aksjer. Beløp betalt som overskrider pålydende belastes annen egenkapital slik at kostpris for egne aksjer trekkes fra i konsernets egenkapital. Tap eller gevinst på transaksjoner med egne aksjer resultatføres ikke.

Ved utgangen av året utgjorde antall egne aksjer 31.371 (21.073).

Det er totalt kjøpt 306.489 (254.863) egne aksjer til bruk i Gjensidiges aksjebaserte betalingsordninger, til en snittkurs på 131,59 kroner (138,87). Av disse er 231.493 (191.277) videresolgt til ansatte, til samme pris, men med rabatt i form av tilskudd, se note 22. I tillegg har det blitt tildelt 30.010 (33.199) aksjer til ledende ansatte i godtgjørelsesordningen og 34.688 (36.132) bonusaksjer til ansatte i aksjespareordningen. Egne aksjer gjennom året er økt med 10.298 (redusert med 5.745).

Overkurs

Innbetalinger ut over pålydende per aksje allokteres til overkurs.

Annen innskutt egenkapital

Annen innskutt egenkapital består av lønnskostnad som er innregnet i resultatregnskapet som følge av aksjekjøpsprogram for ansatte.

Fondsobligasjoner

Fondsobligasjoner består av evigvarende hybridkapitalinstrument, klassifisert som egenkapital.

Valutakursdifferanser

Valutakursdifferanser består av valutakursdifferanser som oppstår ved omregning av utenlandske filialer samt fra omregning av forpliktelser som sikrer foretakets nettoinvestering i utenlandske filialer.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning).

Naturskadekapitalen

Driftsresultat fra den obligatoriske naturskadeforsikringen skal reguleres mot naturskadekapitalen. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd.

Garantiordningen

Avsetning til garantiordning er bunden kapital og skal gi sikkerhet for at forsikringstakerne etter direkte skadeforsikringsavtaler avsluttet i Norge mottar riktig oppfyllelse av forsikringskrav som følger av avtalen.

Utbytte

Foreslått og vedtatt utbytte per ordinær aksje

Millioner kroner	2018	2017
Per 31. desember		
7,10 kroner (7,10) basert på årets resultat	3.550,0	3.550,0

Aksjeeiere

Aksjeeiere som eier mer enn 1 prosent.

Investor	Antall aksjer	Eierandel i %
Gjensidigestiftelsen	311.200.115	62,2 %
Folketrygdfondet	20.754.407	4,2 %
State Street Bank and Trust Comp (forvalter)	18.984.586	3,8 %
State Street Bank and Trust Comp (forvalter)	14.573.536	2,9 %

Aksjeeierlisten er basert på VPS aksjeeierregister per 31. desember 2018. Aksjeeierliste som viser eiere bak forvalterkontoer finnes på side 21.

18. Hybridkapital

	Ansvarlig lån	Fondsobligasjon
	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2014/2044 SUB	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2016/PERP C HYBRID
ISIN	NO0010720378	NO0010771546
Utsteder	Gjensidige Forsikring ASA	Gjensidige Forsikring ASA
Hovedstol, NOK millioner	1.200	1.000
Valuta	NOK	NOK
Utstedelsesdato	02.10.2014	08.09.2016
Forfall	03.10.2044	Evigvarende
Første tilbakebetalingsdato	02.10.2024	08.09.2021
Rentesats	NIBOR 3M + 1,50 %	NIBOR 3M + 3,60 %
Generelle vilkår		
Regulatorisk regelverk	Solvens II	Solvens II
Regulatorisk innløsningsrett	Ja	Ja
Konverteringsrett	Nei	Nei

19. Avsetninger og andre forpliktelser

Millioner kroner	2018	2017
Andre avsetninger for forpliktelser		
Restruktureringskostnader ¹	125,6	107,6
Andre avsetninger	190,9	211,7
Sum andre avsetninger for forpliktelser	316,5	319,3
Andre forpliktelser		
Mellomværende med brannkasser	27,6	25,4
Leverandørgjeld	179,3	251,4
Forpliktelser overfor offentlige myndigheter	270,8	341,5
Trafikksikringsavgift til trafikksikringsforeningen (TFF)	1.612,6	
Annen gjeld	675,8	513,1
Sum andre forpliktelser	2.766,0	1.131,5
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		
Skyldige offentlige avgifter	29,7	21,5
Skyldige feriepenger	283,7	285,4
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	18,9	15,5
Sum andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	332,3	322,4
Restruktureringskostnader ¹		
Avsetning per 1. januar	107,6	186,4
Nye avsetninger	86,8	46,3
Avsetninger benyttet i løpet av året	(67,8)	(125,7)
Valutakursdifferanser	(1,0)	0,6
Avsetning per 31. desember	125,6	107,6

¹ Det er i 2018 avsatt 86,8 millioner kroner i omstillingsavsetning som følge av vedtak om endringsprosesser i Norge og Danmark og til nedleggelse av kontorer i Privat Norge. Prosessene er kommunisert ut til alle enheter som blir berørt av endringene.

20. Transaksjoner med nærstående parter

Oversikt

Gjensidige Forsikring ASA er konsernets morforetak. Per 31. desember 2018 er følgende parter å anse som nærstående parter. Se note 5 for Gjensidige Forsikring ASA oversikt over datterforetak og felleskontrollert virksomhet.

	Forretningskontor	Eierandel
Konsernspiss		
Gjensidigestiftelsen eier 62,24 prosent av Gjensidige Forsikring ASA	Oslo, Norge	
Andre nærstående parter		
Brannkassene	Hele landet, Norge	
Gjensidige Pensjonskasse	Oslo, Norge	94,7 %

Transaksjoner

Resultatregnskapet

Oversikten nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter som er innregnet i resultatregnskapet.

Millioner kroner	2018		2017	
	Inntekt	Kostnad	Inntekt	Kostnad
Opptjente bruttopremier og brutto erstatningskostnader				
ADB Gjensidige	23,9	16,8	28,5	21,3
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	6,3	22,2	6,9	33,5
Nykredit Forsikring A/S	1.126,8	776,3	1.061,4	740,8
Administrasjonskostnader				
Gjensidige Bank ASA (avviklet virksomhet)	47,7		36,7	
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	72,4		67,5	
Mondux Assurance Agentur A/S			30,8	68,1
Nykredit Forsikring A/S	297,7	293,0	307,0	265,3
Vardia Försäkring AB				108,9
Sum øvrige foretak	0,6	38,4	0,9	10,5
Renteinntekter og -kostnader				
Oslo Areal AS	39,9		31,8	
Samarbeidende foretak ¹				
Brannkassene og Gjensidige Pensjonskasse	21,6	142,5	20,8	149,3
Sum	1.636,9	1.289,2	1.592,2	1.397,7

¹ Samarbeidende foretak er definert som foretak hvor Gjensidige Forsikring har inngått en langsiktig strategisk samarbeidsavtale.

Lån

Per 31. desember 2018 har ansatte lån i Gjensidige Bank ASA på 1.433,9 millioner kroner (1.287,2). Lånene er gitt på normale markedsmessige vilkår.

Inntekter og tap

Oversikten nedenfor viser en oppsummering av konsernbidrag/utbytte til/fra nærstående parter samt andre gevinster og tap.

Millioner kroner	2018		2017	
	Mottatt	Avgitt	Mottatt	Avgitt
Konsernbidrag				
NAF Forsikringsformidling AS		16,5		
Gjensidige Bolighandel AS		24,9		
Utbytte				
Gjensidigestiftelsen		2.209,5		2.209,5
Gjensidige Pensjonsforsikring AS - inntektsført, ikke mottatt	100,0			
Nykredit Forsikring A/S - mottatt	89,9		49,0	
Nykredit Forsikring A/S - inntektsført, ikke mottatt	179,1			
Samtrygd AS			0,7	
Mondux Assurance Agentur A/S	5,0		31,5	
Mondux AB			2,6	
Sum konsernbidrag og utbytte	374,0	2.250,9	83,8	2.209,5
Millioner kroner	2018		2017	
	Gevinst	Tap	Gevinst	Tap
Tap i forbindelse med verdifall				
NAF Forsikringsformidling AS		76,0		
Samtrygd AS				0,4
Nykredit Forsikring A/S				49,0
Sum gevinster og tap i forbindelse med salg, avvikling og verdifall		76,0		49,4

Mellomværende

Oversikten nedenfor viser en oppsummering av fordring/forpliktelse på/til nærstående parter.

Millioner kroner	2018		2017	
	Fordring	Forpliktelse	Fordring	Forpliktelse
Ikke rentebærende fordringer og forpliktelser				
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	105,0	43,9		12,9
NAF Forsikringsformidling AS		21,9		
Gjensidige Bolighandel AS		32,4		
Gjensidige Bank ASA	9,0			
Nykredit Forsikring A/S	197,1	2,6	40,0	
Vardia Försäkring AB	17,6			
Sum øvrige foretak	10,7	1,1	9,1	
Rentebærende fordringer og forpliktelser				
Mondux Assurance Agentur A/S				285,8
Oslo Areal AS	2.513,1		1.620,1	
Gjenforsikringsdepoter, premie- og erstatningsavsetning				
Nykredit Forsikring A/S	1.094,7	1.094,7	507,6	507,6
Sum øvrige foretak		69,9		60,9
Sum mellomværende innen konsernet	3.947,4	1.266,5	2.176,8	867,3
Samarbeidende foretak				
Brannkassene og Gjensidige Pensjonskasse ²	111,0	25,3	111,0	25,4
Sum mellomværende	4.058,4	1.291,8	2.287,8	892,8

² Gjensidige Forsikring ASA er sponsor i Gjensidige Pensjonskasse og har skutt inn midler tilsvarende 111,0 millioner kroner.

Millioner kroner	Kjøper	Selger	2018	2017
Øvrige transaksjoner				
Porteføljor	Gjensidige Forsikring ASA	Mondux Assurance Agentur A/S		271,9

Garantier

Gjensidige Forsikring ASA er utad ansvarlig for forsikringskrav som følge av forsikringsvirksomheten til brannkassene, jf. note 21.

21. Betingede forpliktelser

Millioner kroner	2018	2017
Garantier og kommittert kapital		
Brutto garantier	0,1	0,1
Kommittert kapital, ikke innbetalt	568,7	614,4
Kredittfasilitet Oslo Areal	1.486,9	2.379,9

Gjensidige har som ledd i den løpende finansforvaltningen forpliktet seg til å investere inntil 568,7 millioner kroner (614,4) i lånefond med sikrede lån samt ulike private equity- og eiendomsfondsinvesteringer, utover de beløp som er innregnet i balansen.

Tidspunktet for utbetaling av kapital er avhengig av når det enkelte fond foretar kapitalinnkallinger fra sine investorer. Gjennomsnittlig gjenværende levetid for fondene, basert på markedsverdi, er i underkant av fire år (fire) og i gjennomsnitt i underkant av fem år (seks) inkludert forlengelsesopsjon.

Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,5 milliarder kroner (1,6). Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Gjensidige Forsikring er utad ansvarlig for ethvert forsikringskrav som oppstår i de samarbeidende brannkassenes brannforsikringsvirksomhet.

I henhold til avtale med Gjensidige Pensjonskasse skal avkastning som ikke er tilstrekkelig til å dekke den ytelsesbaserte pensjonsordningens grunnlagsrente dekkes fra premiefond eller gjennom tilskudd fra Gjensidige Forsikring.

22. Aksjebasert betaling

Beskrivelse av de aksjebaserte betalingsordningene

Per 31. desember 2018 har Gjensidige følgende aksjebaserte betalingsordninger.

Aksjebasert godtgjørelse for ledende ansatte med oppgjør i aksjer og kontanter (godtgjørelsesordningen)

Gjensidige har etablert aksjebasert betaling med oppgjør i aksjer for konsernledelse og nærmere definerte ledende ansatte.

Som omtalt i styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse i note 8 skal halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel kan disponeres hvert av de kommende tre år. Av dette deles i overkant av 50 prosent ut som aksjer og i underkant av 50 prosent gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser (nettoppgjør).

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Beløpet innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital, både for den delen som gjøres opp i aksjer og den delen som gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser. Det er ikke knyttet spesifikke selskapsrelaterte eller markedsrelaterte opptjeningskriterier til aksjene, men foretaket kan foreta en revurdering dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at bonusen ble basert på uriktige forutsetninger. Forventet utdeling settes til 100 prosent. Det foretas ingen justering av verdien av den kontantbaserte andelen basert på aksjekursen på rapporteringstidspunktet. Antall aksjer justeres for utdelt utbytte.

Aksjespareprogram for ansatte med oppgjør i aksjer

Gjensidige har etablert et aksjespareprogram for ansatte i konsernet, med unntak av ansatte i Gjensidige Baltic. Alle fast ansatte har anledning til å spare et årlig beløp på inntil 75.000 kroner. Sparing gjennomføres gjennom faste lønnstrekk, som fire ganger i året benyttes til å kjøpe aksjer. De ansatte får en rabatt i form av tilskudd på 20 prosent, begrenset oppad til 3.000 kroner per år, hvilket tilsvarer maksimal skattefri rabatt. For hver fjerde aksje som eies etter to år vil den ansatte motta én bonusaksje, forutsatt at vedkommende fortsatt er ansatt eller er blitt pensjonist. Det eksisterer ingen øvrige innvinningsbetingelser i denne ordningen.

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Rabatten innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital. Verdien av bonusaksjene innregnes som en lønnskostnad over opptjeningsperioden som er to år, med motpost annen innskutt egenkapital.

Måling av virkelig verdi

Virkelig verdi for aksjene som tildeles gjennom den aksjebaserte betalingsordningen for ledende ansatte samt kontantene som for å dekke skatteforpliktelsene, beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet. Beløpet innregnes umiddelbart.

Virkelig verdi for bonusaksjene som tildeles gjennom aksjespareprogrammet beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet, hensyntatt sannsynlighet for at den ansatte fortsatt er ansatt etter to år og at den ansatte ikke har solgt aksjene sine i den samme toårsperioden. Beløpet periodiseres over opptjeningsperioden, som er to år.

Forutsetninger benyttet i beregning av virkelig verdi på tildelingstidspunktet var som følger

	Godtgjørelsesordningen		Aksjespareprogrammet	
	2018	2017	2018	2017
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs (NOK)	149,10	135,00	130,55	139,26
Forventet avgang	I/A	I/A	10%	10%
Forventet salg	I/A	I/A	5%	5%
Bindingstid (år)	3	3	2	2
Forventet utbytte (NOK per aksje) ¹	4,50	6,57	4,50	6,57

¹ Forventet utbytte er beregnet basert på konsernets faktiske resultat etter skattekostnad per tredje kvartal, grosset opp til et fullt år, gitt maksimal utbytteutdeling tilsvarende 70 prosent (70) av resultat etter skattekostnad. Dette er gjort som en teknisk beregning da foretakets prognose for resultat i fjerde kvartal ikke kunne benyttes på det tidspunktet beregningene ble gjort.

Personalkostnader

Millioner kroner	2018	2017
Godtgjørelsesordningen for ledende ansatte	3,4	4,9
Aksjespareprogram for ansatte	6,9	6,3
Sum kostnader (note 7)	10,3	11,2

Aksjespareprogrammet

	2018	2017
Antall bonusaksjer		
Utestående 1. januar	76.354	74.802
Tildelt i løpet av perioden	51.454	43.151
Gått tapt i løpet av perioden	(4.929)	(5.285)
Overført i løpet av perioden	(31.595)	(33.708)
Kansellert i løpet av perioden	(2.418)	(2.377)
Flyttinger til/(fra) i løpet av perioden	(101)	(229)
Utestående 31. desember	88.765	76.354
Kan utøves 31. desember	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående bonusaksjer	1,02	1,00
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte bonusaksjer	115,89	120,27
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på bonusaksjer overført i løpet av perioden	130,55	139,43

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter bonusaksjer og ikke opsjoner.

Godtgjørelsesprogrammet

	Antall aksjer 2018	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2018	Antall aksjer 2017	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2017
Antall aksjer				
Utestående 1. januar	37.349	34.060	41.710	38.474
Tildelt i løpet av perioden	13.256	11.919	15.985	14.269
Utøvd i løpet av perioden	(18.986)	(17.418)	(21.917)	(20.160)
Kansellert i løpet av perioden	(1.264)	(1.127)		
Flyttinger til/(fra) i løpet av perioden			(306)	(273)
Justering dividende i løpet av perioden	1.530	1.434	1.877	1.750
Utestående 31. desember	31.885	28.868	37.349	34.060
Kan utøves 31. desember	0	0	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående aksjer	0,71	0,71	0,75	0,74
			2018	2017
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte aksjer ²			149,10	135,00
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på aksjer utøvd i løpet av perioden			147,91	133,53
Verdi av tildelte aksjer som skal gjøres opp i kontanter			135,20	154,90

² Virkelig verdi er fastsatt med utgangspunkt i markedsverdien av aksjen på tildelingstidspunktet.

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter aksjer og ikke opsjoner.

23. Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått vesentlige hendelser etter balansedagen.

Erklæring fra styret og daglig leder

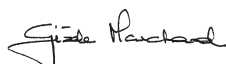
Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent årsberetning og årsregnskap for Gjensidige Forsikring ASA, konsern og morselskap, for kalenderåret 2018 og per 31. desember 2018.

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRS-regler og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere opplysningskrav som følger av årsregnskapsforskriften for skadeforsikringsforetak med hjemmel i regnskapsloven, og som er anvendt per 31. desember 2018. Årsregnskapet for morselskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven og årsregnskapsforskriften for skadeforsikringsforetak per 31. desember 2018. Årsberetningen, inklusive redegjørelse om foretaksstyring og redegjørelse om samfunnsansvar, for konsern og morselskapet er i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk Regnskapsstandard nr 16 per 31. desember 2018.

Etter vår beste overbevisning:

- er årsregnskapet for 2018 for konsernet og morselskapet utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder
- gir opplysningene i regnskapet et rettviseende bilde av konsernets og morselskapets eiendeler, forpliktelser, finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2018
- gir årsberetningen for konsernet og morselskapet en rettviseende oversikt over
 - utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og morselskapet
 - de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet og morselskapet står overfor

14 februar 2019
Styret i Gjensidige Forsikring ASA

Gisele Marchand
Styreleder

Lotte K. Sjøberg
Styremedlem

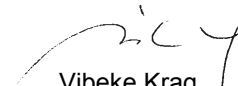
Eivind Elnan
Styremedlem

John Giverholt
Styremedlem

Per-Arne Bjørge
Styremedlem

Vibeke Krag
Styremedlem

Gunnar Mjåtvedt
Styremedlem

Anne Marie Nyhammer
Styremedlem

Hilde M. Nafstad
Styremedlem

Terje Seljeseth
Styremedlem

Helge Leiro Baastad
Konsernsjef

Revisjonsberetning

Til generalforsamlingen i Gjensidige Forsikring ASA

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Gjensidige Forsikring ASAs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet som består av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling av totalresultat, oppstilling av endringer i egenkapital og oppstilling av kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Gjensidige Forsikring ASA per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Gjensidige Forsikring ASA per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for det avsluttede regnskapsåret i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Måling av erstatningsavsetning

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
Målingen av konsernets erstatningsavsetninger baseres på ulike metoder og modeller og på kompliserte beregninger og en rekke forutsetninger og estimater knyttet til fremtidig utvikling som det er knyttet usikkerhet til. I note 1 omtales de benyttede regnskapsprinsipper, i note 2 omtales viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger, i note 3 omtales forsikringsrisiko og i note 16 spesifiseres forsikringsforpliktelsene. For erstatningsavsetningene vil de benyttede beregningsmodellene, forutsetningene og estimatene være av stor betydning for måling av forpliktelsene. De vesentligste forutsetningene og estimatene knytter seg til: • Estimater for fremtidige erstatningsutbetalinger som blant annet avhenger av historiske skadeutbetalingsmønstre. • Vurdering av marginen som er inkludert i erstatningsavsetningene for å veie opp for usikkerheten i de modellberegnete avsetningene. Beregningsmodellene, forutsetningene og estimatene er avgjørende for måling av erstatningsavsetningene og de er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.	Gjensidige har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til målingen av erstatningsavsetningene. For erstatningsavsetningene vurderte og testet vi utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til datagrunnlag, beregningsmodeller og fastsettelse av enkelte forutsetninger. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. Vi utfordret valg av modeller, bruk av forutsetninger og estimater i målingen av erstatningsavsetningene blant annet gjennom å gjøre egne forenklede beregninger av utvalgte deler av erstatningsavsetningene. Vi benyttet Gjensidiges datagrunnlag i beregningene. Vi vurderte om noteopplysningene om erstatningsavsetninger er dekkende. Vi har benyttet egne aktuarer i arbeidet med å vurdere valg av modeller, forutsetninger og estimater samt ved gjennomføring av våre forenklede beregninger av utvalgte deler av erstatningsavsetningene.

IT-systemer: Kontroller relevant for finansiell rapportering og datakvalitet.

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
Gjensidige har et omfattende IT-miljø med en rekke ulike IT-systemer. IT-systemene er både egenutviklede og standardiserte med ulik grad av tilpasninger og endringer. En betydelig andel av drift og vedlikehold av IT-infrastruktur er utkontraktert til tjenesteleverandører. Gjensidiges IT-systemer er helt sentrale for regnskapsføringen og rapporteringen av gjennomførte transaksjoner, for å fremskaffe grunnlag for viktige estimater og beregninger, og for å fremskaffe relevant tilleggsinformasjon. Det vises til nærmere beskrivelse om operasjonell risiko i Gjensidige i note 3. God styring og kontroll med IT-systemene både i Gjensidige og hos tjenesteleverandørene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering og er derfor et sentralt forhold i revisjonen.	Gjensidige har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi opparbeidet oss en forståelse for Gjensidiges overordnede styringsmodell for IT-systemer som er relevant for den finansielle rapportering. Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter relevante for finansiell rapportering som er knyttet til IT-drift, endringshåndtering og informasjonssikkerhet. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte automatiserte kontrollaktiviteter i IT-systemene knyttet til beregninger, avstemminger og oppgjør av transaksjoner. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. Vi vurderte tredjepartsbekreftelser (ISAE 3402-rapporter) fra flere av Gjensidiges tjenesteleverandører med hensyn til om disse hadde tilfredsstillende internkontroll på områder som kan ha betydning for Gjensidiges finansielle rapportering. Vi benyttet egne IT-spesialister i arbeidet med å forstå den overordnede styringsmodellen for IT-systemer og i vurderingen og testingen av kontrollaktivitetene knyttet til IT-systemer.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte årsregnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 14. februar 2019

Aase Aa. Lundgaard
statsautorisert revisor

Gjensidige er et ledende nordisk skadeforsikringsselskap som er bygget av kunder, for kunder. Konsernet er notert ved Oslo Børs. I mer enn 200 år har vi ansatt ildsjeler som arbeider for å sikre kunders liv, helse og verdier. Vi har om lag 3.900 medarbeidere og tilbyr skadeforsikring i Norge, Danmark, Sverige og Baltikum. I Norge tilbys også bank, pensjon og sparing. Driftsinntektene var 26 milliarder kroner i 2018, mens forvaltningskapitalen utgjorde 157 milliarder kroner.

Gjensidige
Schweigaardsgate 21, 0191 Oslo
Postboks 700, Sentrum, 0106 Oslo
Telefon +47 22 96 80 00